

2024/25:KU20

Bilaga B
Utfrågningar

Innehållsförteckning – Bilaga B

Utfrågningar..... 3

Bilaga B1 Landsbygdsminister Peter Kullgren 3

Bilaga B2 Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari 26

Bilaga B3 Energi- och näringsminister Ebba Busch..... 59

Bilaga B4 Finansmarknadsminister Niklas Wykman 80

Bilaga B5 Statsminister Ulf Kristersson..... 98

BILAGA B

Utfrågningar

Bilaga B1 Landsbygdsminister Peter Kullgren

Torsdagen den 3 april 2025

Granskningsärende 2 – Information i EU-nämnden om en not om sänkt skyddsstatus för stora rovdjur (se avsnitt 1.2)

Granskningsärende 19 – Landsbygdsministerns agerande i rådet i frågan om fiskekvoter (se avsnitt 1.1)

Granskningsärende 31 – Konsultation i samband med avvecklingen av Renmarkskommittén (se avsnitt 2.1)

Ordföranden: Vi ska hålla en offentlig utfrågning med landsbygdsminister Peter Kullgren, som är varmt välkommen till utskottet.

Statsrådet har möjlighet att hålla en inledning i varje ärende; vi har utfrågning i tre ärenden i dag. Därefter följer en frågestund med frågor från riksdagens ledamöter.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag är här i dag för att svara på frågor i tre granskningsärenden. Vid min sida har jag expeditionschefen i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Fredrik Ahlén.

Ledamöter av konstitutionsutskottet! Det första granskningsärendet handlar om förankringen i EU-nämnden av en not om skyddsstatusen för stora rovdjur i art- och habitatdirektivet.

Fru ordförande! Enligt riksdagsordningen ska regeringen underrätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd. Regeringen ska också rådgöra med EU-nämnden om hur förhandlingar i rådet ska föras inför beslut i rådet.

Konstitutionsutskottet har tidigare granskat regeringens hantering av så kallade non-papers. I utskottets betänkande 2014/15:KU20 anför utskottet att det inte finns någon skyldighet för regeringen att initiera något samråd med EU-nämnden i en fråga om ett non-paper. Samtidigt framhöll utskottet att ståndpunkter som regeringen för fram inom EU, i form av till exempel ett non-paper, och som inte omfattas av samrådsskyldighet ändå bör vara förenliga med vad som tidigare förankrats i EU-nämnden.

Fru ordförande! När det gäller den aktuella noten kan jag konstatera att regeringen vid EU-nämndens sammanträde den 19 januari 2024 informerade nämnden om noten och innehållet i den. Inför mötet hade noten tillställts nämnden så att den var tillgänglig i sin helhet för samtliga ledamöter vid sammanträdet. Jag kan också konstatera att innehållet i noten inte är oförenligt med någon ståndpunkt som tidigare förankrats med EU-nämnden.

Fru ordförande! Jag hade själv inte möjlighet att delta vid sammanträdet i EU-nämnden den aktuella dagen. Min dåvarande statssekreterare, Dan

Ericsson, deltog i mitt ställe. Vid sammanträdet fick Dan Ericsson en fråga om varför Sverige skulle ställa sig bakom noten när den handlade om bland annat skyddsstatusen för lodjur. Dan Ericsson tryckte då på att noten handlade om varg.

Med anledning av konstitutionsutskottets granskning har jag talat med Dan Ericsson. Han har sagt att man ska förstå hans uttalande utifrån två utgångspunkter. För det första är sänkt skyddsstatus för varg en viktig fråga för regeringen. För det andra är innehållet i noten betydligt mer långtgående när det gäller skyddsstatus för varg än för björn och lodjur.

Fru ordförande! Det av riksdagen antagna övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken i Sverige är att för varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska gynnsam bevarandestatus uppnås och bibehållas enligt art- och habitatdirektivet samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvårar och socioekonomisk hänsyn tas.

Regeringen arbetar för en bättre samexistens med rovdjuren i Sverige genom en rovdjurspolitik som är en balans mellan sociala, ekonomiska och ekologiska intressen. Målet är att upprätthålla en hållbar rovdjurspolitik som tar hänsyn till både de ekologiska behoven och de sociala konsekvenserna för människor som lever i områden där rovdjur är närvarande.

Det kan inte ha undgått någon att den här regeringen verkar för att minska vargstammen och för att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus ska vara i enlighet med riksdagens mål, bland annat för att minska konflikterna med tamdjurshållningen. En viktig del i detta arbete har varit att tillsammans med flera andra EU-länder driva ett aktivt påverkansarbete inom EU i syfte att få till stånd en ändring av vargens skyddsstatus i Bernkonventionen.

Det var av den anledningen som Sverige på rådsmötet den 23 januari 2024 i samband med behandlingen av den finska noten uttalade sitt stöd just för behovet av att ändra vargens skyddsstatus. Därefter har regeringen fortsatt sitt aktiva påverkansarbete, vilket ledde till att Bernkonventionens stående kommitté den 6 december 2024 beslutade att vargens skyddsstatus skulle ändras från strikt skyddad till skyddad art. Denna ändring trädde i kraft den 7 mars 2025. EU-kommissionen föreslog samma dag att flytta vargen från bilaga 4 till bilaga 5 i art- och habitatdirektivet. Förslaget är en riktad ändring och påverkar endast vargens skyddsstatus.

Sammanfattningsvis handlar förslaget om att justera vargens skyddsstatus för att skapa en harmoniserad och flexibel förvaltning i enlighet med Bernkonventionens beslut samtidigt som det ger medlemsstaterna möjlighet att anpassa skyddsåtgärderna efter lokala förhållanden vid behov.

Fru ordförande! Låt mig återkomma till den aktuella noten. Noten hade ett särskilt fokus på vargens skyddsstatus. Och en faktisk sänkning av skyddsstatusen för stora rovdjur välkomnades i noten endast gällande varg, inte de andra stora rovdjuren som nämns i noten. Den del av noten som relaterar till björn och lodjur innefattar ett övervägande om att stora populationer av stora rovdjur, såsom björn och lodjur, inte längre behöver ha en strikt skyddsstatus i vissa regioner.

Vidare uppmanades kommissionen i noten att genomföra regelbundna översyner av vetenskapliga data i syfte att möjliggöra en anpassning av olika arters skyddsstatus så snart artens önskade bevarandestatus uppnåtts. Jag vill betona att det i noten är just en sådan som kommissionen uppmanas att utföra avseende björn och lodjur. En sådan översyn är inte oförenlig med det övergripande och långsiktiga mål för rovdjurspolitiken som riksdagen har antagit om att uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet.

Fru ordförande! Låt mig återigen konstatera att noten hade ett särskilt fokus på vargens skyddsstatus och att det var därför som regeringen, i enlighet med vad som anfördes vid samrådet med EU-nämnden den 19 januari 2024, ställde sig bakom noten. Detta bedömdes vara avgörande för påverkansarbetet i frågan om vargens skyddsstatus. Av rapporten från mötet i ministerrådet för jordbruk och fiske den 23 januari framgår det dessutom att Sverige vid rådsmötet gav sitt stöd specifikt till att se över vargens skyddsstatus.

Fru ordförande! Med detta är jag beredd att svara på ordförandens och ledamöternas frågor.

Ordföranden: Tack för det! Ordet går först till det anmälade partiet. I detta fall är det Miljöpartiet.

Jan Riise (MP): Ordförande! Tack, statsrådet, för den noggranna genomgången!

Precis som statsrådet sa handlar det om en förankring av regeringens förslag till svenska ståndpunkter i frågor som ska tas upp i Europeiska unionens råd. Det görs i riksdagens EU-nämnd, precis som har sagts här. I detta speciella fall handlar det om rovdjur och rovdjurs skyddsstatus, men principen är densamma oavsett ämne.

Regeringens rovdjurspolitik är inte hemlig på något sätt. Det är inte Miljöpartiets heller. De är inte lika, men det är inte det vi ska tala om här. Nu handlar det om principerna.

Jag fäster mig lite vid att det presenterades ett dokument kring ett minskat skydd för i första hand varg. Men det kunde tolkas som att det omfattade också lodjur och björn på europeisk nivå. Dokumentet var av typen non-paper, som definitionsmässigt inte siktar på ett beslut utan är ett papper som uttrycker tankar och idéer. Jag tror till och med att det svenska begreppet tankepapper ibland används om detta. Det ska inte sikta på ett beslut utan är mer av en utgångspunkt för en diskussion.

Detta papper presenterades för EU-nämnden, för den delen också för miljö- och jordbruksutskottet, dagen innan respektive utskotts och nämnds möte. Man kan möjligen diskutera om det är tillräckligt god tid för att kunna ha en ordentlig diskussion om det.

Jag vill egentligen prata lite och ställa frågor om det. Är detta, enligt statsrådets sätt att se det, ett rimligt sätt att hantera den typen av frågor, att använda ett non-paper som ingång till en förändring av i första hand vargens skyddsstatus? Jag får erkänna att jag dock tolkade noten som att den, om än i andra hand, också omfattade lodjur och björn, där vi inte har någon politik.

Det skulle innebära en förändring av svensk politik om vi skulle minska skyddsstatusen även för de djuren, och det är då en betydligt mer långtgående förändring än förändringen för varg.

Det är de två sakerna jag skulle vilja höra statsrådets åsikter om.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag tackar så mycket för frågan.

Det beror lite på vilken typ av ärende det handlar om. Jag börjar med att utgå från frågan om det är rimligt med så kort förankringstid. Det beror nog lite på frågans dignitet. Här handlade det som sagt om ett non-paper. Jag redogjorde i mitt svar för hur konstitutionsutskottet bland annat har sett på den typen av paper tidigare.

Om det rör sig om ett beslut som vi ska fatta, om det är skarpt läge, försöker vi alltid att vara betydligt tidigare. I angelägna frågor har vi oftast också en gedigen överläggning innan, med i mitt fall miljö- och jordbruksutskottet. Då har vi tagit fram ett noggrant övervägt fakta-PM, och vi har oftast diskussioner betydligt längre tid innan. Det här var inte ett sådant ärende.

När det gäller den andra delen av frågan uppfattar vi att fokuset på de skarpa förslagen i noten handlar om väl förankrad politik i Sveriges riksdag som har ett brett stöd vad gäller vargen. Och i övriga delar ser jag inte att det finns någon motsättning mellan svensk position om att se till att vi håller gynnsam bevarandestatus för de här arterna och att man också på EU-nivå i sådana fall gör en sådan datainsamling, som egentligen var det skarpaste vad gäller de två arterna. Det är ju en förutsättning för att ha koll på en populations utveckling.

Om det leder till att man ser att vi har väldigt stora populationer här är det en naturlig del i art- och habitatdirektivets regelverk också. Det är klart att man ser på om vi har lyckats med de insatser vi har gjort för att bevara eller utveckla en art som har varit sargad. Då är det också något vi kan ändra skyddsstatusen för. Har man inte behov av det strängaste skyddet kommer den inte att vara kvar där. Men nu var vi inte där. Men det arbetet föregicks ju innan kommissionen föreslog en förändring av Bernkonventionen vad gäller vargen. Då hade man en sådan här datainsamling och hade alla data på plats innan man kunde föreslå en förändring.

Jan Riise (MP): Jag har en väldigt kort följdfråga. Det är väl närmast ett konstaterande. Precis som statsrådet sa: Även när det gäller den här sortens dokument, non-papers eller tankepapper, har ju KU tidigare uttalat att det finns goda skäl att ha en praxis som säger att de ska behandlas på samma sätt som via EU-nämnden, eller i det här fallet miljö- och jordbruksutskottet, för en noggrann bedömning, vilket möjligen skulle ställa samma krav på framförhållning och liknande.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag kan konstatera att det också gjordes. Noten tillställdes berörda utskott och nämnden.

Peter Hedberg (S): Ordförande! Jag noterar att statsrådet är konsekvent vad gäller både de skriftliga svaren till utskotten och det som sägs här i dag gällande att statsrådet menar att den här aktuella noten hade ett särskilt fokus på varg. Vi har fått ta del av den här noten och kan konstatera att den innehåller

14 punkter. Vad jag kan utläsa handlar punkt 2 specifikt om vargen, medan punkt 3 handlar om lodjur och björn. De övriga 12 punkterna uppfattar jag vara av mer argumenterande och stöttande karaktär till dessa två punkter.

Enligt de skriftliga svar som vi har fått till utskottet medger statsrådet att riksdagens synpunkter vad gäller skyddsstatus för lo och björn inte har inhämtats. Så har jag uppfattat de skriftliga svaren. Min fråga blir: Om 12 av 14 punkter är argumenterande och till stöd för innehållet i de två sakmässigt mer relevanta punkterna, blir det då inte lite missvisande att säga att det bara är punkt 2 och frågan om varg som faktiskt står i fokus, när de övriga punkterna handlar om innehållet i både punkt 2 och punkt 3?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag tackar för frågan. Jag ska försöka bena i hur jag ser på detta. Det beror lite på vad inriktningen i punkterna i så fall är. Jag har inget problem med att man argumenterar för att man ska ha bra koll på hur statusen för bestånden av lodjur och björn ser ut i Europa. Jag tycker att det är centralt i förvaltningen av särskilt rovdjur – eller djur över huvud taget som har haft en problematisk situation och där vi har haft och i flera fall har för få djur. I den svenska modellen har vi haft en väldigt bra inventering. Vi har lagt och prioriterat resurser för att inventera rovdjur. Det har också varit det som har gjort det möjligt för oss att förvalta exempelvis varg, björn och lo i Sverige.

Jag ser inte att det går emot någonting i svensk politik på det här området, med väldigt brett stöd, att man då också uppmanar till att vi behöver göra det här på EU-nivå, precis som vi gör i Sverige, eftersom det är beslut på EU-nivå som styr förvaltningen vad gäller många delar av det här viltet. Oavsett vad man har för grundpolitisk inställning – vill man ha fler eller färre vargar, vill man ha fler eller färre lodjur, vill man ha fler eller färre björnar – är ju datainsamlingen och att vi känner statusen på de här bestånden ändå centralt. Därför blir det avgörande för mig hur man formulerar de här två punkterna. Vi driver skarpt och explicit på för en förändring av skyddsstatusen vad gäller vargen. Vad gäller de övriga djuren är vi som nämns för ökad datainsamling.

Peter Hedberg (S): Ordförande! Jag tackar för svaret. Jag ska försöka hålla mig så kort som möjligt. Jag tror inte heller att det är någon som är emot just datainsamling vad gäller rovdjur för att kunna bedriva den politik som är demokratiskt beslutad. Det jag funderar på är just att det i punkt 3 i den här noten anges en ganska tydlig viljeinriktning. Det uttrycks faktiskt att det inte längre behövs strict protection measures gällande just lodjur och björn. Utifrån att 12 av 14 punkter handlade om att argumentera och stötta upp de två punkterna 2 och 3: Tycker statsrådet att det så här i efterhand finns anledning att reflektera över dessa non-papers vad gäller vilken status som finns när en punkt kanske är mer specifik kontra en som uttrycker en viljeinriktning och hur den kan tolkas av riksdagen och EU-nämnden när sedan regeringen agerar i EU?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag tackar för följdfrågan. Man pratar om vissa regioner. Sedan behöver man gå till slutet av noten. Jag tror att det är i

punkt 13 man konkluderar vad det är vi uppmanar kommissionen att de facto vidta för åtgärder. I noten läggs olika tyngdpunkt på olika delar. Men punkt 13 är ju tydlig. Det är där uppmaningen sker. Det är där "actionpointen" är, så att säga.

Martin Westmont (SD): Fru ordförande! Jag vill tacka för den redogörelse som har lämnats av landsbygdsministern. Händelseförloppet blir allt tydligare. Men jag ser ändå ett behov av ytterligare förtydliganden med tanke på de svar vi har fått hittills i den här utfrågningen. Kan landsbygdsministern i breda penseldrag berätta om hur han själv uppfattade vad noten handlade om?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Det kan jag absolut göra. Till del försökte jag att göra det i inledningen också. Fokus i noten är att vi vill ändra skyddsstatusen för varg. Det är konkret uttryckt. I övrigt problematiserar vi att det i vissa regioner även finns stora populationer som kan ställa till problem i andra länder. Vi har ganska många länder som har undertecknat det här. Därför framför vi uppmaningen till kommissionen att man bör göra en liknande datainsamling för att få bättre koll på populationsstorleken även för andra rovdjur – konkluderat. Det tycker inte vi strider mot riksdagens uppfattning eller inriktning på rovdjurspolitiken. Därför kunde vi ställa oss bakom hela noten. Men vårt syfte – vårt stora fokus, regeringens fokus i det här – är, precis som min statssekreterare sa i EU-nämnden, att få till förändringen av skyddsstatusen för varg, vilket vi senare också lyckades med i Bernkonventionen. Nu har dessutom kommissionen lagt fram förslag om att ändra art- och habitatdirektivet.

Martin Westmont (SD): Fru ordförande! Jag är nöjd med svaret.

Lars Englund (M): Fru ordförande! Jag tackar statsrådet för inledningen och svaren så här långt. Lite grann för tydlighetens skull skulle jag vilja veta angående punkt 3 i den aktuella noten: Betyder detta att Sverige kommer att sänka skyddsstatusen för björn och lo? Vidare anges både i skriftliga svar och i statsrådets inledning att det som står i notens punkt 3 är förenligt med svensk rovdjurspolitik. Jag skulle vilja att statsrådet utvecklar resonemanget kring det sista lite.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag tackar för frågan. Nej, det betyder inte att vi nu driver linjen att vi ska ändra skyddsstatusen för vare sig björn eller lo. Men jag tror heller inte att någon i det här rummet kan säga att skyddsstatusen för björn och lo – eller andra rovdjur för den delen – för alltid kommer att innebära skydd i en viss kategori. Allting handlar ju om hur väl förvaltningen går framåt. Har vi en riktigt livskraftig björnstam som växer kanske inte skyddet behöver vara lika strikt som om vi har en björnstam som är sargad, precis på samma sätt som björnen har hanterats. Grunden för all förändring i skyddsklasser är ju dock att vi vet hur populationerna ser ut. Därför är det oerhört centralt och viktigt, oavsett åt vilket håll man vill, så att säga, att driva på för ökad datainsamling och ökad kunskap om populationernas tillstånd.

Jag tror att jag fick med det mesta. Annars får vi komplettera.

Lars Englund (M): Jag är nöjd med svaret.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Jag tackar statsrådet Peter Kullgren. Statsrådet inledde med att berätta att det vid det här EU-nämndssammanträdet inte var han själv som var på plats utan statssekreteraren. Men vi kan ju läsa de uppteckningar som finns från EU-nämndens möte. Jag förstår faktiskt inte riktigt det här. Utifrån de skriftliga svar vi har fått har vi det klart och tydligt att regeringen tidigare inte förankrat någon ståndpunkt i vare sig miljö- och jordbruksutskottet eller EU-nämnden som motsvarar notens innehåll om björn och lodjur. Ändå säger statsrådet att det finns ett brett stöd i riksdagen. Då undrar jag ändå hur statsrådet har sett till att försäkra sig om det.

I vårt material ser man också att den här noten kom till EU-nämnden dagen innan. Det gör att jag undrar: När fick Regeringskansliet och statsrådets departement noten? När fattade man beslut om att översända noten som övrig information till EU-nämnden? Övervägde man inte ändå om det fanns skäl att på något sätt säkerställa att det fanns stöd för den bedömning man själv gjorde, eftersom detta togs upp som en övrigt punkt och det inte fattades beslut? Vi kan ju också i EU-nämndens uppteckningar läsa oss till att det ändå fanns frågor från vissa i EU-nämnden. Statssekreteraren gav då till svar: Vi ska inte ha en omfattande vargdebatt här, utan det här är som sagt en informationspunkt.

Jag undrar om man övervägde att på något annat sätt förankra det man själv gjort bedömningen att man har stöd för.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag ber ledamoten Wetterling om ursäkt om jag har varit otydlig angående vad jag såg att vi har stöd för vad gäller den svenska positionen beträffande varg. Oavsett om man gillar den eller inte finns det ju stöd i Sveriges riksdag för det som regeringen i noten anför. Vad jag menade med stöd för de andra delarna handlar om att det mig veterligen inte finns någon ... det finns bred uppslutning kring att vi ska ha gynnsam bevarandestatus för lo, varg och björn, och det är just det som noten i de delarna handlar om – vi ska inom ramen för art- och habitatdirektivet öka datainsamlingen och få bättre koll på populationens struktur.

Detta gör vi i Sverige, och det är en viktig del i svensk rovdjurspolitik och rovdjursförvaltning. Att det skulle gå emot någons uppfattning i riksdagen har jag svårt att se. Menar man något annat får det förtydligas av ledamoten, men det var i alla fall min avsikt när jag sa att det finns stöd för detta. Inget annat.

Jessica Wetterling (V): Jag tackar för svaret.

Jag vill inte ha en vargdebatt här, utan vi granskar det formella. Det jag vill veta är också det som statsrådet inte svarade på nu, nämligen när man fick del av dokumentet. Hur kommer det sig att man skickade det till EU-nämnden så sent?

Vi har i utskottet granskat så kallade EU-ärenden tidigare. Då har också KU tidigare uttalat att eftersom det alltid är Regeringskansliet som sitter på ett visst informationsövertag gentemot riksdagen är det viktigt att regeringen ibland tar initiativ till att se till att riksdagen är tillräckligt informerad. Därför undrar jag om statsrådet anser att det blev så i detta fall.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag har inget exakt datum när dokumentet kom in, men jag kan konstatera att övriga frågor – som det här är fråga om – på en radsdagordning ofta kommer in sent. Dem kan vi hantera eftersom de oftast inte är sådant som vi behöver samråda om, eftersom de är just övriga frågor – ett non-paper. Det händer att det efter EU-nämndens möte kommer in övriga frågor som vi över huvud taget inte hinner förankra.

Men precis som ledamoten säger är det önskvärt, och ett krav, att det i ärenden där vi faktiskt ska fatta beslut är en betydligt längre process. Det beror på frågans dignitet och var i processen den är.

I de processerna får man alltid underlaget betydligt tidigare. Som tidigare har nämnts finns ofta ett fakta-PM som ligger till grund för en diskussion, i mitt fall i miljö- och jordbruksutskottet, som i den bästa av världar finns i god tid innan det blir ett möte i EU-nämnden. I sällsynta fall sker förhandlingen, diskussionen, i utskottet bara någon dag innan EU-nämndens möte, men oftast sker den betydligt tidigare. Det beror lite på processen, och det är en process som vi tyvärr inte alltid styr över. Jag hoppas att det var svar på frågan. Självklart kan vi ta fram de exakta datumen på när noten tillställdes oss och när den var klar.

Malin Björk (C): Ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången.

Landsbygdsministern har pratat en hel del om vargen och vad noten egentligen innehöll. Det här är, som sagt, ingen vargdebatt, utan vi tittar på det formella. Statsrådet sa inledningsvis att oavsett om det är fråga om en not eller ett non-paper vilar det på regeringen att förankra och se till att innehållet i ett sådant papper inte går tvärs emot vad man tidigare har förankrat.

I noten finns ett antal punkter som gemensamt rör lo och björn. Låt oss lämna vargen därhän och i stället uppehålla oss vid att lo och björn fanns med. Handlingarna kom tätt inpå sammanträdena i både utskott och EU-nämnd. De fanns med under Övriga frågor. När vi har tagit del av vad som har sagts i EU-nämnden lyfts vargen fram även där.

Anser statsrådet så här i efterhand att man var tydlig från regeringens sida gentemot riksdagen om innehållet om lo och björn?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag tackar för frågan.

Jag var inte själv med på det mötet, men jag har sett utdragen och protokollen.

Ja, jag tycker att man har varit tydlig, inte minst utifrån att hela noten tillställdes nämnden innan vi kom dit. Man hade samma underlag som vi hade.

Precis som jag sa i inledningen är det här att betrakta som ett non-paper. Det är en övrig fråga. Det är ingenting i noten som går stick i stäv med något som tidigare har varit förankrat i EU-nämnden.

Malin Björk (C): Jag tackar statsrådet för svaret.

Med tanke på att det ändå har uppstått en diskussion efteråt, även under sittande möte i EU-nämnden, om möjligheten att diskutera skyddsstatus för lo och björn, hur ser statsrådet på att man från regeringens sida förankrat den del i noten som rör lo och björn i riksdagen? På vilket sätt har det säkerställts?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Noten är att betrakta som ett non-paper som inte innehåller något som går stick i stäv med EU-nämndens uppfattning. Konstitutionsutskottet självt har konstaterat att de inte behöver förankras om det tidigare inte har framkommit något motsatt ställningstagande.

Vår bedömning är att det ligger i linje med vad svensk position är. Tydligast är det vad gäller varg, men det gäller även övriga delar, till exempel om en bättre koll på populationerna, som är en del av art- och habitatdirektivet.

Gudrun Brunegård (KD): Fru ordförande! Jag tackar för svaren så här långt.

Jag har inte direkt en egen ytterligare fråga, utan jag tycker att jag har fått svar på de frågor som jag hade. Men jag undrar om statsrådet vill fylla på med något som han vill förtydliga.

Peter Kullgren: Jag tackar för möjligheten.

Jag tror att både inledningsanförandet och svaren på frågorna har tydliggjort hur jag har agerat och hur jag ser på agerandet.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Jag tackar ministern för svaren. Jag har ingen mer fråga att ställa.

Jan Riise (MP): Jag tackar för utläggningarna.

Jag måste återkomma till frågan om lo och björn. Några av oss har pratat om dem.

Såvitt jag förstår ställdes uttryckliga frågor på EU-nämndsmötet. Precis som Peter Hedberg tog upp är detta en av 14 punkter i noten. Det är svårt som utomstående att inte se det som en jämnstark fråga. Vid direkta frågor fick alltså min partikollega inte direkt något svar, men det har likafullt räknats fram som ett slags ställningstagande, om än inte beslut, från svenska regeringens sida.

Jag återkommer till att vi tidigare har uttryckt att även den sortens dokument, non-papers, bör det tas hänsyn till i KU. Det är ingenting som bara är en övrig punkt som inte dokumenteras eller som inte behöver behandlas på samma sätt. Det finns goda skäl att även låta dem ingå i resonemangen om hur lång tid i förväg de ska tillställas nämnden.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag hade inte möjlighet att delta på sammanträdet, utan det var min dåvarande statssekreterare som var där. Hans svar till mig om de frågor han fick var att de ska ses i sitt sammanhang. Det finns två utgångspunkter, nämligen för det första att sänkt skyddsstatus för varg är viktigt för regeringen, och för det andra att innehållet i noten är betydligt mer långtgående när det gäller skyddsstatusen för varg än för björn och lo.

Oavsett antalet punkter behöver man titta på vad uppmaningen, punkt 13, till kommissionen de facto är. Det har också en betydelse vad de olika punkterna riktar sig mot. I det ena fallet är det tydligt att man vill sänka skyddsstatusen för ett djur. I det andra fallet vill man få en bättre översyn av populationerna – förenklat uttryckt. Det är en stor skillnad i ställningstagande.

Peter Hedberg (S): Jag får tacka statsrådet för att han uppmärksammade mig mer på punkt 13 i noten. EU-nämndsfrågor brukar vara de mest komplexa

frågorna, tycker jag i alla fall, vi har att hantera när det gäller granskningsärenden.

Utifrån det statsrådet har sagt hittills vill jag ställa en kompletterande fråga om den andra punkten under punkt 13. Det brukar vara känsligt i riksdagens kammare att läsa något på engelska, men jag gör det ändå.

Take the necessary legislative action to promptly transfer the identified populations from Annex 4 to Annex 5.

Det jag undrar är om den punkten refererar både till varg och till lo och björn eller om den bara refererar till varg.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag nästan misstänkte att den frågan skulle komma. Då måste man också läsa den första punkten. Där är utgångspunkten att man ska få en bättre koll. Är populationerna tillräckligt starka? Det vet vi inte om de är. Men om man skulle identifiera att här finns en mycket livskraftig stam som inte längre har behov av det striktaste skyddet, då är det förenligt med hur vi i Sverige brett ser på rovdjursförvaltningen. Men återigen är det centrala i detta identifieringen och bättre kunskap om populationerna. Man kan inte lyfta ut den punkten enskilt, utan den utgår från det första som måste ske.

Jessica Wetterling (V): Jag ska ställa en ja- eller nej-fråga.

Statsrådet var inte med på EU-nämndens möte vid det här tillfället, men vi har ändå uppteckningarna. En ledamot frågar specifikt om lodjur, och ledamoten får till svar att detta non-paper avser varg. I ett senare anförande ställer samma ledamot igen en fråga om detta även rör björn- och lodjur, och ledamoten får till svar: Vi kanske inte ska ha en omfattande vargdebatt.

Skulle statsrådet svara på samma sätt – ja eller nej? När man läser uppteckningarna känns det som att de pratar förbi varandra. En pratar om ett rovdjur, och en annan ställer frågor om andra rovdjur.

Peter Kullgren: Jag tillåter mig att inte svara ja eller nej, för det är omöjligt för mig att säga exakt hur jag hade svarat om jag hade varit i rummet.

Det beror också på vilken utgångspunkt man hade när frågan ställdes. Det handlar ju om varg. Om utgångspunkten är om vi ska sänka skyddsstatusen för varg, ja, då handlar det om varg. Det är mycket svårt att hypotetiskt svara på vad jag hade svarat i EU-nämnden.

Ordföranden: Bara en kontrollfråga. Innebar den här punkten 3 i noten att i vissa regioner ska stora rovdjurspopulationer såsom brunbjörnen och lodjuret inte längre kräva en strikt skyddsstatus? Var inte det att betrakta som en ny position från svensk sida?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Ja, det utgår ju återigen från vilket underlag man har för statusen på de olika rovdjuren. Här framför vi ju ... tolkar inte vi det som att vi säger att skyddsstatusen i art- och habitatdirektivet ska sänkas för något annat än varg.

Ordföranden: Vi behöver ta oss an nästa ärende. Det är ärendet som handlar om landsbygdsministrarnas agerande vid förhandlingarna i rådet om fiskekvoter. Vi ger statsrådet möjlighet till en kort inledning.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Detta granskningsärende handlar om hur jag agerade vid förhandlingarna om fiskekvoter för Östersjön i ministerrådet den 21–22 oktober 2024.

Fru ordförande! Vid sammanträdet i EU-nämnden den 18 oktober inför det aktuella rådsmötet informerade jag om att Sverige var ensamt om en restriktiv hållning gällande fiskekvoter för det centrala och botteniska strömmingsbeståndet i Östersjön och att det därför skulle vara en utmaning att få gehör för den svenska ståndpunkten.

Samtidigt informerade jag nämnden om att min förhoppning var att Sverige med en restriktiv hållning skulle kunna utgöra en motvikt i förhållande till övriga berörda medlemsländer och på så sätt medverka till att hålla nere kvoterna så långt som möjligt.

Jag informerade även EU-nämnden om att beslut om fiskekvoter fattas av rådet med kvalificerad majoritet och som ett paket. Sverige kan alltså inte utan stöd från övriga medlemsländer bestämma om förhandlingsresultatet för enskilda arter i EU-förordningen som innehåller fiskekvoter.

Vidare framförde jag att jag av det skälet var angelägen om att ha möjlighet att påverka beslutet så långt som möjligt för att förbättra förutsättningarna för det botteniska och centrala strömmingsbeståndet i Östersjön.

Fru ordförande! Vid rådsmötet drev jag den linje som jag hade förankrat i EU-nämnden. I enlighet med vad jag informerat EU-nämnden om visade det sig dock att Sverige vid mötet inte lyckades få gehör från övriga medlemsländer för den svenska restriktiva ståndpunkten.

Sverige drev den mest restriktiva ståndpunkten i förhandlingarna och var ensamt om att förespråka kvotnivåer för strömming som var lägre än vad som rekommenderats av Internationella havsforskningsrådet.

Ståndpunkten från övriga Östersjöländer var i stället att öka kvoterna för både bottenisk och central strömming till de högsta tillåtna nivåerna i den fleråriga planen för bestånden av torsk, sill, strömming och skarpsill i Östersjön och i enlighet med målsättningen i den gemensamma fiskeripolitiken om maximal hållbar avkastning, vilket även var i linje med den vetenskapliga rådgivningen från Internationella havsforskningsrådet.

Fru ordförande! Jag konstaterar att förhandlingsresultatet innebar att rådet i stället fastställde kvoter för bottenisk och central strömming i enlighet med den lägsta nivån i intervallet för maximal hållbar avkastning som följer av den fleråriga planen för Östersjön och att dessa nivåer bedöms vara långsiktigt hållbara av Internationella havsforskningsrådet samt bidra till en ökning av lekbiomassan för de två sill- och strömmingsbestånden. En bidragande orsak till detta förhandlingsresultat var Sveriges restriktiva hållning.

Fru ordförande! Det är min uppfattning att mitt och Sveriges agerande vid rådsmötet låg helt i linje med den i EU-nämnden förankrade ståndpunkten, det vill säga att Sverige med en restriktiv hållning kunde utgöra en motvikt och på så vis bidra till att hålla nere kvoterna så långt som möjligt, inte minst för strömmingsbestånden. Utan Sveriges agerande hade kvoterna blivit högre.

Eftersom vi hade önskat ännu lägre kvoter är vi naturligtvis inte nöjda med resultatet. Men, fru ordförande, om Sverige i enlighet med vad som anges i den anmälan som ligger till grund för utskottets granskning hade röstat nej till kompromissförslaget hade kvoterna med största sannolikhet blivit högre än vad som nu är fallet.

Med det, fru ordförande, är jag beredd att svara på frågor.

Ordföranden: Första frågeställare och också anmälande parti är Socialdemokraterna.

Per-Arne Håkansson (S): Fru ordförande! Jag tar del av Peter Kullgrens redogörelse här. Det kan vi också göra skriftligt.

I ståndpunkten från EU-nämnden, som jag förstår förankrades i EU-nämnden och också i miljö- och jordbruksutskottet innan dess, framgår följande av handlingarna vi har: ”Särskilt i fråga om strömmingen i centrala Östersjön är regeringens utgångspunkt att kvoterna inte bör öka utan minska jämfört med nu gällande kvoter.”

Utifrån detta framgår att regeringen skulle driva på för minskade kvoter jämfört med nuvarande på 55 000 ton. I stället ledde förhandlingarna till att kvoterna ökade.

Det finns också i redogörelsen som vi har att Sverige var ensamt om den här ståndpunkten såväl i baltiska samarbetsorgan som i EU. Men det är ju ändå tydligt, vad jag kan se och vad vi kan läsa, hur EU-nämndens beslut om den svenska ståndpunkten var.

Jag vill därför att Peter Kullgren kanske beskriver vad bedömningen grundar sig på att han genom att rösta ja i rådet tänker sig att vid kommande förhandlingar och sådant ska Sverige kunna vara aktivt och drivande.

Är det inte Sveriges vilja som ska komma till uttryck i förhandlingarna? Och övervägde Kullgren under de pågående förhandlingarna möjligheten att stämma av med EU-nämnden? Det visade sig ju att linjen som Kullgren företrädde var den motsatta mot vad ståndpunkten hade ... vad som hade framförts. Det blev ju en ökning. Det blev inte en minskning, som ju var den svenska ståndpunkten. Övervägde inte Kullgren att stämma av med EU-nämnden för att informera om hur pågående förhandlingar fortskred?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag ska citera vad jag sa i EU-nämnden. ”Mitt absolut övergripande mål är att få kvoterna så lågt satta som möjligt, men jag är inte beredd att gå in i förhandlingarna med ett stenhårt mandat fullt av röda linjer. Eller jag önskar inte det – det är inte jag som bestämmer. Det är min absoluta övertygelse att det bara skulle leda till en sak, nämligen högre kvoter.” Det är ett citat från mig i EU-nämnden, där jag förankrar svensk linje. Det vann ju också stöd i EU-nämnden.

Som jag har sagt vid många tillfällen om de här förhandlingarna: De är ganska komplexa. Sverige står, tragiskt nog, ensamt i att vilja ha låga kvoter och definitivt helt ensamt – inte ens stött av kommissionen – i att vilja ligga lägre än vad Ices, Internationella havsforskningsrådets, spann och rådgivning är.

Det blev ju väldigt tydligt trots ganska idoga försök att påverka inför de här handlingarna. Jag bjöd ju in alla fiskeriministrar till Sverige. Vi bjöd också in forskare och småskaliga fiskare som fick berätta om sin situation. Också vi var väldigt tydliga med vad svensk linje skulle vara.

När förhandlingarna väl blev skarpa stod det klart ganska snabbt att de andra Östersjöländerna vill ligga i den övre delen av Ices intervall. Det kom, vilket Sverige självklart sa nej till. Vi framförde att vi vill ligga betydligt under och framförde såklart vad regeringens önskan var.

Men i något läge i en sådan här förhandling har man ju att avgöra: Ska jag säga nej till det här budet? Vi hade då hamnat på lägsta nivån i Ices rådgivning, och ingen annan hade viljan att gå lägre.

Det logiska om vi skulle ha sagt nej, och det som jag är helt övertygad om skulle ha hänt, var att man hade gått tillbaka till det alla andra tidigare var överens om. Varför ska man ta hänsyn till någon som ändå inte kommer att bistå i den förhandlingen? Man har kompromissat för oss, och vi säger ändå nej. Det hade lett till minst 15 000 ytterligare ton fisk som hade tagits upp ur Östersjön.

Som jag sa i EU-nämnden: Målet är att få så lågt satta kvoter som möjligt. Och det gjorde jag också.

Per-Arne Håkansson (S): Det vore kanske bra i detta fall, vill jag säga, om Peter Kullgren ville beskriva lite hur diskussionerna och förhandlingarna fortskred. Det blev ju inte någon restriktiv hållning. Det blev inte några minskade kvoter, utan det blev ökade kvoter.

Jag tänker att i det läget finns ju möjligheten att stämna av med EU-nämnden för att ytterligare kunna redogöra för förhandlingsläget. Men det övervägdes inte från Peter Kullgrens sida om jag har förstått saken rätt.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Tack för följdfrågan!

Utifrån att jag bedömde att jag höll mig inom det mandat jag hade från EU-nämnden, där bland annat mitt citat är ganska tydligt med vad avsikten med förhandlingen var, kontaktades inte EU-nämnden.

Om jag förstod frågan rätt ska jag också beskriva lite hur förhandlingarna går till.

Man diskuterar i oktobers fiskeförhandlingar – det sker på ett annat sätt i december, men i oktober diskuterar man med Östersjöländerna och försöker hitta en linje som man kommer överens om först. Det brukar alltid vara så att är man överens där och får med sig kommissionen på det går det också igenom i rådet. Skulle inte Östersjöländerna vara överens går man nog på vad majoriteten av Östersjöländerna tycker.

I det här fallet, återigen, var det bara vi som ville ha riktigt lågt satta kvoter – till och med långt, långt under Internationella havsforskningsrådets vetenskapliga råd. Då hade kvoterna blivit högre, och det är ju oerhört långt ifrån vad jag sa i EU-nämnden att jag skulle verka för. Men det är komplexa förhandlingar med många motstående intressen.

Man kan säga, som ledamoten, att det här blev ju inte alls bra. Det blev ju så höga kvoter. Återigen: Regeringen ville som sagt inte öka några kvoter över huvud taget, egentligen.

Jag måste också samtidigt konstatera att det var ganska länge sedan någon från svensk sida lyckades få ett resultat i kvotförhandlingarna som de facto hamnade på Ices lägsta punkt i intervallet i rådgivningen.

Även om fallet framåt är litet och vi gärna skulle ha fallit ned ännu mer är det ändå ett litet steg i rätt riktning – ett steg som betyder att för den centrala strömmingen bedöms återhämtningen vara 19 procent, utifrån forskarnas och Ices rådgivning att återhämtningen ska vara 19 procent. Vi hade gärna sett att återhämtningen var betydligt större.

Martin Westmont (SD): Fru ordförande! Jag tackar för redogörelsen och för de svar vi har fått från landsbygdsministern så här långt.

I samrådet med EU-nämnden framhöll landsbygdsministern en tydlig ambition att aktivt verka för minskade fiskekvoter. Samtidigt innebar den slutliga kompromissen en ökning av kvotnivåerna, även om de sattes till den lägsta nivån inom det vetenskapliga intervallet.

Landsbygdsministern har tidigare här under utfrågningen sagt att Sverige drev en restriktiv linje. Här får landsbygdsministern gärna berätta mer om hur han själv verkade för minskade fiskekvoter i Östersjön.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Under själva förhandlingen, när vi väl var på plats, var min uppgift att säga nej. Det var det främsta förhandlingsverktyget jag hade. Jag sa nej när de kom med förslag om att vi skulle ligga på kvotnivåer i den högsta delen av intervallet.

Vad gäller ... jag måste bara se så att jag säger rätt ... I Bottenviken landade vi till slut på 66 466 ton. Där var förslaget, alltså det högsta intervallet i spannet, 74 515 ton. Jag sa nej till 74 000 ton, jag sa nej till 73 000, till 72 000, till 71 000 och till 70 000, tills vi kom så långt att vi inte kom lägre.

Vad gäller centrala Östersjön blev resultatet 83 000 ton. Det var samma sak där. Jag sa nej till det högsta, som var 111 034 ton, till 110 000 ton, till 100 000 ton och till 90 000 ton tills vi kom till den absolut lägsta punkten i den vetenskapliga rådgivningen, som är F-lower. Där konstaterade alla andra – det kunde vi vidimerat se – att deras mandat från deras motsvarigheter till EU-nämnden inte tillät dem att gå längre än den vetenskapliga rådgivningen.

I något läge där får man överväga, ganska snabbt: Ska vi riskera att i stället för 80 000 ton i centrala Östersjön gå upp till 110 000 ton i centrala Östersjön, vilket ligger på bordet och är i farans riktning? Vi valde där att säga ja. Vi kunde inte komma lägre, vilket också var mitt uppdrag från EU-nämnden – att få så lågt satta kvoter som möjligt.

Det var det primära där. Sedan hade vi ett långt förarbete som jag till del har beskrivit, men på plats var nej-sägandet mitt förhandlingsvapen.

Ordföranden: Har Martin Westmont några följdfrågor?

Martin Westmont (SD): Nej, fru ordförande, jag är nöjd med svaret.

Susanne Nordström (M): Ordförande! Jag var lite osäker på om jag skulle ställa en fråga, men då gör jag väl det.

Tack, statsrådet, för dina svar så här långt! Min fråga var hur du uppfattade mandatet från EU-nämnden inför rådsmötet, men du har ju egentligen redan svarat på det.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag kan förtydliga det. Jag uppfattade mandatet så att jag skulle verka för så lågt satta kvoter som det bara var möjligt, att det var ett mandat utan några massor av röda linjer och att jag inte hade några exakta tonangivelser som jag måste hålla mig inom, alltså ett relativt öppet mandat med en väldigt klar och tydlig riktning: att jag skulle se till att vi fick så låga kvoter som det var möjligt i en komplex förhandling.

Ordföranden: Susanne Nordström har inga följdfrågor.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Jag har också en fråga om mandatet.

Vi har fått ett material om regeringens ståndpunkt. Där står att regeringen har för avsikt, när det gäller sill och strömming, att verka för en mer försiktig ansats än den övergripande inriktningen i kommissionens förslag och att kvoterna inte bör öka utan minska. Det har statsrådet också redogjort för.

Jag tror att vi alla har förståelse för att det, speciellt när man ska förhandla med andra länder och man inte har möjlighet att sätta ett veto, ibland kan vara svåra förhandlingar, att man givetvis försöker göra sitt bästa, såklart, att det kanske inte alltid är så framgångsrikt att ha ett antal röda linjer och att man bara kan säga nej, även om jag förstod det som att Peter Kullgren sa nej ett antal gånger innan han sa ja i förhandlingarna. Det lät i alla fall så i ett tidigare anförande.

Statsrådet pratade förut om vad KU har tyckt och sagt tidigare, och de här EU-ärendena är sådant som vi tidigare också har uttalat oss om. Givetvis har statsrådet ett mandat, men man kan ändå tänka sig att regeringen inte ska stödja en ståndpunkt som står helt i strid med den ståndpunkt som har förankrats.

I min fråga kommer jag också till det här med om man ändå inte övervägde att informera EU-nämnden på något sätt när förhandlingsläget var som det var och man kanske såg framför sig att det inte skulle gå att komma längre i förhandlingarna och att utfallet skulle kunna bli sämre om man följde det mandat som fanns och eventuellt röstade nej. Fanns det inte skäl att informera EU-nämnden på något sätt om att man hade för avsikt att ställa sig bakom kompromissen även om utfallet inte riktigt blev som man skulle kunna tycka att ståndpunkten var?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag tackar för frågan.

Ja, jag informerade EU-nämnden om att Sverige var ensamt med den typen av restriktiv hållning och att det skulle bli en utmaning att få gehör för den, men då informerade jag samtidigt om att min förhoppning var att vi med vår mycket restriktiva hållning skulle kunna utgöra en tydlig motvikt och på så vis hålla nere kvoterna så långt som möjligt. EU-nämnden gav stöd till den ståndpunkten.

Bedömningen var således att agerandet vid rådsmötet var i linje med vad som hade förankrats i nämnden inför rådsmötet. Därför fanns det ingen anledning att under rådsmötet inhämta något slags nytt mandat från EU-nämnden.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsrådet, för redogörelsen!

Det är faktiskt bara att beklaga det som landsbygdsministern säger, att Sverige står så ensamt i frågan om att hålla nere fiskekvoterna i Östersjön. Jag förstår att det vid förhandlingarna är en rätt svår situation att försöka hålla sig till det mandat som riksdagen har gett, det vill säga att minska kvoterna.

Jag uppfattar statsrådet så att det är statsrådets uppfattning att mandatet har varit att förhandla på det sätt som skedde vid sammanträdet, men jag är väl lite inne på samma linje som Jessica Wetterling var.

Fanns det vid något tillfälle under förhandlingarna, när det närmade sig att det måste bli ett ... eller beslutet att det skulle bli ett ja, för att då, som statsrådet redogjort för, ändå hålla det på den nivå som det slutligen blev? Eller fanns det ... Vilka överväganden gjordes vid själva förhandlingsbordet och under förhandlingarna för att gå vidare och se om EU-nämnden också stod bakom det som statsrådet slutligen ställde sig bakom?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Svaret blir nästan samma i slutsats, men jag ska försöka att dela med ... Det är klart att det sker hur många avvägningar som helst under en sådan förhandling. I några lägen var vi ganska rädda: De kommer inte att vika sig. De andra kommer att stå fast vid inte 80 000 ton utan 111 000 ton.

Då är det klart att vi hade varit i ett läge där vi helt uppenbart inte hade pressat kvoterna någonstans. Då hade vi inte kunnat säga ja till det. Men det var ju mer den typen av överväganden. När vi sedan kom igång i förhandlingen började det gå sakta, mycket sakta, men säkert nedåt i kvoterna. Vi lyckades komma ända till den lägsta nivån, och där blev det stopp. Då har vi gjort det som mandatet säger – verkat för så lågt satta kvoter som möjligt. Där var bedömningen att jag hade mandat att säga ja till det.

Allt annat är rent hypotetiskt. Hur hade vi agerat om det inte hade rört sig åt något håll? Hade jag mandat att säga nej då? Hade jag inte mandat att säga nej då? Men det blir ju hypotetiska diskussioner som är svåra att föra här.

Utifrån hur läget de facto blev och att vi kunde konstatera att ett annat agerande från oss då skulle ha lett till högre kvoter uppfattar ... vi hade mandat för det.

Ordföranden: Vi börjar hamna lite i tidsnöd. Vi har tre frågeställare kvar och ett ärende kvar, så vi får be om korta frågor och korta svar.

Gudrun Brunegård (KD): Tack för utförliga och detaljrika svar så här långt!

Min fråga är om statsrådet uppfattade att förhandlingarna ledde till ett resultat som låg utanför den förankrade ståndpunkten. Gick man utanför det mandat som EU-nämnden hade gett?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag tar dig på orden: Svaret på frågan är nej.

Ordföranden: Följdfråga, Gudrun Brunegård?

Gudrun Brunegård (KD): Jag är nöjd med svaret, tack.

Jan Riise (MP): Tack för svaren så här långt!

Östersjön är ett stort bekymmer, naturligtvis. Jag har följt det här i 20 års tid. Mitt parti hade gärna gått ned till noll när det gäller fångster, i alla fall under en period. Men jag ska försöka ... Det blir lite hypotetiskt här också.

Visst är det så att artikel 293 i Europa... säger att det måste vara, alltså det kräver enhällighet om man ska gå utanför kommissionens förslag. Om man ska göra något annat än det förslag som finns kräver det enhällighet, det vill säga enhälligheten hade brutits om landsbygdsministern hade valt att ställa sig utanför.

Å andra sidan – jag beklagar om jag orsakar förvirring i leden här – kan jag ändra lite på hypotesen. Ett sätt att ställa sig utanför hade varit att säga att det är en fantastiskt fin politisk markering från svensk sida att vi är väldigt angelägna om detta. Det hade kostat oss en massa ton. Jag kan se båda sidorna här.

På samma gång har uppenbarligen andra länder ansett att det var något slags mervärde i att få med Sverige på avtalet. Jag undrar om detta mervärde uppvägs av om vi hade haft möjlighet att göra en markering ännu tydligare.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Vad gäller fiskekvoter fattas mig veterligen beslut med kvalificerad majoritet. Det är så vi har agerat.

Det är ett hypotetiskt övervägande att man som en politisk markering skulle ha röstat nej. Ska jag vara helt ärlig, och det ska man ju vara, hade det klart varit brutalt mycket lättare för mig.

Jag vet inte hur många spaltmeter som har skrivits om att man har gjort en väldigt dålig förhandling, att man inte har lyckats göra något vettigt för situationen i Östersjön, där vi för första gången på väldigt länge hamnar på nivå F-lower. Jag vet med mig att vi gick från 111 000 ton till 80 000 ton.

För min personliga del känns det ganska tryggt att jag vet att jag har sett till att återhämtningen av sill- och strömmingsbestånden i Östersjön går fortare genom mitt agerande än om jag hade agerat för det som hade varit enklast och bekvämast för mig själv i en rent politisk kontext.

Jag ser få fortsatta poänger om man vill värna den linjen, om man vill värna en så snabb återhämtning av sill- och strömmingsbeståndet som möjligt i Östersjön, att det skulle vara bättre för oss att vi ställer oss utanför. Vad har jag då att säga inför nästa förhandling?

Varför skulle Östersjöländernas fiskeriministrar komma hit igen? Varför skulle jag få hit miljöministrarna? Varför ska jag få kommissionen att lägga sin stora Östersjökonferens, vilket vi nu har lyckats med, just här? Vi bjuder in jordbruksministrarna, fiskeministrar och miljöministrar just för att sätta fokus på de här frågorna.

Är det värt att riskera återhämtningen i Östersjön för att jag ska göra en politisk vinst? Nej, landade jag i. Det står jag fast vid.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, ministern, för mycket övertygande svar.

Jag har egentligen en upplysningsfråga. Hur kan Sverige vara så ensamt och avvikande i just denna fråga, och att vi inte lyckas övertyga någon annan?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Tack för den frågan. Det är 10 000-kronors-frågan, om referensen tillåts. Den börjar bli gammal nu, tror jag. Det är det vi försöker att knäcka.

Hur kan vi få fler att se på Östersjön på samma sätt som vi gör? Har vi någon skillnad i hur vi fiskar och vad vi gör med fisken? Till del. I andra Östersjöländer använder man mer av fisken man har direkt till human-konsumtion.

Man har också en bild av att fisket påverkar ganska lite. Det är miljö_situationen i Östersjön som påverkar mer. Det är predatorer, förekomsten av säl och skarv, som påverkar mer. Fisket är på historiskt låga nivåer, så några ton hit och dit gör inte så mycket. Det är den verkligt förenklade bilden av det. Det är där vi måste in och påverka.

Jag tror också att man måste påverka genom kommissionen för att bredda den politiska diskussionen om fisket. Det handlar också om Östersjöns hela ekosystem där sill och strömming är navet i det ekosystemet.

Det gäller att man ser att vi med försiktigt satta kvoter också kan ha en stadig ökning så att även fiskeintresset kan se framöver att man har en kurva som möjligtvis sakta men ändå kommer att peka åt rätt håll i stället för att det är så volatilt som det är nu.

Det arbetet pågår. Alla goda tips och påverkansaktioner från alla är välkomna.

Ordföranden: Landsbygdsministern nämnde att mandatet var att verka för så låga kvoter som möjligt, medan ståndpunkten gör gällande att kvoterna inte bör öka utan minska. Uppfattar landsbygdsministern att det finns någon diskrepans häremellan, vilket det ändå kan uppfattas som sett på detta utifrån?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Nej, inte utifrån helheten i hur vi beskriver förhandlingarna och vad vi ser framför oss. Jag påpekar också så tydligt att Sveriges mycket restriktiva hållning ska vara en motvikt för att vi ska få så lågt satta kvoter som möjligt.

Här blir alla orden viktiga. Hade vi haft en röd linje kring det, att vi inte har ett mandat att säga något annat än ja till så lågt satta kvoter, då hade vi skrivit det och inte pratat som vi hade gjort. Jag tycker inte det.

Ordföranden: Finns det någon ytterligare kort följdfråga på detta ärende? Nej. Då lämnar vi det och går vidare på nästa punkt, som är den sista.

Det gäller landsbygdsministrarnas agerande i fråga om avvecklingen av Renmarkskommittén. Vi ger landsbygdsministern möjlighet till en kort inledning, varsågod.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Detta granskningsärende gäller mitt agerande när det gäller avvecklingen av Renmarkskommittén. Kärnfrågan i ärendet är om vi innan beslutet att avveckla Renmarkskommittén på ett korrekt sätt har konsulterat samiska företrädare i enlighet med vad som avses i lagen om

konsultation i frågor som rör det samiska folket. Jag kallar i fortsättningen lagen för konsultationslagen.

Fru ordförande! Enligt den aktuella lagen ska regeringen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas som kan få särskild betydelse för samerna. Renmarkskommittén hade i uppdrag att lämna förslag till en ny renskötsellag som skulle ersätta den nuvarande rennäringslagen. Kommittén skulle även analysera det samiska folkets rätt till jakt och fiske såväl för de samer som i dag är medlemmar i samebyar som för de som inte är det.

Det är ingen tvekan om att kommitténs arbete i högsta grad hade betydelse för samerna och att beslut om att avveckla kommittén hade en sådan särskild betydelse för samerna som avses i konsultationslagen. Därför genomförde vi en konsultation enligt lagen innan regeringen fattade beslut om att kommitténs arbete skulle upphöra.

Fru ordförande! Jag kan konstatera att kritiken mot Renmarkskommitténs delbetänkande Jakt och fiske i renbetesland var omfattande. Kritiken kom såväl från myndigheter, kommuner och intresseorganisationer som från samiska organisationer och representanter. Det fanns även oenigheter inom kommittén. Under dessa förhållanden såg regeringen ingen möjlighet att gå vidare med utredningens förslag. Det var tydligt att det fanns behov av ett omtag.

Mot denna bakgrund gav regeringen genom ett pressmeddelande den 7 november 2024 uttryck för en inriktning som innebar att Renmarkskommitténs arbete skulle upphöra. Av pressmeddelandet framgick också att konsultation med samiska företrädare skulle ske.

Fru ordförande! Den 11 november 2024 skickade Regeringskansliet en skrivelse med förfrågan om konsultation till Sametinget, Svenska Samernas Riksförbund, Koncessionssamebyarnas intresseförening och Renägarförbundet. Även av skrivelsen framgick regeringens inriktning att Renmarkskommitténs arbete skulle upphöra.

Svenska Samernas Riksförbund, Koncessionssamebyarnas intresseförening och Renägarförbundet avböjde konsultation. Jag har uppfattat att organisationerna delar regeringens bedömning av att ärendet är av särskild betydelse för samerna. Jag har dock förstått att organisationerna betraktade konsultationen som onödig eftersom de i sina svar gav uttryck för uppfattningen att regeringen redan hade fattat ett beslut som gällde informellt och i praktiken.

Det är min bild att Svenska Samernas Riksförbunds uppfattning att konsultationen var onödig baserar sig på att Renmarkskommitténs ordförande hade bekräftat att kommittén skulle avvecklas, att alla möten i kommittén hade ställts in och att sekretariatet slutade att arbeta med frågorna i sak.

Självklart står det organisationerna fritt att själva avgöra om de vill delta i en konsultation. Samtidigt ökar behovet av aktivt samiskt deltagande i olika processer. Här är konsultationslagen ett viktigt verktyg för regeringen. Jag beklagar därför att vissa av de tillfrågade organisationerna avböjde konsultation.

Fru ordförande! Landsförbundet Svenska Samer inkom på eget initiativ med en skrivelse till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet där förbundet framförde att det ville delta i konsultationen. Konsultationen genomfördes med Landsförbundet Svenska Samer och med Sametinget.

I enlighet med vad som anges i konsultationslagen dokumenterades vad som kommit fram vid konsultationen. Det framgår av dokumentationen hur konsultationen har genomförts och vilka som deltagit. Det var först efter genomförda konsultationer som regeringen den 19 december 2024 fattade beslutet att avveckla Renmarkskommittén.

Fru ordförande! Låt mig konstatera att konsultationen enligt konsultationslagen regelmässigt genomförs inför beslut i alla ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Ett exempel är att de tilläggsdirektiv som Renmarkskommittén fick i juni 2022 var föremål för konsultation innan de beslutades.

Fru ordförande! Avslutningsvis vill jag nämna att efter det att konsultationslagen trädde i kraft 2022 har det i Regeringskansliet tagits fram en vägledning för hur konsultationslagen ska tillämpas och vilka steg den konsultationsskyldige ska ta för att exempelvis initiera och avsluta en konsultation. Denna vägledning är en bra grund för Regeringskansliet när konsultationer ska genomföras.

Därmed är jag redo att svara på era frågor.

Ordföranden: Då går ordet först till det anmälade partiet Miljöpartiet.

Jan Riise (MP): Problematiken ligger i precis det som statsrådet nu har nämnt här. Renmarkskommittén har haft väldigt viktiga uppgifter. Det handlar i stor utsträckning om markanvändningsfrågor, som vi har haft anledning att diskutera i andra sammanhang.

Vi hade också en pågående försonings- och sanningskommission. Den är kanske pågående igen nu. Jag läste häromdagen att vi har fått en ny ordförande där. Det påverkar i någon mening hur vi ser på samarbetet med det samiska folket.

Jag fick också veta att ordföranden och sekretariatet för Renmarkskommittén fick besked om avsikten att avsluta Renmarkskommittén några minuter innan pressmeddelandet om samma sak gick ut. Sedan hade det givetvis varit diskussioner om i vilken mån resultat hade uppnåtts.

Det viktigaste som sannings- och försoningskommissionen brukar komma fram till handlar om förtroendeskapande åtgärder. Det är ett självklart inslag om man ska kunna närma sig varandra och göra saker som man har förtroende för.

Problematiken här ligger väl precis i det som statsrådet var inne på. Det gick ut ett meddelande om att man hade för avsikt att avsluta Renmarkskommittén. Beslutet fattades förvisso efter konsultation. Men det uppfattades som att beslutet togs innan förfrågningarna om att genomföra konsultation med de organisationer och eventuellt andra som nämndes här.

Då har vi det som ett problem. Dels i förtroendesammanhang, dels: Hade det inte varit möjligt att förutse att det skulle uppfattas som att beslutet kommer före konsultationerna?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Det centrala är här någonstans konsultationslagen. Där ska konsultation ske innan beslut fattats. Jag kan bara konstatera att regeringen inte hade fattat något beslut om att avveckla Renmarkskommittén innan vi hade konsultationer.

Med det sagt behöver inriktningen från regeringen för att vi ska ha behov av en konsultation på något sätt ändå kommuniceras. Alla i det här rummet vet att just Renmarkskommittén var mycket omdiskuterad. Det var många intressenter från olika håll. Det var myndigheter, kommuner, många organisationer och föreningar.

Regeringen hade diskuterat detta och kommit fram till en inriktning, också utifrån den massiva kritik som delbetänkandet fått. Vi kom fram till: Hur ska vi kunna gå vidare med den här produkten? Vi hade landat i: Det kommer nog att bli svårt. Då fanns det ett behov av att informera om det, och gärna så att så många som möjligt visste om den inriktningen samtidigt.

Vi har i grunden konsultationslagen, som innebär att vi ska ha konsultationer innan beslut fattas. Vi valde att informera om regeringens inriktning i ett pressmeddelande. Av det pressmeddelandet framgår också att konsultation ska genomföras, och där pratar vi om en inriktning. Det var några ord till utifrån den aspekten.

Ordföranden: Vi sparar följdfrågorna och tar dem sedan om vi hinner.

Mirja Räihä (S): Fru ordförande! Jag tackar för svaren hittills. För mig är det här lite spännande. Det handlar ju inte om Renmarksutredningens vara eller icke vara utan om hur konsultationsordningen har skötts. Nu har landsbygdsministern redogjort för tidslinjen: pressmeddelandet den 7 november, inbjudan den 11 november och sedan konsultation med två av de inbjudna i början av december. Det spännande här är givetvis att två av organisationerna ville ha konsultation och hade det den 2 och den 3 december men att resten redan hade uppfattat att beslutet var fattat i och med att man gick ut med pressmeddelandet om avsikten innan man bjöd in till konsultationen.

För att spara tid ställer jag bara väldigt raka ja- eller nej-frågor. Hade det varit bättre att konsultera innan man deklarerade avsikten? Hade Regeringskansliet lite för bråttom med att gå ut med det här pressmeddelandet? Hade man inte kunnat vänta några dagar till?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Nej, det tycker jag inte. Och man måste ju ha någon inriktning om man ska ha en konsultation.

Susanne Nordström (M): Jag hade faktiskt en fråga om just detta – om man ska ha en konsultation måste man ju ha en avsikt. Men nu har du ju svarat på den, så jag tar en annan fråga.

Pressmeddelandet kom den 7 november. Jag undrar om statsrådet skulle kunna berätta lite om bakgrunden till pressmeddelandet och varför det kom just vid den tidpunkt som det gjorde.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag tackar för frågan. Först vill jag konstatera att regeringen alltid agerar som kollektiv. Före pressmeddelandet hade vi försäkrat oss om att regeringen stod bakom innehållet i pressmeddelandet, det

vill säga: Regeringens avsikt med det kommande omtaget är att Renmarks-kommittén avvecklas, och i enlighet med lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket kommer konsultation med de samiska företrädarna att ske. Men yttermera är det här en följd av delbetänkandet och den omfattande kritik som kom där. Med det som underlag såg vi, både parlamentariskt och utifrån de starka åsikter och motstående ingångar som fanns i frågan, att det skulle vara svårt att gå vidare med delbetänkandet.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Statsrådet har hänvisat till lagen. Då vill jag ställa en fråga kring 8 § i lagen om konsultation. Där står det också att man i ett tidigt skede ska informera de samiska företrädarna. Tycker statsrådet verkligen att det är klokt att först gå ut med ett pressmeddelande om sin avsikt och sedan bjuda in till en konsultation flera dagar senare? Vad är statsrådets bild av när det är ett tidigt skede?

Statsrådet hänvisade till att andra, bland annat de samiska företrädarna, skulle ha fått intrycket att beslutet redan var fattat, inte bara formellt utan i praktiken, av bland andra sekretariatet och ordföranden för utredningen. Jag undrar därför: Har det funnits någon kontakt från departementet med sekretariatet eller ordföranden för utredningen? Hur kommer det sig att de som satt i kommittén fick den informationen? Som jag tolkar Peter Kullgren var det en felaktig uppfattning.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Tiden här ... det blir lite samma svar som på föregående fråga. När regeringen hade en inriktning kommunicerade vi den. I ett tidigt skede, den 7 och den 11 – det var en helg däremellan – gick inbjudan till konsultation ut. Det annonserades också i pressmeddelandet att konsultation skulle ske. Min dåvarande statssekreterare Dan Ericsson informerade också ordföranden och möjligtvis sekretariatet – jag vet inte exakt vilka han pratade med – om regeringens avsikt.

Malin Björk (C): Ordförande! Jag tackar statsrådet för redogörelsen. Jag förstår att Peter Kullgren anser att regeringen har följt lagen här till dess form, det vill säga man har fattat ett beslut om att lägga ned Renmarkskommittén efter att man erbjudit berörda parter en konsultation. Min fråga är: Anser statsrådet att man också har följt lagen till dess syfte för att ge berörda parter möjlighet att lämna synpunkter innan beslut fattas, det vill säga reellt gjort det? På vilket sätt?

Peter Kullgren: Ja, eftersom konsultationen genomfördes före besluten. Konsultationen innebar ju inte heller att någon som deltog i konsultationen hade en annan uppfattning i det här fallet. Som jag nämnde i min inledning har jag inte uppfattat att några av dem som inte var med på konsultationen hade en stark motstående uppfattning om regeringens avsikt heller, så i det här fallet är min bedömning att vi har fullgjort syftet.

Gudrun Brunegård (KD): Min fråga är om det var någon sameby som begärde konsultation utöver den lista som går ut till ett antal olika delar enligt lagen.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Nej, det var det inte. Beroende på frågans dignitet kan man ju också konsultera olika. Ibland kanske det är en sameby

som berörs. Då konsulterar man ju den. Men här är det ju en väldigt övergripande fråga, och då riktas det till dem som jag tidigare nämnde, med Sametinget i spetsen.

Gudrun Brunegård (KD): Men om till exempel någon enskild sameby hade velat hade de haft möjlighet att begära konsultation?

Peter Kullgren: Svar ja.

Mirja Räihä (S): Nu har landsbygdsministern sagt flera gånger att det är viktigt att ha en inriktning färdig. Jag håller fullständigt med om att inriktningen och underlaget för konsultationen måste vara klara. Men min fråga är: Var man verkligen tvungen att kommunicera detta i ett pressmeddelande innan man hade skickat in inbjudan till samråd med samerna?

Peter Kullgren: Fru ordförande! Jag svarar samma sak som förra gången. Ja, utifrån det breda intresset i den här frågan gjorde vi bedömningen att vi ville kommunicera inriktningen unisont.

Jessica Wetterling (V): Först och främst skulle jag gärna vilja be om att få ta del av den här vägledningen. Jag förstod det som att det hade genomförts ett antal konsultationer och att de blivit dokumenterade. Det kanske kan vara bra ifall utskottet kan få ta del även av de dokumentationerna om det är möjligt. Det kanske vi kan återkomma till om det är så.

Syftet med konsultationslagen är ju ändå att man ska konsultera samiska företrädare i ett tidigt skede i frågor som berör dem och att man ska ha möjlighet till inflytande från samiskt håll. Då undrar jag över ordvalet: avser. Det är ju ett ganska starkt ord – det här tänker man göra. Jag undrar om man inte hade kunnat överväga att ha en lite mer öppen inbjudan till dialog och konsultation där det inte framstår som att regeringen redan bestämt sig.

Peter Kullgren: Fru ordförande! Det är återigen viktigt att återkomma till att konsultation ska ske innan vi fattar beslut, och så gjorde vi ju uppenbarligen. Något slags inriktning eller avsikt är ju själva grunden för att man ska ha en konsultation. Ja, det är klart att man kan värdera ord. Men för mig är det just fråga om avsikt eller inriktning, en riktning dit vi lutar. I samma pressmeddelande konstateras också: Innan några som helst beslut fattas i det här ska vi ha en konsultation.

Vad gäller vägledningen kan jag säga att den färdigställdes i mars detta år. Vi kan dock konstatera att vi utan vägledning på plats har arbetat enligt vad vägledningen rekommenderar. Men självklart kan vi tillstå utskottet den – det är inga problem.

Ordföranden: Då skulle vi från utskottets sida vilja tacka landsbygdsministern för att han medverkat i vår utfrågning och därmed också medverkat till att vår granskning av regeringen kan bli bättre. Tack för detta, och ha en fortsatt trevlig dag! Sammanträdet avslutas.

Bilaga B2 Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari

Tisdagen den 8 april 2025

Granskningsärende 6 och 34 – Efterlevnad av klimatlagen (se avsnitt 2.2)

Granskningsärende 13 - Klimat- och miljöministerns uttalanden om trälning (se avsnitt 4.6)

Granskningsärende 18 - Klimat- och miljöministerns uttalande om reduktionspliktens effekter (se avsnitt 4.7)

Ordföranden: Klockan är 11.00 Jag förklarar konstitutionsutskottets sammanträde för återupptaget.

Vi håller utfrågningar under hela april månad. Det är en del i utskottets granskning av statsrådets tjänsteutövning. I dag har vi utfrågning med klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari, som vi hälsar varmt välkommen till utskottet. Vi har utfrågning i tre ärenden. Statsrådet får möjlighet att hålla en inledning i respektive ärende.

Vi ska påminna om att vi försöker hålla på till klockan 13 som senast och därmed ska vara koncisa i både frågor och svar.

Jag lämnar därmed över ordet till klimat- och miljöministern i ärendet som heter Regeringens efterlevnad av klimatlagen.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Klimatredovisningen i budgetpropositionen är det viktigaste instrumentet i planerings- och uppföljningssystemet för klimatpolitiken. Klimatredovisningen görs årligen och lämnas till riksdagen i budgetpropositionen.

Klimathandlingsplanen tas fram vart fjärde år och lämnas till riksdagen året efter att ordinarie val till riksdagen har hållits.

Dokumentet kompletterar varandra och tillgodoser olika syften. Klimathandlingsplanen är framtidsytande, och klimatredovisningen redovisar varje år effekterna av fattade beslut och planerade beslut. I vissa fall har regeringen därför valt att enbart hänvisa till sådana uppgifter som några månader tidigare redovisats i klimatredovisningen och att inte återge uppgifterna även i klimathandlingsplanen.

Regeringen bedriver ett omfattande och kontinuerligt arbete med att säkerställa att klimatredovisningen och klimathandlingsplanen på ett effektivt sätt bidrar till att det klimatpolitiska arbetet ska uppfylla de krav på regeringens klimatpolitiska arbete som ställs i 2 § i klimatlagen. Det arbetet involverar såväl Regeringskansliet som ett flertal myndigheter.

Sedan klimatlagen antogs har två klimatpolitiska handlingsplaner tagits fram. Klimatpolitiska rådet anser att regeringen sedan den första klimatpolitiska handlingsplanen togs fram har tagit flera steg för att förbättra effektiviteten av de politiska insatser som beslutats.

Regeringen besvarar som regel rådets rekommendationer i klimatredovisningen. Och i budgetpropositionen för 2025 bedömer regeringen att

klimathandlingsplanen är i linje med de krav som ställs i klimatlagen och att klimathandlingsplanen inte brister i saklighet. Det kan även noteras att klimatlagens bestämmelse om vad klimathandlingsplanen bör innehålla är formulerat som just börkrav. Det uppställs alltså inte några bindande krav om vad klimathandlingsplanen ska innehålla.

Naturvårdsverkets målscenario om hur nettonollmålet skulle kunna nås var utgångspunkten i arbetet med klimathandlingsplanen. Naturvårdsverkets beräkningar utgick från att de flesta investeringar som näringslivet aviserat skulle kunna förverkligas. Teknik för att minska utsläppen från jordbruket, avfallsförbränning, flyg, sjöfart samt negativa utsläpp och övriga kompletterande åtgärder antogs också kunna bidra till nettonollutsläppsmålet 2045. Kvarvarande utsläpp 2045 antas i första hand bestå av utsläpp från jordbrukssektorn samt vissa utsläpp från industrin.

Scenariot i klimathandlingsplanen är alltså en uppskattning av hur utsläppen kan komma att minska, givet att de förutsättningar som krävs för att nå hela vägen till nettonollutsläpp kommer på plats. I klimathandlingsplanen bedömer regeringen att Fit for 55-paketet, de åtgärder som regeringen redan vidtagit, pågående utredningar och uppdrag samt de förslag om åtgärder och analyser som lämnas i klimathandlingsplanen sammantaget ger Sverige goda förutsättningar att nå det långsiktiga klimatmålet. En viktig förutsättning är att EU:s klimatambition bibehålls och att det arbete som regeringen har påbörjat fortsätter och utvecklas över tid.

Jag vill vara tydlig med att det i klimathandlingsplanen inte är möjligt att fullt ut beakta eller redogöra närmare för förslag som kommer att lämnas i kommande budgetpropositioner eller på annat sätt under mandatperioden. Detta innebär att regeringen inte kan göra detaljerade bedömningar av utsläppsprognoser i klimathandlingsplanen, som gäller för hela mandatperioden.

Då går jag över till att kommentera Finanspolitiska rådets bedömning: att det saknas en strategi för att nå klimatmålen.

Som framgår av budgetpropositionen för 2025 delar regeringen inte den bedömningen. Regeringen lägger genom klimathandlingsplanen grunden för klimatpolitiken och presenterar de planerade åtgärderna vi avser att vidta. Syftet med planen är att förbättra de förutsättningar som hushåll och företag behöver för att kunna fatta de beslut som krävs för att Sverige ska nå våra klimatmål.

Regeringen har även fattat beslut om den så kallade energipolitiska inriktningspropositionen, som är ett viktigt komplement till klimathandlingsplanen.

Utöver det föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2025 en ny reduktionsplikt för att förbättra Sveriges förutsättningar att klara sina åtaganden inom ESR.

I december förra året tillsatte regeringen en utredning om styrmedel för att kunna bidra till en utfasning av fossila bränslen. Den utredningen ska analysera vilka styrmedel som kan utformas för att fasa ut fossila bränslen på

ett kostnads- och samhällsekonomiskt effektivt sätt och för att nå det nationella klimatmålet till 2045 samt de EU-åtaganden som Sverige har på klimatområdet.

I februari redovisade Miljömålsberedningen ett förslag om en strategi för hur Sverige ska nå våra EU-åtaganden om nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn. Regeringen har dessutom gett Miljömålsberedningen ett nytt uppdrag: att bland annat utvärdera och lämna förslag på hur de nationella etappmålen kan utformas så att de bättre överensstämmer med Sveriges åtaganden inom EU och effektivt styr mot det långsiktiga målet om nettonollutsläpp senast år 2045 och negativa utsläpp därefter.

Mot bakgrund av detta menar jag att det är tydligt att regeringen har en strategi för hur Sverige ska nå våra klimatmål.

Därmed, fru ordförande, är jag redo att svara på utskottets frågor.

Ordföranden: Tack för den inledningen!

Då går vi över till ledamöternas frågor. Vi börjar med det anmälände partiet, som är Centerpartiet. Malin Björk ställer första frågan. Var så god!

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, klimat- och miljöministern, för redogörelsen!

Anmälan gäller ifall regeringen faktiskt har följt en viss lag som riksdagen har stiftat, nämligen klimatlagen. Det är en lag som sju av åtta partier ställde sig bakom när den klubbades i riksdagen för snart åtta år sedan. Liberalerna tillhörde den stora skara som välkomnade denna lag. Den ska försvåra för en regering, oavsett färg, att agera på ett sätt som motverkar att Sverige når uppsatta klimatmål.

Konstitutionsutskottet uppmärksammas särskilt i förarbetena till lagen. Där står att KU ska säkerställa att varje regering fullgör sina åtaganden enligt klimatlagen. Det är alltså vad vi tar sikte på i den här utfrågningen. Har regeringen fullgjort sina åtaganden enligt lagen?

Enligt klimatlagen måste regeringen göra flera saker, bland annat ta fram en klimathandlingsplan, vilket statsrådet var inne på, och även föra en politik som minskar våra utsläpp, vilket står i 2 §. Här har regeringen att hålla sig till ett långsiktigt klimatmål, att nå nettonoll till 2045, men även till etappmål som riksdagen har beslutat om för såväl 2030 som 2040.

Samtidigt med klimatlagen infördes ett klimatpolitiskt råd med uppgift att utvärdera regeringens politik på det här området. I den årliga rapporten 2024, som kom i mars förra året, konstaterades att regeringens klimathandlingsplan helt bortsåg från de etappmål för 2030 som riksdagen fastställt och även till stor del saknade utsläppsprognoser. Rådet bedömde att utsläppen väntades öka med regeringens beslutade politik och att ansvaret för att nå målet för 2030 skulle skjutas upp till nästa mandatperiod. Dessutom bedömde man att regeringen gav en missvisande bild av handlingsplanens effekter för att nå klimatmålet 2045.

Min fråga till klimat- och miljöministern blir därför: Anser statsrådet att de tvingande bestämmelser om att minska utsläppen som finns i klimatlagen har följts av den nuvarande regeringen? I så fall på vilket sätt?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack, ledamoten Björk, för frågan!

Det korta svaret på frågan är: Ja, vi bedömer att vi med den strategi vi har lagt upp för klimatpolitiken i Sverige arbetar för minskade utsläpp och för att nå de klimatmål som är uppsatta.

Klimatredovisningen i budgetpropositionen är som sagt det viktigaste instrumentet i planerings- och uppföljningssystemet för klimatpolitiken. Om man tar en titt på klimatredovisningen för just BP25 ser man exempelvis att det vidtas flera olika åtgärder för att uppnå klimatmålen. Exempelvis finns det en ny reduktionsplikt som inkluderar el från laddstolpar och en höjning av reduktionsplikten. Det är exempel på politiska förslag som tar oss i rätt riktning och som vi kanske delar bild av med andra partier som är utanför regeringssamarbetet.

Vad gäller regeringssamarbetets, Tidösamarbetets, syn på klimatpolitiken fokuserar det väldigt mycket på förutsättningarna för hushåll och företag att minska sina utsläpp. Därmed blir exempelvis den energipolitiska inriktningspropositionen, utbyggnaden av infrastruktur, såsom järnvägar men även vägar, och kompetensförsörjningen centrala delar av den klimatpolitik som vi ser framför oss leder till en uppfyllnad av målen.

Vi menar såklart att Klimatpolitiska rådets resonemang kring hur vår klimatpolitik kan utvecklas och förbättras är av stor vikt och tar till oss av dessa. Nu tittar vi exempelvis på den rapport som nyligen kom och på hur vi kan ytterligare utveckla och förfina vår klimatpolitik för att den ska ta oss närmare de klimatmål vi har.

Regeringens bedömning är att vi inte lever upp till flera av de klimatmål som finns i både Sverige och EU men att vi ligger i linje med ett av de allra tuffaste klimatmålen som även omfattar transportsektorns utsläpp, ESR-åtagandet, till 2030.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsrådet, för svaret!

Vi har nämnt Klimatpolitiska rådet några gånger. Det är en myndighet i form av ett oberoende tvärvetenskapligt expertorgan. Vi har också hört att de i mars förra året slog fast att regeringen inte levde upp till klimatlagens bestämmelser.

Enligt klimatlagens bindande bestämmelser ska regeringen uppfylla sitt klimatpolitiska arbete, och det ska vila på vetenskaplig grund. Mot bakgrund av just den bestämmelsen, att det ska vila på vetenskaplig grund, undrar jag vilka vetenskapliga fakta som klimat- och miljöministern säger sig återropa när det påstås att regeringen uppfyller klimatlagens mål. Jag undrar också om det då är fakta som har undgått Klimatpolitiska rådet.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Ursäkta, jag uppfattade inte den sista frågan. Det var en bisats med en ytterligare fråga. Kan den förtydligas?

Malin Björk (C): Utifrån de vetenskapliga fakta som man säger sig grunda regeringens bedömning på undrar jag också om det är sådana fakta som man ser att Klimatpolitiska rådet inte har tagit hänsyn till i sin bedömning av regeringens uppfyllnad av lagen.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten för dessa uppföljande frågor!

Vad gäller den vetenskapliga grunden i regeringens resonemang kring klimatpolitiken vilar ju även den på detta kring förutsättningarna för Sverige att ställa om sin fossila ekonomi till en fossilfri.

Att ha tillräckligt av det alternativ som ska ersätta fossila bränslen i vårt land, nämligen en stabil elproduktion och en stabil effekt att erbjuda de företag och de hushåll som vill ställa om från fossilt till fossilfritt, är av yttersta vikt. Jag har inte mött någon som säger emot den bilden inom den forskningsfåra som finns för både klimat- och miljöarbete. När man exempelvis befinner sig i internationella sammanhang är detta det stora fokuset för länder som olik Sverige till stor del har fossila bränslen i sina el- och energisystem. Detta är en alldeles fundamental del av att ställa om ett samhälle från fossila bränslen till fossilfria.

Det är också regeringens stora fokus att se till att vårt elsystem inte bara kan behålla den standard och effekt man levererar nu utan dubblera den de kommande åren. Det är en förutsättning som också vi menar har tydligt vetenskapligt stöd och behöver ligga till grund för att företagen, industrin och transportsektorn – som står för två tredjedelar, samlad, av våra utsläpp – ska kunna ställa om.

Klimatpolitiska rådet visar också intressant nog i sin senaste rapport på möjligheten för jordbrukssektorns omställning, där inte minst flera av de lösningar som minskar utsläppen från jordbruket också vilar på stor elkonsumtion – exempelvis produktion av renare gödsel och annat.

Det vi lägger till grund för vår klimatpolitik är inte minst att skapa de grundläggande förutsättningar som behöver råda för klimatomställningen. Då är det ett stabilt elsystem. Det är den infrastruktur som behöver byggas ut för klimatomställningen och kompetensförsörjningen samt regelförenklingar i exempelvis tillståndsprocessen. Det är någonting som industrin och andra parter i den svenska klimatomställningen – också kommuner och andra – ofta uppger saktar ned deras arbete.

Sedan finns Klimatpolitiska rådets bedömning av vad regeringen saknar i sin klimatpolitik. Den tar vi alltid till oss. Jag gör ingen annan bedömning än Klimatpolitiska rådet av var vår bättringspotential finns. Det är någonting vi noga analyserar. Vi försöker i så hög utsträckning som möjligt inkorporera de förslag som både Klimatpolitiska rådet föreslår och vi menar delas av vår politiska vilja i regeringen.

Det finns förslag från tidigare arbeten, som rör exempelvis vår utveckling av politiken för kolupptag i markanvändningssektorn och i skogen, som vi nu ser fram emot att titta noga på – också givet att Miljömålsberedningen har presenterat sitt resultat. Det är ju ett av de mål som Sverige inte beräknas nå som det ser ut nu. Det är alltså väldigt viktigt att arbetet vilar på en vetenskaplig grund. Det är någonting regeringen delar bilden av.

Vår vetenskapliga grund, eller vad man ska kalla den – den vetenskap vi utgår ifrån – vilar ju inte minst på behovet av att fasa ut fossila bränslen ur vårt el- och energisystem, och det är ett stort fokus från regeringens sida.

Ordföranden: Anmälade parti i detta ärende är också Miljöpartiet.

Jan Riise (MP): Tack för förklaringarna och svaren så här långt, statsrådet!

Jag har lite frågor kring tolkningen av klimatlagen. Att föra en politik som leder fram till att vi når våra mål har vi redan hört inte är så enkelt. Vissa av målen kommer vi kanske inte att nå. Frågan är om det verkligen är i linje med klimatlagen. Jag har hört uttalanden av statsrådet som handlar om att klimatlagen talar om att mäta snarare än att åstadkomma. Men jag kan inte riktigt finna att det är helt korrekt. Det står ju faktiskt att utsläppen av koldioxid ska minska. Jag skulle vilja be om ett litet utvecklande av resonemangen kring det.

Jag har också hört en typ av resonemang om att det finns ett mandat från väljarna att sänka bränslepriserna, till exempel, vilket ofelbart har lett till de reduktionspliktsförändringar som också ledde till högre utsläpp under året som har varit. Hur förhåller det sig till klimatlagen? Trumfar vallöften lagen, om man uttrycker det lite spetsigt?

Jag har en fråga till, men jag kan avvakta med den av tidsskäl.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten Riise för frågan! Det grundläggande i svaret blir att vår syn på vad som tar oss närmare klimatmålen och att minska våra utsläpp allra främst grundar sig på att skapa optimala förutsättningar för hushålls och företags omställning. Därmed vilar en större del av den politiska lösning vi ser för att minska Sveriges utsläpp på att infrastrukturen finns på plats, att elen finns på plats, att kompetensen finns på plats, att tillståndprocesser förenklas och mycket annat. En stor del av vår politik vilar i det.

Det är också insatser och investeringar som inte ger samma snabba direkta resultat som andra politiska åtgärder, exempelvis reduktionsplikten, där man snabbare kan mäta resultatet. Därför lyfter vi upp att exempelvis den energipolitiska inriktningspropositionen men också mycket annat arbete som pågår på sidan kring el- och energifrågor kopplar an till vår syn på vad klimatpolitiken i grunden är.

Vi menar ju att de åtgärder som regeringen genomför under mandatperioden är åtgärder som tar oss närmare Sveriges klimatmål. Och det är då inte våra sänkningar av bränsleskatter eller den temporära sänkningen för år 2024 av reduktionsplikten som vi menar är klimatpolitiska verktyg, utan det är ju åtgärder som skulle avlasta svenska hushåll i en tuff tid där inte minst Rysslands anfallskrig mot Ukraina driver upp bränslepriserna på ett radikalt sätt.

Vi ser det alltså inte som effektiv klimatpolitik att genomföra de åtgärderna, utan det är snarare en respons på ett läge där den svenska hushållsekonomin är hårt belastad och där vi märker hur det påverkar svenska folket. Det vi däremot vill ha som vår klimatpolitik och lyfter upp som lösningar för att

minska våra utsläpp, det är ju då inte minst att stärka och öka vår möjlighet att erbjuda bra el – det vill säga ren el, el till rätt pris och el på rätt plats. En bra effekt är det industrin efterfrågar för att våga fasa ut det fossila och gå över till det elektrifierade. Grunden i vår klimatpolitik är att se till att skapa bästa möjliga förutsättningar för klimatomställningen.

Vi menar inte på något sätt att klimatlagen trumfas av frågan om bränslepriser. Det är inte så att regeringen avser att medvetet föra en politik som ökar utsläppen, utan regeringen arbetar för att nå klimatmålen. Enligt Naturvårdsverkets instruktion, exempelvis, ska underlag lämnas från Naturvårdsverket kring de prognoser man har för hur utsläppen utvecklas, som vi sedan beaktar när vi plockar fram den politik som ska leda till minskade utsläpp.

Det är ett led i ett förbättringsarbete som ständigt pågår av flera regeringar för att nå mål. För som ledamoten och säkert hela utskottet är väl medvetna om finns det ingen regering som har varit på väg att nå alla mål, utan det finns mål som är mycket svåra att nå – inte minst de mål som rör vårt upptag i skog och mark.

Det är ett ständigt pågående förbättringsarbete. I det har vi bland annat beslutat om flera olika uppdrag för att förbättra vår analyskapacitet och se till att de analyser som görs av myndigheter blir mer träffsäkra så att vi helt enkelt kan utröna vad effekterna blir av politiken – kanske då även de långsiktiga insatserna, såsom investeringar i järnvägar, kärnkraft och annat.

Jan Riise (MP): Tack för svaren! Jag noterar dem.

Jag vill be statsrådet kommentera en utveckling som vi har sett internationellt som innebär att regeringar faktiskt ställs till svars för otillräckliga klimatåtgärder. Det tydligaste är kanske det schweiziska fallet med Klima-Seniorinnen. Ett annat exempel är det svenska Auroramålet, där svenska ungdomar ställer staten till ansvar. Delar statsrådet min uppfattning att det är åt det hållet det går? Vad innebär det för klimatlagens villkor?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Jag försöker rådfråga lite under tiden. Såvitt jag har förstått det behöver regeringen hänvisa till Justitiekanslern vad rör fall där staten åtalas. Jag kan inte uttala mig å regeringens vägnar, utan det är frågor som bäst besvaras av Justitiekanslern vad avser domstolsärenden gentemot staten.

Ordföranden: Jan Riise vill förtydliga.

Jan Riise (MP): Min fråga handlade egentligen om statsrådets syn på att vi går åt det hållet att regeringar faktiskt kan ställas till ansvar för otillräckliga åtgärder, oavsett hur det formellt sedan går till. Det finns fler och fler fall – inte jättemånga än, men det är tydligt att det är den vägen vi går.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Som folkvald politiker och som del av regeringen, som statsråd, menar jag att det är viktigt att medborgare använder och nyttjar alla de möjligheter som finns att påverka politiken. Jag menar att man allra bäst gör det genom att rösta på valdagen, fatta informerade beslut och se till att man arbetar för de politiker som man menar gör det bästa arbetet för klimatet, om det nu är den frågan man är särskilt bekymrad över.

Jag tror att de fall som sker nu inte minst är ett bra sätt att uppmärksamma frågorna ytterligare och driver i den riktningen en större uppmärksamhet till vikten av klimat- och miljöarbetet världen över. Jag studerar såklart noga hur utfallet blir av de här ärendena och följer dem så gott det går från min sida.

Jag tycker också att det är lämpligt att ärendena hanteras av en annan part än regeringen själv eftersom regeringen ställs till svars gentemot väljarna under valdagen, genom medias granskning och mycket annat – inte minst konstitutionsutskottets arbete. Men inte nödvändigtvis lämpligast genom domstolsärenden. Jag ser det mer som en parallell process – som självklart, precis som ledamoten lyfter, verkar bli ett mer och mer vanligt inslag i politikutvecklingen på det här området.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tack, klimat- och miljöministern, så här långt!

Vi har varit inne lite på det tidigare. Ledamoten Björk nämnde också att alla partier i regeringsunderlaget inte röstade för klimatlagen när den röstades igenom i riksdagen. Därför skulle jag vilja höra ministern resonera lite kring sitt utrymme att följa klimatlagen när hon samtidigt är bunden av ett Tidöavtal där delar av underlaget både vill avskaffa Klimatpolitiska rådet och inte röstade för klimatlagen. Jag vill gärna ha ett kortare svar.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten för frågan!

Det är lite svårt för mig att redogöra för Sverigedemokraternas åsikter. Men i den kommunikation som jag har med Sverigedemokraterna framför man tydligt att ett stort problem kring varför man då inte röstade för klimatlagen, Klimatpolitiska rådet och annat också hade att göra med deras inkludering i arbetet med att ta fram de här förslagen i det klimatpolitiska ramverket.

Det jag har gjort från min sida, fru ordförande, det är ju att jag har försökt samla regeringsunderlaget bakom en överenskommelse som vi kallar för Tidö klimat, som är en tilläggsöverenskommelse. Där framgår att Sverigedemokraterna ställer sig bakom att Sverige ska leva upp till sina EU-åtaganden, likt andra medlemsstater. Det lägger grunden för att vi kan arbeta fram politik som lägger grunden för vår måluppfyllnad gentemot ESR 2030, exempelvis.

Men det stämmer att våra olika partier ser olika på den här frågan, och det skapar ibland svårigheter i det utrymme jag har att bedriva den politik som regeringen föredrar. Men jag bedömer ändå att vi har tagit oss en bra bit fram genom inte minst den överenskommelse som vi har slutit med Sverigedemokraterna där de då ställde sig bakom vissa delar av klimatpolitiken som är fundamentala.

Ordföranden: Har Amalia Rud Stenlöf någon följdfråga? Nej. Då går ordet till Sverigedemokraterna.

Fredrik Lindahl (SD): Tack så mycket för ordet, fru ordförande, och tack, statsrådet, för redogörelsen och dina svar på frågorna hittills från utskottet! Statsrådet har ju varit inne på det här med Klimatpolitiska rådet och lite av de initiativ som regeringen har tagit, men jag tänker mig att det ändå vore rättvist att statsrådet får en rak fråga om det.

Klimatpolitiska rådet har noterat vissa förbättringar i regeringens effektbedömningar och arbetet med att ta fram underlag till klimathandlingsplanen. Vilka initiativ har regeringen tagit som särskilt bidragit till denna utveckling i det klimatpolitiska arbetet?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten Lindahl för frågan!

Den kritik som Klimatpolitiska rådet riktade gentemot tidigare klimathandlingsplan – som ju var den första som lades fram – analyserades innan den här regeringen valde att arbeta fram sin klimathandlingsplan. Där identifierade vi exempelvis en möjlighet till förbättringar avseende de analyser man gör av vad effekterna blir på utsläppen av de politiska åtgärder man beslutar kring.

Det är generellt en mycket komplex fråga som jag ofta diskuterar med olika parter och myndigheter men även forskare – hur den kan förfinas och bli mer ändamålsenlig.

Det regeringen gör är att vi försöker säkerställa att de instrument vi använder oss av, nämligen klimatredovisningen i varje statsbudget samt klimathandlingsplanen, på ett effektivt sätt kan bidra till att klimatpolitiken uppfyller de krav som finns. Det arbetet involverar väldigt många olika parter – Regeringskansliet, självfallet, men också ett flertal myndigheter. Därför har regeringen gett ett flertal uppdrag till myndigheterna. De ska förstärka sin analyskapacitet och utveckla sitt arbete med utsläppsinventeringar och samhällsekonomiska modeller så att man bättre kan göra en analys av hur också ekonomin, människors konsumtion och annat påverkar utsläppen. Vi tar också fram vägledningar avseende klimateffekter och bedömningar av klimateffekter.

Inför framtagandet av 2023 års klimathandlingsplan utökades antalet myndigheter som fick i uppdrag att ta fram underlag till handlingsplanen. Dessutom arrangerade vi ett rundabordssamtal och ett nationellt klimatmöte för att inhämta underlag från både näringsliv, civilsamhälle, intresseorganisationer och akademien.

På Regeringskansliets uppdrag har en utredare även tittat på hur Sveriges politik bör utvecklas utifrån de förändringar som förväntas inom EU:s klimatpaket, det vill säga den rapport som professor John Hassler tittade på. Det var också ett steg i att ytterligare förbättra vår insyn och vår kompetens och kunskap kring hur politiska beslut påverkar utsläppen. Där menar vi att det är viktigt att det ständigt pågår en förbättring av arbetet och vår förmåga att förutse effekterna av vår politik.

Ett exempel som visar att vi ändå har en väg att gå är 2023 års bedömningar i prognoser från både myndigheter och Regeringskansliet, där bedömningen var att utsläppen kommer att öka som en följd av våra sänkningar av skatter på fossila bränslen. Resultatet skilde sig från våra prognoser och våra bedömningar och blev att Sveriges utsläpp minskade 2023. Det är ett exempel på att vi fortsatt har en väg att vandra för att de här prognoserna ska bli mer träffsäkra.

Fredrik Lindahl (SD): Jag stannar där; jag är nöjd.

Lars Johnsson (M): Fru ordförande! Tack för svaren så här långt, statsrådet!

Klimatpolitiska rådet har konstaterat att klimatredovisningen i budgetpropositionen för 2024 var relativt utförlig. Min fråga är varför samma uppgifter inte redovisas i klimathandlingsplanen.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten för frågan! Det generella kring dessa två olika verktyg är att klimatredovisningen skrivs kopplat till en specifik budgetproposition. Det innebär att man gör en omfattande analys av vad effekterna av varje utgiftsområde i statsbudgeten, det vill säga inte endast klimat- och miljöutgiftsområdet utan samtliga utgiftsområden i statsbudgeten, blir på utsläppen, medan klimathandlingsplanen fyller ett annat syfte i den bemärkelsen att den är en plan för hela mandatperioden. Men så som ordningen ser ut får man inte föregå beslut i statsbudgetar med en handlingsplan för hela mandatperioden.

Detta gör att olika information kan framgå i de olika dokumenten. Klimathandlingsplanen gör det helt enkelt inte möjligt att fullt ut beakta beslut eller redogöra närmare för förslag som regeringen kommer att lämna i kommande budgetpropositioner eller på annat sätt under hela mandatperioden, utan man är begränsad till att endast annonsera generella bedömningar. Man kan inte göra detaljerade bedömningar av utsläppsprognoser eftersom klimathandlingsplanen gäller för hela mandatperioden och man då skulle föregå budgetpropositioner som ännu inte är framlagda.

Detta skapar möjligen en svår situation, men jag menar att det också fyller en funktion att vi har två olika typer av dokument som genom klimatlagen reglerar våra analyser av klimateffekter av politiken – att det ena dokumentet är generellt för hela mandatperioden och på ett ingående sätt resonerar kring vad som ligger till grund för politiska beslut man sedan fattar och att man också har en klimatredovisning kopplad till varje statsbudget som på ett mer noggrant sätt kan redogöra för utsläppseffekter, utsläppsprognoser och utsläppsredovisningar. Det är helt enkelt skälet till att de bedömningarna inte även ingår i klimathandlingsplanen. Det är för att de dokumenten regleras på olika sätt, helt enkelt.

Lars Johnsson (M): Inga följdfrågor. Tack för utförliga svar!

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Tack, statsrådet, för svaren hittills!

Jag har lite svårt att förstå. Statsrådet svarade tidigare på en annan fråga att man inte arbetar medvetet för att öka utsläppen. Samtidigt ser vi i olika rapporter – vi ska givetvis inte gå in i den politiska debatten, men det är ändå sådant som jag tänker ligger till grund för regeringens arbete med att uppfylla klimatlagen – att flera av de åtgärder eller kurvor som har funnits antingen inte längre minskar i utsläpp utan i stället ökar eller att det sker andra trendbrott där takten, eller det scenario eller den graf man har tänkt sig för framtiden, avstannar.

Exempelvis har nybilsförsäljningen av elbilar minskat med 16 procent. Det är ett trendbrott. Jag hörde statsrådet tidigare prata just om elektrifiering som

ett av regeringens verktyg för att nå nettonoll. Så jag undrar lite grann hur ministern ser på den utveckling som sker på flera olika områden kontra målet i klimatlagen att man ska minska utsläppen.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Det var flera olika frågor som framkom där, men jag ska försöka hålla det så samlat som möjligt.

Ett exempel på regeringens politik är att vi 2023 sänkte skatterna på bränslen. Det beräknades i våra prognoser och bedömningar leda till ökade utsläpp, men resultatet blev sedan att Sveriges utsläpp minskade. Det menar jag är ett exempel på att det när man sänker skatter kan uppfattas som att man rullar tillbaka klimatpolitik, men verkligheten visade sedan att klimatpolitik är så mycket mer än nivån på skatterna. Den är exempelvis hur industri, företag och hushåll håller ett högt tempo i att minska sina utsläpp. Det gör man på många olika sätt. Man gör det genom att förbättra och utveckla sina processer för hur man producerar inom industrin. Man gör det för att minska sin resursanvändning – man försöker vara mer resurseffektiv också av ekonomiska skäl, och det är något som bidrar till minskade utsläpp.

Som exempel arbetar regeringen för att förbättra förutsättningarna för en utveckling där utsläppen minskar genom att arbeta för en stabilitet i vårt elsystem men också en utveckling av vårt elsystem med mer ren el. Det gör vi genom att upprätta stöd för kommunerna, ett stöd för landbaserad vindkraft, så att fler kommuner är positiva till att bygga vindkraft i sina kommuner men också genom att lägga grunden för att bygga ny kärnkraft i Sverige.

Så vi arbetar på många olika sätt för att förbättra förutsättningarna för det vi menar minskar Sveriges utsläpp – inte minst ett läge där man också har ekonomiska muskler att avvara resurser för en omställning inom industrin. Det kan exempelvis kräva att kostnaderna inte går till annat.

Vad gäller exemplet med elbilsförsäljning märker vi att minskningen av sålda elbilar också påverkas om man tittar generellt på hur många nybilsköp som har registrerats. Elbilsförsäljningen har gått ned lite mer men ungefär i samma utsträckning som den generella bilförsäljningen. Så om man tittar på skillnaden där får man fram den reella siffran, menar jag – hur mycket mer försäljningen av elbilar har minskat i kontrast till hur mycket bilförsäljningen generellt har minskat.

Det vi ser nu för första kvartalet 2025, i statistiken från exempelvis Mobility Sweden, är att försäljningen av rena elbilar ökar igen och att försäljningen av exempelvis bensinbilar minskar. Vi är på rätt väg, menar jag, och det är en väldigt positiv signal.

När det sker en utveckling inom industrin sker den även inom bilindustrin. Vi ser hur fler bilmärken lanserar billigare elbilsmodeller. Det är något som också gör att försäljningen av elbilar går i rätt riktning.

Jag menar att vi i det stora hela har olika ingångar i hur man minskar utsläppen. Det är möjligen det som gör att man inte kopplar våra politiska beslut i budget till minskade utsläpp, men det gör regeringen.

Jessica Wetterling (V): Tack så jättemycket för det utförliga svaret! Jag tänkte bara att jag kunde ta elbilar som ett exempel, för det är en fråga som regeringen har agerat i när man tog bort bonussystemet.

Jag måste nog ändå ställa en följdfråga – jag ska försöka hålla mig kort. SCB:s siffror för tredje kvartalet 2024 visar att utsläppen ökar. Hur ser ministern på det?

Sedan måste jag nog ändå fråga, även om tidigare frågeställare varit inne på detta. Klimatpolitiska rådet anser inte att man genom handlingsplanen lever upp till klimatlagens krav. Finanspolitiska rådet är också väldigt kritiska till regeringens politik på det här området. Dessutom tycker inte heller Naturvårdsverket, som jag antar är en av regeringens expertmyndigheter, att man kommer att nå målen till 2045. Då blir detta med vetenskaplig grund väldigt intressant. Vilka fakta är det som regeringen har som inte de här olika myndigheterna har?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Jag försöker svara så bra som möjligt. Det är många olika led i frågorna, och då blir det ett lite längre svar.

Så här är det. Vad gäller exempelvis att avveckla bonussystemet men behålla malussystemet är det en politisk åtgärd regeringen genomför eftersom vi anser att om bonussystemet ligger på över 7 miljarder i utgifter årligen, vilket motsvarar en ganska stor andel av utgifterna i klimat- och miljöbudgeten, kan exempelvis dessa 7 miljarder för ett år göra större skillnad på annan plats, exempelvis genom investeringar i laddinfrastruktur. Återigen: förutsättningarna för klimatomställningen snarare än en finansiering av fabriksnya elbilar, som de flesta konsumenter har svårt att köpa. Vi ser också fram emot att rikta in oss på andrahandsmarknaden, som ju utvecklas i snabb takt och är något som väldigt många fler medborgare i Sverige berörs av.

Vad gäller regeringens syn på lagen menar vi helt enkelt att regeringen bedriver ett kontinuerligt arbete för att förbättra och utveckla klimatpolitiken och förbättra uppföljningssystemet och planeringen för klimatpolitiken. Vi delar inte Klimatpolitiska rådets och Finanspolitiska rådets bedömningar av vår uppfyllnad gentemot lag. Vi menar att klimatredovisningen och den klimatpolitiska handlingsplanen är två skilda produkter. Dokumenten tillgodoser olika syften. Beroende på vilket man refererar till från de instanser som riktat kritik när man olika slutsatser.

Tittar man exempelvis på klimathandlingsplanen kan man inte se några tydligare redogörelser än de vi redogör för. Det är för att vi är bundna av att inte föregå processen med statsbudget. Det är främst där som de årliga initiativen framgår i vidare detalj. Det är så vi menar att vi behöver göra för att också följa lagen.

Vår bedömning av vår måluppfyllelse ska vara väldigt tydlig, så jag kan vara glasklar. Vi bedömer inte att vi kommer att nå mål, utan vi bedömer att vi har förutsättningarna att nå målen. Huruvida vi når målet eller inte är väldigt svårt att förutspå. Som vi märker lyckas alltså varken myndigheten eller Regeringskansliet träffa rätt i huruvida utsläppen kommer att öka eller minska för 2023. Så bedömningen av exakt var vi är 2045 menar jag påverkas av

väldigt kraftiga saker. Man kan ta som exempel de ekonomiska svängningar vi ser nu. Vad blir effekterna av dem på klimatarbetet och på de investeringar som industrin behöver göra för att följa sina planer för klimatarbetet? Det finns väldigt mycket som påverkar de här bedömningarna.

Därmed menar inte jag att man kan säga att vi kommer att nå mål utan endast att vi bedömer att vi har förutsättningar att lyckas med detta. Men det kräver många olika saker, såsom att klimatarbetet från EU håller det tempo och den plan som är lagd. Det är en väldigt viktig del av Sveriges arbete samt att elsystemet tillgodoser behov från industrin och mycket annat. Det är så vi gör vår bedömning, helt enkelt.

Gudrun Brunegård (KD): Det ser nästan ut som en tanke att statsrådet avslutade med kopplingen till EU. Den fråga som jag hade tänkt ställa knyter an till klimatredovisningen, där regeringen kommenterar Klimatpolitiska rådets rapport för 2024 och där för ett samtal och ett resonemang om hur Sveriges arbete med att nå klimatmålen samspelar med EU. Där säger regeringen att den nationella politikens roll inte är att dubblera styrningen från EU utan att komplettera den. Skulle statsrådet kunna utveckla det resonemanget något?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack, ledamoten Brunegård, för frågan!

Det vi menar när vi resonerar på det sättet är helt enkelt att det är en ganska kraftig lagstiftning och reglering som kommer från EU:s sida nu. Den är positiv för Sverige, eftersom vi i Sverige till skillnad från många andra länder håller ett högt tempo i vårt klimatarbete och minskar våra utsläpp. Ser man på den långsiktiga trenden kan man se att den går i rätt riktning. Tittar man på exempelvis de senaste 40 åren ser man en väldigt positiv utveckling där utsläppen kraftigt minskar samtidigt som ekonomin växer.

Detta är ett viktigt budskap vi för med oss i internationella sammanhang. Sverige är det land som har lägst utsläpp per capita i hela EU. Det innebär att när EU har en kraftig politik och ett kraftfullt regelverk är det något som gynnar Sverige eftersom andra länder då drivs på i sitt arbete med att minska sina utsläpp.

Därmed blir det viktigt för svensk del – Sverige har ju mycket nationell styrning från statens sida och från kommuners och regioners sida som har påverkat vår utveckling – att de styrmedlen inte blir ett ytterligare raster ovanpå ny reglering från EU:s sida, utan att man ser till att komplettera det arbete som sker från EU:s sida.

EU arbetar ju för att inkludera allt fler sektorer i sitt klimatarbete. I takt med detta behöver man se över den nationella politiken för att se till att vi inte styr i dubbel riktning utan att man låter EU:s kraftiga mekanismer göra sitt, så att säga.

Och det mer konkreta när det gäller hur regeringen resonerar kring detta framgår inte minst av den utredning som vi lät tillsätta på området när Regeringskansliet gav en utredare i uppdrag att analysera hur svensk politik bör utvecklas utifrån de förändringar som beslutats eller förväntas beslutas

inom EU:s klimatpaket. Det är en väldigt viktig del av vår utveckling av klimatarbetet för att se till att vi bevarar den starka ekonomi som Sverige behöver visa upp för andra länder när vi vill påverka dem till att också börja minska sina utsläpp.

Ordföranden: Har Gudrun Brunegård någon följdfråga?

Gudrun Brunegård (KD): Nej.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, ministern, för inledningen och för svaren! Jag vill inleda med att läsa upp ett viktigt stycke ur propositionen om ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige från 2017: "Det är ytterst en politisk avvägning mellan krav på fasthet och flexibilitet som avgör hur långtgående befogenheter och skyldigheter framtida regeringar bör få ... Regleringen bör lämpligen utformas med viss flexibilitet så att t.ex. målen för klimatpolitiken vid behov kan ändras utan att lagen måste ändras."

Det finns alltså två typer av mål. Det finns fasta eller absoluta mål, som till exempel målet för år 2045 eller EU-målet för 2030. Då skriver man "ska". Sedan finns det flexibla mål som kan ändras utan att lagen ändras, och då skriver man "bör", exempelvis målen för 2030 och 2040. Jag skulle vilja veta hur ministern kommenterar denna väsentliga skillnad mellan dessa två typer av mål.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Vad avser hur vi resonerar kring målen är regeringen tydlig med att vi arbetar för att uppfylla samtliga mål som finns och som ställs gentemot Sverige. Det stämmer som ledamoten säger att olika mål fungerar på mycket olika sätt.

Jag kan ta som exempel att vi har ett mål från EU:s sida som avser kolupptag i mark och skog. Ju högre det målet är – ju mer minus vi får, alltså – desto högre måluppfyllnad har vi. Med högre upptag av kol i skog och mark har vi en högre måluppfyllnad.

Samtidigt har vi andra mål som fungerar på ett helt annat sätt, nämligen de mål som inte rör upptag utan minskning av utsläpp. Vi har dessutom i Sverige ett mål som ofta brukar glömmas bort, nämligen målet om nettonegativa utsläpp efter 2045, alltså att utsläppen aktivt ska minska från Sverige även efter 2045, det vill säga att vi ska ha nettonegativa utsläpp.

Det finns alltså många olika mål som reglerar olika saker på olika sätt. Ett av de allra skarpaste målen är ESR-målet till 2030. Skälet till det är att det inte är ett punktmål, det vill säga en viss plats man ska vara på vid året 2030, utan det handlar om en årlig bana där de överskott eller underskott som genereras förs över till kommande år. Det gör att det målet är väldigt kraftfullt. Det lämnar inte samma typ av utrymme som ett fast punktmål.

Det är många olika mål, och de verkar på många olika sätt. Därför är det viktigt att se till att den politik man för inte endast syftar till att nå ett mål utan innebär en bra balans de många olika målen emellan.

Regeringen arbetar för att leva upp till de mål som finns. Vi ser att vi har en stor utmaning avseende exempelvis de mål som rör upptag för mark och skog, alltså det mål som kallas för LULUCF-mål. Vi har utmaningar som

kvarstår avseende mål för 2030 och 2040. Vi noterar också att vi ligger i linje med vårt ESR-mål till 2030, som är ett av de skarpaste målen som omfattar transportsektorn.

Likt tidigare regeringar når vi inte samtliga mål. Det är en utmaning som jag tror skulle vara svår för de allra flesta, eftersom målen fungerar på olika sätt, reglerar olika saker och också mäts på olika sätt. Men det är något som jag inte nödvändigtvis menar är negativt, utan sammantaget bidrar det till ett arbete i rätt riktning.

Slutligen var det, som jag nämnde tidigare, väldigt viktigt för oss att se till att regeringsunderlaget delar bilden av mål och hur man ska förhålla sig till dessa. Därför är det positivt att regeringsunderlaget – trots att Sverigedemokraterna stod utanför det klimatpolitiska ramverket och inte ställde sig bakom exempelvis den lag som vi diskuterar i dag – genom Tidööverenskommelsen ställde sig bakom att Sverige har ett nationellt mål om nettonollutsläpp till 2045 och nettominus därefter och att vi likt alla andra medlemsstater i EU ska leva upp till ESR 2030, som är ett av de tuffaste målen.

Mauricio Rojas (L): Jag menar framför allt att det är viktigt att skilja mellan de två typerna av mål. De är kvalitativt annorlunda vad gäller kraven. Det finns absoluta mål och relativa mål. De relativa kan ändras utan att man ändrar lagen. Det är viktigt att detta kommer fram. Det är väldigt olika krav när det gäller de olika målen.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten också! Ja, det stämmer. Detta är någonting som ofta är svårt att på ett pedagogiskt sätt förklara.

Ofta tänker de flesta att om man når 2030-målen når man också 2040-målen och 2045-målen, att det så att säga är en rak linje. Men det är olika mål som mäter olika saker på olika sätt. Det gör att också olika politik från olika regeringsalternativ ofta når upp till olika mål, eftersom politiken träffar på olika sätt.

Inte minst är de förutsättningar som finns för måluppfyllnad någonting som den här regeringen fokuserar på. Flexibiliteten kommer ju på många olika fronter. Inte minst inom EU:s klimatpaket visar den sig väldigt tydligt i och med att man kan överföra kapacitet mellan olika mål. Detta är något som inte minst Sverige har stor nytta av eftersom vår industri ligger så pass mycket i framkant och ofta använder ren el i stället för kol, olja eller gas. Därför har vi ett överskott där, som man kan använda gentemot andra mål som vi har svårare att leva upp till, exempelvis målen för hur vi använder vår skog och mark för kolupptag.

Ordföranden: Är det någon i församlingen som har ytterligare följdfrågor?

Malin Björk (C): Ordförande! Statsrådet uppehåller sig väldigt mycket vid ordet ”förutsättningar” och talar om att skapa förutsättningar för att uppnå målen. Samtidigt ser vi enligt SCB:s statistik att utsläppen ökar och att även elektrifieringen har saktat in.

Man kan skapa bättre eller sämre förutsättningar. Det beror också på vilken ambitionsnivå man har. Dessa förutsättningar skapas genom politiska beslut. Jag undrar vilken ambitionsnivå den här regeringen har när det gäller att skapa bra förutsättningar för att nå målen.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack, ledamoten, för denna fråga! Statistiska centralbyrån mäter produktionsbaserade utsläpp. Det är inte samma sak som territoriella utsläpp. Territoriella utsläpp är det vi mäter för att ta in information om vår måluppfyllnad när vi har olika klimatmål från nationellt håll och från EU:s sida. Även i vårt måluppfyllande gentemot Parisavtalet är det territoriella utsläpp som man mäter – inte produktionsbaserade utsläpp, som är det som SCB mäter. Regeringen förhåller sig till Naturvårdsverkets och våra myndigheters statistik över utsläppen.

SCB:s statistik är ett intressant komplement till den statistik som vi använder oss av när det gäller måluppfyllnad gentemot klimatmål. Den bedömning som vi gör utifrån den indikation som vi kan få från SCB:s utsläpp på resultaten för det vi faktiskt mäter – det vill säga territoriella utsläpp – är att utsläppens ökning under 2024 kommer att ligga i linje med den bedömning som regeringen har gjort. Där har ju regeringen även en marginal. Det påverkas av många olika saker, såsom hur vårt konsumtionsmönster förändras när ekonomin förändras och annat. Vi bedömer alltså helt enkelt att de ökningarna av utsläpp som har skett 2024 ligger i linje med de bedömningar som regeringen har gjort och alltså förväntar sig.

Ledamoten säger att elektrifieringen har saktat in. Det beror ju på vad man menar med elektrifiering. Exempelvis har Sveriges elsystem byggts ut med denna regering vid rodret. Förutsättningarna för elektrifieringen har alltså kraftigt förbättrats under den här tiden med denna regering genom många olika insatser, både genom stärkande av elsystemen och genom utbyggnad av laddinfrastruktur och annat som påverkar elektrifieringen.

Elbilsförsäljningsstatistiken har, menar jag, ingen direktkoppling till elektrifiering, utan den är just statistik över elbilsförsäljningen. Den påverkas kraftigt av lågkonjunktur och av konsumtionsmönster hos hushållen i ett läge med hög inflation och annat. Sådant har lett till att antalet som köper bilar har minskat, helt enkelt.

Ordföranden: Är det ytterligare någon som önskar ordet? Nej.

Då övergår vi till nästa ärende. Det handlar om statsministerns och klimat- och miljöministerns uttalanden om trålning. I utskottet kallar vi ärendet för G13. Vi ger statsrådet möjlighet till en inledning.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Jag vill börja med att påpeka att propositionen Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske som presenterades vid pressträffen den 4 juni 2024 är en inriktningsproposition där regeringen pekar ut inriktningen för havsmiljöpolitiken. Propositionen innehåller inga skarpa lagförslag utan syftar till att informera om och få riksdagens stöd för regeringens utpekade riktlinjer för havsmiljöpolitiken, vilket vi nu också har fått.

När det gäller frågan om att införa ett förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden innanför trålgränsen aviserade regeringen i propositionen vår avsikt att gå vidare med det förslag om ett generellt förbud som lämnas i betänkandet Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden. Uttalanden i propositionen gjordes utifrån en politisk överenskommelse om att ett förbud mot bottentrålning skulle införas. Den överenskommelsen har sedan fullföljts genom att regeringen i januari beslutade om propositionen Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden, vilken riksdagen nyligen har röstat ja till. De lagändringar som krävs för att möjliggöra ett sådant förbud kommer därför att träda i kraft den 1 juni 2025. Regeringen förbereder nu de nödvändiga förordningsändringarna för detta.

Sammanfattningsvis hade regeringen alltså kommit överens om att införa ett trålningsförbud, och det var det jag redogjorde för vid pressträffen.

När det gäller regeringens bedömning i inriktningspropositionen om att trålgränsen bör flyttas ut 12 sjömil i Östersjön framgår det av propositionen att det är något som förutsätter en inblandning av andra aktörer, såsom EU-kommissionen och andra berörda medlemsstater kring Östersjön. Det var också något som jag framhöll vid pressträffen och som jag upprepade vid de efterföljande intervjuer som hölls i sammanhanget.

I det här sammanhanget kan nämnas att regeringen i regleringsbrevet för 2025 har gett Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram underlag för regeringens kommande förhandlingar med berörda länder och EU-kommissionen rörande en utflyttning av trålgränsen för visst pelagiskt fiske. Regeringen har alltså även i denna fråga tagit ytterligare steg för att genomföra den inriktning för havsmiljöpolitiken som presenterades i propositionen och vid pressträffen, där vi även redogjorde för regeringens överenskommelser i övrigt kring havsmiljöpolitiken.

Därmed, fru ordförande, är jag beredd att svara på utskottets frågor.

Jan Riise (MP): Tack så mycket, fru ordförande, och tack, statsrådet! Det handlar till synes om trålfiske i skyddade maritima områden. Det är en fråga som är väldigt viktig att diskutera i sig. Hela Östersjöns framtid är beroende av att den här och andra relaterade frågor hanteras och löses på ett bra sätt som ger fisket en chans att både överleva och utvecklas.

Men nu handlar det här också om principer och i grund och botten om hur regeringsformen, vår grundlag, ska förstås och om regeringsformens krav på saklighet och opartiskhet. Saklighet handlar om vilken regel ett beslut fattas på, medan opartiskhet handlar om hur beslutet uppfattas utifrån. Detta har någon förklarat för mig.

Om en presentation vid ett pressmöte gör gällande att den proposition som presskonferensen handlar om omfattar vissa tvingande regler, till exempel avseende bottentrålning, och det sedan visar sig att det inte alls gör det blir man lite förvånad, minst sagt. Det var precis det som ledde fram till den här anmälan: att inte bara mitt parti utan även andra partier uppfattade pressträffens uttalanden som avsevärt mer långtgående än vad vi sedan kunde hitta i propositionen när den kom dagen efter.

Det är lite grann den skillnaden som jag skulle vilja ha belyst av statsrådet, alltså hur pass angeläget det är att vi faktiskt talar om saker på det sättet som de sedan framstår.

Romina Pourmokhtari: Tack, fru ordförande, och tack till ledamoten Riise för frågorna!

Regeringen hade kommit överens om att införa ett trålningsförbud, och det var det jag redogjorde för vid pressträffen. Propositionen är en inriktningsproposition, och det jag framförde var regeringens överenskommelse när det gäller att införa ett förbud mot bottentrålning. För att genomföra ett bottentrålningsförbud i skyddade områden krävs dock både lagändringar och förordningsändringar. Vad gäller arbetet med att inrätta en trålgräns omfattar det inte bara förordningsändringar och ett arbete för det utan även överenskommelser med alla andra medlemsstater som berörs.

Detta är någonting som man på olika sätt kan redogöra för under pressträffen. Det vi försökte fokusera på var helt enkelt att pressträffen omfattade en redogörelse för det som regeringen hade kommit överens om. Noterar man exempelvis hur statsministern inleder pressträffen märker man att vi helt enkelt omfattar saker som rör havsmiljöpolitiken och överenskommelser som ska annonseras från regeringens sida avseende havsmiljöpolitiken. Presskonferensen handlade ju om levande hav och hållbart fiske, vilket omfattade mer än endast inriktningspropositionen.

Regeringen lämnade den 20 januari en proposition om förbud mot bottentrålning i maritima skyddade områden till riksdagen, och regeringen har alltså fullföljt den inriktning som vi var överens om och som vi annonserade och gav uttryck för under pressträffen. För närvarande förbereder regeringen de förordningsändringar som krävs för att det här ska bli verklighet.

Regeringen hade kommit överens vid det tillfället när vi annonserade denna politik, men det stämmer självklart att det för att det ska genomföras krävs både förordningsändringar och lagändringar, vilket är ett väldigt omfattande arbete.

Jan Riise (MP): Jag har synpunkter på detta, men jag lämnar vidare till andra här för att spara tid.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tack hittills, statsrådet! Du var både nu och tidigare inne på skillnaden mellan ”bör”- och ”ska”-krav när det kommer till klimatlagen, och det var just den otydligheten som jag tror ledde fram till den här anmälan, alltså att något sades på pressträffen som inte uppfattades ingå i propositionen sedan. Statsrådet var också inne på vad som sades i efterföljande intervjuer.

I en intervju som jag har läst från tidningen Svensk Natur har de också ställt en fråga om hur begreppet ”bör” ska tolkas. Då har statsrådet skriftligen svarat att begreppet ”bör” tas fram i detta sammanhang innebär att regeringen kan och kommer att genomföra åtgärden utan riksdagens ställningstagande.

Skulle statsrådet kunna utveckla det lite mer? Håller du med om att det blev tydligt på pressträffen vad som sades när man säger ”bör” i ett sammanhang på ett sätt och sedan ”bör” i ett annat sammanhang på ett annat sätt?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten Stenlöf för dessa frågor, som jag verkligen tror kommer att förtydliga vad vi menade!

När man plockar fram en stor, omfattande inriktningsproposition omfattar det många olika saker. Vissa av de saker som framgår i inriktningspropositionen är inte riksdagsbeslut utan ett arbete som rent formellt endast kan ske genom uppdrag till myndigheterna, som sedan förhandlar med andra medlemsstater och med EU-kommissionen för att sedan få grönt ljus för att gå vidare med nationella åtgärder.

Det betyder alltså att de regleringar som exempelvis avser trålgränser är ett arbete som kan påbörjas när regeringen självant ger ett uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att påbörja förhandlingar med andra medlemsstater och med EU-kommissionen. Det var det jag avsåg att framföra i den intervjun med Svensk Natur.

Sedan finns det andra delar som kräver beslut av riksdagen. Exempelvis när vi vill reglera fisket i våra maritima skyddade områden i Sverige är det en nationell fråga som förverkligas genom att vi lägger fram en proposition som reglerar detta och som regeringen nyligen har röstat ja till. Vi förbereder för närvarande de ändringar som ska genomföras för att det ska förverkligas.

Det som också är viktigt att lyfta här är att syftet med presskonferensen inte var att redogöra för alla detaljer i havsmiljöpropositionen eftersom den är väldigt omfattande, utan det var att ge en övergripande redogörelse av havsmiljöpropositionen samt av de överenskommelser som regeringen beslutat om i samband med detta, överenskommelser om att exempelvis ge ett sådant uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att påbörja arbetet för att upprätta en trålgräns 12 nautiska mil ut i Östersjön.

Jag hänvisade också tydligt till betänkandet där alla detaljer om de områden där det ska gälla beskrivs, vilket vi menar är i den utsträckning som man kan redogöra för detaljer på en presskonferens. Det var de avvägningar vi gjorde, helt enkelt.

Vad gäller uttalandet i Svensk Natur är det ytterligare ett exempel på hur komplext det är med beslut av denna karaktär, men i grund och botten är det väldigt positivt att regeringen nu går vidare med det som vi har kommit överens om, helt enkelt, och förverkligar det som vi har annonserat i inriktningspropositionen och även i övriga överenskommelser vid tillfället.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tack, statsrådet, för svaret! Det är klart att det är väldigt komplexa frågor på en detaljnivå som är svår att redogöra för på kort tid. Kan statsrådet, så här i efterhand, ändå hålla med om att man borde ha kunnat vara tydligare med vad som avsågs i propositionen och att det som man sa på pressträffen faktiskt frångick det som sades i propositionen?

Romina Pourmokhtari: Tack, fru ordförande, och tack till ledamoten!

När den här pressträffen började annonserade man att nu kommer vi att berätta om ett levande hav och hållbart fiske, det vill säga vi började inte pressträffen med att påpeka att detta är en pressträff om ett levande hav, ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske, som ju då hade koncentrerat det till själva inriktningspropositionen. Vi lyfte ändå tydligt att vi nu beslutar om en havsmiljöproposition, vilket ju var det arbete som inte hade gjorts på länge och som man då ville lyfta upp, och vi annonserade även överenskommelser som regeringen hade kring denna proposition.

Det vi var överens om annonserades också vid den här pressträffen. Detta menar jag tydliggjordes genom att det helt enkelt inte isolerades till en pressträff om havsmiljöpropositionen utan att det var en pressträff om levande hav och ett hållbart fiske i Sverige. Samtidigt hänvisade jag vid pressträffen till betänkandet för att tydliggöra att det finns många detaljer i det här.

Vi genomförde också ett flertal intervjuer. Det här var också under samma period som det pågick en EU-valrörelse, så det var ett väldigt högt tempo och mycket omfattande kommunikation som skedde kring det här. Men vi har i så hög utsträckning som möjligt och enligt min bästa förmåga förmedlat att den här propositionen är en inriktningsproposition, och vi annonserar i samband med den överenskommelser om beslut som kommer att fattas av regeringen kring havsmiljöpolitiken generellt.

Fredrik Lindahl (SD): Tack så mycket för ordet, fru ordförande, och tack, statsrådet, för redogörelsen och svaren på frågorna hittills!

Statsrådet nämner att det här var just en inriktningsproposition. I propositionen på s. 66 är det tydligt att regeringen avser att gå vidare med förslagen i betänkandet Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden, SOU 2023:20. Då tänker jag mig att det återigen vore rättvist att ändå ställa frågan till statsrådet och intressant för utskottet att höra vilka konkreta steg regeringen har tagit eller planerar att vidta i enlighet med svensk rätt, relevanta EU-processer och så vidare för att genomföra ett förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden.

Romina Pourmokhtari: Tack, fru ordförande, och tack till ledamoten för frågan! Regeringen lämnade den 20 januari en proposition om just detta vad avser förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden till riksdagen. Regeringen har alltså fullföljt den inriktning som vi var överens om, och vi förbereder för närvarande de förordningsändringar som ska genomföras i samband med detta.

När det gäller svaret på frågan är det precis som ledamoten nämner en inriktningsproposition som ju omfattar väldigt många konkreta steg. Men exempelvis förstärker regeringen skyddet av känsliga områden i havet. Det gör vi genom att utöka det marina skyddet. Som vi också påpekar i inriktningspropositionen finns det en internationell målsättning om att 30 procent av hav ska skyddas. Regeringen har nyligen utsett de tre områdena Risskären i Södermanlands län, Bråvikens arkipelag i Östergötlands län samt Gnäggen–Storgrund i Västernorrlands län till skyddade Natura 2000-områden. Regeringen har i mars beslutat om en proposition om inrättande av

Nämdöfjärdens nationalpark, också det ett viktigt steg i rätt riktning för måluppfyllande av den delen i havsmiljöpropositionen.

Det föreslås också i propositionen att bemyndigandet i fiskelagen att meddela föreskrifter om vilken hänsyn som ska tas till naturvårdens intressen vid fiske ska utökas på ett sådant sätt att föreskrifter om förbud mot bottentrålning ska få meddelas även om de är så ingripande att fisket försvåras avsevärt.

Det är föreskrifter som ska gälla avseende fiske i marina nationalparker, naturreservat, biotopskyddsområden och Natura 2000-områden. Dessa lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juni 2025.

Som jag tidigare nämnde har regeringen i regleringsbrevet för 2025 gett Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram underlag för internationella samråd om att flytta ut trålgränsen för sill- och skarpsillstrålare över 24 meter till 12 sjömil i hela Östersjön. Detta arbete sker också i enlighet med propositionen.

Vi har också gått vidare med att stänga undantagsområden för trålning innanför trålgränsen, med möjlighet till vissa undantag. Det kommer att skydda och återställa lokala fiskbestånd, vilket också ligger i linje med att stärka det småskaliga fisket för humankonsumtion och lokal försörjning av fisk.

Regeringen har gett ett flertal olika uppdrag om bättre samordning av kustzonsområdena och kustzonsförvaltningen. Vi behöver stärka kustfiskbeståndens återhämtning och utveckling. Dessa uppdrag gäller flera olika aktörers samordning och att integrera förvaltningen av havslevande predatorer, såsom säl och skarv, i havsmiljöarbetet. Här pågår alltså också ett arbete utifrån propositionen.

Det pågår också ett arbete gällande övergödning. Samma dag som havspropositionen beslutades beslutade regeringen om ett nytt etappmål i miljömålssystemet, och detta etappmål arbetar för minskad övergödning. Det sker genom en resurseffektiv användning av stallgödsel och uppföljning per sektor av tillförsel av kväve och fosfor till miljön. Detta är också något som operationaliseras i olika regeringsuppdrag till olika myndigheter och genom initiativet Kväveklivet, som regeringen har annonserat och som ska bidra till bland annat minskade kväveutsläpp från jordbruket.

Det pågår alltså ett väldigt omfattande arbete.

Det pågår också ett arbete i avrinningsområden som kraftigt påverkar vår havsmiljö. Här handlar det också om att minska tillförseln av fosfor och kväve till kust och hav. Här är berörda länsstyrelser, vattenmyndigheter och andra kraftigt involverade. Jag skulle kunna nämna många andra uppdrag. Det sker också ett omfattande arbete inom sjöfart.

Inom det internationella arbetet, som ledamoten specifikt lyfte fram, arbetar Sverige aktivt i EU och FN för att driva på för en ekosystembaserad förvaltning också internationellt. Vi är aktivt förhandlande i många av de avtal som påverkar våra hav och vattenområden. Vi arbetar för att ratificera FN-

avtalet, det så kallade BBNJ-avtalet, som ska skydda biologisk mångfald i internationella hav.

Det pågår alltså ett omfattande arbete inom havs- och vattenpolitiken, och genomförandet av propositionen sker redan i dag i hög utsträckning.

Fredrik Lindahl (SD): Jag har ingen följdfråga utan tackar för det informationsrika svaret från statsrådet.

Louise Meijer (M): Statsrådet har hittills varit tydlig vad gäller att presskonferensen inte enkom handlade om inriktningspropositionen. Denna KU-anmälan tar ju sikte på att det som sades på presskonferensen inte direkt återfanns i inriktningspropositionen. Mot bakgrund av att statsrådet har varit tydlig med att det var bredare än så undrar jag om statsrådet kan peka på några omständigheter som visar att presskonferensen hade ett bredare anslag än att bara redogöra för förslagen i inriktningspropositionen.

Jag hade också tänkt fråga vilka åtgärder regeringen har vidtagit för att förbjuda bottentrålning, men jag tror att hela utskottet har noterat att det fanns mycket att säga på denna punkt och att frågan har blivit besvarad.

Jag håller mig alltså till den första frågan: Kan statsrådet peka på vilka omständigheter som visar att det var ett lite bredare anslag?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Jag tackar konstitutionsutskottets vice ordförande för frågan.

Spännande nog finns det ytterligare delar i arbetet som jag skulle kunna nämna, men jag ska avstå från att göra det. Jag tror att budskapet har framgått att det är ett väldigt omfattande arbete som sker från regeringens sida med att förbättra havspolitikerna och utveckla den ytterligare. Det är en hjärtefråga för många i regeringen. Jag är också väldigt engagerad i detta. Som uppvuxen vid Östersjön med bad och fiske är det en hjärtefråga som berör mig särskilt.

Det pågår ett omfattande och ofta väldigt juridiskt arbete med förordningsändringar och lagändringar som behöver genomföras. Tanken var att samlat annonsera både vad som framgår i inriktningspropositionen och regeringens överenskommelser i samband med det. Detta tydliggjordes vad gäller exempelvis arbetet med att flytta ut trålgränsen genom att vi påpekade att regeringen är överens om att flytta ut trålgränsen men att jag också framhöll att det förutsätter att andra aktörer involveras, såsom EU-kommissionen och andra berörda medlemsstater. Vad avser förbudet mot bottentrålning var regeringen överens vid det tillfälle politiken annonserades om att vi avsåg att arbeta för att införa ett trålningsförbud, och det var denna överenskommelse som presenterades.

Det finns säkert flera exempel på hur man tydliggör att det inte endast gällde inriktningspropositionen. På rak arm kommer jag på två. Pressträffen kallades för Levande hav och hållbart fiske, inte namnet på propositionen, som är längre och mer specifikt. Vi annonserade också regeringens överenskommelser. Vid ett flertal tillfällen använde jag orden ”regeringen är överens”, och på så vis ämnade jag markera regeringens överenskommelser. Jag tydliggjorde även att många detaljer framgår i betänkandet, så jag hänvisade till

betänkandet för att förtydliga att detaljerna om hur allt detta genomförs rent praktiskt framgår i betänkandet. I betänkandet beskrivs också i högre utsträckning det som ska gälla. På dessa olika sätt försökte vi vara tydliga med vad som gällde under pressträffen.

Ordföranden: Ingen följdfråga från Louise Meijer.

Då går ordet till Jessica Wetterling (V).

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Jag tackar statsrådet för de väldigt långa svaren. Jag förstår att det är en hjärtefråga och så vidare, men jag vill ändå påminna om att KU granskar det formella. Även om detta är en hjärtefråga vore det bra om vi får tid till vårt sista utfrågningsärende också. Annars får väl ministern komma tillbaka vid ett annat tillfälle.

När man pratar om att man har bestämt saker kan det framstå som att det redan är färdigt eller att det är något man kan genomföra på egen hand. Men statsrådet säger att man i sammanhanget försökte påpeka att det kunde krävas samråd med andra länder kring Östersjön. Det är lite intressant att man ger detta intryck med tanke på att vi för en vecka sedan hade en utfrågning om fiskekvoter som gällde att Sveriges ståndpunkt var att de skulle minska men resultatet blev att de skulle öka. Ibland är det kanske lite förhastat att låsa fast sig vid att man har bestämt saker. Kan statsrådet kommentera det lite kort?

Propositionen var en inriktningsproposition. Hur valde statsrådet att tydliggöra det på pressträffen, och hur kommer det sig att propositionen inte blev tillgänglig förrän dagen efter? Med tillgång hade man kanske fått mer relevanta frågor och undvikit förvirring om det som sades på pressträffen och om innebörden i själva propositionen.

Romina Pourmokhtari: Ursäkta, fru ordförande, men jag uppfattade inte den första frågan. Jag utgår från att ledamoten inte vill att jag redogör för det som diskuterades under Peter Kullgrens KU-granskning, utan att frågan rörde något annat. Kan ledamoten tydliggöra frågan?

Jessica Wetterling (V): Absolut. Ibland kan Sverige ha en ståndpunkt, men när man sedan förhandlar med andra länder blir utfallet inte det man har önskat. Statsrådet är tydlig med att Sverige har bestämt att det ska bli så här, men samtidigt krävs det att man ska förhandla med andra. Det finns en risk att detta leder till viss förvirring.

Romina Pourmokhtari: Jag tackar ledamoten för förtydligandet.

Sättet vi annonserade våra avsikter var genom att påpeka att regeringen är överens om att arbeta för en rad olika förslag och initiativ. Propositionen innehåller inga skarpa lagförslag, utan poängen här var att informera om den inriktningsproposition vi gick till riksdagen med för att få stöd för och att redogöra för utpekade riktlinjer som regeringen var överens om i havsmiljöpolitiken. Regeringen är och var överens om att verka för ett trålförbud och påbörja processen som krävs för att genomföra detta.

Att en inriktningsproposition inte innehåller skarpa lagförslag känner möjligen statsråden och journalisterna i rummet till, men det framgår inte för

gemene man. Därför var det viktigt att hänvisa till betänkandet, där alla detaljer om arbetet framgår.

Att det offentliggjordes vid den tidpunkt det offentliggjordes var inget jag var involverad i. Hade jag vetat att det fanns ett intresse för att läsa det samlade underlaget vid tillfället för pressträffen hade vi självklart verkat för det. Om jag minns rätt är det ofta en logistisk utmaning att få till pressträffar där statsministern ska närvara, och datum och tider flyttas fram och tillbaka, vilket också kan ha påverkat vår möjlighet att presentera allt samtidigt. Jag förstår att man vill läsa innehållet i det som presenteras på pressträffen samma dag. Det ska vi givetvis verka för generellt, så det tar jag med mig. Att känna till vad en inriktningsproposition innebär och att den inte innehåller några skarpa lagförslag är något jag utgår från att åtminstone de som var där vid tillfället förstår.

Jessica Wetterling (V): Då förstår jag att det var något som sades på pressträffen, alltså att detta var en inriktningsproposition.

En kort fråga: Kan du definiera betydelsen av ”avsikt”? Vad betyder det när man säger att man har en avsikt?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Jag har ingen transkribering av pressträffen, så jag får gå tillbaka och lyssna på den och höra om jag använder mig av det ordet eller inte. Faktum är att vi refererade till propositionen om ett levande hav och minskad övergödning. Namnet på propositionen var långt, men det framgick tydligt att det är en inriktningsproposition. Jag har som sagt ingen transkribering, men jag utgår från att det var på detta sätt.

När vi använder oss av ordet ”avser” menar jag att regeringen med full kraft kommer att verka för att detta förverkligas med de medel vi har att tillgå. När det gäller trälgränsen innebär det att vi påbörjar förhandlingar och ger ett uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten, vilket skedde så snart det bara gick, och att vi plockade fram det underlag som krävs för förändringar i lag och annat för att kunna införa ett förbud mot bottentrålning, som är en nationell fråga. Med ordet ”avser” menar jag alltså att vi verkar för detta med full kraft med de verktyg vi har att tillgå.

Malin Björk (C): För tids vinnande avstår jag från att ställa frågor. Jag har också fått svar på dem jag hade.

Gudrun Brunegård (KD): Fru ordförande! Jag tackar statsrådet för tydliggörande svar så här långt.

Bara för extra tydlighets skull: Hade statsrådet någon tanke vid presskonferensen att ett sådant här tillspetsat uttalande om trälgränserna skulle kunna missuppfattas?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Nej, det hade jag inte. Inför pressträffen resonerade jag självklart kring att det här är en svår proposition och ett svårt samlat informationsunderlag att förmedla. En pressträff ska ofta hållas kort, och man behöver förmedla en mängd information, som jag inte minst märkte vid det tillfälle då jag svarade på ledamoten Lindahls frågor. Det är väldigt mycket och omfattande information. Det jag avsåg vara väldigt nog

med var just att påpeka att regeringen är överens om att verka för, avser att verka för, arbetar för att genomföra en rad förslag vi är överens om.

Det var på det sättet vi förmedlade den information vi hade att förmedla där. Vi avsåg inte att göra det på ett tillspetsat sätt eftersom det var i en valrörelse. Däremot fick ju frågorna mer uppmärksamhet eftersom vi var i en EU-valrörelse, där ju frågor om Östersjön ofta avhandlas.

Ordföranden: Följdfråga, Gudrun? Nej.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, ministern, för redogörelsen och för de mycket konkreta och detaljerade svar vi har fått!

För några dagar sedan, den 2 april 2025, antog riksdagen regeringens proposition om förbud mot bottentrålning. På det viset antog riksdagen regeringens förslag till ändringar i fiskelagen som gör det möjligt att införa förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden. Det betyder konkret att från och med den 1 juni 2025 kommer ett generellt förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden att gälla. Det är ett historiskt beslut, och jag vill gärna att ministern kommenterar det.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten! Jag delar bilden av att det är ett historiskt beslut, och jag kan nämna att jag själv var förvånad över att det här inte hade skett när vi kom till regeringsmakten. Om man upprättar marina skyddade områden avser man att stärka ekosystemen, och man avser att stärka fiskbestånden. De påverkas ju i allra högsta grad av sådant fiske såsom bottentrålning.

Därför är det väldigt positivt att överenskommelsen, som regeringen annonserade vid detta tillfälle, har fullföljts genom att regeringen i januari beslutade om propositionen, vilken riksdagen nyligen röstade ja till. De lagändringar som krävs för att förverkliga det här beslutet kommer därför att kunna träda i kraft den 1 juni 2025, och det är mycket positivt. Regeringen arbetar just nu på de nödvändiga förordningsändringar som kan förverkliga det här, helt enkelt.

Ordföranden: Följdfråga, Mauricio Rojas? Nej.

Då kollar jag om utskottets ledamöter har någon ytterligare fråga på detta ärende. Jag ser ingen som räcker upp handen.

Jag har en följdfråga, och det gäller en intervju med Expressen som statsrådet gjorde. Jag citerar statsrådet: ”Det här är något som ganska många inte vet om, att man får bottentråla i våra skyddade områden – men det är också något som den här havspropositionen kommer att sätta stopp för, äntligen.”

Hur ska man förstå det citatet i relation till det som har sagts under utfrågningen?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack för frågan! Man ska förstå det som att vi i den nya inriktningspropositionen för havsmiljöpolitiken annonserade en ny inriktning för havsmiljöpolitiken. Vi annonserade ett flertal kommande beslut, som regeringen avsåg att förverkliga, som regeringen avser att fortsatt verka för och nu är i full färd med att förverkliga.

Man ska alltså se det i det sammanhanget, att vi i inriktningspropositionen redogjorde för regeringens nya förslag och omläggning, kan man säga, av havsmiljöpolitiken, där vi då ville förverkliga det beslut som nu kommer att träda i kraft den 1 juni 2025, nämligen att helt enkelt förbjuda bottentrålning i marina skyddade områden. Det är ju ett sätt för att verka för ekosystembaserad förvaltning i våra hav och vattenområden. Det är också titeln på inriktningspropositionen.

Det här var helt enkelt en annonsering av en specifik proposition, där det framgick att regeringen numera vill tillämpa ekosystembaserad förvaltning, att vi vill verka för minskad övergödning och att vi vill reglera fisket för att uppnå detta. Och fisket reglerades sedan genom beslut av en proposition och sedan ett genomförande av ett förbud mot bottentrålning. Det är i det sammanhanget jag menar att man bör se det uttalandet.

Ordföranden: Någon ytterligare? Nej.

Då lämnar vi ärendet och går vidare till det sista ärendet under dagens utfrågning som handlar om regeringens beräkningar av reduktionsplikten effekter. Vi ger klimat- och miljöministern möjlighet till en inledning.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Då övergår vi helt enkelt till att tala om ärendet som rör regeringens beräkningar av reduktionsplikten.

I regeringens klimatredovisning i budgetpropositionen för 2025 bedömde regeringen att ESR-åtagandet till år 2030 bör kunna nås. Bedömningen grundades på Naturvårdsverkets underlag till regeringens klimatredovisning samt den statistik från Energimyndigheten över drivmedelsanvändningen som var tillgänglig vid tidpunkten för analysen och en beräkning av effekten av de reformer som regeringen presenterade i budgetpropositionen. Naturvårdsverkets underlag innehöll två scenarier för utsläppsutvecklingen i ESR-sektorn fram till 2030: ett med högre och ett med lägre drivmedelsanvändning.

I arbetet med regeringens klimatredovisning hade Regeringskansliet stöd av en arbetsgrupp med deltagare från flera myndigheter för det omfattande arbete med analyser och effektbedömningar som behöver göras med anledning av de reformer som presenterades i budgetpropositionen.

Arbetsgruppen diskuterade bland annat de två scenarier som presenterades i Naturvårdsverkets underlag. Enligt den statistik som Energimyndigheten presenterade efter att Naturvårdsverket hade lämnat sitt underlag skedde inte någon markant ökning av drivmedelsanvändningen, trots de skattesänkningar och sänkningar av reduktionsplikten som regeringen genomfört. Mot den bakgrunden ansåg Regeringskansliet att det fanns stöd för slutsatsen att scenariot med den högre drivmedelsanvändningen var mindre trolig.

Jag informerades om det scenario som legat till grund för utsläppsberäkningarna i klimatredovisningen. Beräkningarna grundades på det arbete som skett inom Regeringskansliet för att hantera underlagen från Naturvårdsverket samt statistik från Energimyndigheten om drivmedelsanvändning och de beräkningar som gjordes av Regeringskansliet på effekten av reformer som regeringen presenterade i budgetpropositionen.

I klimatredovisningen valde vi att redogöra för samtliga scenarier samt varför scenariot med den lägre drivmedelsanvändningen användes som basscenario. Vi redogjorde också för bedömningen att ESR-åtagandet till 2030 bör kunna nås.

Regeringen framhåller tydligt att det finns betydande osäkerheter i antagandena som ligger till grund för beräkningarna för respektive scenario, bland annat i hur drivmedelsanvändningen kommer att utvecklas och hur utfallet i den så kallade LULUCF-sektorn kommer att påverka vårt ESR-åtagande.

Därmed, fru ordförande, är jag redo att svara på utskottets frågor.

Ordföranden: Tack för det! Här är anmälade partier Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tack, statsrådet! Det här är ett ärende som också har fått väldigt mycket medial uppmärksamhet, som statsrådet vet. Vi har knappt om tid men mycket frågor, så jag ska försöka hålla mig kort.

Jag börjar helt enkelt med en fråga om kritiken kring bristande transparens. Naturvårdsverket lämnade ju sin rapport, som statsrådet har varit inne på, fyra månader innan regeringen presenterade sitt förslag. I det var det, som statsrådet också har sagt, tydligt att man angav två olika scenarier. Den propositionen måste ju statsrådet också ha läst, tänker jag, när hon ... även om en arbetsgrupp tillsattes ... vetat om att det fanns två olika scenarier vid pressträffen, som hölls senare.

Kan man inte ... Konstitutionsutskottet ska ju granska hur statsråd agerar men också hur man förhåller sig till allmänheten och hur allmänheten uppfattar det regeringen säger. Kan statsrådet inte hålla med om att, om man bygger, i det här fallet, sin prognos på osäkra antaganden eller olika uppgifter, det ligger i allmänhetens intresse att man är tydlig med att prognosen kan vara osäker och att man kanske också ska vara tydlig med att det finns, eller fanns, två olika beräkningar som hade kunnat ligga till grund för det man kom fram till så att också allmänheten vet vilka grundläggande faktorer som ligger till grund för vilken politik regeringen för? Jag börjar där.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten! Jag ska också försöka hålla det kort så att alla kan få ställa sina frågor.

Kritik som framkommit kring bristande transparens delar jag inte. I klimatredovisningen valde regeringen att redogöra för samtliga scenarier som låg till grund för detta, med en förklaring kring varför scenariot med den lägre drivmedelsanvändningen användes som basscenario. Vi redogjorde också för vår bedömning kring hur vi menar att ESR-åtagandet till 2030 bör kunna nås.

Regeringen framhåller väldigt tydligt i vår klimatredovisning att det finns betydande osäkerheter som ligger i de antaganden vi gör av drivmedelsanvändning, som vi vet påverkas. Som jag tidigare nämnde om statistiken för 2023 är det svårt att ... verkar Sverige uppenbarligen ha svårigheter med att bedöma och göra antaganden av drivmedelsanvändning specifikt.

När jag en god stund innan vi påbörjade arbetet med budgetpropositionen läste Naturvårdsverkets underlag läste jag såklart att det fanns två scenarier. Men det som är relevant här är att när vi började arbeta med regeringens politik i budgetpropositionen är det någonting som arbetsgruppen med parter från de olika myndigheterna gör.

Man lägger alltså inte endast till senare drivmedelsstatistik från Energi-myndigheten, utan man lägger också till effekterna av regeringens klimatpolitik, som vi då avsåg att föreslå i budget. Och det är i det sammanhanget, alltså när vi börjar diskutera våra politiska förslag i budget, som jag får ett scenario till mig. Så jag får alltså ett scenario framför mig, där man för mig redogör för hur vi förväntas leva upp till ESR och effekterna av våra politiska förslag och hur de påverkar våra utsläppsbedömningar.

I grund och botten skulle jag säga att slutsatsen här är att när vi väl ska plocka fram de politiska förslagen måste vi ha ett scenario att förhålla oss till. Även om det finns två olika scenarier måste man bygga politiken utifrån ett scenario. Och då är det arbetsgruppen som plockade fram det scenario som jag fick lagt fram för mig. Jag hade alltså inte tittat på två scenarier och valt det lägre för att sedan arbeta fram en budget utifrån det lägre, utan vi fick ... jag fick ett scenario till mig när man redogjorde för vår måluppfyllnad och vår klimatreddovisning.

Amalia Rud Stenlöf (S): Då har jag en fråga gällande just arbetsgruppen. Som jag har förstått det tillsattes den i juni, och Naturvårdsverket ingick också i den arbetsgruppen. På vilket sätt var statsrådet involverad i arbetsgruppen? Hade hon någon löpande kontakt med arbetsgruppen så att hon kunde ta del av hur de arbetade och vilket scenario de gick vidare med? Det var den ena frågan.

Den andra frågan rör Naturvårdsverket. Var deras representant i arbetsgruppen också överens om att de skulle gå vidare med endast det ena scenariot framåt?

Romina Pourmokhtari: Vad avser arbetet som pågick i arbetsgruppen var jag inte involverad i det. Jag var inte involverad i de möten som arbetsgruppen hade, utan där fördes Klimat- och näringslivsdepartementets representation av klimatenheten, som arbetar med våra analyser och bedömningar.

Vi har ingenting i skrift som kan redogöra för Naturvårdsverkets bedömning av vilket scenario som är mer sannolikt. Utan det enda vi kan redogöra för är att de ingick i den här arbetsgruppen, som gjorde bedömningen att det scenario som jag fick till mig var vår bedömning. Och den utgick ju från både effekterna av politiska förslag som vi avsåg att lämna i budgetpropositionen och av uppdaterad statistik för drivmedelsanvändning från Energimyndigheten.

Denna statistik för drivmedelsanvändning från Energimyndigheten följde det lägre scenariot, vilket gjorde att man såg det som underlag för att det lägre scenariot var mer sannolikt.

Regeringen annonserar ju på exempelvis pressträff och annat den politik som framgår i budgetpropositionen. Politiken baseras som sagt på ett scenario, eftersom vi måste ha ... vi måste sätta en reduktionsplikt, en nivå på den. Vi

måste utgå ifrån ett scenario. Vi redogör därför inte närmare för olika scenarier där, utan vi redogör för det scenario som ligger till grund för de politiska resonemangen i budget.

Men i klimatredovisningen ville vi ändå vara väldigt tydliga med att det finns två scenarier, som har framkommit, och att redogöra för samtliga scenarier samt vad vi har som ligger till grund för att vi bedömer det lägre scenariot som mer sannolikt. Vi redogjorde också tydligt för att det finns betydande osäkerheter i det här som påverkar.

Vid efterföljande frågor har både jag och finansministern redogjort för att vi kommer att behöva följa vad effekterna i verkligheten blir – vad händer med drivmedelsanvändningen under 2025? – och att vi helt enkelt kommer att behöva följa det nog och utveckla vår politik utifrån verkligheten, så att säga.

Jessica Wetterling (V): Tack så mycket för svaren hittills! Jag har några olika frågor som jag ska följa upp, och jag ska försöka hålla dem korta och koncisa. Som jag förstod det på statsrådet var man inte involverad i arbetsgruppens arbete. Men hölls man informerad på något sätt, och i så fall hur? När fick statsrådet kännedom om att det ändå fanns två scenarier i underlaget? Jag förstår att ni bara fick kännedom om ett i den samlade bedömningen och så vidare.

I det svar som vi har fått står det att det var Regeringskansliets samlade bedömning. Då undrar jag givetvis: Vilken del av Regeringskansliet? Skedde det på ditt departement, eller skedde det någon annanstans?

Romina Pourmokhtari: Tack så mycket för de specifika frågorna! Jag ska respektera dem så att jag lämnar lika specifika svar här. Jag fick information om två olika scenarier när jag läste Naturvårdsverkets underlag vid det tillfälle det publicerades. Då läste jag att det finns två olika scenarier.

Sedan går det flera månader, och vi har en dragnings om budgetarbete. Den dragningen var något unik eftersom vi i Tidö Klimat hade presenterat överenskommelser i regeringen om hur arbetet med måluppfyllnad ska gå till, nämligen på det vis att Finansdepartementet i högre utsträckning ska vara involverat i arbetet med att se till att vår budget ligger i linje med de utsläppsmål som vi också har förbundit oss till. Därmed var för första gången Finansdepartementet mer involverat, och därför hade vi en samlad dragnings. Jag satt tillsammans med finansminister Elisabeth Svantesson och fick en redogörelse av ett scenario, nämligen det scenario som låg till grund för den politik vi också lade fram i budgeten.

När det gäller frågan om när jag helt enkelt fick information om detta: Jag kände till att det fanns två scenarier från Naturvårdsverket när Naturvårdsverket presenterade sitt underlag. Flera månader senare diskuterar vi statsbudget, och då framhåller man till mig att det finns ett scenario som utgår ifrån uppdaterad statistik från Energimyndigheten som komplement till Naturvårdsverkets underlag samt uppdaterade bedömningar av vad regeringens politik i BP25 innebär, som också påverkar det scenario som vi fick framför oss. Jag fick helt enkelt ett scenario framför mig.

Vid ett annat tillfälle fick jag frågor från medierna om de två scenarierna, varpå jag påpekade att jag inte har fått välja mellan scenarier i arbetet med budget utan att det är någonting som helt enkelt har gjorts efter mer statistik som har kommit efter att Naturvårdsverket presenterat sin statistik. Efter den kom mer statistik löpande under året kring hur utvecklingen såg ut, och då gjorde man en bedömning, bland annat i arbetsgruppen. Men slutligen är det ju Regeringskansliet som gör bedömningen av ett scenario som man sedan presenterar för mig och finansministern under en dragning.

Jan Riise (MP): Jag har förståelse för att man måste kunna presentera ett förslag. Vi pratar om saker som ska gälla både denna regering och kommande regeringar. Då är det naturligtvis angeläget att diskutera frågan om vi har ett förslag eller en proposition och sedan har – som jag tror att statsrådet har nämnt tre gånger bara på den senaste frågan – betydande osäkerhet.

Det blir lite viktigt hur man förhåller sig till denna betydande osäkerhet och hur man presenterar den på ett sådant sätt att det inte leder till vare sig KU-anmälningar eller förvirring hos de aktörer och intressenter som är beroende av svaren på frågorna. Jag skulle gärna vilja få en liten kort utläggning om detta.

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten! Vi delar bilden som ledamoten lyfter här: Om man har flera scenarier måste man lyfta att man har flera scenarier, och därför gjorde regeringen det i vår budgetproposition genom vår klimatredovisning. Att vi där redogör för två olika scenarier gör vi endast för transparensens skull och för att vi också ser ett värde av att lyfta de olika scenarier som vi har fått till oss.

Det som jag tänker är relevant att resonera om kring osäkerheter är allra främst att vi påverkas väldigt kraftigt i våra utsläppskalkyler av ekonomin. På samma sätt som finansministern i den utsträckning hon kan redogör för prognoser för hur ekonomin utvecklas redogör vi för prognoser för hur utsläpp utvecklas. I klimatredovisningen försöker vi tydligt påpeka att det finns många osäkerheter som påverkar hur exempelvis drivmedelsanvändningen, särskilt, ser ut. Det handlar om inflation, lågkonjunktur, utbudet av bränsle, världsmarknadspriset på olja och priset på HVO, där vi ser att vi nu ligger under 19 kronor och tidigare låg på 32. Det är många parametrar som ändras och som påverkar hur prisbild och konsumtion följer. Därför är det väldigt viktigt att påpeka att det finns stora osäkerheter i de här bedömningarna.

Samtidigt är det viktigt att vara tydlig med att det här är regeringens bedömning av det scenario vi ser som sannolikt för att också skapa stabilitet i att vi har en bild av läget och att vi har politik som följer av den bilden. Man ska inte skapa en alldeles för stor diffus och osäker bild av vad utsläpp är och hur utsläpp förväntas utvecklas. Vi använder oss av alla vetenskapliga tillgängliga verktyg för att förbättra analyserna och se till att de är mer träffsäkra. Men vi måste också förmedla att det finns stora osäkerheter och exempelvis i det här fallet redogöra i vår klimatredovisning för de två olika scenarierna.

Fredrik Lindahl (SD): Jag har faktiskt fått svar på mina frågor som jag funderade på tidigare under redogörelsen och i de här svaren från statsrådet, så jag väljer att avstå just nu men återkommer kanske i sista rundan om det finns tid.

Lars Englund (M): Tack till statsrådet för svaren så här långt! Jag går tillbaka till augusti 2024. Det är ju ett tag sedan, så jag har förståelse om du inte minns det här. Men på pressträffen som det hänvisas till i anmälan som gäller presentationen av den nya reduktionsplikten och skattesänkningar på drivmedel menar man att journalisterna har efterfrågat ett underlag. Jag kan inte höra det här på pressträffen, som jag har sett i dess helhet. Men har du en minnesbild av att någon sådan fråga ställdes utanför bild och ljud, så att säga?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten för frågan! Nej, jag fick ingen sådan fråga till mig personligen. Jag ska inte redogöra för finansminister Svantesson, men i dialog jag minns från den pressträffen, som jag självklart minns eftersom det var en väldigt bra dag, framkom inte heller några förfrågningar om underlag. Då är det någonting som har skett i ett annat sammanhang, inte direkt till oss statsråd. Det kan inte jag minnas någonting om.

Lars Englund (M): Tack så mycket för svaret! Jag är nöjd så långt.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsrådet, för svaren så här långt! Vi uppehåller oss mycket kring att det finns två scenarier, och jag har förstått att statsrådet fick del av ett scenario och inte kunde välja mellan dessa, så att säga.

Samtidigt nämns att det finns betydande osäkerhet i de här beräkningarna och att det också naturligtvis är beroende av yttre faktorer var man slutligen hamnar. Men eftersom det fanns ett annat scenario än det man använde sig av som ändå skulle ge ett högre resultat undrar jag: Så här i efterhand, utifrån en försiktighetsprincip, är det kanske inte lämpligare att använda sig av ett sådant scenario för att ändå vara tillräckligt transparent?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten Björk för frågan! Jag menar att det är oerhört viktigt att politiken vi bedriver grundar sig i statistik och fakta som vi har på bordet. Om arbetsgruppen har suttit med två scenarier och ser att drivmedelsstatistiken – alltså inte prognoser utan faktisk användning – följer ett scenario menar jag att det är goda skäl att utgå ifrån att det scenariot stämmer mer överens med verkligheten än det påstådda scenariot, där man räknar med en viss användning som man inte ser resultat av. Jag menar att det är bra att arbetet med prognoser och scenarier utgår ifrån verkligheten så gott som möjligt.

Sedan kan man självklart alltid diskutera om vi bör överträffa klimatmål med högre marginaler. Men det menar jag är en annan fråga. Vad gäller tjänstemännens bedömningar av scenarier tycker jag att det är mycket viktigt att de utgår från de fakta de har framför sig och från den statistik de har framför sig i så hög utsträckning som möjligt och i låg utsträckning från egna bedömningar eller egna prognoser. Har man statistik tycker jag att den trumfar en prognos och ett scenario.

Gudrun Brunegård (KD): Jag är väldigt nöjd med alla de svar som jag har fått, så jag avstår från att krysta fram någon ytterligare fråga.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, ministern, för svaren! Besluts-scenariot som regeringen utgick ifrån för att beräkna reduktionsplikens effekter baserades på Energimyndighetens statistik för den första halvan av år 2024. Den visade att ingen markant ökning av drivmedelsanvändning hade skett i jämförelse med läget 2023.

Om man tittar på statistiken för hela 2024, som nu är tillgänglig, bekräftar denna bild. För låginblandad motorbensin konstateras till och med en minskning med 5 procent. För låginblandad diesel är det en liten ökning på 2,3 procent.

Har ministern någon kommentar till denna något förvånande stabilitet av drivmedelsanvändningen som dessa siffror redovisar?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack till ledamoten Rojas för den frågan, som jag mycket gärna hade velat resonera kring! Men rent formellt är det så att regeringens bedömningar av hur utvecklingen ser ut rimligen bör framgå i klimatredovisningen kopplat till budgeten. Jag tror att det kommer att bli tydligare hur regeringen resonerar kring resultaten i samband med budgetarbete av klimatredovisning. Naturvårdsverket levererar sina underlag, och sedan arbetar vi vidare med de resonemang som vi sedan lägger fram i klimatredovisningen. Jag skulle därför helt enkelt hänvisa till vår klimatredovisning för BP25.

Jag kan väl endast påpeka att de signaler som kommer om att verkligheten ligger i linje med de bedömningar vi gör såklart är positiva. Jag tycker själv att det är jättebra att utsläppen minskade 2023, men jag blir samtidigt oroad över att både Naturvårdsverket och Regeringskansliet misslyckades med att se den bedömningen i våra prognoser och i våra analyser. Det innebär att vi behöver förfinas här arbetet.

Att det då finns indikationer om att 2024 ligger i linje med bedömningar är någonting som är positivt, men vi vet ju att det här är svårt att vara träffsäker med och att Regeringskansliet och våra myndigheter ständigt behöver förbättra våra metoder för att analysera hur utsläppsutvecklingen sker.

Amalia Rud Stenlöf (S): Jag skulle bara vilja ha ett förtydligande gällande arbetsgruppen och scenarierna. Som jag uppfattar det så du i inledningen Regeringskansliet, alltså när det gällde att beräkna det här mer lyckade scenariot. Men i de skriftliga svar som vi har fått står det att det är arbetsgruppens diskussioner som har kommit fram till det här lyckade scenariot. Vilket av dem är det?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Tack, ledamoten, för möjligheten att förtydliga!

Arbetsgruppen kom överens om att det var ett lämpligt scenario att lägga fram. Men i grund och botten är det Regeringskansliet som helt enkelt presenterar ett scenario i klimatredovisningen. Vi kan inte hänvisa till arbetsgruppen i vår klimatredovisning. Det är alltså Regeringskansliet som gör

bedömningen. Men arbetsgruppen kom samlat fram till scenariot som lades fram för mig, om jag har uppfattat det korrekt.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tack för förtydligandet, klimat- och miljöministern!

Fick du, även om det var en dragning som gjordes för dig, möjlighet att ställa frågor till arbetsgruppen om att jämföra de två scenarierna med varandra? Fick du möjlighet att fråga arbetsgruppen även om du inte satt med i den?

Romina Pourmokhtari: Fru ordförande! Ledamoten! Nej, jag fick ett scenario presenterat för mig, och i sammanhanget och diskussionen om scenarier var informationen som framgick att drivmedelsstatistik från Energimyndigheten som redogör för första halvåret bekräftar scenariot som vi nu presenterar. Vid det tillfället kopplade jag inte tillbaka till Naturvårdsverkets två olika scenarion, utan det var ett scenario som man redogjorde för: drivmedelsstatistik och effekten av regeringens förslag.

Det vi gick igenom mer i detalj var exempelvis hur mycket vi beräknar att skrotningspremien kan påverka och de detaljerna, inte fakta i scenariot.

Och diskussionen skedde inte direkt med arbetsgruppen, utan det var Regeringskansliet som redogjorde för arbetet som arbetsgruppen hade gjort.

Ordföranden: Finns det någon ytterligare följdfråga? Det verkar inte så.

Då vill vi tacka klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari för att hon har deltagit i konstitutionsutskottets muntliga utfrågning och bidragit med muntlig information i de här ärendena. Det är något som vi i utskottet uppskattar. Vi tackar också expeditionschef Maria Åhrling för närvaron i dag. Ha en fortsatt fin dag!

Romina Pourmokhtari: Stort tack!

Bilaga B3 Energi- och näringsminister Ebba Busch

Torsdagen den 10 april 2025

Granskningsärende 17 – Energi- och näringsministerns uttalanden om Vattenfall och investering i vindkraft (se avsnitt 4.4)

Granskningsärende 23 och 30 – Statsråds uttalanden om Migrationsverkets handläggning av medborgarskapsärenden (se avsnitt 4.3)

Ordföranden: Jag förklarar konstitutionsutskottets sammanträde återupptaget. Vi är på punkten offentlig utfrågning med energi- och näringsminister Ebba Busch i två ärenden. Varmt välkomna till utskottet, ministern och Maria Åhrling, som är expeditionschef!

Detta är en del i utskottets granskning av regeringen och enskilda statsråds tjänsteutövning. Det baseras också på de enskilda anmälningar som riksdagsledamöterna har gjort. Konstitutionsutskottet håller utfrågningar under april månad, och de muntliga utfrågningarna är ett välkommet inslag i vårt granskningsarbete. Vi är glada att energi- och näringsministern är här, och hon kommer att få möjlighet att ge en inledning i båda ärendena.

Vi börjar med det första ärendet, som heter Energi- och näringsministerns uttalande om Vattenfall.

Ebba Busch: Fru ordförande! God förmiddag till konstitutionsutskottet! Jag vill börja med att ge en kort bakgrund kring de förutsättningar som gäller för den havsbaserade vindkraftens bidrag till elsystemet och för de kostnader som är förknippade med anslutning av havsbaserad vindkraft. Jag ska försöka att mycket översiktligt gå in på vissa tekniska begrepp som ändå är själva kärnan och utgångspunkten för mina tidigare uttalanden, som jag uppfattar att det finns frågor kring här i dag.

Olika kraftslag bidrar i olika omfattning och på olika sätt till elsystemet. I enlighet med EU:s elmarknadsförordning har vi tagit fram en metod för att inom EU beräkna de skilda kraftslagens resurstillräcklighet i elsystemet. Av metoden framgår hur beräkningar för att ta fram en kapacitetsfaktor, vilket är nyckelbegreppet här, för olika kraftslag ska göras. I Sverige är det Affärsverket svenska kraftnät, ofta förkortat SVK, som är ansvarig stamnätsoperatör, som gör dessa beräkningar.

Kapacitetsfaktorn anger den faktiska produktionen under en tidsperiod i förhållande till den teoretiskt maximala produktionen under samma tidsperiod – den faktiska produktionen i jämförelse med den teoretiska. Svenska kraftnät redovisade i januari 2024 en kapacitetsfaktor för havsbaserad vindkraft med användande av den inom EU stipulerade metoden som uppgick till 18 procent. Vattenfall har å sin sida uppgett att kapacitetsfaktorn för havsbaserad vindkraft ligger på uppemot 40 procent. Det är uppenbart att bolaget då använt sig av egna beräkningar i stället för de beräkningar som Svenska kraftnät har gjort utifrån EU:s regelverk – det vi har att förhålla oss till. Det säger sig självt att

det är ganska svårt att föra relevanta diskussioner om lönsamhet i ett framtida havsvindsprojekt med så olika utgångspunkter.

När det så gäller kostnaderna för anslutning av en havsvindpark har regeringen upphävt de bestämmelser som under en kortare tid har funnits och som innebar att staten i större utsträckning skulle stå för dessa kostnader. Regeringen anser helt enkelt inte att det är rimligt att vältra över bolagens anslutningskostnader på elkunderna. Men om Svenska kraftnät bedömer att ett transmissionsnät i havet är samhällsekonomiskt motiverat finns det inte något som hindrar en sådan utbyggnad.

Fru ordförande! Med detta sagt är det naturligtvis så att kostnaden för att dra en sjökabel till en vindkraftspark är en viktig aspekt som den som överväger att investera i havsbaserad vindkraft måste beakta. Men det är så väldigt många fler faktorer som har betydelse. Att uppföra en havsbaserad vindkraftspark utgör ett mycket stort projekt med höga investeringskostnader som löper över mycket lång tid. Stora investeringar av detta slag innebär många osäkerheter, där förutsättningarna för projektet kan ändras över tid. Liksom för andra teknologier har dessutom uppförandekostnader för havsbaserad vindkraft ökat på senare år.

Det är, som nämnts tidigare, också så att vindkraften är beroende av goda vindförhållanden, vilket gör den framtida elproduktionen oberäknelig. Dessutom är elpriset synnerligen oförutsägbart. Vindkraften kan visserligen leverera billig el till marknaden genom marginalprissättning, men nyligen genomförda auktioner i andra länder och bristen på investeringsbeslut för tillståndsgivna projekt i Sverige pekar på att kostnaderna för havsbaserad vindkraft är höga jämfört med många andra kraftslag.

Att anlägga en havsvindpark kräver alltså mycket stora investeringar samtidigt som det finns betydande osäkerheter kring möjligheterna för lönsamhet i investeringarna. Det är mot denna bakgrund jag ifrågasatte Vattenfalls uppgift om att regeringens åtgärd att ta bort stödet för anslutning av havsbaserad vindkraft var avgörande för bolagets beslut att pausa vindkraftsprojektet Kriegers flak. Det bör i stället ha varit ett beslut som grundades på flera olika bidragande faktorer, vilket var skälet för mitt ifrågasättande.

Därmed, fru ordförande, är jag beredd att svara på utskottets frågor.

Ordföranden: Tack, energi- och näringsministern! Jag ger ordet till Malin Björk och Centerpartiet, som är det anmälade partiet i detta ärende.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, energi- och näringsministern, för redogörelsen! Som statsrådet var inne på handlar själva KU:s granskning om uttalanden som gjorts i en intervju i Dagens Nyheter efter statsrådets möte med Vattenfall när Vattenfall hade annonserat att man skulle pausa projektet vid Kriegers flak om havsbaserad vindkraft.

KU har förstås tidigare slagit fast att det är ganska självklart att det inte är förenligt med aktiebolagslagens regler att ägarstyrning sker via uttalanden i medierna av enskilda statsråd. Det som sades i den här intervjun av statsrådet var: ”Jag menar att det är felaktigt att påstå att det avgörande är

anslutningsavgiften.” Statsrådet sa också: ”Jag synar Vattenfall där. De har inte koll på sina grejer.”

Vi har ställt frågor till Regeringskansliet skriftligen och fått svar i ett pm från den 11 februari. Där anges också varför statsrådet offentligt ifrågasatte Vattenfalls bedömning av investeringsbeslut och eventuell lönsamhet med Kriegers flak. Där står att statsrådet menar att prissättning och lönsamhet är beroende av vindförhållanden och volatiliteten på elmarknaden i stort. Detta var också energi- och näringsministern inne på i sin egen redogörelse; det beror självklart på flera olika faktorer.

Detta är grundläggande förutsättningar för vindkraftsproduktion. Det måste väl ändå antas att det var en del av Vattenfalls utgångspunkt för investeringsbeslutet att man tar hänsyn till både volatiliteten på elmarknaden och att vindkraft är beroende av vindförhållanden. Det här är sådana investeringsbedömningar som enbart styrelsen, vanligtvis bakom stängda dörrar, har till uppgift att göra.

Jag undrar: På vilket sätt anser statsrådet att det uttalande jag nyss citerade i Dagens Nyheter, som alltså i detalj går in och kommenterar investeringsbeslut, är förenligt med regeringens roll i statliga bolag i förhållande till bolagets styrelse? Som jag nyss sa är det ju styrelsen som vanligtvis fattar dessa beslut bakom stängda dörrar och tar hänsyn till alla kända faktorer.

Ebba Busch: Fru ordförande! Jag börjar med att markera att jag i mitt svar till konstitutionsutskottet, där jag verkligen har försökt möta upp de frågor som ställs, har pekat på två delar. Det är också det jag gör i min muntliga inledning på mötet här i dag, det vill säga hur vi de facto utifrån EU:s elmarknadsförordning har en metod som stipulerar hur man ska redogöra för och redovisa kapacitetsfaktorn. Det är fakta; det är inte fritt valt arbete, och det måste vara korrekt. Alla TSO:er i Europa och inom EU har ordningar för hur detta går till, och det är Svenska kraftnät som är ansvarig för detta i Sverige. Där måste fakta vara fakta. Där måste det vara korrekt. Mina uttalanden, även det som Malin Björk lyfter fram här kring ”inte koll på sina grejer”, syftar till detta.

Gott att veta är att detta möte och denna intervju alltså inte sker enskilt med Vattenfall. Jag är ju minister i Sveriges regering. Men som energiminister har jag en portfölj som inte har direkt ansvar för de statliga bolagen, utan jag är systemansvarig. Jag har den här sortens dialoger inte bara med Vattenfall utan med alla som rör det svenska energisystemet. Alla behöver därför förhålla sig lika till hur kapacitetsfaktor beräknas, till exempel. Det måste självfallet gälla alla.

Mötet som äger rum den 30 september 2024 sker hos Sydsvenska Handelskammaren med inte enbart Vattenfall. Det är alltså en lång rad representanter på plats för att tala, och ämnet för mötet är effektbristen i södra Sverige. I den kontexten återges och påstås igen att Kriegers flak skulle kunna bidra med en kapacitetsfaktor runt 40 procent. Det är detta jag synar, och då finns det inga siffror att redogöra för. Vi kan inte ha bolag, oavsett vem som äger dem, som påstår en möjlig kapacitetsfaktor och som när frågor ställs om hur man har kommit fram till detta inte kan visa något underlag. Man kan inte redogöra för

siffrorna. Det är det som föranleder att jag drar slutsatsen att man inte har koll på sina siffror.

Jag drar mig för att påpeka detta på det här sättet. Det är inte någonting som jag gör lättvindigt. Det sker mot bakgrund av att jag den 24 juni med de yttersta företrädarna för Vattenfall redan haft ett möte som handlade om just kapacitetsfaktorn och möjligheten att potentiellt sett kunna få ut 40 procent av Kriegers flak och annan havsbaserad vindkraft. Det hade gjorts påståenden i ännu ett tidigare sammanhang om att detta var möjligt.

Jag har möte med Vattenfall den 24 juni för att borra i detta och konstaterar att det inte finns underlag för att påstå det. När det sker igen den 30 september, flera månader senare, i ett möte med många tunga och viktiga företrädare för Svenskt Näringsliv och för svensk industri i ett mycket svårt läge för södra Sverige med effektbrist är det viktigt att fakta är fakta.

Detta är inte politik eller någonting som man kan ha en ideologisk uppfattning kring, utan antingen följer vi den beräkningsmetod som vi har, som Svenska kraftnät har ansvar för, och den landar på 18 procent, eller så har man knäckt en ny teknik som möjliggör mer, och då vill vi såklart gärna ta del av det. Men det finns inte fog för att säga att den är högre än 18 procent, därav kommer mina uttalanden.

Detta faller alltså inte, vilket jag har redogjort för i mina skriftliga svar, inom ramen för ägarstyrning, utan det faller inom ramen för att vi har att förhålla oss till EU:s elmarknadsförordning och de fakta som följer av den beräkningsmetod som vi har.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsrådet, för svaret så här långt!

Jag hör att statsrådet uppehåller sig mycket vid den här beräkningsmetoden om kapacitetsfaktorer. Men det jag var inne på i mitt förra inlägg när jag citerade ur artikeln var ju att statsrådet säger att det är felaktigt att påstå att det är anslutningsavgiften som är avgörande, och sedan lyfter statsrådet i sitt skriftliga svar till oss i KU fram att det är flera andra faktorer som påverkar ett investeringsbeslut.

Jag uppfattar ändå att i det här sammanhanget låter det som att statsrådet kritiserar Vattenfall för att man säger sig avbryta projektet på grund av att regeringen har beslutat om upphörande av det stöd som man annars hade räknat med.

Jag undrar därför fortfarande, oavsett beräkningsmetod av just kapacitetsfaktorn, hur statsrådet ser att ett uttalande om hur Vattenfall gör sina investeringsbedömningar är något som statsrådet i detalj kan gå in och kritisera.

Ebba Busch: Fru ordförande! Tack för följdfrågorna, Malin Björk!

Det här och det som jag redogjorde för i min muntliga inledning hänger ihop. Det är klart att om man sitter med helt olika sätt att beräkna systemnyttan och gör helt olika beräkningar blir det ju väldigt svårt att föra en lönsamhetsdiskussion på det, och vi har att förhålla oss till den ordning som finns. Därför är detta så tajt sammanflätat med mitt uttalande.

Det är dessutom så att man har uttalat sig lite olika kring om detta var det avgörande, eller att det har framstått i medierapporteringen som det enskilt avgörande. I Vattenfalls pressmeddelande, som jag skulle vilja citera, säger man: "Vattenfall har tidigare kommunicerat att en av grundförutsättningarna för att investera i projektet är en rimlig anslutningspunkt till ett utbyggt stamnät till havs."

En av grundförutsättningarna. När då mediebildsättningen blir att det är den avgörande faktorn, ihop med att man återigen påstår en kapacitetsfaktor som man inte kan redogöra för, är det en dålig utgångspunkt för att man ska förstå varandra i en lönsamhetsdiskussion. Där har jag haft att förhålla mig till den elmarknadsförordning som finns och den beräkningsmodell som vi har tagit fram utifrån detta.

Det är kärnan i mitt uttalande som får följden att jag markerar att det är en av flera faktorer.

Hans Ekström (S): Tack så mycket, statsrådet, för svaren så här långt!

Jag ska bara påminna om att vi inte granskar regeringens politik inom det här området utan enbart statsrådets agerande och på vilket sätt det kan uppfattas som korrekt eller inte.

Jag har tre frågor. Den första frågan är: Reflekterade statsrådet över att det här uttalandet kunde uppfattas som en styrning av det statliga bolaget?

Den andra frågan är om statsrådet funderade över om uttalandet kunde påverka förtroendet för Vattenfall på marknaden och att det eventuellt kunde orsaka företaget skada.

Den tredje frågan är om statsrådets agerande ledde till att hon funderade över åtgärder som eventuellt behövdes för att återställa förtroendet för Vattenfall och Vattenfalls ledning. Eller är det så att det bara har fått vara still? En sådan förtroendeklyfta som det verkar vara borde ju ha lett till ett agerande.

Ebba Busch: Fru ordförande! Tack, Hans Ekström, för frågorna!

Vad gäller risken för att det skulle kunna uppfattas som styrning kände jag mig mycket trygg med att detta skulle uppfattas som upplysning kring fakta och som en belysning av vad som är saken, också mot bakgrund av att det har förts tidigare dialog kring detta, en dialog som jag har med ett stort antal aktörer inom elproduktion i Sverige, inte minst intermittent kraftproduktion. Det kände jag mig mycket tydlig på.

Det kopplar till Ekströms andra fråga vad gäller förtroende på marknaden. Min uppgift är att se till att fakta är fakta på bordet. Med det sagt, och jag repeterar det gärna igen: Detta är inte en kommentar som gjordes lättvindigt. Det sker en tidigare kontakt en tid innan mötet den 24 juni med ett påstående om en möjlig kapacitetsfaktor runt 40 procent. Detta föranleder ett möte den 24 juni med företrädare för Vattenfall, direkt ansvariga och den yttersta ledningen. När det flera månader senare i ett möte med flera tunga företrädare återigen påstås en kapacitetsfaktor som man inte kan redogöra för hur och inte kan belägga, då behöver jag belysa vad som är fakta i målet.

Det är inte någonting som jag gör lättvindigt, men om en aktör – vem som helst – påstår något som det inte finns belägg för och som det inte finns stöd

för utifrån EU:s elmarknadsförordning och min myndighet, som är satt att ta ansvar för den här beräkningsmodellen, har landat på en helt annan siffra, då ser jag det som mitt ansvar att också belysa det. Självklart har det föranlett fortsatt samtal med Vattenfall om detta.

Hans Ekström (S): Det blir då väldigt intressant, för enligt statsrådets svar blev förtroendeklyftan bekräftad vid det här mötet. Då blir min tredje fråga intressant: Vilka åtgärder har man gjort för att täppa till den förtroendeklyftan?

Det är naturligtvis skadligt både för Vattenfall som bolag och för möjligheten av att genomföra en regeringspolitik om det finns en sådan förtroendeklyfta.

Ebba Busch: Fru ordförande! Hans Ekström väljer att värdera eller dra en slutsats kring detta. Jag håller mig här till siffror, fakta och beräkningsmodeller. Så förhåller jag mig till alla bolag, alla aktörer på energimarknaden och självfallet också ett statligt bolag. Jag värderar det inte på något annat sätt.

Jag tycker att jag har vidtagit adekvata åtgärder både för att se till att allmänheten vet fakta på bordet och att alla aktörer som opererar på energimarknaden i Sverige också vet vad vi har att förhålla oss till och när vi använder olika begrepp som gör att det blir lättare att förstå varandra i en möjlig lönsamhetsdiskussion.

Det har varit mitt syfte, och jag har inte satt någon annan större etikett på detta.

Hans Ekström (S): Men regeringen har ju som kollektiv också ett ansvar som ägare för bolaget.

Ebba Busch: Självfallet. Därför är det också viktigt med korrekta fakta och att vi använder samma beräkningsmetoder när vi använder begrepp som till exempel kapacitetsfaktor. Därför är detta också tydligt framfört.

Martin Westmont (SD): Fru ordförande! Vi har fått svar på våra frågor, så jag avstår.

Lars Englund (M): Tack så mycket till statsrådet för svaren så här långt!

Jag har två frågor. Den första frågan gäller den här dialogen på systemnivå jämfört med en ägardialog eller en ägarstyrning, till exempel. Kan du förtydliga skillnaden mellan dessa forum, eller vad vi ska kalla dem för?

Min nästa fråga är om statsrådet har försökt påverka Vattenfalls investeringsbeslut avseende Kriegers flak.

Ebba Busch: Fru ordförande! Tack, Lars Englund, för frågorna!

Jag börjar med att svara på den sistnämnda: Svaret är nej. Jag kan sätta förutsättningar på marknaden, och sedan är det upp till enskilda bolag att göra värderingar kring vad som är intressant för dem och inte.

Vi har egentligen en väldigt tydlig ordning för regeringens ägarstyrning av våra statliga bolag. Där har vi ett kollektivt ansvar, precis som Hans Ekström tydligt markerar. Frågor om ägarstyrning direkt av Vattenfall ligger dock under finansministerns ansvar, så frågor som rör ägarstyrning sker därför i dialog med finansministern och inte med mig som energiminister.

Sedan har jag fortfarande att förhålla mig till statens ägarpolicy kring svensk kod för bolagsstyrelser i de delar som är tillämpliga, och det tar jag på mycket stort ansvar. Men jag ser fördelar med, och har själv aktivt önskat, att ha en ordning där jag som energiminister är systemansvarig och inte har att förhålla mig till samtliga bolag på marknaden och samtidigt vara direkt ansvarig minister för ägarstyrning, detta för att det ska vara än tydligare. Det är upplägget.

Ordföranden: Följdfråga, Lars Engsund, Moderaterna.

Lars Engsund (M): Tack, jag är nöjd med svaren.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Jag tänkte att jag skulle uppehålla mig lite grann vid det som statsrådet just pratade om: att man är systemansvarig och att man behöver hålla sig till fakta, något som jag tror att alla tycker är bra.

Det fanns alltså en stor diskrepans som statsrådet säger att hon inte påpekade lättvindigt utan efter någon form av eftertanke och fundersamhet. Utifrån att man inte gör det lättvindigt antar jag att statsrådet har haft någon reflektion över hur ett sådant uttalande, som man inte gör lättvindigt, skulle kunna uppfattas.

Gällande kapacitetsfaktorn: När det finns en så stor skillnad mellan beräkningen från Svenska kraftnät, SVK, och det statliga bolagets beräkning hamnar i alla fall jag i frågan hur Ebba Busch som systemansvarig har sett till att skapa dialog, eventuellt med finansministern som är ansvarig för statliga bolag, för att ha ett mer likställt system?

Ebba Busch: Fru ordförande! Tack, Jessica Wetterling för frågorna!

Jag kände mig trygg när jag gjorde uttalandena att det inte fanns någon risk för att detta skulle uppfattas som styrning utan som upplysning. Detta bygger på den diskussion som var föremål för mötet för att hantera effektbrist.

Det handlar ju då om att komma åt Sveriges grundläggande problem med att vi har väldigt mycket elproduktion, men inte anslutningsbar el, så att säga. Det är därför det också blir relevant att föra en diskussion kring vad den teoretiska, maximala produktionen är och vad den faktiska produktionen är som man får ut av ett installerat kraftslag, oavsett vilket det är. Därför känner jag mig tydlig med att detta kommer att vara en ... Detta är en upplysning, inte en styrning. Det här är någonting som jag såklart har sett till att följa upp i efterhand.

Jag möter flera kraftproducenter, återkommande. Senast i går hade vi representation från Vattenfall vid ett möte där vi diskuterade möjligheten att kunna få ut mer tillgänglig effekt för att lösa Sveriges effektproblem. Det samtalet är självklart uppföljt. Finansministern vet såklart också om den beräkningsmetod som vi har att förhålla oss till i Sverige. Jag har förtroende för att finansministern har tagit det vidare på adekvat sätt inom ramen för den statliga ägarstyrningen. Jag har förtroende för Vattenfall, och jag har förtroende för att de vet vad som gäller.

Jessica Wetterling (V): I vårt underlag, som statsrådet också har tillgång till, står det exempelvis om statens ägarpolicy, och den gäller givetvis hela

regeringen, även ifall det finns ett ansvarigt statsråd som inte är Ebba Busch. Jag citerar lite grann: ”Regeringen har riksdagens uppdrag att aktivt förvalta bolagen med statligt ägande så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga.”

Jag undrar ändå ... Utifrån den här ägarpolicyn att god bolagsstyrning också innebär att man som ägare utövar sitt inflytande på bolagets bolagsstämma och när man tillsätter styrelsen ... Det framstår som ... Nu hörde jag att statsrådet uttalade förtroende för Vattenfall som bolag, men hittills under vår utfrågning har i alla fall jag fått intrycket av motsatsen – att det finns en förtroendeklyfta mellan statsrådet och Vattenfall som bolag.

Jag undrar alltså om man inte har haft lite reflektion kring just hur de här uttalandena – som man inte gjorde lättvindigt – ändå skulle kunna komma att strida mot ägarpolicyn och att man då också faktiskt skulle kunna påverka värdeutvecklingen för Vattenfall som bolag.

Ebba Busch: Fru ordförande! Tack, ledamoten, för följdfrågorna!

Fakta behöver vara fakta. Det är kärnan i detta. Det finns väldigt många olika typer av begrepp. Och just ordet kapacitetsfaktor är någonting som man märker – om man följer debatten egentligen världen över, men inte minst inom Europa – att olika aktörer använder på vitt skilda sätt.

Här talar vi om den funktion och de parametrar som avses här och som Sverige har att förhålla sig till utifrån när Svenska kraftnät gör de här beräkningarna. Det är det som på engelska kallas för de-rating capacity factor. Det finns en väldigt tydlig modell för detta. Jag tycker att det är viktigt att alla förhåller sig till detta. Detta har varit en belysning, en upplysning.

Jag ser att det skakas på huvudet bland delar av ledamöterna i konstitutionsutskottet. Jag tänker att man jättegärna får ställa frågor sedan. Jag vill kunna hålla fokus på Jessica Wetterlings fråga här. Om det är möjligt skulle jag uppskatta det. Jag kan gärna svara på följdfrågor från andra ledamöter sedan.

Uttalandena avser inte ägarstyrning, och avsikten var heller inte på något sätt att påverka Vattenfalls agerande. Uttalandena syftade från min sida enbart till att faktamässigt ifrågasätta grunden för lönsamhet, hur man använder kapacitetsfaktorsbegreppet och siffror som utgör grunden för detta. Jag menar att det är min uppgift att belysa det. Men jag skulle inte ... Jag kan säga så här: Jag skulle inte med något bolag omedelbart markera eller upplysa i en intervju om någon påstår någonting – då skulle jag kanske söka den dialogen först. Det har också skett här. Men jag har haft som uppgift att skapa tydlighet kring kapacitetsfaktorn i en diskussion som handlar om lönsamhet och diskussioner om kostnader för i detta fall specifikt havsbaserad vindkraft.

Jessica Wetterling (V): Jag uppskattar att Ebba Busch håller fokus på mig när jag ställer frågor. Tack!

Jag vill bara ställa en jättkort fråga. Vidhåller du då också citatet om Vattenfall och det du sa då, att de inte har koll på sina grejer? Är det så fortfarande?

Ebba Busch: Fru ordförande! Jag uppskattar följdfrågan. Jag uppfattar att denna sak är utredd och att vi sitter med samma bild av vad som gäller utifrån EU:s elmarknadsförordning och den beräkningsmetod som Svenska kraftnät har att förhålla sig till. Redogör man för andra siffror behöver man också vara tydlig med en annan beräkningsmetod. Då finns det inga frågetecken. Den här frågan är utredd från min sida.

Ordföranden: Då går ordet till Gudrun Brunegård, Kristdemokraterna.

Gudrun Brunegård (KD): Jag har fått svar på mina frågor, tack!

Jan Riise (MP): Det är möjligt att jag också fick svar på mina frågor. Jag försöker tänka snabbt och lätt här nu.

Om jag får börja med en liten randanmärkning är väl diskussionen om hur det blåser ändå ganska väl utredd vid det här laget. Vi har haft vindkraft i 25–30 år, tänker jag. Det har dokumenterats, och det sker inte så väldigt stora förändringar år från år. Jag kan tänka mig att Vattenfall vet väldigt väl hur mycket det blåser runt området där Kriegers flak är lokaliserat.

Så var det siffrorna och förtroendet för Vattenfall. Nu säger statsrådet här att det här är utrett. Det var skönt att höra, för det oroade mig en del att vi skulle sitta med en situation där 18 procent ställs mot 40 procent under en längre period. Någonstans måste man ju hitta ett sätt, hitta ett forum för att lösa den frågan. En liten delfråga kan ju vara vad som blev resultatet av denna – vad ska vi säga? – ”förhandling”.

Om det är svaret är jag nöjd med det. Jag har stort förtroende för Vattenfall och att de räknar på sitt sätt. Det är också intressant, tänker jag, att om det nu är de som kommer fram till den högre siffran skulle det innebära att investeringskalkylen blir bättre – inte sant? Då återvänder vi till frågan om vilka övriga faktorer, utöver anslutningsavgifterna, som är avgörande här och som statsrådet var inne på.

Ebba Busch: Fru ordförande! Det korta svaret är att kapacitetsfaktorn i Sverige är 18 procent för havsbaserad vindkraft.

Med det sagt – men det är då måhända en politisk kommentar från min sida, fru ordförande – hoppas jag att den ska öka. Det är ju någonting som regeringen för en bred dialog om med vindkraftsbranschen i stort: möjligheten att kunna få ut mer av den installerade kapaciteten jämnt fördelat över åren, alternativt med andra insatser som möjliggör lagring och liknande flexibilitet, aggregeringstjänster och annat som inte har att göra med själva den faktiska produktionen.

Det är det som är strävan, så att säga – också med kanske då möjliga nya tekniska framsteg även för vindkraften. Det är en förhoppning, men vi har att förhålla oss till Svenska kraftnäts beräkningsmetod, och den landar på 18 procent. Sedan kan man ju önska redogöra för andra systemnyttor eller framhålla andra saker. Men då får inte det blandas ihop med SVK:s sätt att redogöra för detta, för då blir det frågetecken i debatten, helt enkelt.

Jag tänker att det var det viktigaste. Möjligtvis att Jan Riise kan tänka sig att återkomma om jag missade någon följdfråga på slutet.

Ordföranden: Har Jan Riise från Miljöpartiet någon följdfråga?

Jan Riise (MP): Jag ber att få återkomma om det.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, ministern, för inledningen och svaren! Jag vill fråga ministern hur det kan förklaras att Vattenfall envisades med att inte använda den etablerade beräkningsmetoden för kapacitetsfaktorn.

Ebba Busch: Fru ordförande! Tack, Mauricio Rojas, för följdfrågan!

Jag vill nog ändå påstå att skulle jag ge mig in på att försöka utveckla svaret där blir det spekulatation från min sida. Och mitt syfte har varit att skapa tydlighet kring metod och grund för en lönsamhetsdiskussion, såklart. Därför vill jag avstå från att försöka svara å Vattenfalls vägnar kring 40-procents-nivån. Men jag kan konstatera att allmänt är det ju svårt att följa med kring de olika begreppen.

Det är också så att energifrågorna i stort är otroligt komplexa, så ibland i mötet med media som en kanal för att nå allmänheten försöker man också förenkla diskussionen. Syftet kan vara gott, men i vissa skarpa lägen kan det bli problematiskt, som i det här fallet, om man ska föra en lönsamhetsdiskussion och tala mångmiljardinvesteringar utifrån om man har en möjlig tillgänglig produktion på 18 procent eller 40 procent. Det får ju ganska olika utfall, även om man kan tycka att man har fog för att använda begreppet kapacitetsfaktor. Jag vet inte hur folkligt begreppet kapacitetsfaktor egentligen är, oavsett vad man använder för beräkningsgrund. Det har jag stor förståelse för i diskussionen i stort. Men jag kommer att avstå från att svara å Vattenfalls vägnar.

Ordföranden: Har Mauricio Rojas någon följdfråga?

Mauricio Rojas (L): Nej, inga fler frågor. Tack så mycket, ministern och fru ordförande!

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsrådet, för svaren på de frågor som ställts hittills!

Jag kommer ändå att återkomma till något som vi har varit inne på flera gånger. Det är de här uttalandena om att Vattenfall inte har koll på sina grejer, och hur de kan uppfattas.

Vattenfall som bolag har ju att verka på en marknad, och ett uttalande från en vice statsminister kan ju påverka hur andra uppfattar dess trovärdighet, ekonomiska ställning, kompetens och professionalitet, nästan. Vi har fått betryggande besked att man har rätt ut den olika synen på hur man beräknar kapacitetsfaktorer. Det är bra. Det kanske ... Ja, jag har inte sett att det har förekommit i något annat sammanhang.

Vi har pratat om de åtgärder som vidtagits från statsrådets sida efter de här uttalandena. Dels om hur statsrådet ser att om ett sådant här uttalande görs, att det ändå kan uppfattas ... Min fråga är: Ser statsrådet inte att det kan uppfattas som – vad ska vi säga? – en diss, att statsrådet själv inte har förtroende för Vattenfall, och att det då i det uttalandet ligger att andra inte heller får det? Vad görs – gjordes – för att reparera en sådan skada?

Ebba Busch: Fru ordförande! Tack, Malin Björk, för följdfrågan!

Mitt syfte var tydligt, att utifrån detta kunna redogöra för vad som är fakta och belysa vad som är grund för vad som får redovisas som kapacitetsfaktor i Sverige, så att vi har fakta på bordet när det sedan blir en politisk diskussion kring lönsamhet. Ur mitt perspektiv är den här frågan utredd sedan dess. Men det är viktigt att alla parter på energimarknaden förhåller sig till detta samfällt.

Jag har förtroende för Vattenfall, och jag tycker att vi i många avseenden också har markerat att de är en väldigt viktig aktör i Sverige och därmed också genom det agerandet visat på förtroendet. Belysning i fakta, alltså, men också att markera det förtroende som finns, såklart.

Lars Englund (M): Bara lite upplysningsvis – i tidningen Affärsvärlden var det en artikel angående Vattenfalls svenska vindkraftsdel som visade på att det görs stora förluster inom vindkraften. Tittar man i pressmeddelandet där Vattenfall meddelar att man ska pausa vindkraftsprojektet Svenska Kriegers flak, menar man bara att en av grundförutsättningarna för att investera i ett projekt är en rimlig anslutningspunkt till ett utbyggt stamnät till havs. Man nämner inte fler orsaker.

Då är min fråga: Har det getts en mer fullständig bild i någon dialog med Vattenfall till Regeringskansliet eller till statsrådet?

Ebba Busch: Fru ordförande! Apropos Lars Englunds fråga vad gäller lönsamheten kring havsbaserad vindkraft i stort är det en rad olika faktorer som spelar in. Den dialogen har självklart hållits. Vi hade ett möte med en bred flora aktörer som är aktiva inom vindkraftssektorn i Sverige i början på året för att tala om just lönsamheten och möjlig ny kraftproduktion i Sverige och konstaterar att alla aktörer, branschen i stort, sliter med lönsamheten – där en av faktorerna inte har att göra med, apropos Jan Riises fråga, som är mycket riktig; jag delar bilden att vinden är väl dokumenterad, så att säga.

Men graden installerad produktion och produktionskapacitet från vindkraften, hur stor del av systemet den väderberoende kraftproduktionen utgör i systemet som helhet, påverkar också lönsamhetssiffrorna. Det är som på vilken marknad som helst, alltså i sin mest simpla form. Där har vi självklart fört en dialog med Vattenfall, samfällt med flera andra aktörer som bygger både landbaserad vindkraft och havsbaserad vindkraft, kring den stora raden av faktorer som påverkar lönsamheten.

Det faktum att Sverige nu tillsammans med Danmark är ett av de länder i Europa som har absolut mest installerad vindkraft är i sig också en faktor som påverkar lönsamheten, för det är stor skillnad på om man har några procent installerad vindkraft som på en måndag släpper på i systemet kontra om man har 40 procent som plötsligt släpper på – som räkneexempel, för tydlighetens skull till protokollet.

Ordföranden: Vi behöver börja vandra vidare till nästa ärende. Men Jessica Wetterling har en följdfråga.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Jag vill uppehålla mig lite grann vid det här pressmeddelandet från Vattenfall som kom den 2 september 2024. Var

regeringen på något sätt informerad om att det här pressmeddelandet skulle komma innan det kom?

Sedan noterar jag att den här artikeln är från slutet av september. Vilken dialog fanns med Vattenfall mellan pressmeddelandet och den här artikeln?

Jag tycker att det är trevligt att vi har utfrågningar med ministrar och då kan få frågor utredda och klargjorda. Men det kanske inte alltid behöver krävas en utfrågning i KU för att tydliggöra att frågan är utredd. Jag undrar om det har vidtagits några andra åtgärder från statsrådets sida för att kommunicera ut att man nu har hittat en samsyn?

Ebba Busch: Ordförande! Vad gäller den första frågan om regeringen i stort och jag specifikt i regeringen i det här fallet hade förhandsinformation om beslutet runt Kriegers flak eller kommunikationen kring beslutet härrörande till Kriegers flak skulle jag behöva få komplettera i efterhand i sådana fall, för då behöver jag kolla exakt i rullorna.

Vad gäller de övriga frågorna är frågan om kapacitetsfaktor och beräkningsmodell inte en förhandlingsfråga, så att säga, utan det är EU:s elmarknadsförordning. Sedan har Svenska kraftnät, som ansvarig systemoperatör och med det nätansvar de har, tagit fram en beräkningsmodell, och den är vad den är. Därmed menar jag att det inte är en fråga om samsyn, så att säga, utan det är en fråga om fakta. Vi har den modell som vi har i dag i Sverige. Jag uppfattar att det inte råder några frågetecken från aktörernas sida kring den men att det var min uppgift att upplysa kring detta. Därmed menar jag att den frågan också är avklarad.

Jag vill också vara tydlig gentemot konstitutionsutskottet med att det inte har ställts några frågor från till exempel granskande medier eller liknande. Jag har inte fått frågor på temat att detta skulle vara ett frågetecken i efterhand. Hade den sortens frågor funnits hade jag självklart svarat och markerat den tydlighet och det förtroende som jag har markerat här. Jag har inte uppfattat att det har varit en fråga. Det faktum att jag inte har fått frågor från medier eller annan allmänhet om detta kanske också är ett vittnesmål kring det, så att säga.

Ordföranden: Jag har en kort följdfråga: Fanns det fler havsbaserade vindkraftsprojekt som angav att statens och regeringens slopade anslutningsstöd var avgörande för lönsamhetskalkylen?

Ebba Busch: Fru ordförande! Jag måste be om ett förtydligande. Om det är fler aktörer som angett att anslutningsavgiften skulle vara det enskilt avgörande – är frågan korrekt uppfattad?

Ordföranden: Ja.

Ebba Busch: Det skulle jag också behöva återkomma kring, i sådana fall.

Ordföranden: Då går vi till nästa ärende, och det är frågan om statsrådets uttalanden om Migrationsverkets handläggning av medborgarskapsärenden. Vi ger energi- och näringsministern möjlighet till en kort inledning.

Ebba Busch: Fru ordförande! Jag ska hålla högt tempo. Vi går över till ärenden som rör mina uttalanden om medborgarskapsärenden. Jag vill börja med att

tala om det ärende som gäller de uttalanden som gjorts i en intervju i Aftonbladet, det vill säga G23. Vi har ju två ärenden här i dag.

Låt mig börja med att konstatera att regeringsformens bestämmelser om regeringens styrning och förvaltningens självständighet verkligen är centrala delar av vår rättsordning och något som jag tar på största allvar. Jag tycker att vi har all anledning att vara stolta över denna ordning och att verkligen värna om denna ordning, särskilt i dessa turbulenta och oroliga tider då vi också ser andra demokratier förhålla sig annorlunda till denna rättsordning som följer i Sverige.

Jag vill därför vara mycket tydlig med att jag har gjort uttalanden i den aktuella tidningsintervjun i min egenskap av partiordförande för Kristdemokraterna. Tidningsintervjun utgjorde en uppföljning av en debattartikel som jag skrivit tillsammans med vår Europaparlamentariker Alice Teodorescu Măwe i Svenska Dagbladet, där vi gemensamt argumenterade för att en framgångsrik integration förutsätter en gemensam etisk grundsyn.

Ämnet för intervjun i Aftonbladet var värderingar, och det framgår tydligt att det är min syn som företrädare för Kristdemokraterna som redovisas. Bland annat framgår det att vi har en intern arbetsgrupp som ska ta fram politik för att stärka samhällsgemenskapen.

Uttalandena i intervjun var från min sida tydligt partipolitiska och värderingsorienterade. Jag gjorde alltså uttalandena för att presentera Kristdemokraternas syn i bland annat frågan om medborgarskap. Vid sådana uttalanden aktualiseras inte regeringsformens bestämmelser om regeringens styrning och förvaltningens självständighet.

Jag är mycket mån om att hålla en tydlig rågång gentemot våra myndigheter och deras självständighet. Men som partiledare har jag även ett uppdrag att delta i den offentliga debatten inom ramen för den fria åsiktsbildningen ytterst, vilket är en av de mest grundläggande delarna av vårt statsskick och en central del av vårt demokratiska system.

Fru ordförande! Jag vill då gå över till det andra ärendet, G30, och den debattartikel som jag skrev tillsammans med övriga partiledare för samarbetspartierna. Avsikten med artikeln var att redogöra för hur samarbetspartierna ser på vägen framåt när det gäller att komma till allvar med allvarliga samhällsproblem som Sverige har att hantera.

När det gäller frågan om våra uttalanden om medborgarskapsärenden kan vi alla konstatera att Sverige står inför flera mycket allvarliga säkerhetshot. Ett svenskt medborgarskap är i princip oåterkalleligt och ger en ovillkorlig rätt att vistas i Sverige. Medborgarskapet utgör också en förutsättning för vissa yrken och är väsentligt för Sveriges säkerhet.

Vi vill därför betona vikten av ett starkt säkerhetsperspektiv i handläggningen av medborgarskapsärenden. Det är något som har getts ännu mer tyngd givet omvärldsläget. Genom att betona vikten av ett starkt säkerhetsperspektiv i dessa ärenden ville vi få till stånd en generell högre medvetenhet om allvaret i situationen.

Detta innebär dock inte på något sätt att jag eller någon annan av partiordförandena bestämt hur Migrationsverket ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller som rör tillämpning av lag. Med hänsyn till att debattartikeln riktades mot framtida reformer kan Migrationsverket rimligen inte heller ha uppfattat det som att det var ett önskemål från regeringens sida att myndigheten skulle vidta åtgärder.

Därmed, ordförande, är jag beredd att svara på utskottets frågor.

Ordföranden: I detta ärende är det Jan Riise som har gjort KU-anmälningar, så ordet går först till Jan Riise, Miljöpartiet.

Jan Riise (MP): Ordförande! Tack, statsrådet för inledningen! Vi har valt att ta de här två ärendena tillsammans, så det kanske går lite fram och tillbaka mellan dem.

Jag börjar med DN-artikeln den 29 november signerad statsminister Kristersson, energi- och näringsminister Ebba Busch, utbildningsminister Johan Pehrson och partiledaren Åkesson. Jag nämner detta för att det förekom i intervjun i Aftonbladet, där statsrådet i ingressen faktiskt presenterades som vice statsminister. Detta kan möjligen Aftonbladet få svara för, men man kan uppfatta det som att det faktiskt var i egenskap av ställföreträdande statsminister som intervjun gjordes. Där har Klimat- och näringslivsdepartementet mycket riktigt i sitt skriftliga svar till oss påpekat att det är som partiledare intervjuerna har gjorts.

Men i båda publiceringarna luftas tankar på tillfälliga regler för beviljande av svenskt medborgarskap, kan man säga, i väntan på att remissbehandling, beredning, propositionsarbete, beslut och ikraftträdande sker utifrån den offentliga utredning som har gjorts i ärendet, liksom den tilläggsinformation som finns i promemorian från Justitiedepartementet. Den uttalade målsättningen i det som luftas i artiklarna är att ställa andra och högre krav på sökande av svenskt medborgarskap.

Mina partikollegor har i anmälan bett KU granska vad detta egentligen innebär. Det finns förstås en fråga om det är ett försök att påverka en myndighet, det vill säga Migrationsverket, att arbeta på något annat sätt än vad gällande lagstiftning och regleringsbrev föreskriver, eller om det är något annat. Jag kan inte riktigt se att KU har fått svar på den punkten, så jag ställer den frågan nu igen. Om det normalt sett är så att en lag gäller till den dag en ny lag träder i kraft, vad är det då statsråden och partiledaren Åkesson har sett framför sig här?

Ebba Busch: Fru ordförande! Jag vill vara tydlig när det gäller Jan Riises fråga: Syftet var inte, återigen, att påverka en myndighets tillämpning av befintlig lagstiftning. Syftet i den debattartikel som vi är fyra som undertecknar var att sätta in medborgarskapsfrågan i det säkerhetsläge som vi är i nu och att skapa en generellt sett högre medvetenhet kring allvaret i situationen.

Här finns det också en tydlig markering kring framtiden, det vill säga: Det är inte en fråga om att någonting i befintlig tillämpning utifrån nu gällande lag ska ändras, utan vi har den lagstiftning vi har fram tills att ny lag skrivs fram.

Jan Riise (MP): Jag har samma fråga igen, får jag väl säga. Jag är lite grann ute efter vad ... Alltså, om man skriver en sådan text i Dagens Nyheter har man någonting framför sig – en bild av vad det skulle kunna vara. Jag är medveten om att den uttrycker ett önskemål eller en fundering kring om det finns möjligheter att påverka arbetet med befintliga medborgarskaps-ansökningar fram till dess att en ny lag kan träda i kraft, vilket väl fortfarande kanske är ett år bort eller någonting sådant. Men jag är ute efter den vision som både regeringsföreträdare och Sverigedemokraterna kan ha haft här.

Ebba Busch: Svaret på den frågan är: Nej, det var inte syftet. Men när det sker ändringar i lag anser jag att vi har ett ansvar att också sätta in det i en kontext. När vi aviserar framtida ändringar har vi ett ansvar gentemot medborgarna att föra en dialog om varför det nu är ny lagstiftning på väg och i vilken kontext. Vad ser vi för problem som behöver åtgärdas?

Här har vi då sett att vi har haft brister i vårt förhållningssätt till någonting som är det tyngsta och finaste vi har – det svenska medborgarskapet och det svenska passet. Det behöver värderas, förhållas och mötas annorlunda i lag framåt. Då är det här ett sätt att förklara det och hålla den dialogen med medborgarna. Det är ytterst en fråga om folklig förankring och legitimitet för ny lagstiftning som är på väg – i vilken kontext görs de här lagändringarna?

Det är också så att det sedermera kom ett uppdrag att förstärka säkerhetsperspektivet i Migrationsverkets verksamhet rörande medborgarskap, och då sker det i den ordning vi har rörande myndighetsstyrning och såklart också ordinarie dialog med myndigheter. Då sker det på ett helt annat sätt.

Hans Ekström (S): Tack så mycket för svaren så här långt, statsrådet!

Vi granskar som sagt inte politik eller den politikomläggning som görs. Det är vällovligt att försöka förklara vilken bakgrund som ligger bakom en politikomläggning, men problemet uppstår när man läser ett direkt citat ur debattartikeln: "Innan de nya kraven för medborgarskap är på plats finns det anledning att agera mot att medborgarskap utfärdas enligt den nuvarande lagstiftningen." Det är den meningen som är problematisk.

Hur ska det ske? Kan statsrådet förstå att det uppfattas som styrning – och som en avvikelse från gällande lagstiftning? Den nya lagen gäller ju inte förrän den träder i kraft, och ändå säger tre statsråd och en partiledare: "Innan de nya kraven för medborgarskap är på plats finns det anledning att agera mot att medborgarskap utfärdas enligt den nuvarande lagstiftningen." Man ska alltså på något vis inte följa nuvarande lag, och det är en uppmaning från statsministern och tre andra partiledare. Kan statsrådet inte förstå att det kan uppfattas väldigt allvarligt?

Ebba Busch: Fru ordförande! Jag vill markera att det som inte citeras av Hans Ekström här är en nyckelpassage, nämligen "i den mån det är möjligt". Vi har självklart att förhålla oss till den lagstiftning vi har fram till att vi har en annan lagstiftning. Det följer sedan också ett uppdrag till myndigheten, vilket då sker enligt den ordning vi har i Sverige. Det sker inte i debattartiklar, utan det sker utifrån regeringsuppdrag. Det är där det också sker.

Därmed tycker jag att det är tydligt att syftet inte är att påverka en myndighets tillämpning av befintlig lagstiftning utan att sätta den lagstiftning vi har i dag och det resonemang som rör framtiden i en kontext av det nya säkerhetsläget.

Hans Ekström (S): Det där om ”i den mån det är möjligt” kanske finns i texten i övrigt, men det finns inte precis i anslutning till den här meningen. Det måste man ju ändå uppfatta som problematiskt.

Ebba Busch: Fru ordförande! I debattartikeln så som den blev publicerad i sitt slutliga utförande står det under punkten 5 ”I den mån det är möjligt ska därför åtgärder vidtas ...” och så vidare. Det är meningen som följer efter.

Martin Westmont (SD): Fru ordförande! Tack energi- och näringsministern för redogörelsen under denna utfrågning!

Jag skulle vilja ställa en fråga som anknyter lite till det senaste replikskiftet, och det är: Hur bedömer energi- och näringsministern att regeringens uttryckta linje att skärpa kraven för medborgarskap kan kommuniceras utåt som tydliggör skillnaden mellan politisk vilja och faktiskt instruktion till en myndighet?

Ebba Busch: Fru talman! Jag tror att svaret på Martin Westmonts fråga egentligen tydligast redogörs kring skillnaden i form mellan en debattartikel och det regeringsbeslut som sedan också kommer kring att se över medborgarskapsfrågan mot bakgrund av säkerhetsläget. Där är formerna vitt skilda, vilket jag menar är ett testament till vår djupa förståelse för och värnande av skillnad i kommunikation när det handlar om de breda politiska dragen, om möjlig framtida ny lagstiftning och tillämpning av densamma samt om det som är formell myndighetsstyrning. Där tycker jag att det bäst bevisas.

Ordföranden: Följdfråga, Martin Westmont?

Martin Westmont (SD): Nej tack, jag är nöjd med svaret.

Louise Meijer (M): Jag har en fråga som rör den första delen, det vill säga den intervju du gjorde i egenskap av partiledare. Där finns det ett citat som säger att Migrationsverket behöver se över takten på en del av de beslut som man nu tar, och sedan fortsätter det. Där vill jag fråga: Avsåg du att påverka eller styra Migrationsverket med det uttalandet? Det är den ena frågan.

Den andra frågan gäller den debattartikel som skrevs tillsammans med andra statsråd plus en partiledare. Vi har uppehållit oss vid meningen om att det fanns anledning att agera mot att medborgarskap utfärdas enligt den nuvarande lagstiftningen. Sedan kommer det en mening emellan, och därefter kommer den mening som statsrådet här poängterade var nyckelmeningen: ”I den mån det är möjligt ...” och så vidare.

När det gäller denna artikel undrar jag ... Det står att det finns ”anledning att agera mot att medborgarskap utfärdas enligt den nuvarande lagstiftningen”. Ska det uppfattas som – eller betyder det – att man ska agera i strid mot gällande lagstiftning? Var avsikten att Migrationsverket inte skulle följa

gällande lagstiftning? Jag tror att det kan vara bra att reda ut om det finns en skillnad däremellan, för det verkar ha skett något slags sammanblandning.

Ebba Busch: Jag börjar med G23 och den intervju jag gjorde med Aftonbladet. Det korta svaret på frågan är: Nej, jag avsåg inte att utöva styrning mot enskild myndighet eller i ett enskilt beslut.

Kontexten här är viktig, menar jag. Det här är en intervju som inte äger rum på departementet för klimat och näringsliv. Den sker inte i Regeringskansliets byggnader; den sker vid ett besök jag gör i Ludvika och Smedjebacken. Vi är i en annan lokal, och man följer mig för att dokumentera mitt arbete – men med anledning av att jag i april har varit partiordförande för Kristdemokraterna i tio år. Det är så att säga bakgrunden till intervjun. Det är bakgrunden till att man följer med, och det är bakgrunden till att vi är på fältet.

Det är klart att jag har flera ansvar att ta hänsyn till när jag gör en sådan här intervju. Hans Ekström nämnde här tidigare, apropå Louise Meijers fråga, att jag i inledningen omnämns som vice statsminister. Men därefter är det upprepade tillfällen då jag är markerad och omskriven som partiledare för Kristdemokraterna. Jag tycker att kontexten är av relevans – och också bakgrunden till intervjun i stort – mot bakgrund av den debattartikel på samma tema som jag har skrivit tillsammans med vår Europaparlamentariker.

Jag vill ändå drista mig till att till konstitutionsutskottet säga: Det är en svår balansgång att värna flera ansvar i ett, det vill säga den väldigt tydliga ordning vi har för hur man som minister ska agera, vad som skulle kunna utgöra ministerstyre och hur vi styr våra myndigheter samtidigt som vi har åtta folkvalda partier representerade i Sveriges högsta beslutande församling – riksdagen – med partiordförande som utgör de yttersta talespersonerna för de här partierna och där jag också har en skyldighet att redogöra för vad mitt parti tycker och tänker. Folkviljan är uttryckt i det stöd som finns för de partier som finns i riksdagen, och jag har en skyldighet att redogöra för de åsikter som mitt parti redogör för. Då försöker jag också att vara väldigt tydlig med den inramningen.

Därmed hoppas jag att jag har kunnat ge lite klarhet i hur jag resonerar i och viktat de här frågorna.

Vad gäller G30 och den gemensamma debattartikeln vill jag återigen understryka att formuleringen ”i den mån det är möjligt” är central för mig. Det är nämligen också svaret på frågan om detta var en önskan om ett agerande i strid mot nu gällande lagstiftning eller i linje med nu gällande lagstiftning.

Den lagstiftning vi har i Sverige finns ju inte i ett vakuum. En del lagstiftning vi har i dag har vi haft under lång tid – den är densamma i dag som för tio år sedan – men beroende på olika nya element i samhället tillämpas den ibland för första gången i en helt ny kontext. Nu talar jag i generella termer. Det är klart att säkerhetsaspekten här väger tyngre, men fortfarande i linje med nu gällande lagstiftning.

Ordföranden: Louise Meijer begär ingen följdfråga.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Tack för svaren hittills, statsrådet!

Jag måste ändå ställa frågan, med tanke på formuleringen ”i den mån det är möjligt”: Var det möjligt, och i så fall på vilket sätt? Vilka åtgärder är det som har varit möjliga att göra – förutom det vi redan har fått redovisat i vårt underlag?

Jag tänker att det också finns en debatt – och det är även någonting som regeringen har i sitt avtal kring regeringssamverkan – om att man liksom ska motverka det här med aktivism hos myndigheter och om ett utökat tjänstemannaansvar. Det skulle ju kunna tolkas som att man här kanske uppmanas att inte agera enligt lagstiftningen. Jag skulle gärna höra vice statsministerns syn på det.

Sedan skulle jag om möjligt vilja höra något väldigt kortfattat – det finns ju fler frågeställare – om just den balans det ändå innebär att vara vice statsminister, partiledare och statsråd i ett. Man är liksom allting samtidigt. Hur gör Ebba Busch för att vara mån om att inte sammanblanda rollerna?

Ebba Busch: Jag tycker att det lättaste sättet att följa vad regeringen menar har varit möjligt inom ramen för nu gällande lagstiftning är det som redogörs för i regeringsbeslutet från den 9 januari, där regeringen ger Migrationsverket i uppdrag att skyndsamt vidta ytterligare och kraftfulla åtgärder för att säkerställa att förfarandet och de krav som uppställs i regleringen av ärenden om medborgarskap upprätthålls. Syftet är att så långt som möjligt motverka att personer som utgör en säkerhetsrisk eller lever i Sverige under falsk identitet beviljas medborgarskap. Vi visar möjligheten att ge Migrationsverket i uppdrag att säkerställa detta och att vikta in säkerhetsfrågorna i den nya kontext som råder utifrån befintlig lagstiftning. Där tycker jag att det finns ett gott underlag som kan ge ännu mer uttömmande svar på vad vi har menat var möjligt. I övrigt kan mer detaljerade frågor om detta såklart ställas till den ansvarige ministern Gunnar Strömmer eller kompletteras på annat vis, skriftligen, efteråt.

Jag menar att frågan om att motverka aktivism, om säkerhetsaspekter samt – brett – om myndighetsutövning och om att gällande lagstiftning i Sverige också är det som tillämpas av enskilda tjänstemän på våra myndigheter inte är det som är föremål för diskussionen i dag. Jag tar i så fall gärna ett förtydligande om relevansen av de frågor jag försöker att svara upp mot här i dag.

Jag går vidare till Wetterlings sista fråga. Jag tycker att man kan få viss hänvisning i hur jag försöker att navigera i till exempel partiledardebatter. Ta för enkelhetens skull en helt annan fråga. Den nu sittande regeringen och de fyra samarbetspartierna har ingen annan åsikt om hur svensk sjukvård ska styras än den ordning vi har i dag. Vi har nationell lagstiftning som reglerar hälso- och sjukvården i Sverige. Det är ett ansvar som primärt ligger på regionerna, men en del av ansvaret ligger på kommunerna. Därmed är jag väldigt tydlig med att inte påskina ...

Vi har en överenskommelse i vår regeringsuppgörelse, som kallas Tidöavtalet, om att vi ska se över och utreda hur ett helt eller delvis avskaffat

regionalt huvudmannaskap för vården skulle gå till. Hur skulle det se ut om det blev ett helt nationellt, eller delvis mer nationellt, huvudmannaskap?

Det är också väl känt. Detta är regeringens ståndpunkt, och det är det jag framhåller. Sedan är det väl känt att Kristdemokraterna driver att vi borde lägga ned det som förut kallades landsting, som numera kallas regioner, och lägga över huvudmannaskapsansvaret på nationell nivå. Det är ett sätt på vilket jag försöker att tydliggöra rollerna gentemot medborgarna. Det försöker jag göra också i andra sammanhang.

Nederländerna är ju ett land som har valt en modell där man i koalitionsregering har placerat alla partiordförande utanför regeringen. Jag kommer att hålla mig ifrån att politikutveckla här i konstitutionsutskottet i dag, men vi har ju sedan lång tid tillbaka traditionen att partiordförandena sitter i regeringen och har specifika statsrådsansvar. Vi har att efter bästa förmåga reda ut detta så att det blir tydligt gentemot både medier och medborgare.

Malin Björk (C): Tack, statsrådet, för svaren på frågorna så här långt!

Vi politiker brukar ju ofta signalera till myndigheter att de ska vara effektiva och att det är eftersträvänsvärt att man inte ska behöva vänta i evigheter på att få ett beslut från en myndighet. Det är ju också detta som myndigheter har att arbeta utifrån enligt lag; de har ju ett skyndsambetskrav på sig i handläggningen av olika ärenden.

Vi har pratat rätt många gånger här om följande formulering, som finns i debattartikeln: "I den mån det är möjligt ska åtgärder vidtas för att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas." Hur ser statsrådet på att det här från en myndighets sida, och av en handläggare på en myndighet, kan uppfattas som att en handläggare ska fördröja handläggningen för att förhindra att fler medborgarskap utfärdas, samtidigt som man ställer tjänstepersonen i konflikt med lagkravet att agera med skyndsamhet?

Ebba Busch: Fru ordförande! Jag menar att jag tydligt har redogjort för att syftet har varit att markera det nya säkerhetspolitiska läget. I linje med nu gällande lagstiftning behöver det tunga värdet av detta markeras.

När det gäller andra frågor, som rör totalförsvar, beredskap och annat, har vi ett ansvar att markera vaksamhet med anledning av säkerhetsläget. Vi vänder oss också till medborgarna och allmänheten i stort och ber om hjälp kring denna vaksamhet. Det är bara att titta på andra delar av mina ansvarsområden. Energisektorn utgör till exempel, givet säkerhetsläget, ett större föremål för intresse när det gäller desinformationskampanjer eller personer som vill utnyttja systemet. Där har vi, utan att signalera ändrad lagstiftning eller att man ska tillämpa nu gällande lagstiftning på ett annat sätt, behövt markera vaksamhet och göra en översyn av tillämpningen av nu gällande lagstiftning utifrån ett säkerhetsraster.

Jag tycker att det är tydligt att vi inte har varit ute efter att något agerande ska ske i strid med gällande lagstiftning, utan det ska ske i linje med lagstiftningen. Nyckelmeningen med orden "i den mån det är möjligt" är viktig här.

Malin Björk (C): Tack, statsrådet, för svaret!

Statsrådet har många gånger under den här utfrågningen återkommit till vad som varit syftet med ett uttalande. Min fråga blir då: Ligger det inte i ett statsråds intresse, och är det kanske inte ett statsråds ansvar, att ställa sig utanför och titta på hur ett uttalande objektivt kan uppfattas?

Ebba Busch: Då menar jag att om man läser ... Det korta svaret är ja. Vi är i alla sammanhang väldigt tydliga med att vi har den ordning vi har. Jag markerade i min inledning att förvaltningens självständighet är en central del av vår rättsordning. Om man tolkar det som att regeringen menar att det ska brukas våld mot befintlig lagstiftning skapar den här sortens formulering frågetecken. Men om utgångspunkten är att regeringen och dess företrädare i olika kapaciteter menar att svensk lag är svensk lag – vi har den lag vi har fram till dess att annan lag skrivs fram – har jag svårt att se den här sortens formuleringar som problematiska. Det är också anledningen till att jag kände mig trygg med att sätta mitt namn på den här debattartikeln.

Det är solklart från regeringens sida. Vi har den lagstiftning vi har. Vi ämnar inte påverka en myndighets tillämpning av lagstiftningen på det här sättet. Det är därför frågan om syfte är relevant. Motfrågan blir ju om någon menar att regeringens företrädare inte anser att vi har, eller ska ha, den rättsordning som vi har. Det blir ju relevant. Det är därför frågan om syfte och tolkning blir viktig för mig att markera.

Gudrun Brunegård (KD): Jag tackar Ebba Busch för svaren så här långt. Jag tycker att de har gett svar på och rett ut det jag hade frågor om. Tack för förtydligandena!

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, ministern, för svaren!

Jag vill fråga om granskningsärendet 30; vi har antagligen inte tid för fler frågor.

I Riksrevisionens granskningsrapport Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden från den 25 mars 2025, alltså för två veckor sedan, kan följande läsas: ”Vid bedömningen av en ansökan om svenskt medborgarskap ska Migrationsverket pröva om personen uppfyller lagstiftningens krav. Riksrevisionen bedömer att rutinerna i vissa delar är otydliga och att det finns brister i både beslutsunderlag och handläggningssystem.” Riksrevisionen fortsätter på följande sätt: ”Ett exempel är att Migrationsverkets bedömning av hemvist till viss del baseras på osäkra uppgifter. Samma sak gäller bedömningen av identitet. I nästan en tredjedel av beviljade medborgarskapsansökningar kan den sökande inte styrka sin identitet.”

År 2024 beviljades 65 591 nya medborgarskap i Sverige. I drygt 20 000 fall kunde den sökande alltså inte styrka sin identitet. Det är ytterst allvarligt, inte minst ur säkerhetssynpunkt. Jag skulle vilja att ministern kommenterar de här uppgifterna, inte minst i förhållande till det som skrevs i debattartikeln i Dagens Nyheter.

Ebba Busch: Fru ordförande! Jag menar nog att det Mauricio Rojas redogjorde för här är relevant i den breda kontexten av medborgarskap, säkerhet och

rutiner för tillämpning av nu gällande lagstiftning. Jag menar att det visar på relevansen av att markera behovet av att utifrån nu gällande lagstiftning vikta in säkerhetsfrågorna tydligt. Delar av det som nu har sammanställts och som Rojas redogjorde för här har vi haft kännedom om. Det var en anledning till att vi gav det här uppdraget till Migrationsverket i januari och även en bakgrund till att vi i november markerade och lyfte fram säkerhetsfrågorna i relation till medborgarskapet, utifrån den lagstiftning vi har i dag. Sedan är det ju väl känt vad vi har för intentioner kring ny inkommande lagstiftning.

Det är detta jag tycker är relevant att kommentera för konstitutionsutskottet. Jag lämnar övrig politik därhän.

Ordföranden: Jag har bara en ytterligare följdfråga. Fanns det någon diskussion om hur ni skulle uttrycka er så att det inte kunde uppfattas som att Migrationsverket skulle följa någon annan lagstiftning än den nu gällande, apropå vad ni skriver under punkt 5?

Ebba Busch: Det korta svaret är ja.

Ordföranden: Då hinner vi inte med fler följdfrågor. Vi tackar statsrådet Ebba Busch, energi- och näringsminister, för medverkan under vår utfrågning och önskar en fortsatt fin dag.

Bilaga B4 Finansmarknadsminister Niklas Wykman

Torsdagen den 24 april 2025

Granskningsärende 36 – Inrättande av tjänsten som överdirektör vid Statens fastighetsverk (se avsnitt 2.4)

Ordföranden: Klockan har slagit elva, och vi återupptar konstitutionsutskottets sammanträde. Vi är på punkt 7 i vår dagordning, Offentlig utfrågning med finansmarknadsminister Niklas Wykman i ärendet om regeringens inrättande av tjänsten som överdirektör vid Statens fastighetsverk. Finansmarknadsministern ska vara varmt välkommen till konstitutionsutskottet! Medföljande är Johan Ndure, som är expeditions- och rättschef på Finansdepartementet. Varmt välkommen även till Johan!

Som vanligt ger utskottet statsrådet möjlighet till en kort inledning i ärendet. Ordet är ert – varsågod!

Niklas Wykman: Fru ordförande och ledamöter i konstitutionsutskottet! Tack för att jag bjudits in för att svara på era frågor. Som redan sagts har jag vid min sida den tillförordnade expeditions- och rättschefen vid Finansdepartementet, Johan Ndure.

Fru ordförande! Jag välkomnar den granskning som nu genomförs av konstitutionsutskottet. Granskningen ger tillfälle att analysera och utvärdera processerna som föranledde de aktuella besluten. Statens fastighetsverk har ett viktigt och brett uppdrag att förvalta viktiga fastigheter för Sverige, många gånger med höga kulturhistoriska värden.

Under hösten 2023 diskuterades flera större utmaningar som myndigheten står inför de närmaste åren. Låt mig säga något kort om det.

Först: Operan i Stockholm, som sedan länge har ett stort och numera akut renoveringsbehov. Enligt Statens fastighetsverk kommer en renovering av byggnaden att bli myndighetens största och mest komplexa renoveringsprojekt någonsin.

För det andra: En översyn av den så kallade kostnadshyresmodellen, som tillämpas för några av våra centrala kulturinstitutioner. Arbetet med att införa en ny hyresmodell fortsätter, och här har Statens fastighetsverk en central roll i processen.

För det tredje: Statens fastighetsverk står inför en fortsatt utveckling av arbetet med att avyttra fastigheter i avyttringsplanen eftersom regeringen eftersträvar fokus på myndighetens kärnverksamheter.

För det fjärde: En viktig uppgift som Statens fastighetsverk står inför är att genomföra flera underhållsåtgärder på bidragsfastigheterna, det vill säga historiskt värdefulla fastigheter. Anslaget till bidragsfastigheter har höjts för 2024 och 2025 och beräknas även höjas för 2026. Sammantaget uppgår de historiska anslagsökningarna till 525 miljoner kronor över tre år.

Den här tidsepoken diskuterades alltså fyra mycket stora tillkommande uppdrag för Statens fastighetsverk. Samtidigt som dessa utmaningar diskuterades pågick rekrytering av en ny generaldirektör för myndigheten

eftersom den dåvarande generaldirektörens förordnande var på väg att löpa ut. Under den här tiden klarnade alltså bilden av myndighetens samlade behov under de närmaste åren.

Slutsatsen av diskussionerna om de stora uppgifter som myndigheten står inför var att det fanns ett behov av att förstärka myndigheten när det gäller ledning och styrning, med en överdirektör. Vi ville att ett samlat ledarskap, en ny generaldirektör och överdirektör, skulle presenteras vid samma tillfälle. Det gjorde tid till en faktor. Ser man tillbaka kan jag se att det hade varit önskvärt om man möjligtvis gjort bedömningen av behovet av en överdirektör i ett något tidigare skede.

Trots att tid blev en faktor följdes självklart gällande regler och praxis. Regeringen har möjlighet att anställa en tjänsteman utan att annonsera. Den möjligheten används regelmässigt för rekrytering av till exempel ambassadörer och landshövdingar. Den möjligheten används också när regeringen rekryterar överdirektörer. I detta fall bedömdes att det var ett ändamålsenligt rekryteringsförfarande att inte annonsera anställningen – detta mot bakgrund av att en annonsering skulle ta längre tid, vilket skulle göra det svårt att få en överdirektör på plats samtidigt som den nya generaldirektören.

Rekryteringsförfarande utan annonsering är inte ovanligt när det gäller överdirektörer, tvärtom. Drygt en tredjedel av överdirektörer som anställdes de senaste nio åren har rekryterats utan att anställningen har annonserats. Vid tre andra tillfällen i närtid när överdirektörer har införts – alltså har blivit ett nytt moment på myndigheterna – har dessa anställningar inte annonserats, precis som i det aktuella fallet. Det gäller Tillväxtverket 2020, Luftfartsverket 2020 och Ekonomistyrningsverket 2024. Det aktuella förfarandet har alltså varit förenligt med både regler och praxis.

I ett tidigt skede av processen för att utse en överdirektör vid Statens fastighetsverk identifierades en annan kandidat som intressant. Kandidaten var dock inte intresserad av en anställning som överdirektör. Därefter identifierades Iréne Svenonius som en intressant kandidat.

Iréne Svenonius bedömdes på grund av sin breda erfarenhet av arbete på ledningsnivå och i större organisationer och av offentlig upphandling samt sina erfarenheter av komplexa fastighetsprojekt, bland annat i sin roll som verkställande direktör för Stockholms Stadshus AB. I processen fördes samtal med myndighetens ordförande, som såg positivt på idén att ha en överdirektör. Iréne Svenonius intervjuades också vid två tillfällen, första gången av tre tjänstemän och andra gången av min statssekreterare och en tjänsteman från kansliet för ledningsförsörjning till myndigheter. Det bedömdes att hon levde upp till kravprofilen.

Regeringen beslutade att införa rollen som överdirektör för en period om fem år. Vid bedömningen av tidsperioden beaktades karaktären av det projekt som myndigheten ska genomföra och behovet av att efter en viss tid utvärdera förändringarna i myndighetens ledning. Genom att utse Iréne Svenonius till överdirektör bedömdes myndigheten vara bättre rustad för att kunna hantera de komplexa och utmanande frågor som den står inför de närmaste åren.

Utnämningen gjordes samtidigt som Max Elger, minister i en tidigare socialdemokratisk regering, utsågs till generaldirektör.

Då är jag beredd att svara på utskottets frågor.

Ordföranden: Tack för inledningen, statsrådet! I detta ärende är anmälände parti Vänsterpartiet, och ordet går därför till Jessica Wetterling.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Tack, Niklas Wykman, för inledningen!

Jag har försökt göra mig en egen liten tidslinje över skeendet utifrån statsrådets beskrivning. Under hösten identifierar man behovet, som jag har förstått det. Det fanns en annan kandidat som sökte tjänsten som generaldirektör vid myndigheten och som tackade nej till att bli överdirektör. Den 28 februari skickade Iréne Svenonius in en ansökan. Dagen efter utsågs både hon och Max Elger, till generaldirektör och överdirektör.

Vid samma tillfälle valde regeringen också att ändra i SFS så att det framgår av myndighetsinstruktionen att det finns en överdirektör vid myndigheten. Samtidigt beslutar man också om att överdirektören inte ska finnas kvar vid myndigheten om fem år.

Jag har ju hört statsrådets beskrivning, men det framstår som lite märkligt att man inte ens när den tilltänkte, som man frågar, tackar nej funderar på ett bättre utlysning förfarande. Vi har ju också fått som svar till utskottet att det var statsrådet själv tillsammans med sin statssekreterare som identifierade just Iréne Svenonius som en lämplig kandidat. Jag skulle gärna vilja att statsrådet kanske ger lite mer kring hur det kom sig att just den här personen identifierades och att man inte övervägde ett annat förfarande. Just med tanke på att det här är en helt ny tjänst hade man kanske också kunnat få fler intresserade om man på något sätt hade annonserat att det fanns skäl att inrätta en överdirektör.

Det framstår också lite grann, utifrån vad Niklas Wykman sa nu, som att om man tillsätter en före detta, eller ska man säga S-märkt, generaldirektör behöver man en M-märkt överdirektör. Förstår statsrådet att detta ändå väcker en del frågor kring utlysning processen och skälen för att man inte på ett mer transparent sätt hade utlyst den här tjänsten?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack, ledamoten, för frågorna! Det var många frågor. Jag är inte säker på att jag klarar av att hålla reda på alla i mitt svar. Jag utgår från att man får möjlighet att ställa kompletterande frågor ifall jag skulle ha missat att svara på någon av dem.

Låt mig först bara konstatera att detta följer den praxis som råder när det tidigare har inrättats nya överdirektörstjänster på myndigheter – jag nämnde de senaste tre exemplen. Där har man inte heller utlyst tjänsten. På så sätt är detta ett förfarande som har varit gängse. Det avviker inte från någon praxis och inte heller från några regler; regeringen har utnämning makt över överdirektörer. Det är i linje med både de regler som finns och den praxis som finns. Så har den här regeringen gjort, och så har tidigare regering gjort.

Möjligtvis ska man komma ihåg att det nämndes ett datum då det skickades in ett cv. Men långt dessförinnan hade den första kontakten tagits med

Iréne Svenonius från tjänstemannahåll på Finansdepartementet. Det var den 24 januari som det sonderades en kontakt med Iréne Svenonius på tjänstemannanivå, så det var långt innan regeringsbeslutet.

Man kan givetvis spekulera, men i verkligheten är det så att alla beslut fattas med myndighetens bästa för ögonen.

Jag har nämnt de stora utmaningar som myndigheten stod inför och fortfarande står inför. Här inne och för väldigt många är det bekant vilken långdragen problematik det har varit kring till exempel operabyggnaden, där arbetet nu äntligen är igång, vilket är glädjande. Jag nämnde också tre andra stora utmaningar för myndigheten vid den här tiden: dels att det var en stor satsning på de här bidragsfastigheterna som har ett stort kulturhistoriskt värde, en stor uppvärdering i det arbetet, diskussionen om att införa den nya kostnadshyresmodellen, som också är en mycket omdiskuterad och komplicerad fråga, och därtill uppdraget om att vi mer ville fokusera på myndighetens kärnuppdrag och därmed öka takten i detta med avyttringslistan.

Här var det antingen på gång, pågick eller skulle initieras betydande arbete, som dessutom är komplext, och arbetsuppgifter som inte naturligt och enkelt hänger ihop. Det fanns och finns nu stora krav på Statens fastighetsverk. Det var den bedömningen som ledde fram till att vi behövde en överdirektörstjänst på Statens fastighetsverk.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Jag ber om ursäkt för att det var så många frågor.

Som jag uppfattar det är det så att en tredjedel av överdirektörer inte utannonseras. Det betyder ändå att två tredjedelar utannonseras, om jag räknar rätt. Även om det inte är ovanligt måste jag ändå ställa kontrollfrågan. Det mest vanliga måste vara att det utannonseras när det är en överdirektör som tillsätts.

Min andra fråga är lite grann kring ... I vårt material har vi fått till oss att statsrådet eller departementet hade kontakt med Statens fastighetsverk. Det var ingen formell kontakt eller dialog med styrelsen, som jag förstår det, utan man stämde av, eller informerade snarare, ordföranden om att detta var något som regeringen på egen hand hade identifierat som ett behov. Eller fanns det någonting där Statens fastighetsverk har efterfrågat tillsättningen av en överdirektör vid myndigheten?

Min sista fråga: Detta väcker ändå, för mig i alla fall, frågor. Jag vill gärna att statsrådet utvecklar de här diskussionerna mellan Niklas Wykman och hans statssekreterare efter att den här tilltänkta, eller någon annan, fått frågan om att bli överdirektör vid myndigheten. Man identifierade då Iréne Svenonius som en intressant kandidat. Fanns det fler man identifierade i det sammanhanget? Eller hur kommer det sig att det blev just Iréne Svenonius?

Jag vill egentligen inte diskutera henne som person, för det är inte det som är intressant. Men detta att hon har en politisk bakgrund i samma parti som statsrådet väcker frågor om det exempelvis fanns någon personlig koppling som gjorde att just hon blev identifierad i stället för någon annan.

Niklas Wykman: På den första frågan kring kontakt med styrelsen kan jag säga att min statssekreterare hade en diskussion med styrelsens ordförande, som också uttryckte att en överdirektör kunde vara en bra lösning för myndigheten. Där fanns alltså en dialog mellan min statssekreterare i Finansdepartementet och styrelsen för Statens fastighetsverk. När det stod klart att den först identifierade kandidaten inte var intresserad av att delta i en sådan här process var det förstås en besvikelse.

Vi hade ingen plan B i det läget, och tiden var ganska knapp. Vi ville för myndighetens bästa samtidigt kunna tillsätta både en generaldirektör och en överdirektör mot bakgrund av de stora utmaningar som myndigheten stod inför. Vid tidpunkten fanns också ganska mycket diskussioner kring Statens fastighetsverk. Det kommer säkert många ihåg. Det var tak som rasade in och saker som inte fungerade som de skulle. Bedömningen utifrån vad som var bäst för myndigheten var att man vid ett tillfälle skulle kunna kommunicera en samlad ny ledning för myndigheten.

I de samtal som jag och min statssekreterare hade övervägde vi självklart flera namn. Iréne Svenonius namn dök upp, inte minst mot bakgrund av hennes erfarenhet som vd för Stockholms Stadshus AB, med bland annat de förhandlingar som hade varit kring tunnelbanebygget och annat. Hon hade därmed en gedigen erfarenhet från arbete som på många sätt var likt Statens fastighetsverk. Det är ett ganska smalt kompetensområde kring fastigheter och offentlig förvaltning som är komplext och svårt. Där identifierades Iréne Svenonius som en person som hade erfarenhet av detta. Det bedömdes senare också att hon mötte den kravprofil som hade upprättats.

Det ska, precis som jag sa i mitt inledningsanförande, nämnas att tid var en faktor. Det är klart att man kan tänka sig att man hade kunnat identifiera behovet av en överdirektör något tidigare och på så sätt haft mer tid på sig. Men behovet identifierades mot bakgrund av vad som var bäst för myndigheten, bland annat de fyra saker som jag redan har pekat på. När sedan den som hade identifierats som en person som kunde söka jobbet inte var intresserad gick samtalet vidare mellan mig och min statssekreterare. Där diskuterades flera namn, bland annat Iréne Svenonius. Hon identifierades givet sin bakgrund och kompetens som en intressant kandidat. Så gick processen till.

Jessica Wetterling (V): Det var alltså inte på initiativ av myndigheten?

Niklas Wykman: Nej, behovet av en överdirektör initierades genom en bedömning från regeringen.

Mirja Räihä (S): Fru ordförande! Tack, statsrådet, för svaren hittills! Jag har två frågor i första omgången. Den ena är kanske lite mer spekulativ och den andra mer detaljerad. Det är lika bra att förbereda finansmarknadsministern på det.

Det har stormat en del kring regeringens anställningar av höga tjänstemän under den här tiden. Då är den spekulativa frågan: Hade det gagnat regeringen

och den här tjänstetillsättningen om man hade varit mer transparent och använt en annan rekryteringsmetod än att identifiera en eller två personer?

Den andra frågan gäller den här befattningen. Det står allra längst ned på kravlistan att det är meriterande om man har erfarenhet av utvecklings- och förändringsarbete, gärna med inslag av fastighetsfrågor. Detta tas med, men det är inte ett absolut krav. Nu vet jag att Iréne Svenonius har jobbat som stadsdirektör och som vd för Stockholms Stadshus AB. Men finns det något annat i hennes cv och bakgrund som skulle kunna vara meriterande när det handlar om att jobba med de historiska fastigheter som det här handlar om – Operan, Dramaten, Nationalmuseum etcetera? Det är ju inte vilka fastigheter som helst. Och hur identifierades de här förmågorna inför tillsättningen?

Niklas Wykman: Det som styr mina beslut är vad som är bäst för myndigheten – inte vad som är kommunikativt bäst eller bäst för regeringen. Det är vad som är bäst för myndigheten som behöver navigera beslutsfattandet. Så var det också i det här fallet. Vi kan ju se hur de senaste tillsättningarna av överdirektörer har gått till: Tillväxtverket tillsattes utan annons 2020, likaså Luftfartsverket 2020, Försvarets materielverk 2020, Tullverket 2018, Försäkringskassan 2018, Statens jordbruksverk 2018, Migrationsverket 2017 och Arbetsförmedlingen 2017. Det är ett gängse förfarande och en praxis att göra på det sättet. Det är inget unikt i detta. Det är myndighetens bästa som ska prägla bedömningen. Sedan får man välja det rekryteringsförfarande som anses lämpligt.

Vi kan återkomma till tiden. Här kan jag hålla med ledamoten. Hade man identifierat behovet tidigare ... I efterhand, när man lägger ihop alla uppdrag som fanns, alla utmaningar som fanns och så vidare, kan man tycka att man borde ha sett behovet tidigare. Men i och med att vi identifierade behovet parallellt med att rekryteringsprocessen till generaldirektör pågick och vi ville göra det samtidigt, för myndighetens skull, valde vi den här vägen framåt. Men det hade med myndighetens bästa att göra, inte med någon allmän kommunikativ bedömning. Det handlade om vad som var bäst för verksamheten.

Iréne Svenonius hade ett gediget cv med många inslag som motiverar hennes kompetens för detta. Jag tror att utskottet har det cv:t. Jag avser inte att gå igenom hela hennes cv här. Men det gjordes två intervjuer. Först gjordes en intervju med tre tjänstemän från regeringen och sedan med en tjänsteman från regeringen och min statssekreterare. I de intervjuerna gjordes bedömningen att Iréne Svenonius mötte kravprofilen.

Mirja Räihä (S): Jag har en ytterligare fråga. Ministern kanske upplever det som en detaljfråga. Det är ju oerhört komplicerat att syssla med den här typen av fastigheter. Det handlar om renoveringar för att få det att bli som alla möjliga aktörer vill. När det gäller till exempel Operan finns det väldigt många olika organisationer och myndigheter som har åsikter om hur detta ska göras. Då kommer vi till tiden fem år. Räknar man med att det kommer att vara tillräckligt med att den här tjänsten löper under fem år, eller finns det redan nu

en tanke om att den kommer att behöva förlängas? Jag tror nämligen inte att fem år räcker.

Niklas Wykman: Tack, ledamoten, för en relevant fråga! Jag vill inte sitta här och spekulera i operaombyggnaden, men vi är helt överens om att det är ett långt och avancerat projekt som nu äntligen blir av efter att ha dragits långbänk över många år och genom många regeringar. Det är välkommet för Kultursverige att det blir av.

Vi identifierade Operan som en av de tillkommande stora uppgifterna för Statens fastighetsverk. Men det gällde också till exempel avyttringen och fokuset på kärnverksamheten. Det gällde, som ledamoten var inne på, de ökade anslagen för våra kulturfastigheter. Här fanns det en lång rad tillkommande utmaningar för Statens fastighetsverk. Dessutom fanns det redan utmaningar i verksamheten som den var. Därutöver äger Statens fastighetsverk väldigt mycket mark och fastigheter runt om i hela Sverige, alltifrån sådant som har ett stort kulturhistoriskt värde till sådant som är ren natur, liksom en hel del känsliga byggnader i staten.

Nu ska jag inte recensera en enskild kandidat, men det är klart att detta att hitta en person som har alla kvaliteterna nog får anses mycket svårt. Man gjorde ju bedömningen att en generaldirektör skulle kompletteras med en överdirektör, så att man i ledningen åtminstone skulle säkerställa så många funktioner som möjligt för att bättre klara av de här uppgifterna.

Precis det som ledamoten beskriver – alltså komplexiteten i de uppgifter som Statens fastighetsverk har – var också det som föranledde detta, tillsammans med de ytterligare uppdrag och uppgifter som Statens fastighetsverk nu har framför sig. I samband med detta gjordes bedömningen att man skulle utvärdera. Man skulle införa tjänsten och sedan utvärdera. Då får vi se vad en sådan utvärdering visar. Den kan mycket väl visa att det här var bra. Den kan också visa att det inte var det. Men jag vill inte föregripa utvärderingen.

Lars Andersson (SD): Fru ordförande! Tack, statsrådet, för utförliga svar så här långt! Jag har fått svar på det mesta, men några saker är jag fortfarande nyfiken på. Det var tydligen ganska begränsad kontakt med myndighetens styrelse. Kan statsrådet utveckla lite hur de kontakterna gick till? Och när man tittar bakåt i tiden, är det någon från styrelsen som har uttalat någon form av kritik eller besvikelse för att de inte var engagerade på en högre nivå i tillsättandet av överdirektör?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Det var min statssekreterare som hade samtal med styrelsens ordförande, som uttryckte sig positivt kring införandet av en tjänst. Jag har i efterhand inte nåtts av någon synpunkt eller kritik från någon i styrelsen över att det inte fanns en mer omfattande diskussion kring detta. Det betyder kanske inte att sådan kritik inte finns, men jag har inte nåtts av den. Däremot har styrelsens ordförande sagt att han tyckte att lösningen blev bra.

Jag har också frågat generaldirektören, Max Elger, hur han tycker att det fungerar och fått svaret att han tycker att det fungerar väl. Så såg det samtalet ut, och så ser den återkoppling ut som jag har fått.

Lars Andersson (SD): Tack! Jag är nöjd med svaret.

Lars Englund (M): Fru ordförande! Tack, statsrådet, för svaren så här långt! Statsrådet har berört detta tidigare, men kan statsrådet förklara orsakerna till att direktrekrytering användes i just detta fall? Sedan undrar jag om den kravprofil som togs fram finns i akten.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Sista frågan är lätt att svara på eftersom det är en ja- eller nej-fråga. Ja, kravprofilen finns i akten.

Förlåt, får jag be ledamoten upprepa sin första fråga.

Lars Englund (M): Statsrådet har berört ämnet tidigare, men varför används direktrekrytering i just detta fall?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Direktrekrytering är, som jag redan har beskrivit, ett vanligt förfarande när det kommer till överdirektörer. Enligt den information som jag har har det använts vid de tillfällen då man har infört en ny överdirektör på en myndighet som inte har haft överdirektör förut. Då har man använt direktrekrytering vid de senaste tillfällena. På så sätt följer det praxis och är vanligt.

I det här fallet vill jag lyfta fram att tid var en faktor. Det hände mycket kring Statens fastighetsverk vid den här tidpunkten. Vi lade på Statens fastighetsverk ytterligare uppdrag. Man skulle klara av operarenoveringen och så vidare. En myndighet som redan hade mycket att göra fick ännu mer att göra. Vi identifierade behovet av en överdirektör i den processen, där vi också skulle rekrytera en generaldirektör. Vi skulle klara det sedan vid samma tidpunkt. Vi ville inte skapa någon turbulens, spekulation eller oro kring verksamheten, utan vi ville kunna kommunicera en ny ledning vid en samlad tidpunkt. Det gjorde att direktrekrytering blev det valda förfarandet i det här fallet. Det var med verksamhetens bästa för ögonen som det förfarandet valdes.

Lars Englund (M): Tack för svaret! Jag har ännu en fråga. Det fanns ju opolitiska tjänstemän som inledningsvis gjorde en bedömning av lämpligheten hos Iréne Svenonius. Jag undrar lite grann vad utfallet var av den bedömningen.

Niklas Wykman: Ja, det gjordes två intervjuer med Iréne Svenonius – först med tre tjänstemän från regeringen och sedan med en tjänsteman från regeringen och min statssekreterare. Bedömningen från de samtalen var att Iréne Svenonius motsvarade kravprofilen.

Sedan har vi också rekapitulerat och frågat dem som deltog ifall man allmänt tyckte att Iréne Svenonius var en bra kandidat. Chefen hos oss har ju slutat sedan dess, så vi fick inför detta ringa och fråga hur bedömningen, upplevelsen, då var. Det bekräftades att man tyckte att hon var duktig.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsrådet, för redogörelsen så här långt!

Statsrådet återkommer flera gånger här till att det här är bäst för myndigheten. Och det är ju så att när en överdirektör utses ska det vara verksamhetens behov som är vägledande. Samtidigt är det så att när en överdirektör utses ... vanligaste vid just större myndigheter, och här har vi en myndighet som har 526 anställda. Den tillhör inte våra större i landet.

När statsrådet återkommer till att det identifierades ett behov av en överdirektör, vad grundas den bedömningen på? Hur identifieras det? Är det statsrådet? Är det statsrådets närmaste? Eller vad är det som gör att man kommer fram till att det är just en tjänst som överdirektör som är det bästa för myndigheten i det här läget?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack, ledamoten, för en bra fråga!

Det är klart att det får ju sägas rakt ut att det är ingen objektiv vetenskap i den bemärkelsen, om vad som behövs eller inte behövs, utan det landar i att man får göra en bedömning.

Under den här hösten identifierades det behovet gradvis i de samtal som växte fram när vi pratade om myndigheten, rekryteringen av generaldirektör, men också alla de möten vi ju har kring de olika uppdrag och uppgifter och utredningar som pågick och som på olika sätt skulle påverka Statens fastighetsverks verksamhet.

Operarenoveringen har vi pratat om, den politiska inriktningen kring att vi ville renodla kring kärnverksamheten, den mycket stora och snabba uppskalningen kring resurser till kulturfastigheter.

Här pågick det många samtal som alla pekade i samma riktning – att här behövde vi för myndighetens skull stärka upp ledningen med en överdirektör. Men det var inte en faktor vid ett tillfälle som avgjorde det, utan det var en samlad diskussion som fördes utifrån de många olika processer och uppdrag som pågick kring Statens fastighetsverks verksamhet.

Det är klart att det ytterst är det ansvariga statsrådet, jag i det här fallet, som avgör om man ska gå fram med ett sådant förslag eller inte.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsrådet, för svaret!

Ja, det här behovet identifierades alltså under en viss, kortare, tid, som jag förstår det, med departement och viss kontakt med myndigheten. Jag funderade då på detta med att man ändå väljer att tillsätta ... Det framgår också att det är nya uppdrag som läggs på den här myndigheten.

I de här tiderna är det ju många myndigheter som har fått känna på att man drar ned på sin budget, och man ska klara fler uppdrag på egentligen ibland färre personer eller i alla fall lika många som tidigare. Det här är en kostnad som den här myndigheten får extra, alltså en lön på 110 000 kronor i månaden under fem års tid. I ljuset av att vi ska använda våra skattepengar på rätt sätt, är det här ...? Hur gjordes den bedömningen? Är just en tjänst som överdirektör då det bästa? Eller hade det kunnat lösas på något annat sätt? Övervägdes detta, med tanke på att det tillkom flera uppdrag?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Det är klart att det handlar om politiska prioriteringar och så. Det kanske inte behöver redogöras för i detalj här, men

man kan ju konstatera att det görs prioriteringar av regeringen kring Statens fastighetsverks verksamhetsområde. Det är ganska brett. Det finns ju många fastigheter som behöver prioriteras, men budgetmässigt har det gjorts förstärkningar då kring de här bidragsfastigheterna. Det låter tråkigt, men det handlar väldigt många gånger om våra viktiga kulturminnen, helt enkelt. Det är en sådan sak som har gjorts på det här området.

Operarenoveringen är en annan prioritering där vi har kommit fram. Där har det delvis också tillförts privata pengar till den renoveringen, så att ... Ja, vi har prioriterat delar av Statens fastighetsverks verksamhet. Men en del av detta är också för att bättre värna kärnverksamheten, så då handlar det inte om bara mer och fler och större, utan här finns också ett uppdrag kring att avyttra eller öka takten i avyttringen, så att man bättre värnar kärnuppdraget. Det finns ju både satsningar men också en stramhet kring att kunna vårda en lämpligt avvägd portfölj i svenska folkets bästa intresse.

Gudrun Brunegård (KD): Tack för svaren så här långt!

Statsrådet har redan varit inne på det, men det har ju varit en del ifrågasättanden med anledning av Iréne Svenonius politiska bakgrund. Men vad jag förstod på tidigare svar handlade den här rekryteringen mer omkring hennes erfarenheter och bakgrund som stadsdirektör i Stockholms stadshus. Vad för typ av projekt var det som hon hade som erfarenhet där? Och kan statsrådet beskriva lite mer vad som gjorde att hon identifierades som en lämplig person på den här posten?

Niklas Wykman: Precis som ledamoten säger vägde den erfarenheten tungt, som vd i Stockholms Stadshus AB. ... och var i den rollen involverad i flera komplexa fastighetsprojekt. Det handlade bland annat om förhandlingen om tunnelbaneutbyggnaden i Stockholm för att ... eller Stockholmsförhandlingen om tunnelbaneutbyggnaden, som jag tror att de flesta av oss kommer ihåg, som inkluderar många olika fastighetsprojekt runt om i hela regionen. Det är ett sådant exempel där Iréne Svenonius hade en praktisk erfarenhet.

Camilla Hansén (MP): Fru ordförande! Tack, statsrådet, för svaren hittills!

Statsrådet har redogjort för varför man kan göra på det här sättet – att direktrekrytera överdirektörer. Även om det inte är det vanligaste sättet att rekrytera överdirektörer på har statsrådet gett några exempel.

Efterspelet visar väl att det kan bli känsligt. Särskilt kan det bli känsligt om man rekryterar en profil inom sitt eget parti. Nu på frågestunden har frågan ställts om vem som identifierade Iréne Svenonius som en intressant kandidat.

Utskottet har också ställt frågan skriftligt och fått svaret att det är i diskussioner mellan statsrådet och statssekreteraren som hon identifierades som en intressant kandidat. Det är ett svar i plural, och frågan som är ställd är: Vem? Så jag undrar vilken person det var som lyfte Iréne Svenonius som en lämplig kandidat – och när.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack för frågan!

Vem? – ställdes frågan. Vi svarade då att det var i samtal mellan mig och min statssekreterare. Vi hade en diskussion som inkluderade flera namn.

Anledningen till att vi svarade som vi gjorde var att vi rannsade oss själva. Vem var det som först sa Iréne Svenonius namn? Det kan vi inte komma ihåg – vem av oss det var. Vi vet bara att det var i det samtalet. Det kan ha varit jag. Det kan ha varit min statssekreterare. Men det var i det samtalet. Men vem av oss som först sa det namnet har vi helt enkelt ingen minnesbild av, men det var någon av oss i de samtalen, som det identifierades. Så det är klart. Men det ändrar ju inte på att jag är ytterst ansvarig för alltihop ändå, så att säga. Men det var i det samtalet.

Vi ville såklart svara sanningsenligt, och sanningen var att vi inte kom ihåg vem av oss som först sa det namnet.

De här samtalen inleddes direkt efter att vi hade fått information om att den andra kandidaten inte var intresserad av att ge sig in i en sådan här process som överdirektör. Sedan exakt när ... Det var ett samtal som då började under jul. Sedan var det juledigheter, och sedan strax efter juledigheten ... Exakt när det blev klarhet i våra samtal – att det var det namnet vi ville gå vidare med – kan jag inte svara på. Men det var precis innan jul och under jul och strax efter jul. Det var samtal som pågick där under några veckors tid.

Camilla Hansén (MP): Fru ordförande! Men statsrådet nämnde att den 24 januari kontaktades Iréne Svenonius av tjänstemän från departementet.

Niklas Wykman: Det stämmer.

Camilla Hansén (MP): Uppfattar jag rätt?

Jag har ytterligare en fråga eftersom det som på något sätt flyter runt här lite i frågeställningarna handlar om lämplighet, öppenhet och transparens. Det är skälet till att det vanligaste är att man annonserar ut tjänster, kanske också för att inte stå utan en plan B när någon tackar nej.

Det blir extra känsligt i efterspelet eftersom statsrådet är partikamrat med kandidaten, som sedan valdes.

Jag skulle vilja ha en beskrivning av din relation med Iréne Svenonius och hur den har utvecklats, liksom, professionellt under åren och möjligen om det är så att ni är vänner privat.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Ledamoten! Nej, jag och Iréne Svenonius har ingen privat relation. Vi umgås inte privat. Självklart har vi träffats vid ett flertal tillfällen genom vårt partiarbete och i en del andra, privata sammanhang via människor vi känner i partiet. ... deltagit vid samma begravning och något bröllop och så – via personer vi båda känner i partiet. Men vi umgås inte privat. Vi har ingen privat relation.

Camilla Hansén (MP): Har ni vid något annat tillfälle varit i den relationen att ni har påverkat, liksom, varandras uppdrag eller anställningsförhållanden eller så?

Niklas Wykman: Jag försöker dra mig till minnes alla nomineringsprocesser och annat som finns i politiska partier. Men spontant tror jag inte det. Jag har ingen minnesbild av det. Jag tror inte det, men jag kan givetvis inte utesluta, under mycket lång samvaro med många människor i partier, att det kan ha

funnits någon sådan nomineringskommitté eller annat. Men det är inget jag kan påminna mig, på rak arm, att det är så.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, ministern, för inledningen och för svaren, som jag är mycket nöjd med! Jag har inga vidare frågor att ställa.

Jessica Wetterling (V): Tack för svaren!

Det är ganska intressant. Vem var det som kontaktade Iréne Svenonius – för det är ändå någon? Var det från den politiska staben? Var det statsrådet själv? Var det statssekreteraren? Var det en opolitisk tjänsteperson som gjorde det på uppdrag? Vem var det som kontaktade Iréne Svenonius?

Fanns det någon kännedom hos statsrådet eller hos statssekreteraren om att Iréne Svenonius var intresserad av att byta uppdrag? För hon var ju ... Det här var ganska kort inpå eller efter valet, och mig veterligen blev hon vald till ett ganska högt uppdrag som representant för Moderaterna i Stockholm.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Ledamoten! Jag kan inte spekulera kring alla diskussioner som pågår i medierna kring vem som ska ha vissa politiska uppdrag och så vidare. Det är en väldigt riklig spekulering som förekommer i alla politiska partier. Däremot var det Jan Lindberg Sezer som kontaktade Iréne Svenonius den 24 januari, på tjänstemannanivå alltså.

Jessica Wetterling (V): Men hade ni eller er statssekreterare kännedom om att hon möjligen kunde vara intresserad av andra uppdrag? Det här är ju inte en person som var arbetslös direkt.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Ledamoten! Om Iréne Svenonius parallellt var intresserad av andra jobb eller uppdrag har jag ingen kännedom om.

Jessica Wetterling (V): Så det kom bara liksom ur luften – att den här personen kanske kan vara intresserad av att helt byta uppdrag och få 110 000 i lön i månaden, fast på Statens fastighetsverk i stället för som förtroendevald politiker?

Niklas Wykman: Tack, ledamoten, för frågan!

Nej, som jag har redogjort för, noggrant, hade jag och min statssekreterare, när den kandidat som vi hade hoppats på skulle vara intresserad visade sig inte vara intresserad, ett sonderande eller flera sonderande samtal, där vi identifierade Iréne Svenonius som en person som kunde vara önskvärd och lämplig, givet hennes kunskap och erfarenhet – inte minst från hennes tid som stadsdirektör i Stockholm och vd på Stockholms Stadshus. Det var en diskussion som jag och min statssekreterare såklart hade haft innan – att vi hade identifierat henne som ett intressant namn.

Huruvida en person är intresserad av att ta ett jobb eller är intresserad av att byta jobb vet bara den personen själv innerst inne. Det kan inte jag redogöra för.

Mirja Räihä (S): Tack för svaren hittills!

Jag har fastnat lite grann vid det här med identifiering, som är ett lite spännande område. I stället för att ministern ska behöva svara på exakt vem som identifierade stället jag min korta fråga så här: Är det tjänstemän på

Regeringskansliet som gör den här identifieringen, eller använder Regeringskansliet någon gång till exempel professionella rekryteringsföretag för att vaska fram den absolut bästa kandidaten?

Eftersom finansmarknadsministern räknade upp en lång lista på generaldirektörer och överdirektörer är det ju intressant att veta hur det här görs. Används också professionella rekryteringsföretag?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Jag kan inte redogöra för hela processen i generella termer. Men det som använts här är kansliet för ledningsförsörjning till myndigheter. De används i sådana här processer, och de användes också i den här processen.

Ordföranden: Någon ytterligare följdfråga? Nej. Sverigedemokraterna? Nej. Moderaterna – Louise Meijer, varsågod.

Louise Meijer (M): Det har kommit många frågor från utskottet, och vi i utskottet är vana vid att hantera den här typen av granskningar. År 2015 granskade man finansminister Magdalena Anderssons utnämning av Thomas Östros till ett visst organ och lämpligheten i det. Vi är alltså vana vid att hantera den här typen av frågor.

Med det sagt, och eftersom vi just har uppehållit oss vid den person som regeringen utsåg, blir man ju lite nyfiken: Hur har det gått med överdirektörens arbete?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Min bedömning är att Statens fastighetsverks arbete går framåt på det sätt som regeringen vill. För att ta ett konkret exempel är det väldigt glädjande att vi kommer framåt när det gäller Operan.

När jag träffade generaldirektör Max Elger senast frågade jag vad hans uppfattning var, och han svarade då att hans uppfattning är att det här fungerar väl. Jag har ingen annan bedömning att göra än den.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsrådet, för svaret!

Vanligtvis när man tar ett sådant här beslut – det är ju ett regeringsbeslut – brukar ärenden förälmälas. I det här fallet har jag förstätt att detta inte gjordes utan att det bara togs upp direkt vid sammanträdet, som väl ägde rum den 29 februari.

Konstitutionsutskottet har tidigare uttalat att det är väldigt viktigt att det finns skäl, och att sådana skäl har en viss tyngd, om ett ärende inte förälmälas. Ärendeförteckningen finns ju till för att allmänheten också ska ha insyn i vilka beslut som ska tas.

Stämmer det att det här ärendet inte var förälmälat inför regerings-sammanträdet i slutet av februari? Vad var i så fall skälet till det?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack, ledamoten, för frågan!

Det är det som ofta i dagligt tal kallas för utom listan, och det fanns två skäl till det. Det ena var att säkerhetsprövningen, som krävs för att få ett sådant här jobb på Statens fastighetsverk, kom nära in på detta.

Det andra var att det här ju berör väldigt många människor på olika sätt, och vi ville ha möjlighet att kommunicera förändringen samlat. Många människor berörs såklart när det blir en ny ledning på en myndighet. Det berör

dem som jobbar där, det berör myndigheten och det berör alla dem som myndigheten utför olika typer av uppdrag kring.

Eftersom kretsen av berörda var stor ville vi därför inte ha ryktesspridning, desinformation och spekulationer som skulle skapa osäkerhet kring verksamheten, utan vi ville kunna kommunicera det här samlat och tydligt så att alla fick samma information samtidigt. Dessa två skäl fanns till detta.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack för svaret!

Nu angavs två skäl, och då är det lite svårt för mig att förstå. Var säkerhetsprövningen klar i så god tid att det här kunde förälmälas, och så gjorde man ändå bedömningen att man ville presentera tillsammans och därför valde att ta upp det utom listan? Det blir lite svårt att förstå, för de här två skälen är ju väldigt disparata. Hade man med hänsyn till säkerhetsprövningen kunnat förälmäla ärendet men valde att göra det på det här sättet på grund av att man ville ha en sammanhållen information?

Niklas Wykman: Det bärande argumentet är en sammanhållen information. Det här berör många, och man vill inte ha ryktesspridning kring sådana här saker. Det är en myndighet som är viktig givetvis för dem som arbetar där men också för många i samhället runt omkring, och därför är det viktigt med en samtidig informationsgivning.

Sedan vill jag också ge all fakta, och därför svarar jag så tydligt som möjligt på frågan. Säkerhetsprövningen var färdig i närtid kring detta, så det var en omständighet som rådde. Men det tungt vägande skälet här är såklart den samtidigt informationsgivningen för att man inte ska få ryktesspridning eller skapa osäkerhet hos de människor som jobbar där eller är berörda av verkets tjänster.

Ordföranden: Har Malin Björk någon ytterligare följdfråga? Nej. Har Gudrun Brunegård från Kristdemokraterna någon följdfråga? Nej. Har Camilla Hansén från Miljöpartiet en följdfråga? Varsågod!

Camilla Hansén (MP): Tack för svar hittills!

Statsrådet har redogjort för processen och också, som svar på min tidigare fråga, redogjort för att statsrådet och Iréne Svenonius inte har några privata eller yrkesmässiga relationer som kan förhindra ett sådant här beslut utifrån jävsförhållande eller så.

Något som är klurigt med jävsfrågor är att det inte bara handlar om vad som faktiskt händer utan också om hur en process kan uppfattas utifrån. Där ger en öppen rekrytering fler styrkor, både att det finns fler kandidater – man har en plan B, kanske också en plan C och D om det behövs – och att man undviker spekulationer om jäv. Det handlar alltså både om förtroendet för statsrådet och regeringen och om förtroendet för myndigheten och överdirektören.

Jag skulle vilja höra statsrådets syn på just det sättet att resonera kring misstankar om jäv och även ge möjligheten, om det är någonting utöver det som statsrådet inte har fått frågor om, att ta upp något som är värt att lyfta fram i det här ärendet.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack, ledamoten, för frågor!

Som jag har redogjort för i mina tidigare svar intervjuades Iréne Svenonius först av Regeringskansliets tjänstemän och sedan av min statssekreterare och regeringens tjänstemän. Iréne Svenonius var inte den första personen som identifierades som intressant för att kunna söka ett sådant här jobb, så det sammanfattar väl egentligen svaret på frågan: Man ska givetvis alltid agera transparent och följa de processer, rutiner och regler som finns, vilket vi har gjort i det här fallet. Det är ganska tydliga regler, och dem har vi följt. Den praxis som finns är tydlig kring att man långt ifrån alltid annonserar sådana här tjänster. Jag har redan räknat upp listan över gånger i närtid då man inte har annonserat sådana här tjänster. När man har nyinrättat en tjänst som överdirektör har man inte heller annonserat sådana här tjänster.

Det här har alltså skett enligt de regler som finns men också enligt den praxis som finns. Därmed ligger det här inom det ordinarie eller vanliga förfarande som finns rörande de här tjänsterna. Hade jag upplevt att jag var jävig hade jag givetvis inte deltagit i beslutet.

Camilla Hansén (MP): Tack, statsrådet – klokt att inte delta i ett beslut om man själv vet att man är jävig! Min fråga rörde sig dock kring hur det uppfattas utifrån, eftersom detta också är en aspekt när det gäller trovärdigheten både för myndigheten och för regeringen.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Ledamoten!

Förlåt om jag möjligtvis missförstod din fråga – den är egentligen något bredare än det enskilda fallet och rör huruvida själva reglerna är rätt, så att säga. Är det rätt att reglerna är sådana att man kan rekrytera en överdirektör utan att utannonsera tjänsten? Är det rätt att man kan nyinrätta sådana här tjänster, till exempel, och sedan anställa utan att rekrytera?

Detta är en mycket bredare diskussion, och den kan inte jag redogöra för fullt ut här i dag; andra får göra de övervägandena. Jag konstaterar att det är så reglerna och praxis ser ut, och vi har följt både reglerna och praxis. Om det finns behov av eller är motiverat att ha andra regler och en annan praxis är en större diskussion, och den har inte jag förberett mig för att svara på här i dag.

Camilla Hansén (MP): Statsrådet, min fråga gäller det här ärendet och om statsrådet har reflekterat över den problematiken just i det här beslutet.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack för frågan, ledamoten!

Nej, det som har varit vägledande är vad som är bäst för myndigheten och verksamheten, och när vi identifierade behovet av en överdirektör blev det viktigt att kunna presentera den nya ledningen samlat – generaldirektör och överdirektör. Vi ville göra det vid ett samlat tillfälle för myndighetens och verksamhetens bästa, givet alla de utmaningar man hade då och som man fortsatt har.

Det var vår bedömning att det var det bästa för verksamheten, och det var också det som blev vägledande för valet av rekryteringsmetod. Hade man valt ett annat förfarande i detta hade det helt enkelt varit svårt att hinna med det på ett sådant sätt att det nya ledarskapet kunde presenteras samlat.

Det var alltså tidsaspekten som föranledde valet.

Ordföranden: Har Liberalerna någon ytterligare följdfråga? Nej. Jessica Wetterling, Vänsterpartiet, varsågod!

Jessica Wetterling (V): Om jag hade velat dra ut på tiden hade jag kunnat be Niklas Wykman läsa upp hela listan på myndigheter som har utlyst överdirektörer eftersom det troligen är en dubbelt så lång lista. Exempelvis inrättar Sis en överdirektör och har också utlyst det väldigt publikt.

Jag vill fråga om något som jag inte riktigt förstår utifrån statsrådets svar om att man vill undvika ryktesspridning och att man därför vill presentera samlat. Det var väl ingen som kände till att det skulle tillsättas en överdirektör, så hur skulle det kunna bli en ryktesspridning? Jag begriper liksom inte. Om man inte har utannonserat att man ska tillsätta en överdirektör känner ju i stort sett ingen till det, eftersom det inte finns på listan och så där. Det är ju en ganska snäv krets, får man anta, som har identifierat den här tilltänkta personen och så vidare. Hur skulle det kunna bli en ryktesspridning om ingen vet om att det kanske finns planer på att tillsätta en överdirektör och inrätta den tjänsten? Och hur kan man på förhand veta, givet de utmaningar som statsrådet har pratat om, att man inte har behovet om fem år?

Jag skulle gärna få lite mer förståelse där.

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack till ledamoten för frågor!

Först och främst är det alltid skönt att börja där man är överens, och att två tredjedelar är dubbelt så mycket som en tredjedel kan vi åtminstone konstatera att vi är överens om.

Ryktesspridningen avser förvisso bara en kort tid, men listan till regerings-sammanträdet blir känd dygnet innan, och om det då hade förts upp att man skulle göra de här förändringarna och inrätta en sådan här tjänst hade det helt enkelt kunnat spekuleras. Det bedömde vi helt enkelt hade varit sämre för myndigheten och den stora krets av människor som var berörda av detta. Att det finns ett fönster som skapar möjlighet till spekulationer vill man undvika. Alla ska kunna få information samtidigt utan att det spekuleras.

Jag får be om ursäkt – min handstil är under all kritik, så jag får be dig upprepa den andra frågan.

Jessica Wetterling (V): Om jag ska vara jättetillspetsad: Hur synsk är statsrådet, eftersom man vet på förhand när man inrättar tjänsten att man inte har behovet fem år senare?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack, ledamoten!

Synsk är jag tyvärr inte, och det ligger heller inte i frågan eller i förfarandet, utan det är att det ska utvärderas. Om behovet består efter fem år får ingå i en sådan utvärdering. Det är inte beslutat om.

Jessica Wetterling (V): Hur kommer det sig då att man fattar det beslutet? Är det inte lämpligare att först utvärdera och sedan fatta ett beslut om att upphäva just den här paragrafen? Vad jag vet står det inte så i våra andra myndighets-instruktioner, där det finns en inrättad överdirektör, att man upphäver den paragrafen i framtiden.

Fru ordförande! Det är ovanligt att man gör på det sättet. Jag vet inget annat exempel där man har gjort så. Men här pekade vi på ett antal konkreta behov som kunde bedömas som övergående: renoveringsbehov och pengar som hade tillskjutits till verksamheten, till exempel. Vi pekade på ett antal behov som motiverade införandet av tjänsten som överdirektör. Då konstaterade man att okej, då kan man utvärdera det och se ifall det sedan fortsatt behövs. Det var egentligen inte mer komplicerat än så. Jag ser inget fel i att göra så – det kan väl vara sunt. Nu har vi gjort så. Sedan får den utvärderingen visa ifall tjänsten fortsatt behövs.

Sedan kan man väl säga att alla tjänster utvärderas ändå, precis som ledamoten beskriver. Men den här gången gjordes det på det sättet. Det är inget fel; så kan man göra. Och så får det utvärderas för att se om behovet kvarstår.

Ordföranden: Då ger jag ordet till mig själv och har en följdfråga – eller en liten rekapitulering, helt enkelt. Den 28 februari 2024 lämnar Iréne Svenonius in en intresseanmälan till Regeringskansliet om en tjänst som ännu inte finns. Den 29 februari fattar regeringen beslutet. Den 4 mars anställs överdirektören. Förordningen om att det ska finnas en överdirektör träder i kraft först den 1 april 2024.

Allt detta ter sig något bakvänt, också med tanke på att diskussionen om en överdirektör enligt statsrådet också förekom under senhösten 2023, och Iréne Svenonius kontaktades 2024. Hade man inte kunnat inrätta tjänsten som överdirektör och få förordningen att träda i kraft först, innan detta förfarande skedde?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack för frågorna! Det är ändå viktigt att poängtera att den beskrivningen inte fullt ut beskriver förloppet, för den 24 januari kontaktades Iréne Svenonius av regeringens tjänstemän för en förfrågan. Den 29 januari genomfördes intervjuer med Iréne Svenonius. Det hade alltså funnits en process innan det slutgiltiga förfarandet tog vid.

När det kommer till förordningen fattades det beslut om den samtidigt på regeringssammanträdet. Sedan ska det gå en tid innan förordningen annonseras. Det är praxis att det görs på det sättet. Det påverkar inte regeringens möjlighet att utse en generaldirektör, utan det är helt enkelt en upplysning. Förordningen är av upplysningskaraktär: Den här myndigheten har en överdirektör. Men besluten fattades samtidigt, och sedan finns det en fördröjning däremellan som är gängse – mellan regeringsbeslut och att förordningen börjar gälla. Men det påverkar inte, även om det kan låta väldigt likt, regeringens möjlighet att anställa eller utse en överdirektör. Men det är en upplysning som finns från myndighetens sida.

Ordföranden: Då är min följdfråga: Vem var det som uppmanade Iréne Svenonius att inkomma med en intresseanmälan den 28 februari? Var det Iréne Svenonius som själv tog initiativ till att skicka in en intresseanmälan just den 28 februari, dagen innan regeringsbeslutet? Eller blev hon uppmanad att skicka in en intresseanmälan?

Niklas Wykman: Fru ordförande! Tack för frågan! Här hade det varit en ganska lång process med Iréne Svenonius från att hon kontaktades den 24 januari och intervjuades den 29 januari. Det togs referenser den 21 januari. Det fanns en process kring Iréne Svenonius. Precis och i detalj hur tjänstemännen hanterar kontakten och när man väljer att plocka in information och så vidare kan jag inte redogöra för, men det fanns en lång process kring detta. Det var inte från en dag till en annan, utan det hade då pågått i en månad ungefär.

Ordföranden: Just med tanke på att det hade pågått i över en månad ter det sig som något märkligt att en intresseanmälan kommer in just dagen innan ett regeringsbeslut. Kan statsrådet hålla med om det?

Niklas Wykman: Jag känner inte till ifall det avviker från gängse hantering. Jag vet bara att processen med Iréne Svenonius, från sondering av intresse och intervjuer, hade pågått under en utsträckt tid dessförinnan.

Ordföranden: Finns det ytterligare följdfrågor från församlingen? Nej, det verkar inte så. Då tackar vi statsrådet Niklas Wykman för att ha medverkat i denna utfrågning med konstitutionsutskottet. Vi tackar också Johan Ndure som har medverkat, som är expeditions- och rättschef på Finansdepartementet. Vi önskar er en fortsatt fin dag.

Sammanträdet är härmed avslutat.

Bilaga B5 Statsminister Ulf Kristersson

Fredagen den 25 april 2025

Granskningsärende 6 och 34 – Efterlevnad av klimatlagen
(se avsnitt 2.2)

**Granskningsärende 23 och 30 – Statsråds uttalanden om
Migrationsverkets handläggning av medborgarskapsärenden**
(se avsnitt 4.3)

**Granskningsärende 26 – Överläggning med Utrikesnämnden inför
fångutväxling** (se avsnitt 1.3)

Ordföranden: Klockan är 9.00, och jag förklarar konstitutionsutskottets sammanträde öppnat.

På dagordningen i dag har vi en offentlig utfrågning med statsminister Ulf Kristersson, som ska vara varmt välkommen till utskottet. Med sig har statsministern också Per Hall, som är rättschef på Regeringskansliet. Välkommen!

Vi har offentliga utfrågningar i konstitutionsutskottet under hela april månad, och det här kan man säga är den sista utfrågningen i den raden. Det är en del i det uppdrag som konstitutionsutskottet har att granska regeringen och statsrådets tjänsteutövning. Det vi gör nu på våren handlar om anmälningar som har utgått från enskilda riksdagsledamöter som har valt att göra KU-anmälningar. Vi har offentliga utfrågningar i vissa ärenden, som kompletterar det skriftliga underlaget som vi tar in från Regeringskansliet.

Statsministern är återigen varmt välkommen. Vi har tre ärenden på dagordningen. Det är först frågan om klimatlagen. Den andra frågan handlar om medborgarskapsärenden. Den tredje handlar om Utrikesnämnden inför fångutväxlingen. Vi kommer att låta statsministern ge en inledning i samtliga ärenden, men ordet går nu till statsministern i det första ärendet, som är regeringens efterlevnad av klimatlagen.

Ulf Kristersson: Fru ordförande och ledamöter! Tack för möjligheten att komma till utskottet och svara på frågor! Bredvid mig sitter som nämndes Per Hall, som är rättschef i Statsrådsberedningen.

Det här ärendet handlar alltså om de krav som klimatlagen ställer på regeringens klimatpolitiska arbete. I klimatlagen anges ramarna för regeringens klimatarbete. Där finns övergripande bestämmelser om klimatpolitikens syfte och inriktning och hur regeringens politik ska planeras och därefter följas upp.

Redan vid framtagandet av själva klimatlagen uppmärksammades frågan om det verkligen var lämpligt att utvärdera regeringens politik utifrån rättsligt uppställda krav. Lagrådet, som alltså avstyrkte förslaget vid den tidpunkten, anförde bland annat att lagens bestämmelser var allmänt hållna och att regeringens åligganden inte var särskilt konkret beskrivna. Enligt Lagrådet var

det därför lätt att föreställa sig en situation där det kunde råda delade meningar om regeringen hade fullgjort sina åligganden enligt lagen eller inte.

I efterhand är det nog rätt uppenbart att Lagrådet fick rätt i den analysen. Totalt har två klimathandlingsplaner presenterats sedan lagen trädde i kraft den 1 januari 2018: den första av en socialdemokratisk regering och den andra av nuvarande regering. Klimatpolitiska rådet har bedömt att ingen av dem lever upp till klimatlagens krav.

Klimatpolitiska rådet har också haft synpunkter på såväl nuvarande som tidigare regeringars klimatredovisningar, de som alltså följer upp själva handlingsplanen – eller som Dagens industri skrev på ledarplats: ”Under torsdagen presenterade Klimatpolitiska rådet sin årliga sågning av regeringens klimatpolitik.”

Samtidigt är det för regeringen självklart att följa existerande lag. Regeringspartierna deltog i överenskommelsen bakom det klimatpolitiska ramverket, och sedan den här regeringen tillträdde har också processerna för framtagandet av klimathandlingsplanen och klimatredovisningen förbättrats.

Inför 2023 års klimathandlingsplan utökades antalet myndigheter som fick uppdraget att ta fram underlag till själva handlingsplanen. Regeringen har dessutom beslutat om uppdrag som syftar till att utveckla arbetet med utsläppsinventeringar och att ta fram vägledningar avseende climateffektbedömningar och, inte minst, klimatpolitikens kostnadseffektivitet.

Klimatpolitiska rådet har också framhållit att regeringen har tagit flera steg för att förbättra effektbedömningen av olika beslutade politiska insatser.

Mot den bakgrunden kan man konstatera att regeringens bedömningar nu vilar på ett bredare och bättre underlag än vad som tidigare varit fallet. Som Lagrådet konstaterat är dock lagens krav konstruerade på ett sådant sätt att de lämnar ett stort utrymme för olika bedömningar. Detta är trots allt politik. Att Klimatpolitiska rådet och andra instanser gjort delvis andra bedömningar än regeringen är därför inte helt förvånande. Klimatlagen tillkom ju för att garantera kontinuitet och långsiktighet i det klimatpolitiska arbetet, och det är bra.

Den här regeringen bedriver en ambitiös klimatpolitik som skapar de nödvändiga förutsättningarna för att nå nettonollutsläpp 2045. Att nå de klimatmålen kommer att kräva fortsatt hårt arbete. Men det arbetet måste ske på ett sätt som bidrar till svensk konkurrenskraft, som tar hänsyn till hushållens ekonomiska förutsättningar och, inte minst, som går i takt med det gemensamma klimatpolitiska ramverk som numera finns på plats inom EU.

Att de svenska etappmålen till 2030 och 2040 skulle ses över om EU fick ett mer heltäckande klimatregelverk, vilket EU nu har fått, uttalades också klart och tydligt när målen togs fram som en del av det klimatpolitiska ramverket. EU:s nya klimatpolitik, det som ofta kallas Fit for 55, har ritat om kartan för nationell klimatpolitik i EU:s medlemsländer. Regeringen har därför givit Miljömålsberedningen i uppdrag att lämna förslag på hur de svenska etappmålen till 2030 kan utformas så att de bättre överensstämmer med

Sveriges åtaganden inom EU och så att de på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt styr mot det långsiktiga målet om nettonollutsläpp senast 2045.

Låt mig, fru ordförande, till sist betona att Sveriges framtid som industrination och som föregångsland på klimatområdet förutsätter en helt annan politik för storskalig, planerbar, fossilfri elproduktion än den politik som har väglett svensk energipolitik de senaste decennierna. I den frågan vet regeringen vad vi vill, och vi har majoritet för ett nytt svenskt kärnkraftsprogram.

Besluten fattas nu i snabb takt, men precis som med EU-medlemskapet och med Natomedlemskapet ser regeringen ett stort värde i bred svensk enighet om så långsiktiga frågor och så stora investeringar och för därför i detta nu samtal med andra riksdagspartier för att samla stöd för all fossilfri energi.

Med detta, fru ordförande, är jag beredd att svara på utskottets frågor.

Ordföranden: Tack, statsministern, för inledningen! Ordet går först till Malin Björk från Centerpartiet, som är ett av de anmälade partierna i detta ärende.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsministern, för den inledande redogörelsen!

Som nämndes här antogs klimatlagen för snart åtta år sedan med bred majoritet i riksdagen. Sju av åtta partier, däribland Moderaterna, ställde sig bakom den här lagen. Den är bindande för regeringen på flera sätt. Bland annat är regeringen skyldig att ta fram en klimathandlingsplan och föra en politik som minskar våra utsläpp. Då måste man, som statsministern var inne på, både förhålla sig till det långsiktiga klimatmålet nettonoll 2045 och till etappmål för 2030 och 2040, som riksdagen beslutar om när det gäller just utsläppen.

Politik handlar om prioriteringar, och när vi politiker går till val ställer vi ofta ut löften av olika slag till väljare, typ ”med oss vid makten får bilister billigare pris vid pump”.

Mot bakgrund av det regeringssamarbete som statsministern valt och de prioriteringar som den här regeringen väljer att göra i sin förda politik: Anser statsministern att dessa prioriteringar går att förena med att nogsamt följa klimatlagen och dess mål?

Ulf KristerSSon: Fru ordförande! Det korta svaret är ja. Det något längre svaret är att det här trots allt är både juridik och politik. Lagen gäller, och den ska följas. Men det finns också olika politiska sätt att närma sig frågan om måluppfyllelse. Vi har dels, som konstaterades, den korta sikten och den långa sikten. De kan ibland stå emot varandra. Det kan dels vara så att man har olika politiska uppfattningar om vad som är rätt väg att gå.

Det är väl känt att vi har väldigt olika uppfattningar när det gäller svensk energipolitik – i vart fall än så länge, men jag hoppas att de minskar. Det är en fundamental fråga för all klimatpolitik. Har man ingen energipolitik har man ingen klimatpolitik. Man kan också ha olika uppfattningar om hushållens börda i detta.

På den tiden när vi sa att vi inte kan ha en reduktionsplikt, alltså en inblandning i fossila bränslen, för bilar som gör att bensin och diesel drar iväg

upp mot 30 kronor litern. På den tiden var det en kontroversiell ståndpunkt. I dag tycker nästan alla partier i Sveriges riksdag någonting åt det hållet. Det var en ohållbar politik.

Jag tror att de flesta förstår att man skulle kunna nå väldigt kortsiktiga mål med drakoniska åtgärder. Ta pandemin som exempel! Det är klart att utsläppen minskade under pandemin när ingen reste någonstans när många arbetsplatser var stängda. Det var inte en hållbar, långsiktig väg till att minska utsläppen i Sverige.

Därför kan man göra olika bedömningar av detta. Jag tycker det är viktigt att understryka – där tror jag att vi är ganska eniga i den här kretsen – att när EU fick en mer genomtänkt och mer heltäckande klimatpolitik var det viktigt att anpassa de nationella målen till den politiken. Det är en viktig del i den omställning som nu görs. Sedan kan vi ha olika uppfattningar om hur mycket bensin och diesel ska kosta i Sverige. Jag respekterar det.

Om man, som vi gjorde, lyfter bort reduktionsplikten kraftfullt ett år ... Vi sa att detta kommer att öka utsläppen under ett år men att detta är en nödvändig kortsiktig insats för att åstadkomma långsiktig trovärdighet. Därefter har vi justerat reduktionsplikten igen för att kunna minska utsläppen igen detta år.

Men återigen: Jag respekterar att man kan tycka olika om detta, men regeringen har inte haft någon annan ambition än att både föra en klok och smart politik och att följa klimatlagens krav.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsministern, för svaret!

Det brukar ju inte ge helt tillförlitliga resultat om den som ansvarar för att göra något efteråt också är den som ska utvärdera hur det gick. Det är också därför som Klimatpolitiska rådet infördes samtidigt med klimatlagen. Rådet har ju till uppgift att just utvärdera regeringens politik på området och faktiskt komma fram till om man följer klimatlagen eller inte.

Här har klimatrådet kommit fram till den rapport som också ligger till grund för anmälan som kom i mars i fjol. Där konstaterades att regeringens klimathandlingsplan helt bortsåg från etappmål 2030, som riksdagen fastställt, och till stor del saknades även utsläppsprognoser. Rådet bedömde att utsläppen väntades öka med regeringens beslutade politik och att ansvaret för att nå målet för 2030 skulle skjutas upp till nästa mandatperiod. Det här är gjort av Klimatpolitiska rådet, en myndighet som är ett tvärvetenskapligt expertorgan.

Då undrar jag ... Min fråga är: Anser statsministern att regeringen själv är bättre lämpad att avgöra om klimatlagen följs än det organ som är tillsatt för att utvärdera regeringen, och i så fall varför?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag konstaterar att vi gör olika bedömningar, det gör jag, med stor respekt. Jag uppfattar också att rådet har respekt för regeringens bedömningar. De delar inte alla. Flera delar de inte alls. Det går åt andra hållet också – vi delar inte en del av deras bedömningar.

Det här tycker jag att man ska uppfatta som ... Det här är i grund och botten en klok fråga om... liksom att återkommande diskutera effekter av politiken.

Klimatpolitiska rådet är ju skapat lite grann som en pendang till Finanspolitiska rådet. Även där görs ju återkommande finanspolitiska bedömningar

av regeringens ekonomiska politik, där man tycker olika. Man ska inte dra jämförelsen för långt, för det är lite olika saker, men i grund och botten är det experter som utifrån ett ramverk som vi har enats om gör bedömningar av regeringens politik.

I en demokrati tycker man rätt ofta rätt olika. Den diskussionen i sig tror jag har ett stort värde. Regeringen sätter stort värde på ett stort antal av Klimatpolitiska rådets synpunkter, och de är nu också föremål för behandling i Regeringskansliet. Men vi delar inte alla bedömningar, och en del är också ytterst politiska bedömningar.

Jag har stor respekt för att ett fokus, ett kortsiktigt stort fokus, på enbart reduktionsplikt och väldigt höga bränslepriser för fordonstrafik på kort sikt hade snabbat på den processen. Vi bedömde att den var ekonomiskt ohållbar och politiskt ohållbar och delade inte uppfattningen. Med tiden har fler partier kommit till samma ståndpunkt.

Det här är en ganska ... Det är en rimlig och bra diskussion vi har. Regeringen ska utsättas för kritik när andra inte delar vår uppfattning, och vi ska vara skyldiga att redovisa varför vi gör en annan bedömning. Det är också precis det som nu pågår.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsministern, för svaret!

Statsministern återkommer till ordet bedömningar och just att Finanspol... eller Klimatpolitiska rådet i det här fallet också gör bedömningar som grundar sig på ... ja, naturligtvis på den information som de har och den kunskap som de har.

Jag kan inte låta bli att relatera till min egen bakgrund som jurist och att ha suttit i domstol. Där gör man ju också bedömningar. Varje domstolsutslag är ju i grunden en bedömning där man förhåller sig till ett regelverk som ligger till grund för att det blir en rättssäker bedömning.

Ett vetenskapligt organ förhåller sig på samma sätt, förutsätter jag, när man gör en bedömning. Det vill säga att man utgår från fakta och ett regelverk som man har för att komma fram till sin slutsats. Så jag förstår fortfarande inte riktigt hur en sådan här bedömning kan ifrågasättas av regeringen. Ett domstolsbeslut ifrågasätts ju vanligtvis inte på samma sätt av regeringen. Finns det någon skillnad i de här två exemplen jag anför, eller hur anser statsministern att den här bedömningen annars görs?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Nu är jag ju varken jurist eller vetenskapsman, men jag skulle ändå säga att det är relativt stor skillnad mellan ett rättsväsende som fattar beslut om domar som bara kan överklagas inom rättsväsendet och som ytterst kan leda till fängelse eller böter ... Det är något relativt annorlunda än en granskning av regeringens politik med åtföljande synpunkter på regeringens politik.

Jag tillhör inte dem som tycker att allt ska vara politik, men politik har betydelse. Annars kunde vi ju avskaffa så att säga den politiska ambitionen och ta bort propositioner, ta bort politiska beslut och låta domstolar fastställa vad som är rätt pris på bensin vid pump, till exempel. Det tror jag ärligt talat att väldigt få svenskar skulle tycka var en acceptabel ordning.

Ordföranden: Då går ordet till Miljöpartiet, som är anmälande parti i detta ärende.

Camilla Hansén (MP): Ordförande! Vi befinner oss i en klimatkris, globalt. Sverige är ett land i världen som ska bidra till att sänka utsläppen. Vi har för det i riksdagen beslutat om klimatlagen och det ramverk som hör till. Det finns utmaningar, som statsministern har beskrivit, och dem står vi i nu när vi granskar hur regeringen förmår uppfylla lagens krav.

När man pratar om vad lagen innebär kan det hamna en del fokus på det rent administrativa kring vilka olika produkter som ska lämnas fram när. Syftet är att förhindra allvarliga störningar i klimatsystemet. Det innebär att utsläpp måste minska nu, och vetenskapen är enig om att det brådskar.

Jag förstår att det är lockande att prata om tidigare regeringar och kanske kommande. Men granskningen här och nu avser den här regeringen, som statsministern leder, och regeringen har lagt fram budgetar där den egna bedömningen är att man ökar utsläppen. Man har fått kritik från Klimatpolitiska rådet, och det är där bedömningen sker.

Statsministern har ju ett särskilt och övergripande ansvar för att leda hela regeringens ansvarsområde, hela arbetet med alla olika politikområden som alla behöver bidra till klimatpolitiken och till att uppfylla den här lagen.

Man kan såklart säga att det handlar om juridik och politik och att det är en avvägning, men det handlar ju också om vetenskap. Vi vet att utsläppen måste minska snabbt nu. Det här är någonting som finns i vår grundlag, och det här är någonting som är livsnödvändigt för oss som lever nu och för kommande generationer.

Jag vill fråga statsministern om statsministern anser att regeringen i alla sina delar, alla statsråds ansvar, har fört och för en politik som är inriktad på att minska utsläppen och bidra till att skydda nutida och kommande generationer från skadliga klimatförändringar.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag tycker att det där är en mycket intressant fråga. Den kanske inte riktigt har med själva anmälan att göra, om huruvida Klimatpolitiska rådets synpunkter på regeringen har uppfyllts eller inte. Men i grund och botten är svaret ja. Det vill säga att regeringens klimatpolitik som presenteras i regeringsförklaringar varje år står hela regeringen bakom, och den binder alla regeringens statsråd.

Har man sagt det ska man vara ärlig och säga att när justitieministern bekämpar organiserad kriminalitet, då är alltså inte huvuduppgiften att bekämpa klimatutsläpp. När försvarsministern bygger nya regementen eller köper nytt försvarsmateriel till Ukraina, då är inte huvuduppgiften att bekämpa klimatutsläpp.

På marginalen hade det antagligen varit mindre klimatskadligt om man inte tillverkade de vapen som vi ger till Ukraina. Hade det varit en klok sammanlagd politik? Nej, det hade det inte varit. Politik är en fråga om ständiga avvägningar och ständiga bedömningar, en tydlig kompassriktning men också en pragmatisk hantering av akuta och långsiktiga problem.

Ibland tycker vi olika. Vi tycker olika om kärnkraft i Sverige. Min bedömning är att den har varit en radikal minskare av utsläppen i Sverige. Vattenkraften och kärnkraften skapade från mellankrigstiden via efterkrigstiden genom 60- och 70-talens kärnkraftsprogram ett nästintill helt fossilfritt elsystem i Sverige.

Om detta kan vi tycka olika. Hade vi eldat olja i stället för kärnkraft hade det ökat utsläppen i Sverige. Skulle det binda de partier som då var emot kärnkraft? Skulle man säga att de har brutit mot klimatlagen? Nej, det vore en absurd uppfattning. Man har tyckt olika, helt enkelt.

I andra frågor tycker vi lika, till exempel om att stötta Ukraina med omfattande vapenproduktion som när den produceras också skapar utsläpp. Jag har inte hört någon säga att vi för klimatets skull ska låta Ryssland vinna kriget mot Ukraina.

Låt oss vara ärliga! Det här är en fråga om ständiga svåra avvägningar och bedömningar. Ibland tycker vi lika; då uppskattar jag det. Ibland tycker vi genuint olika. En del lägger fokus på den korta sikten. Ibland är det nödvändigt. En del lägger mer fokus på den långa sikten. I energifrågor tycker jag att det är nödvändigt. Men jag har respekt för olika synpunkter.

Camilla Hansén (MP): Jag uppfattar statsministern som att nej, det är inte så att alla ministerområden bidrar till klimatarbetet och lagens uppfyllande.

När det gäller klimatutsläpp fungerar det ju så att det finns en viss mängd koldioxid som vi kan släppa ut utan att förstöra klimatsystemen totalt. Och när man medvetet ökar utsläppen, som regeringen har gjort och själv beskrivit i sina budgetar att man gör, är det svårt att se att man uppfyller lagens krav.

Statsministern ger ett väldigt brett svar, bland annat med referenser till kriget i Ukraina och vapentillverkningen. Det är vågat i sammanhanget, för någonting som verkligen har imponerat är att ett land under anfall, som Ukraina är, ändå har förmågan att lyfta frågor om miljö och klimat och driva på för till exempel ekocidlågstiftning och ett hållbart uppbyggande av landet efter kriget. Den förmågan har Ukraina. Jag tänker att vi kanske inte behöver fortsätta diskutera Ukrainakriget under den här utfrågningen, som rör hur statsministern ansvarar för att hela regeringen ska uppfylla klimatlagens krav under här mandatperioden.

Jag vill försöka förstå hur det kommer sig att man kan lägga fram budgetar där man säger att man gör insatser det kommande året där utsläppen kommer att öka – det är ju regeringens egna ord om sina egna budgetar – och ändå tycka att man uppfyller lagens krav, som handlar om att hejda klimatutsläppen.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag försökte bara bokstavligt talat ta frågan på allvar. Bidrar hela regeringens arbete till att leva upp till den samlade regeringsförklaringen, inklusive alla miljö- och klimatmål? Svaret är ja. Det är regeringens samlade uppgift. Hela regeringen står bakom den politiken. Men det förtar inte att olika politikområden har mycket mer precisa syften.

Det är klart att när vi bekämpar organiserad kriminalitet gör vi inte det i första hand för att minska klimatutsläppen. Det är väl alldeles uppenbart. Varje

polisbil som rycker ut släpper ut någonting om den inte är helt elektrifierad. Ska polisbilen låta bli att rycka ut för att minska klimatavtrycken?

Låt oss vara ärliga om de här frågorna! Det är avvägningar man måste göra. Om polisbilar i längden ska kunna rycka ut och stoppa pågående brottslighet och ändå bidra till de svenska klimatmålen, då behövs en helt elektrifierad fordonsflotta som fungerar i alla lägen. Dit kanske vi aldrig kommer. Det kommer alltid att finnas någon påverkan. Men låt oss vara uppriktiga om de här frågorna!

Regeringens bestämda uppfattning är att energisystemet är en helt avgörande fråga för svensk klimatpolitik. De gemensamma europeiska målen är helt avgörande för svensk klimatpolitik. Därför lägger vi mer fokus på detta.

Ensidigt fokus bara på reduktionsplikten – som, om jag läste debattartikeln häromveckan rätt, inte ens Miljöpartiet längre står bakom – tycker vi är dålig klimatpolitik även om den på mycket kort sikt skulle minska utsläppen snabbare än att bygga upp ett fossilfritt elsystem.

Camilla Hansén (MP): Ordförande! Jag tolkar svaret på min fråga om regeringen tycker att man uppfyller klimatlagens krav på att minska utsläppen när man lägger fram budgetar där man själv säger att man ökar dem som att hela regeringen står bakom att man medvetet ökar utsläppen i strid med lagens intentioner.

Jag väljer att bortse från delen om huruvida polisen ska rycka ut eller inte beroende på om det finns en elektrifierad bil att tillgå eller inte.

Lagstiftning förändras, och situationer förändras. Vi närmar oss väldigt mycket politikens område här. Jag tror faktiskt inte att det finns något parti som har en åtgärd när det gäller klimatutsläppen – inte heller Miljöpartiet, även om det är någonting som regeringen gillar att påstå. Det är heller inte Miljöpartiets klimatpolitik som är frågan här, utan det är huruvida regeringen lever upp till klimatlagens krav.

Jag bara undrar om jag uppfattat det rätt att hela regeringen står bakom att utsläppen ökar. Det är ju inte lagens syfte.

Ulf KristerSSon: Fru ordförande! Det är regeringen som står bakom regeringens politik, och jag ber inte om tillåtelse från Miljöpartiet att driva den politiken. Det är alldeles riktigt. Men det korta svaret är att regeringen står bakom regeringens politik, ja – rätt upp och ned, inga konstigheter med det.

Den fråga vi egentligen diskuterar här är ju reduktionsplikten. Var det rätt eller fel av regeringen att sänka reduktionsplikten för att undvika galopperande bränslepriser? Där tycker vi olika, eller vi tyckte i vart fall olika tills Miljöpartiet också ändrade sig på den punkten. Man kan tycka att det var rätt eller fel. Jag är den förste att medge att ju högre bensin- och dieselpriserna är, desto färre kan åka bil. Vill man ha en mycket snabb minskning ska man i stort sett förbjuda bilåkande. Då hade det minskat ännu snabbare.

Vi tyckte inte att denna enda åtgärd var hållbar klimatpolitik. Därför sa vi också att det här kommer att öka utsläppen momentant, men vi är övertygade om att andra åtgärder som regeringen vidtar kommer att sänka utsläppen lite mer långsiktigt.

Camilla Hansén (MP): Jag återkommer senare.

Amalia Rud Stenlöf (S): Ordförande! Klimat- och miljöministern var ju hos konstitutionsutskottet för ungefär två veckor sedan och frågades ut i samma ärende som statsministern nu. Då sa hon att samarbetet med Sverigedemokraterna ibland skapar svårigheter att bedriva den klimatpolitik som regeringen föredrar. Hon hänvisade däremot till att regeringen slutit ett tilläggsavtal, något som heter Tidö klimat tilläggsavtal, med Sverigedemokraterna.

Sedan dess har jag läst igenom det här tilläggsavtalet om klimatpolitiken, och jag kan inte i det hitta att klimatlagen eller att arbeta med klimatlagen nämns en enda gång. Därför blir min fråga till statsministern: När statsministern värderar dessa två mellan varandra, eller avväger – som statsministern tidigare själv nämnde – klimatlagen och Tidöavtalet och de står i konflikt med varandra, vilket blir viktigast för statsministern att följa?

Ulf KristerSSon: Fru ordförande! För det första står de inte i konflikt med varandra alls. För det andra gäller lagar. Alla lagar gäller tills lagar ändras. Inom alla gällande lagar finns det gott om utrymme att driva olika sorters politik i Sverige. Det gäller socialdemokratiska regeringar, och det gäller den regering som jag leder.

I varje koalitionsregering – det tror jag att även Socialdemokraterna har något slags erfarenhet av – kan det finnas olika uppfattningar innan man går till beslut. Oftast – det är åtminstone min erfarenhet – landar vi i ett beslut, och då gäller det beslutet. Då gäller det alla regeringens statsråd, och då är det regeringens uppfattning som gäller.

Eller – vilket var vanligt förr – så landar man inte i beslut alls för att oenigheten är så stor. Det tror jag var skadligt. Häromveckan avgjorde vi till exempel ett antal tillståndsärenden. Försvarsmakten har väntat sedan år 2012 – sedan 2012 – på frågor som regeringar inte har velat döma av därför att olika legitima intressen står emot varandra. Så jobbar inte den här regeringen. Vi dömer av frågor, och sedan går vi vidare. När regeringen har fattat beslut är naturligtvis det beslutet giltigt oavsett om man hade olika uppfattningar från början.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tack för svaret! Ja, men Sverigedemokraterna var som bekant emot att införa klimatlagen. Man har också varit emot Klimatpolitiska rådet. Menar då statsministern att det är fullt förenligt att följa klimatlagen till fullo, att nå klimatmålen och att samtidigt hålla ihop Tidösamarbetet?

Ulf KristerSSon: Fru ordförande! Utan tvekan, ja. Olika partier har ju all rätt i världen att tycka olika saker. Två av riksdagens partier var, och är, emot Natomedlemskapet. Det är en legitim ståndpunkt som jag inte delar. Sverige är medlem i Nato. Man kan tycka vad man vill om den saken. Man kan tycka vad man vill om klimatlagens existens. Den finns, och regeringen respekterar den.

Överenskommelsen som hänvisas till här handlar om att hela regeringsunderlaget är eniga om nettonollutsläpp år 2045. Det är en viktig

ståndpunkt. Den förändrar ju inte lagen på något sätt, men det var en viktig grund för att underlätta samarbetet i klimatpolitiken.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tack för svaret, statsministern! Statsministern har under utfrågningen hittills nämnt vissa saker han ser som svårigheter med Klimatpolitiska rådet och så vidare. Om klimatlagen inte hade funnits när statsministern tillträdde år 2022, hade statsministern då infört den klimatlag vi har i dag?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Det är en spännande och ganska hypotetisk fråga. Jag tror inte att jag har något svar på den. Jag konstaterar att vi har den lag vi har. Den är säkert inte felfri – precis som de flesta andra lagar vi har i Sverige kan diskuteras, och ibland också reformeras. Jag nämnde i min inledning att Lagrådet hade en del invändningar på temat att den antagligen kommer att tolkas på olika sätt.

Detta underkänner inte på något sätt lagen, men det är ett intressant memento att ha med sig när så mycket av detta också handlar om lämplighet, alltså ren politik. Vi sysslar ju oftast med politik i den här och andra kammare, så jag har ingen uppfattning om den saken. Nu gäller lagen, och regeringen gör allt vi kan för att uppfylla lagen med den politik vi tycker bäst uppfyller lagen.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tycker statsministern att klimatlagen är lika viktig att följa som alla andra lagar?

Ulf Kristersson: Självklart tycker jag det.

Michael Rubbestad (SD): Fru ordförande! Tack, statsministern, för inledningsanförandet och för de svar vi hittills har fått!

Den granskning som nu behandlas gäller som bekant regeringens efterlevnad av just klimatlagen. Det är en lag som ställer krav på att klimatpolitiken ska vara långsiktig, vetenskapligt grundad och syfta till att långsiktigt nå de mål som riksdagen har fastställt. Den här granskningen bygger bland annat på kritik från Klimatpolitiska rådet – som vi har hört flera gånger – om att den klimatpolitiska handelsplanen saknar vissa uppgifter inte minst kring utsläppsprognoser och etappmål.

Det är dock viktigt att konstatera att den här typen av kritik inte är unik för den nuvarande regeringen. Redan år 2020 riktade Klimatpolitiska rådet motsvarande kritik mot den dåvarande socialdemokratiskt ledda regeringen. Detta var statsministern inne på i sitt inledningsanförande.

Då, precis som nu, framhölls att planen brast i konkretion och inte fullt ut uppfyllde kraven enligt klimatlagen. Mot den bakgrunden infiner sig en relevant fråga, inte minst i en granskning som också berör processer och systematik i regeringens arbete: Vilka åtgärder har den nuvarande regeringen vidtagit, eller ansett sig behöva vidta, för att korrigera eller kompensera för de strukturella brister i styrning och uppföljning som fanns redan under den tidigare S-ledda regeringens klimatarbete?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Först bara – för att undvika varje missförstånd: Jag nämnde att även den förra klimathandlingsplanen vållade kritik.

Det nämnde jag inte för att säga att man därmed kan bortse från kritik. Jag nämnde det bara som ett exempel på att man ofta gör just olika bedömningar, precis som jag tror att Lagrådet misstänkte att man skulle komma att göra, och att olika regeringar kanske på lite olika sätt gör olika bedömningar – och båda väcker kritik från Klimatpolitiska rådet.

Jag ser inte det här som något misslyckande. Jag tycker att det är bra med en spänstig, intellektuell, vetenskapligt förankrad diskussion om vad som är bra politik. En regering som inte tål kritik – politisk kritik eller vetenskaplig kritik – är antagligen en dålig regering. Vi tål den kritiken. Ibland gör vi förändringar efter kritiken, och ibland konstaterar vi att vi tycker olika och går vidare. Så tycker jag att det ska fungera i en seriös demokrati.

Jag tror att jag nämnde flera saker som svar på frågeställningen här ... att vi har gjort ett antal förändringar. Det gäller utsläppsinventeringar, alltså uppdrag för att bättre följa utsläppsinventeringar i Sverige. Det gällde att ta fram vägledning som handlar om klimateffektbedömningar, och den kanske mest uppmärksammade frågan har gällt klimatpolitikens kostnadseffektivitet.

Den kan ju låta byråkratisk och oförarglig, men det är en ganska kontroversiell fråga. Man kan mycket väl tänka sig klimatpolitiska insatser som till skyhöga priser – skyhöga kostnader – får kortsiktig effekt och som bara kan göras i länder med väldigt god ekonomi och aldrig exporteras till andra. Man kan tänka sig andra insatser, som görs till lägre kostnad, som fler länder skulle kunna använda sig av men som inte är lika spektakulära. Där kan man också tycka olika. Det har jag stor respekt för. Men kostnadseffektiviteten tror jag är väldigt viktig.

En del länder har nu en resa framför sig som vi gjorde för länge sedan. Det handlar om fjärrvärme och sådana saker. De kan snabbt få ned sina utsläpp till en relativt låg kostnad. Detta gjorde Sverige för länge sedan. Vi har ofta högre priser för att göra ytterligare utsläppsminskningar. Vi menar att en energipolitik som är helt fossilfri är det absolut viktigaste sättet att långsiktigt få ned utsläppen.

Den sista jag bör nämna är det otroligt viktiga i att anpassa de svenska etappmålen till EU:s gemensamma politik. Ju bredare gemensam politik vi har, desto mindre meningsfullt blir det med helt nationella separata mål i den sortens utsläpp som är globala. Där sker det nu en anpassning, och Miljömålsberedningen har den uppgiften.

Michael Rubbestad (SD): Fru ordförande! Jag är nöjd med svaret, så jag avstår från följdfråga för nu.

Louise Meijer (M): Det är väl uppenbart för alla här inne och för alla som tittar att det finns olika uppfattningar om hur det klimatpolitiska arbetet ska bedrivas. I diskussionen pratades det om tilläggsöverenskommelsen till Tidöavtalet. Jag vill bara uppmärksamma att den heter Klimatpolitik för att nå hela vägen till netto-noll och innehåller ordet klimat 55 gånger.

Med det sagt ska ju konstitutionsutskottet först och främst granska formella sidor och den formella utövningen från regeringens sida när det kommer till lagarna. Med det sagt är min fråga: Enligt klimatlagens 2 § ska regeringen

bedriva ett klimatpolitiskt arbete som är inriktat på att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser. Då är min fråga om statsministerns bedömning är att regeringen bedriver ett sådant klimatarbete.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Som så ofta finns ett kort och ett långt svar. Det korta är ja. Vi bedriver ett sådant arbete. Och sedan, precis som Louise Meijer var inne på, finns det många olika hur-frågor på detta. En del av de hur-frågorna är ganska okontroversiella och har blivit okontroversiella. En del är fortsatt väldigt kontroversiella i svensk politik och internationellt. Det mest välkända i detta är ju energipolitiken, även om jag har en känsla av att energipolitiken också minskar i kontroversialitet både i Sverige och internationellt. Så det finns olika uppfattningar om hur-frågorna, men jag uppfattar att det är en väldigt tydlighet i att-frågan.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Tack, statsministern, för svaren hittills! Det framstår nästan som att det blir en debatt om hur:et i stället för den formella granskning vi har i det här utskottet. Jag skulle vilja höra litegrann kring det statsministern sa i början av sin inledning om just vad lagrådet sa inför att man fattade beslut om klimatlagen. Statsministern utelämnar ju det som Lagrådet också skrev om att ett av skälen till att man i sitt yttrande konstaterade risken med de här situationerna där det kan råda delade meningar ... det är ju också att det inte finns några sanktioner eller så i den här lagen, utan man överlåter i stället till riksdagen. Det var i alla fall riksdagens svar – kanske också regeringens mening – när man klubbade den här propositionen att det var genom riksdagens kontrollmakt, bland annat konstitutionsutskottet, man i stället skulle se att regeringen efterlever klimatlagens krav. Så då blir min fråga litegrann kring statsministerns citering av Lagrådets kritik där, ifall det är så att statsministern anser att den här lagen är felkonstruerad kanske. Borde den ändras på något sätt?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Får jag först bara säga att jag har väldigt stor respekt ... Jag nämnde det här med Lagrådet bara för att säga att det vi ofta sysslar med i Sveriges riksdag ju bokstavligt talat är politik, och halva poängen med politik är ju att man ofta tycker olika och ibland försöker nå fram till enighet – och ibland nå fram till votering – och båda sakerna är helt legitima. Så det var liksom ingen ... Jag underkänner inte det här utan konstaterar bara att det ofta är svåra bedömningar och framför allt i den sortens lagstiftning. Det finns säkert fler exempel på detta. För att ta ett helt annat exempel har vi ju till exempel gjort barnkonventionen till svensk lag – också ett välkänt exempel på svåra bedömningar när man sedan ska tillämpa detta mer juridiskt.

Det traditionella sättet i Sverige är ju att regeringen svarar inför riksdagen, och jag tycker att det är en ordning som fungerar väl. De här båda exemplen som vi har nu – klimatpolitiken med klimatlagen ... vi har det finanspolitiska ramverket som också är lagreglerat där regeringen svarar inför riksdagen. Såvitt jag vet finns inga sanktionsmöjligheter där heller – i vart fall inga andra än att riksdagen kan vara väldigt ilsken på en regering och säkert ibland haft skäl att vara det också.

Jag tycker att det här fungerar relativt väl, och så brukar demokratin arbeta. Jag har inte haft skäl att fundera på om klimatlagen ska ändras eller inte. Vi har inga sådana förslag på gång just nu, utan vi tillämpar den lag som ligger.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Det är väl bra att få det klarlagt, tänker jag, eftersom det lät lite ... Jag tolkade statsministern, och då är det bra att få svar på ifall det fanns några sådana planer.

Statsministern hade tidigare några exempel på områden, till exempel när det gäller kriminalpolitik, där det kanske är ... där fokus, givetvis – det tror jag att alla är överens om – är att bekämpa brott. Men det betyder inte att exempelvis Polismyndigheten inte också kan ha ett klimatomställningsarbete, exempelvis. Jag tror att det är så man ska tolka det, att alla bidrar på olika sätt till att uppfylla klimatlagens mål.

Då kommer jag till min fråga, det här med jordbruk och livsmedel. Jag tänker att det kanske är en mer närliggande fråga där man kan tänka sig att det finns en mer aktiv politik än när det gäller kanske exempelvis på Justitiedepartementet och så. Jag vill bara se ifall statsministern håller med mig om det.

Dessutom skulle jag gärna vilja höra lite mer kring det här med hur statsministern menar att det har blivit ett bredare underlag med fler myndigheter. Statsministern kanske kan specificera lite mer kring vilka myndigheter som bidrar mer till att ge regeringen ett bättre underlag än det som man har haft tidigare.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag delar upp det i tre saker. Först, bara för att understryka: Jag tror att vi är eniga om detta, alltså att klimat ... Hela regeringen och därmed också alla de myndigheter som lyder under regeringen binds av de beslut som fattas, inklusive klimatpolitiken, naturligtvis.

Jag ville bara understryka att man när man gör det måste inse att många departement, statsråd och myndigheter har andra huvuduppgifter. Det tycker jag att man ska ha respekt för, så att man liksom inte gör ... så att man inte suboptimerar. Jag tog bara ett exempel. En bil som inte rycker ut förbrukar naturligtvis inget bränsle, men det hade varit dålig kriminalpolitik att begränsa. Det kanske var ett dåligt exempel – det kan vara på många sätt.

Det kortsiktiga kan inte stå i vägen för den långsiktiga uppgiften. Myndigheter har många andra viktiga uppgifter också, när det gäller jämställdhet och många andra saker som myndigheten ska tillämpa, men det står inte i vägen för myndighetens grundläggande uppgift att utföra sina uppgifter. Men det är vi säkert överens om. Jag tyckte bara att det var ett intressant sätt att beskriva att alla inte har samma uppgift dagligdags.

När det gäller jordbruken vill jag ändå säga att jag är lite ... När det gäller jord och skog är jag lite mer bekymrad just nu därför att det pågår ett internationellt arbete som gärna ser den svenska skogen som en oändlig källa för andra länders klimatutsläpp.

Sverige och Finland bedriver ett intensivt arbete just nu för att få andra EU-länder att förstå att det alltså inte är så att den svenska skogen är en fri resurs för alla andra. Det är otroligt viktigt, och det blir extra viktigt just nu när vi

också har haft en svagare tillväxt i skogen. Torka, bland annat, ligger bakom detta. Den växer inte lika mycket, och därmed minskar dess förmåga att ta upp. Här är jag lite bekymrad. Vi bedriver ett rätt intensivt arbete för detta.

Det kan inte vara så att ... Ett snabbt sätt att bli av med utsläpp skulle vara att stänga ned all svensk biltrafik. Alla förstår att det vore uppenbart omöjligt och dåligt på alla tänkbara sätt, men det skulle snabbt minska vägutsläppen, onekligen. Ett annat sätt vore att sluta avverka svensk skog. Det skulle få förödande konsekvenser, men visst skulle det snabba på en måluppfyllelse i skogens upptag.

När det gäller frågan om myndigheter kan jag inte det här i detalj. Jag tror att ni säkert hade den diskussionen uppe också med klimatministern. Men det är, nu ska vi se här ... Inför 2023 års handlingsplan utökades antalet myndigheter som fick i uppdrag att ta fram dem. Exakt vilka myndigheter det är vet jag faktiskt inte. Det är ett antal myndigheter som har fått nya uppdrag, men jag tror att Romina Pourmokhtari har svarat på sådana frågor.

Ordföranden: Följdfråga, Jessica Wetterling?

Jessica Wetterling (V): Förlåt, jag har egentligen en annan följdfråga, men jag skulle gärna vilja ... Du nämnde ingenting om livsmedel, Ulf Kristeresson. Jag skulle bara snabbt vilja få det och sedan kunna ställa min följdfråga.

Ulf Kristeresson: Fru ordförande! Livsmedel ...

Jessica Wetterling (V): ... och jordbruk. Jag nämnde båda – ifall det hade nära koppling till klimatlagen, mer än exempelvis Justitiedepartementet och polisen, och ifall du instämmer i det.

Ulf Kristeresson: Det är klart att en del sektorer har större påverkan. Allt som har med infrastruktur att göra har naturligtvis rejäl påverkan. Framför allt har allt som har med energiproduktion att göra en jättestor påverkan. Mycket som har med jordbruket att göra har det i kraft av utsläpp från fordon, naturligtvis.

Därför har jag länge tyckt, även om det kanske ligger bortom frågan, att det, ju mer vi kan använda biodrivmedel för den sortens fordon, där det är svårare att ersätta och elektrifiera, är alldeles uppenbart. Det gäller även samma sak nu i gruvsdrift, där vi har ett antal begynnande elektrifieringar som antagligen hör framtiden till. En del fordon är så groteskt stora att de är svåra att elektrifiera, i varje fall än så länge.

Med jordbruket har vi dessutom en annan fråga, och det är om vi skulle kunna ersätta en del av importen av den sortens gödningsmedel som är väldigt utsläppsskadligt. Nu är det visserligen utsläpp som sker i andra länder vid produktionen, men det är globala effekter. Man får alltså inte vara alltför snäv här, men för att vi skulle kunna tillverka det själva kräver det väldigt mycket fossilfri el. Det finns alltså många olika aspekter på detta.

Jag tycker att en av de intressanta poängerna här är att utsläppen är globala. Vi har ingen nytta av att bara förflytta utsläppen från Sverige någon annanstans. Om vi skulle lägga ned stora svenska industrier skulle vi alltså snabbt kunna minska de svenska utsläppen, men det skulle inte minska de globala utsläppen ifall de flyttar någon annanstans. Det är därför

utsläppshandelssystemen är så otroligt bra på olika sätt, för de tar hänsyn till de globala effekterna.

Ordföranden: Jag tror att vi ska vara försiktiga med att gå in på själva sakpolitiken i miljödebatten, för då kan den här diskussionen bli väldigt lång. Vi får hålla oss till det som konstitutionsutskottet granskar.

Jessica Wetterling hade en mycket kort följdfråga.

Jessica Wetterling (V): Jag ber om ursäkt. Det var just det som statsministern missade – den delen i min första, eller min föregående fråga. Jag ville gärna höra statsministern om just livsmedelsgrejen också eftersom regeringen ganska nyligen presenterade en ny livsmedelsstrategi.

Där konstaterar bland annat Klimatpolitiska rådet att man helt saknar hur den ska relatera till målet i klimatlagen om att minska utsläppen. Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt, faktiskt, just att den nya strategin inte alls gör det, när det ändå är ett så pass närliggande område jämfört med vissa andra områden.

Då blir min fråga om det kanske inte är ganska rimligt att den årliga sågningen också är en årlig sågning av regeringens klimatpolitik.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Vi närmar oss onekligen diskussioner om sakpolitik här. Jag måste erkänna att jag inte är helt uppsjungen på exakta kopplingar mellan livsmedelsstrategin och just klimatlagens olika delkomponenter. Den frågan får vi nog ta separat, tror jag.

Gudrun Brunegård (KD): Fru ordförande! Tack, statsministern, för svaren så här långt!

Jag skulle vilja fråga: På vilket sätt skiljer sig den nuvarande klimat-handlingsplanen från den föregående, som fanns under den förra regeringen. På vilket sätt bedömer regeringen att förutsättningarna att uppnå nettonoll 2045 har förändrats med anledning av en ny klimathandlingsplan?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Det är sannolikt en seminarielång fråga, men jag kan ta bara några korta saker.

Det första är tidsperspektivet. Vi lägger lite större tonvikt vid de långsiktiga processerna i detta och att ett antal av de nödvändiga förutsättningarna för nettonoll är en helt annan energiproduktion. Det är väl känt. Man behöver inte ha så att säga ... Att man tycker olika om energipolitiken är så väl känt att jag inte kommer att gå in på det här, men för oss är det en fundamental skillnad.

Det andra är att vi gjorde en kortsiktig anpassning av reduktionsplikten, som var den tidigare regeringens paradgren för att snabbt minska utsläppen från vägtrafik. Jag har all ... Man kan tycka olika om detta också. Vi delade inte den bedömningen, och vi hade bränslepriser i Sverige som fick väldigt stora konsekvenser.

En tredje fråga är naturligtvis EU-politiken. Ni som följde det svenska ordförandeskapet i EU vet att klimatfrågorna och Fit for 55 – detta lite märkliga begrepp – var en central punkt i allt detta.

Det är en stor framgång att vi nu får en gemensam klimatpolitik så långt det över huvud taget är möjligt, eftersom utsläppen är globala. Då kan man säga

att EU inte är globalt. Nej, men om EU kan enas kan det bli ett föredöme också för andra globala aktörer i världen, även om jag tycker att det just nu ser ganska dystert ut.

Om man tittar man på vad som händer i USA, i Kina och på andra platser ser man att EU är en lysande fyr, men fyrar behövs i de här svåra tiderna. Så det är väl några saker som skiljer.

Ordföranden: Har Gudrun Brunegård ytterligare en följdfråga?

Gudrun Brunegård (KD): Tack, jag är nöjd.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, statsministern, för inledningen och svaren!

Jag vill inledningsvis läsa ett centralt stycke ur propositionen *Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige*, som riksdagen antog den 5 juni 2017: ”Det är ytterst en politisk avvägning mellan krav på fasthet och flexibilitet som avgör hur långtgående befogenheter och skyldigheter framtida regeringar bör få ... Regleringen bör lämpligen utformas med viss flexibilitet så att t.ex. målen för klimatpolitiken vid behov kan ändras utan att lagen måste ändras.”

Enligt lagen finns det två typer av klimatomål. Å ena sidan finns fasta eller bindande mål. Då används ordet ”ska” i lagtexten, till exempel: ”senast 2045 inte ska några nettosläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp”. EU-målet är ett annat exempel: ”Växthusgasutsläppen från inrikes transporter ... ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010.”

Å andra sidan finns flexibla mål. Då används ordet ”bör” i lagtexten. Etappmålen för 2030 och 2040 är exempel på sådana mål som kan ändras utan att lagen måste ändras.

Jag vill gärna att statsministern resonerar kring dessa kvalitativt annorlunda mål, som så ofta sammanblandas i vår klimatpolitiska debatt.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag tycker att Mauricio Rojas på ett bra sätt beskriver lagens övergripande intentioner men också lagens respekt för att politik kan vara olika. Man kan ha olika medel för att nå samma mål. Det finns flexibilitet inom vissa gränser för att agera på olika sätt men kanske också ett mått av respekt för att det kan hända saker på vägen som ändrar förutsättningarna.

Jag tycker att EU:s gemensamma klimatpolitik är en sådan förändrad förutsättning, i ökande grad, ska jag snarare säga – det är inte en binär fråga. Det vore väldigt opraktiskt om man skulle ändra lagen varje gång man ska ändra det politiska innehållet. Så gör vi inte på andra områden.

Vi har ju ... Många lagar ändras, men många lagar är exakt desamma. Sedan har vi olika politiska sätt att leva upp till lagarna. Jag tycker att det är ganska välformulerat på det sättet. Det här säger jag mer som ... Det är inte min uppgift att recensera lagarna, men jag tycker att det låter framsynt att göra på det sättet.

Det kanske också var det som gjorde att Lagrådet påpekade att det finns ganska stort tolkningsutrymme i detta och att det också skapar utrymme för

enighet och därmed för politisk debatt om huruvida man når de här målen över huvud taget. Jag tycker inte att det är ett underkännande utan bara konstaterande av att politik har betydelse, ibland i smått men ibland i riktigt stora saker.

Det har enorm betydelse vilken energipolitik man för i ett land, till exempel. Titta på Tyskland just nu, som för en helt annan energipolitik än den som vi i Sverige vill föra. Det får enormt stora konsekvenser för konkurrenskraft men också för klimatutsläpp. Det är deras val, men vi fattar inte den sortens beslut.

Ordföranden: Då kollar vi om det finns ytterligare följdfrågor. Vi börjar med Centerpartiet.

Malin Björk (C): Ordförande! Tack, statsministern, för alla svar hittills!

Det har ju nämnts tidigare, apropå en fråga som statsministern fick, om det fanns anledning att ändra den här lagen. Jag uppfattade statsministerns svar som ett nej och att det inte finns anledning att göra någon ändring.

Samtidigt finns det inga sanktionsmöjligheter, som vi kan konstatera, om vi nu ska bedöma om den här lagen har följts eller inte. Det är faktiskt, vilket också står i förarbetena, konstitutionsutskottet som i slutändan har att säkerställa att regeringen följer klimatlagen.

Ett av skullkraven i lagen är att det klimatarbete som regeringen gör ska vila på vetenskaplig grund. Vi har varit inne på det tidigare med Klimatpolitiska rådet och att statsministern och regeringen inte delar Klimatpolitiska rådets bedömningar om utsläppen, som också är ett skullkrav om man säger så. De ska minska.

Vi i KU ska göra utvärderingen av hur regeringen fullföljer klimatlagen. Vilken vetenskaplig metod använder regeringen som skiljer sig från Klimatpolitiska rådets för att säkerställa att regeringens politik vilar på vetenskaplig grund?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Återigen, vi underkänner inte, på samma sätt som den förra regeringen, Klimatpolitiska rådets olika synpunkter. Man konstaterar att ett antal saker tar man till sig, för ett antal saker delar man inte bedömningen som de gör.

Jag kan inte svara på exakt vilka andra myndigheters analyser det är. Allt detta har ni säkert diskuterat också med Romina Pourmokhtari. Jag kan inte svara på just detta.

Att vi på några punkter har en annan bild av regeringens måluppfyllelse och framtida måluppfyllelse är alldeles uppenbart. Men jag kan inte de sakerna i detalj.

När det gäller att eventuellt ändra lagen har vi inga sådana planer just nu. Men som jag själv nämnde för en liten stund sedan finns på några områden saker som gör mig lite bekymrad. Jag kan inte bedöma i vilken mån det skulle kräva lagändringar eller inte.

Det som kanske bekymrar mig allra mest just nu är kopplingen till svensk skog. Där är jag genuint bekymrad. Jag vet att många centerpartister också är bekymrade över den saken. Där är jag rädd att man skulle få drakoniska

konsekvenser för svenskt skogsbruk om man skulle tillämpa en strikt tolkning av svenska skyldigheter gentemot andra länders utsläppsmöjligheter.

Där är jag rejält oroad. Om detta kräver lagändringar har jag ärligt talat ingen aning om just nu. Men att det kräver en väldig svensk försiktighet för att inte försämra svensk konkurrenskraft och svenska skogsägares förmåga att bedriva skogsbruk är jag helt övertygad om.

Camilla Hansén (MP): Fru ordförande! Tack, statsministern.

Statsministern svarade tidigare på min fråga om hela regeringen står bakom politiken som medvetet leder till ökade utsläpp mitt i brinnande klimatkris, trots att vi har en lag som syftar till att de ska minska. Jag uppfattar statsministerns svar som att regeringen står bakom den politiken och att regeringen gör vad den kan för att uppfylla lagen på det sätt man själv tycker är bäst.

Det här har lett till att Sveriges kurva över utsläppsminskningar har stagnerat den här mandatperioden, som är det vi granskar.

Det här är ett komplicerat ärende på det sättet att den konstitutionella granskningen om huruvida regeringen uppfyller lagen är svår att resonera kring, och utan att resonera kring huruvida syftet med lagen uppnås eller inte.

Statsministern sa att klimatpolitiken ska bidra till Sveriges konkurrenskraft, hushållens ekonomi och EU:s lagstiftning. Ungefär så uppfattar jag statsministern.

Syftet är ju att minska utsläppen för att hindra farliga störningar i klimatsystemet. Att hindra farliga störningar i klimatsystemet är lagens syfte.

Här får regeringen kritik för att en bristande strategi gör det svårt för hushåll och företag att fatta genomtänkta beslut när det gäller omställningen, till exempel att fatta genomtänkta investeringsbeslut.

Både Klimatpolitiska rådet och Finanspolitiska rådet har sagt att regeringens politik ökar kostnaderna för omställningen. Hur menar då statsministern att klimatpolitiken är effektiv när kostnaderna ökar och det blir svårare för hushåll och företag att fatta genomtänkta beslut och ställa om?

Hur resonerar statsministern när det gäller kostnadseffektivitet i enskilda åtgärder kontra en övergripande samhällsekonomisk effektivitet?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Först tycker jag att det är rätt uppenbart att vi har fundamentalt olika syn på de här frågorna. Fundamentalt olika syn. Det är jag den första att erkänna.

Om vi stänger ned all tung trafik i Sverige, stänger industrier och slutar att avverka vår skog skulle det vara enklare att snabbt nå ett antal klimatpolitiska mål, och bara dem, till enorma samhällsekonomiska kostnader. Det kan inte vara ens Miljöpartiets uppfattning att vi ska göra på det sättet. Men det är en fullt teoretiskt möjlig väg att gå.

Vi menar att vi ska göra tvärtom. Bygg Sverige starkt: En stark nationell ekonomi, en stark hushållsekonomi, kunder som har råd att efterfråga klimatsmarta produkter, en energipolitik som gör att det finns den el som gör att man kan ersätta gammal el med ny och renare el och alla de sakerna. Det är politik. Där kan man tycka genuint olika.

Den fråga som kommer tillbaka hela tiden är: Var det rätt eller fel att ändra reduktionsplikten, och därmed låta bli att ha extremt höga bränslepriser som drabbade helt vanliga hushåll, som minskade legitimiteten för klimatpolitiken och dessutom var en dålig ekonomisk politik? Var det rätt eller fel?

Vi tyckte att det var rätt att bryta banan av ständigt högre bensin- och dieselpriser. Andra tyckte då att det var fel. Andra har därefter ändrat sig, alldeles uppenbart, och tycker numera att det var rätt att bryta den banan. Det är också politik. Man kan tycka olika om detta.

Vi har i stället en långsiktigare plan där framför allt energipolitiken och den europeiska politiken är i fokus för den svenska nationella klimatpolitiken.

Camilla Hansén (MP): Tack, ordförande.

Man kan tycka olika om politik. Jag tycker att det är intressant att statsministern raljerar över politiska förslag som det inte finns något parti som står för. Inget parti vill att vi ska sluta bruka skog, stänga ned all biltrafik, och vilka andra exempel det nu var som statsministern ville bygga upp som något slags halmgubbe.

Man kan tycka olika om politik. Men här är poängen huruvida politiken leder till att uppfylla lagens krav. Man vill ha kostnadseffektiv politik. Man vill ha politik som hjälper hushållen. Gör den det?

De som har till uppgift i klimatramverket som vi har att granska alla regeringars politik säger att den inte gör det. Det hjälper inte hushållen, och det hjälper inte företagen. Det ökar kostnader, och det ökar utsläppen.

Min avslutande fråga är ändå efter den stund vi har haft här med alla frågeställare och statsministerns svar: Är det statsministerns uppfattning att regeringen uppfyller klimatlagens syften och krav?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Svaret är ja. Det är regeringens uppfattning.

Amalia Rud Stenlöf (S): Jag skulle vilja ställa lite frågor om Klimatpolitiska rådet.

Jag har noterat att statsministern när Klimatpolitiska rådet har kommit med sin kritik i intervjuer har sagt: Det finns olika åsikter. Därför skulle jag vilja veta om statsministern tycker att Klimatpolitiska rådet är ett seriöst expertorgan.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Självklart tycker jag det. Det tror jag även den förra regeringen tyckte, som fick annan men också hård kritik. Den ansågs inte leva upp till lagens krav. Men den regeringen gjorde en annan bedömning. Jag tror att inte heller den underkände Klimatpolitiska rådet på något vis. Men den tyckte att man hade annan bedömning för sin politik.

Det tycker jag är en helt rimlig kombination. Regeringar får utstå kritik hela tiden, ibland vetenskapligt grundad. Ibland tycker olika bedömare på vetenskaplig grund olika. Ibland är det ren politik. Det är inte heller oseriöst.

Olika bedömare har olika uppfattning om vad som är rätt politik. Jag har stor respekt för detta. Det gäller på klimatpolitikens område. Det gäller på finanspolitikens område. Det gäller på socialpolitikens område och på säkerhetspolitikens område. Man kan göra genuint olika bedömningar.

Amalia Rud Stenlöf (S): Tack för det svaret.

Då har jag en fråga angående hur regeringen arbetar för att Klimatpolitiska rådet ska få det underlag som regeringens klimatpolitik bygger på.

Om man går in på Klimatpolitiska rådets hemsida står det väldigt tydligt där att de inte endast ska granska regeringens politik utan att de även har till uppgift att utvärdera det kunskapsunderlag och granska de modeller som regeringens klimatpolitik bygger på.

Jag har noterat den senaste tiden att klimatministern har frångått en tidigare praxis att närvara när Klimatpolitiska rådet presenterar sin rapport. Jag har också noterat att landsbygdsministern har tackat nej till att delta på möten med Klimatpolitiska rådet. Jag har också noterat att Klimatpolitiska rådet i stället har börjat skicka öppna brev till regeringen med pressmeddelanden för att förklara sina åsikter och sina slutsatser för regeringen.

Därför undrar jag: Hur är egentligen regeringens förhållningssätt till Klimatpolitiska rådet? Hur fungerar det när regeringen ska delge sina modeller och kunskapsunderlag för Klimatpolitiska rådet?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Det är intressanta frågor. Jag kan inte de exakta modellerna som enskilda departement arbetar med gentemot Klimatpolitiska rådet. De frågorna tror jag är bättre att man ställer till Romina Pourmokhtari.

Amalia Rud Stenlöf (S): Jag menar ändå att statsministern har ett helhetsansvar för regeringens samlade politik. Tycker statsministern att samarbetet med Klimatpolitiska rådet fungerar bra i dagsläget, eller är det något som behöver utvecklas där?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Att jag har ansvar för allt som händer i regeringen och i Regeringskansliet är jag väl medveten om. Det betyder inte att jag har detaljkoll på varje process som sker varje dag. Det finns skäl till att vi har ansvariga statsråd.

Ni har haft Romina Pourmokhtari här. Jag är säker på att ni har ställt de frågorna till henne.

Michael Rubbestad (SD): Fru ordförande! Jag bedömer att jag har fått svar på mina funderingar. Jag vill tacka statsministern för svaren och avstår ytterligare följdfråga.

Louise Meijer (M): Nu har vi lyssnat i ungefär över en timme till inlägg i den klimatpolitiska debatten. Konstitutionsutskottet ska framför allt granska klimatlagens efterlevnad när det kommer till den formella delen, även om nästan samtliga frågor har varit inriktade på den materiella delen.

Med det sagt finns det om man inte är nöjd med regeringens politik andra sätt än att genom konstitutionsutskottet få till en debatt, och använda riksdagens andra verktyg för att uttrycka sitt missnöje.

Men jag ska gå lite mot strömmen och försöka ställa frågor om den formella delen. Jag undrar om statsministern skulle kunna redogöra för det. Det ansvariga statsrådet, fackministern, har i och för sig varit här.

Klimatpolitiska rådet noterade förbättringar i effektbedömningar när det kommer till klimathandlingsplanen, jämfört med tidigare socialdemokratiskt ledda regering när den lämnade in sin klimathandlingsplan med ansvarigt miljöpartistiskt statsråd.

Då undrar jag: Vilka initiativ har regeringen vidtagit som har bidragit till dessa förbättringar i klimathandlingsplanen?

Ulf KristerSSon: Fru ordförande! Jag tror jag har varit inne på dem på en övergripande nivå. Jag läste naturligtvis också er utfrågning av klimatministern. Jag tyckte att hon beskrev relativt väl de olika förändringar som har skett. Jag har inga ytterligare detaljer kring detta.

Det är säkert förbättringar som har skett utifrån tidigare kritik. Nu diskuterar vi bara olika bedömningar. Många kritikpunkter som kommer löpande, tror jag, och det gäller både den förra regeringen och den här regeringen, är också saker man tar med sig i arbetet, och man gör förbättringar till nästa gång.

Det här är ingen svartvit materia. Tvärtom kan det finnas väldigt många synpunkter som kanske går lite under radarn och inte väcker lika mycket uppståndelse men som verkligen förbättrar det nästkommande arbetet. Jag har ingen annan uppfattning än den som Romina Pourmokhtari har redovisat.

Jessica Wetterling (V): Tack, ordförande!

Statsministern var i sin inledning inne på rapporten från Klimatpolitiska rådet och kanske även från Finanspolitiska rådet när man utvärderar regeringens politik och även tidigare regeringars. Det finns brister och en del att göra för att nå målen till slut.

Min väldigt korta följdfråga är ifall statsministern är orolig över huruvida Sverige kommer att nå 2045-målet och även de mål som är för 2030 och 2040.

Ulf KristerSSon: Fru ordförande! I grund och botten är jag inte orolig över att vi kommer att nå de målen om vi för en klok politik för att komma dit. Den här regeringen är helt övertygad om att den grundläggande politik som vi för tar oss dit. Det är jag i grund och botten inte orolig för.

Sedan finns det mycket inom ramen för det som man kan oroa sig för ändå. Jag är rätt oroad för vad geopolitiken just nu betyder också för klimatpolitiken. Det är många länder som vänder sig inåt, en minskande världshandel och lågkonjunktur. Stora oroligheter kommer alltid att skapa väldig dramatik och ibland sätta andra politikområden åt sidan. Lågkonjunktur kommer att pressa väldigt många hushåll. Så det finns många orospunkter just nu; det vill jag verkligen understryka. Men jag känner mig väldigt övertygad om att Sverige har väldigt goda förutsättningar att nå våra klimatmål.

Ordföranden: Finns det ytterligare någon följdfråga från Vänsterpartiet?

Jessica Wetterling (V): Nej.

Ordföranden: Har Kristdemokraterna någon följdfråga?

Gudrun Brunegård (KD): Tack, även jag känner att jag har fått svar på de frågor som jag ville ställa!

Ordföranden: Har Liberalerna någon följdfråga?

Mauricio Rojas (L): Jag tackar statsministern än en gång för svaren och inledningen. Jag har inga fler frågor att ställa.

Ordföranden: Då uppfattar jag att vi behöver gå vidare i ärendelistan. Vi avslutar därmed utfrågningen vad gäller regeringens efterlevnad av klimatlagen och går över till ärendet som handlar om statsråds uttalanden om Migrationsverkets handläggning av medborgarskapsärenden, det vi kallar för G23 och 30 i våra sammanhang. Statsministern har möjlighet till en kort inledning även här. Varsågod!

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Ledamöter! Det här ärendet handlar alltså om några uttalanden om medborgarskapsfrågor som jag tillsammans med övriga partiledare i regeringssamarbetet gjorde i en debattartikel den 30 november 2024.

Att bli svensk medborgare handlar i grunden om att fullt ut bli en del av det svenska samhället, att ta del av alla rättigheter och att fullgöra alla skyldigheter. Möjligheten att bli medborgare ska därför bygga på att man är beredd att bidra till det gemensamma och acceptera de demokratiska värderingar som under lång tid har utvecklat och format vårt land – och att ytterst med vapen i hand vara beredd att försvara de värderingarna mot angrepp i krig.

Men alldeles för länge har kraven för att bli svensk medborgare varit alldeles för lågt ställda. Det svenska medborgarskapet har kommit att betraktas snarare som en rättighet som mer eller mindre kommer av sig själv när man har vistats i Sverige under tillräckligt lång tid. Man har kunnat begå allvarliga brott i Sverige och ändå strax därefter bli svensk medborgare. Man måste inte ens kunna vårt språk eller känna till vår kultur. Många andra länder har en syn på medborgarskapet som lägger mycket större tyngd vid lojalitet och vid förpliktelser.

Sverige står sedan flera år inför flera allvarliga säkerhetshot. De är väl kända. De kommer från terrorism, från våldsbejakande extremism, från fientliga statliga aktörer och inte minst från organiserad brottslighet. Inte alls sällan bedrivs sådan säkerhetshotande verksamhet också av personer som har blivit svenska medborgare. Det är helt orimligt. Alltför lågt ställda krav för att bli svensk medborgare hotar svensk säkerhet.

Fru ordförande! Det var mot den här bakgrunden som jag och de andra partiledarna skrev en debattartikel som nu är föremål för utskottets frågor. I artikeln gav vi uttryck för vår gemensamma syn på och inriktning för det svenska medborgarskapet, både på kort sikt och på längre sikt. På kort sikt och inom ramen för nu gällande medborgarskapsreglering, det vill säga inom ramen för vår egen formulering i artikeln som löd ”i den mån det är möjligt” ville vi betona vikten av ett starkare säkerhetsperspektiv i medborgarskapsärenden.

Regeringen beslutade också just därför lite senare att Migrationsverket skulle säkerställa att förfarandet och de krav som uppställs i regleringen av

medborgarskap verkligen upprätthölls. På lite längre sikt är det regeringens ambition att gå fram med ett stort antal förslag som i grunden förändrar förutsättningarna för att bli svensk medborgare. Det kommer att krävas längre vistelsetid i Sverige. Kraven på att man verkligen lever hederligt kommer att skärpas. Medborgarskapet kommer att knytas till att man har tillräckliga kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället. Ett krav på att man kan försörja sig själv kommer att införas.

Det här är inga orimliga krav. Många svenskar tror jag, ärligt talat, tror att det redan är på det här sättet. I många länder är det här också självklarheter, men inte i Sverige – än.

Regeringen arbetar också med Grundlagsutredningens förslag att personer med dubbla medborgarskap som uppenbarligen inte vill vara en del av det svenska samhället ska kunna få sitt svenska medborgarskap återkallat. Det ska inte bara gälla dem som har lämnat oriktiga uppgifter utan också dem som har dömts för brott, brott som allvarligt hotar Sveriges säkerhet. Dessutom vill vi att det ska vara möjligt att återkalla medborgarskap vid allvarlig systemhotande brottslighet som begås inom ramen för kriminella nätverk.

Om jag har förstått det rätt är det här en inriktning som nu även andra partier, som Socialdemokraterna, ställer sig bakom. Det tycker jag är bra. Många andra till vänster i politiken vill inte ändra på nuvarande regler för medborgarskap.

Avslutningsvis, fru ordförande, vill jag understryka att vi naturligtvis varken genom de uttalanden som har gjorts eller genom det uppdrag som regeringen beslutade att ge till Migrationsverket på något vis har bestämt hur myndigheten ska besluta i enskilda medborgarskapsärenden – självklart inte. Så fungerar inte det svenska systemet.

Det centrala för oss är och har varit att i avvaktan på de reformer som vi menar är nödvändiga säkerställa att säkerhetsaspekterna enligt gällande regelverk verkligen beaktas. Därmed är jag beredd att svara på frågor.

Ordföranden: Tack för den inledningen! Då går ordet till Miljöpartiet och Camilla Hansén. Miljöpartiet är anmälade parti i detta ärende.

Camilla Hansén (MP): Ordförande! Tack, statsministern, för inledningen! Medborgarskap är en viktig fråga på många olika sätt och förknippat med både rättigheter och skyldigheter.

Frågan engagerar många just därför att man i debattartikeln uppfattar att regeringen kanske vidgar sitt utrymme en del med att påverka hur handläggningen går till. Statsministern har svarat utskottet att poängen med debattartikeln var att betona säkerhetsperspektivet i medborgarskapsärenden. Det fattades sedan ett sådant beslut som man skulle kunna säga att Migrationsverket uppmärksammas på att de ska handlägga enligt lagstiftningen.

Menar statsministern att just säkerhetsperspektivet ger skäl att vidta åtgärder som hindrar att fler svenska medborgarskap utfärdas fram till dess att ny lagstiftning träder i kraft? Hur skulle man då kunna göra det? Hur tänker man sig att den här typen av uttalande och ståndpunkt från regeringen inte

skulle påverka myndigheten när man säger att man vill att någonting ska hejdas och invänta en lagstiftning?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Om man uppfattar det som att vi ville att Migrationsverket skulle bryta mot svensk lag så uppfattar man det fel. Min bestämda uppfattning är att de som uppfattar det så inte gillar de förändringar som vi är på väg att genomföra. Det är min politiska uppfattning; det är inte fråga om utskottets granskning.

Men det kan inte råda någon tvekan om att när regeringen och regeringsföreträdare uttrycker sig om kortsiktiga och långsiktiga problem och därefter lägger ett uppdrag till Migrationsverket som Migrationsverket i det här fallet – det kan vara andra myndigheter i andra fall – agerar på inom lagstiftning, men också inom sitt beslutsmandat, är det precis så som svensk myndighetsstyrning brukar fungera och ska fungera.

Det faktum att Migrationsverket också gjorde ett antal förändringar efter det att det formella uppdraget gavs bevisar väl också att det fanns utrymme att inom svensk lagstiftning, nu gällande lagstiftning, skärpa säkerhetsaspekterna vid prövning av medborgarskap.

Allt detta har en otroligt välkänd bakgrund. De flesta minns att vi sommaren 2023, för att backa tillbaka, skärpte den formella beskrivningen av hotbilden mot Sverige. Det var en stor sak. Bara tanken på att myndigheter inte fullt ut tillräckligt noggrant använder varje verktyg för att förhindra att någon som inte borde bli svensk medborgare enligt gällande lag ändå blir det är rent ut sagt farlig.

Svensk säkerhet är alldeles för viktig för detta. Syftet var inte att ändra på någon lagstiftning då. Jag har beskrivit vilka lagar vi nu vill ändra på, och dem tar vi i ordnad form, naturligtvis.

Camilla Hansén (MP): Ordförande! Så regeringen har inte fattat beslut, men man skriver en debattartikel – och det framgår av uttalanden – om att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas fram till dess att den nya lagstiftningen träder i kraft. Det är någonting som du då kanske menar är mer till allmänheten och inte till Migrationsverket?

Om regeringen känner en oro över att en myndighet inte arbetar enligt lagens krav har väl regeringen andra verktyg i sin verktygslåda än att skriva en debattartikel om att myndigheten kanske kan dröja med vissa beslut tills man har den lagstiftning regeringen önskar på plats?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Nu tror jag att frågeställaren missuppfattar hur det fungerar i svensk statsförvaltning. Regeringar ger årligen hundratals uppdrag till myndigheter inom nu gällande lagstiftning. Det är regeringen som styr myndigheterna. Det betyder inte att man går in och tar över enskilda handläggningar – absolut inte. Det är uttryckligen förbjudet. Men regeringen styr myndigheterna.

Vill man att myndigheterna ska agera enligt annan lag får man först ändra lagen. Men inom nu gällande lag styr regeringen myndigheterna, och man gör

det normalt sett genom olika former av regleringsbrev eller myndighetsuppdrag. Det är helt naturligt.

Vi tyckte att det fanns skäl att understryka vikten av att ta hänsyn till säkerhetsaspekter i medborgarskapsärenden i den mån det är möjligt. Det understryker jag igen. Att sedan en regering föranstaltar kortsiktiga och långsiktiga förändringar i en debattartikel är heller ingen nyhet i svensk politik.

Camilla Hansén (MP): Tack för redogörelsen av regeringens verktyg, som säkert flera i rummet känner till! Men när det gäller uttalanden om att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas fram till dess att den nya lagstiftningen träder i kraft – kan man då ändå fundera i efterhand på att det kanske inte var ett vanligt styrmedel och kanske någonting som man kan förstå väcker frågor från allmänheten?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Ärligt talat: inte alls. Läser man uppdraget till myndigheten som sedan följde är det väldigt tydligt vad vi syftade på. Myndigheten responderade också på ett ganska traditionellt sätt. De såg över de verktyg de själva använde och skärpte ett antal verktyg – precis så som det brukar fungera.

Syftet var att inom ramen för nu gällande lagstiftning undvika att människor som skulle kunna vara säkerhetshot mot Sverige skulle få svenskt medborgarskap. Det var syftet – fullt lagenligt. Men regeringen ville understryka för myndigheten hur viktigt detta var.

Hans Ekström (S): Fru ordförande! Tack, statsministern, för svaren så här långt! Vi är ju inte här för att granska innehållet i regeringens politik och den omläggning av politik som skett ända sedan 2015 i olika steg, undan för undan. Det kan det finnas olika uppfattningar om, men det granskar inte vi.

Grunden ligger i den här artikeln. Jag ber statsministern att lyssna noga på vad det står i texten: Innan de nya kraven för medborgarskap är på plats finns det anledning att agera mot att medborgarskap utfärdas enligt den nuvarande lagstiftningen.

Jag funderar ändå på om statsministern inte tycker att den formuleringen är väldigt olycklig om det inte avser att styra en myndighet? Kan inte statsministern förstå att den här meningen kom att uppfattas av en del som en styrning av detta?

Sedan har vi på frågor till regeringen fått ett väldigt tydligt svar. Vi frågar om det har fattats något eller några beslut av regeringen som syftar till att minska takten eller pausa Migrationsverkets beslut i medborgarskapsärenden. Om ja, när fattades detta eller dessa beslut? Då får vi svaret: Nej, det har inte fattats några sådana beslut av regeringen som syftar till att minska takten eller pausa Migrationsverkets beslut i medborgarskapsärenden.

Det är bra då att regeringen liksom inte har gått in och gjort något mot nuvarande lagstiftning, men det där citatet ställt mot svaret från Regeringskansliet, det skär sig lite grann, faktiskt.

Då kan man ändå tänka att det här var en nödvändig politisk signal. Då kan man välja att ändå uppfatta det som en politisk puff i luften som det kändes

behov av, och sedan kom eftertankens kränka blekhet – att det kanske inte var så bra att bryta mot legalitetsprincipen. Eller hur ska vi uppfatta innehållet i det här citatet, ”att agera mot att medborgarskap utfärdas enligt den nuvarande lagstiftningen”? För mig låter det ju som att man ska bryta mot lagen.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag tror att både regeringen och svenska myndigheter är väldigt väl medvetna om vad som gäller. Jag uppfattar heller inte att myndigheten gjorde några som helst förändringar, i alla fall inte som jag känner till, förrän uppdraget från regeringen kom till myndigheten.

Frågeställaren Hans Ekström lämnar ute det jag själv nämnde: ”i den mån det är möjligt.” Det är ingen oväsentlig sak – nu gällande lag i den mån det är möjligt. Det var en artikel som sedan följdes upp av ett mer formellt uppdrag, med lite mer formaliaspråk än debattartiklar normalt sett brukar ha. Även socialdemokratiska regeringar tror jag brukar skilja på språket i en debattartikel och i formella regeringsuppdrag. Det är inte heller helt ovanligt i svensk förvaltningskultur. Men det är det formella uppdraget som gäller.

Jag har inte sett några tecken på att myndigheten uppfattat något annat än att det formella uppdraget gällde. Och den viktiga punkten i artikeln var ”i den mån det är möjligt”. Läser man hela artikeln var ju kontexten solklar: Vi ser allvarliga säkerhetsrisker som skulle kunna missas i nuvarande hantering. Därför kom också ett formellt uppdrag till myndigheten att se över om det fanns mer man kunde göra för att undvika risken att människor med säkerhetsriskerande beteende skulle bli medborgare i Sverige.

Michael Rubbestad (SD): Fru ordförande! Tack, statsministern, för inledningsanförandet och återberättandet av de nödvändiga reformer som Sverige verkligen behöver kring de svenska medborgarskapen!

Jag bedömer väl att min fråga i grund och botten redan har fått svar i statsministerns inledningsanförande, men jag vill ändå ge statsministern möjligheten att utveckla sitt resonemang kring vad innebörden var av just formuleringen ”I den mån det är möjligt ska därför åtgärder vidtas för att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas”. Och vilka konkreta åtgärder var det som regeringen syftade på i det här sammanhanget?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Först: ”I den mån det är möjligt” tror jag att man ska ta ganska bokstavligt. Det är klart att lagar – vi pratade om lagar tidigare – ger utrymme för många olika tolkningar om exakt vad som ska göras och exakt vad en myndighet kan göra inom nu gällande lagstiftning. Det är också naturligtvis trivialt att säga, men så är det ju.

Ibland är det så att regeringen till en myndighet ger ett uppdrag, per definition inom nu gällande lagstiftning, men också ger extra pengar till en myndighet för att ge dem utrymme att göra någonting. Jag vet inte om det var så i det här fallet eller inte, men så sker hela tiden. Myndigheter får uppdrag för att fullfölja regeringens politik inom nu gällande lagar. Är man missnöjd med lagen, då får man ändra lagen.

Debattartikeln handlade både om den korta sikten, vad vi kan göra här och nu, och om vad vi kan göra på lite längre sikt för att ändra lagstiftningen. Jag tror att de flesta som följer svensk politik förstår det här väldigt väl.

Sedan var det ett antal saker. Nu minns jag ... Jag kan inte gå in mer exakt på det. Jag tror inte att vi preciserade vad vi förväntade oss, om jag minns rätt. Däremot kom myndigheten tillbaka med ett antal viktiga förändringar som de ansåg att de kunde göra inom ramen för gällande lagstiftning. Det här kan inte vara svårbegripligt.

De nämnde några saker. Utgångspunkten, skrev myndigheten, var att det kommer att krävas personlig inställelse av den som söker medborgarskap. Jag tror att en del svenskar trodde att det alltid hade varit fallet, att man personligen inställer sig för att bli svensk medborgare. Så är uppenbarligen inte fallet, men det var en sådan förändring – inom nu gällande lagstiftning, det vill säga om det var möjligt. Det var en sådan förändring – mycket rimlig, tycker jag.

Man förstärkte kontrollen av identitetshandlingar. Det kan låta trivialt men är inte oviktigt i en tid där många saknar identitetshandlingar och andra förfalskar identitetshandlingar. Jag kan inte begripa hur det här kan vara kontroversiellt över huvud taget.

Sedan var vi ju självkritiska och sa att nuvarande lagstiftning räcker inte, och myndigheten kan inte gå utanför nuvarande lagstiftning. Vill man skärpa kraven rejält, då måste lagen ändras. Därför har vi påbörjat ett arbete med att också skärpa lagen om medborgarskap.

Michael Rubbestad (SD): Fru ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen kring hur det faktiskt går till att få ett svenskt medborgarskap som det ser ut i dag!

Jag funderar: Gjorde statsministern eller regeringen någon bedömning innan man valde just den här formuleringen, i och med att den skulle kunna uppfattas som ett önskemål om att ändra praxis även om det inte är ett direkt direktiv?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Inte såvitt jag vet. Jag tycker att det här ”i den mån det är möjligt” är väl ett tecken bara ... att konstatera och säga det uppenbara: att svensk lag gäller tills svensk lag ändras – men som sagt, inget annat än så. Det är så fundamentalt. Det är klart att en regering inte uppmanar en myndighet att bryta mot lagen. Självklart inte.

Louise Meijer (M): Många inlägg här tidigare har haft karaktären av just inlägg. Även om två fel inte ger ett rätt tänkte jag ändå kosta på mig att vara lite mer långrandig här i min frågeställning.

Statsministern inledde ju med att påtala säkerhetsläget och också säkerhetsbristerna som finns i handläggningen av medborgarskapsärenden. Det är naturligtvis väldigt allvarligt.

För precis en månad sedan, det vill säga den 25 mars, kom Riksrevisionen med en rapport angående Migrationsverkets handläggning av just medborgarskapsärenden. Jag tänkte läsa vad de skriver i delar.

Migrationsverket brister i vissa avseenden med att säkerställa korrekta beslut. Det handlar om att rutiner inte är tillräckligt tydliga och att det finns brister i både beslutsunderlag och handläggningssystem. Till exempel förekommer det att Migrationsverket får in information som kan tala emot ett beviljande i ett ärende men som det inte flaggas för i handläggningssystemet. Informationen riskerar därmed att inte uppmärksammas av handläggare och beslutsfattare. Ett annat problem är att Migrationsverkets bedömning av de sökandes identitet och hemvist ibland baseras på osäkra uppgifter.

Mot bakgrund av säkerhetsläget är det här naturligtvis mycket allvarliga brister som framkommer.

Mot denna bakgrund skulle jag vilja höra om statsministern skulle kunna utveckla något om det uppdrag som lades till Migrationsverket för att stärka säkerhetsperspektivet vid handläggningen av medborgarskapsärenden.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Riksrevisionen gör ju sina arbeten helt självständigt, som alla i den här kammaren vet. Regeringen har inte varit inblandad i det över huvud taget. Men man kan väl säga att deras kritik, som är intressant, bekräftar väl så att säga att det fanns ett utrymme att göra saker och ting noggrannare för att undvika att människor som inte borde få svenskt medborgarskap ändå skulle få det. Det kan man väl säga.

Det är lite olika tidsperspektiv här. Vårt uppdrag lades tidigare. Jag ser det bara som att det fanns utrymme för förbättringar av det arbetet. Det är heller ingenting konstigt. Många myndigheter får kritik då och då av Riksrevisionen. Syftet med Riksrevisionen är ju att förbättra processer av olika slag. Ibland är det hård kritik, ibland är det mer administrativ kritik. Jag lägger ingen värdering i detta. Jag tycker bara att det bekräftar att det fanns ett utrymme att göra saker – inom nu gällande lagstiftning, återigen.

Låt mig bara nämna i sammanhanget att det finns ju skäl till att vi så sent som den här morgonen med Gunnar Strömmer i spetsen beskrev hur vi nu tar bort sekretessen mellan olika myndigheter för att inte vara i ett läge där en myndighet inte kan fatta ett korrekt beslut i sitt område för att andra myndigheter har varit förhindrade att lämna information till den myndigheten. I medborgarskapsärenden är det av helt vitalt intresse. Det är ofta ett oåterkalleligt beslut, dessutom, i varje fall i nuvarande lagstiftning.

Jessica Wetterling (V): Ordförande! Jag tänkte uppehålla mig lite grann vid just det här uppdraget som regeringen gav till Migrationsverket. Vi kan säkert som partier i riksdagen ... Det bygger ju på att vi också tycker olika, så vi har givetvis olika åsikter om vissa saker. Men det här uppdraget som regeringen skickade till Migrationsverket ungefär, vi ska se här ... Debattartikeln var den 30 november 2024 och själva uppdraget fattades det beslut om den 9 januari. Så det gick ju ändå en viss tid däremellan.

Men det som jag inte riktigt förstår trots statsministerns dragning är skälen för ... Eller så här: Det här regeringsbeslutet, där finns ju också en rubrik som heter Skälen för regeringens beslut. Där listas ett antal nationella strategier och så vidare som har visat på behoven, som jag antar att regeringen anför till grund för sitt beslut att ge det här uppdraget till Migrationsverket.

Jag skulle gärna vilja att statsministern utvecklar på vilket sätt det är relevant att pågående parlamentariska eller andra utredningar som inte ens har ... ja, någon kanske precis hade redovisats och någon hade inte redovisats till regeringen, hur de kan ligga till grund som skäl för regeringens beslut när utredningen då kanske inte ens hade överlämnats till regeringen.

Visserligen har givetvis regeringen fattat beslut om att tillsätta en utredning, men man brukar väl invänta resultat, bereda genom att också skicka ut på remiss eventuellt, ta in remissinstansernas synpunkter och sedan gå vidare med resultatet av det samlade underlaget, både utredning och annat.

Jag förstår liksom inte riktigt hur det kommer sig att de här punkterna ligger till grund, eller finns under rubriken Skälen för regeringens beslut över huvud taget, för det här uppdraget till Migrationsverket. Det, tänker jag, skulle i alla fall delvis kunna visa på att regeringen förändrar politiken på det här området, vilket man givetvis som regering har möjlighet att göra. Men statsministern sa ju alldeles nyss att om man är missnöjd med lagen så får man först ändra den. Man kan liksom inte ändra styrningen innan man har ändrat lagen, utöver det som är inom det befintliga.

Då förstår jag inte riktigt hur det kommer sig att de här punkterna ens finns med i det här uppdraget till Migrationsverket.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Tack för frågan! Jag tror att vi båda förstår, ärligt talat, och att regeringens politik var välkänd. Den här regeringen tillsätter alltså inte utredningar i största allmänhet för att förutsättningslöst titta på saker, och så får man se några år senare om man tänker göra någonting åt det. Vi tillsätter utredningar för att förändra lagstiftning som vi tycker är dålig, med en ganska tydlig inriktning på vad vi vill för någonting.

Därefter vidtar ändå en process med remissbehandling. Man korrigerar sådant som inte har blivit tillräckligt bra. Man tar in synpunkter. Man väger olika frågor. Få säger lika ofta som Gunnar Strömmer att det ofta handlar om svåra avvägningar, till exempel mellan integritet och effektivitet i brottsbekämpning, en ständigt pågående avvägning där vi nu ligger väldigt tungt på att begränsa möjligheten för kriminella gäng att missbruka svensk öppenhet.

Allt detta var välkänt.

Den gemensamma nämnanen med uppdraget är också tydlig: säkerhetsaspekterna. Vi var övertygade om att det inom nu gällande lagstiftning fanns mer att göra för att se till att människor som kan utgöra säkerhetshot mot Sverige inte får svenskt medborgarskap. Vi har en lång rad exempel på människor som har bevisat sig vara säkerhetshot och där man i varje fall kan misstänka att en del sådan information hade funnits tidigare.

En del byggde på lagstiftning som först måste ändras. Den unge man som med automatik under pågående brottsutredning fick svenskt medborgarskap, till exempel, efter ett mord – en helt grotesk lagstiftning.

Vi har inte uppmanat någon myndighet att bryta mot gällande svensk lag. Vi har uppmanat dem att inom svensk lag göra allt de kan för att minska risken att säkerhetshotande personer får svenska medborgarskap.

Alla sist vill jag bara nämna att det är riktigt att artikeln skrevs de sista dagarna i november. Uppdraget gavs formellt den 9 januari på ett regeringsbeslut. Däremellan var det jul och nyår. Jag tror inte att det är något ovanligt avstånd mellan att man berättar om vad man vill göra och det formella uppdraget till myndigheten.

Jessica Wetterling (V): Jag ska ärligt säga att jag förs... Vi har givetvis olika politiska ståndpunkter, men det är inte det. Jag förstår liksom inte relevansen, ifall jag ska vara helt ärlig. Hur kommer det sig att uppdrag som regeringen ... Alltså om jag ska tolka statsministern som att de här utredningarna som man tillsätter, som givetvis har ett direktiv och som givetvis har någonting som regeringen vill åtgärda i många fall ... Men ibland är det ju också en parlamentariskt sammansatt kommitté – det brukar ju vi i KU också prata om – och då försöker man också nå en bred samstämmighet.

I KU brukar vi också prata just om det här med vikten av att vara försiktig med att förändra grundlag, exempelvis. En av dem som nämns här är ju en av de utredningarna.

Ska man tolka statsministern som att detta bara är ett beställningsverk, att regeringen redan har fattat beslut om vad resultatet ska bli och då också bortser från det remissväsen som vi har, exempelvis också Lagrådet?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Det ska man verkligen inte göra. Däremot ska man tolka det som att regeringen gick in i de här utredningarna med det bestämda syftet att göra förändringar och förbättringar. Det tror jag inte är unikt för någon regering. Ser man inga problem alls tillsätter man normalt inte utredningar för att utreda förändringar av lagstiftningen.

Däremot har vi sedan länge en svensk tradition som jag inte håller med om; man gör utredningar som man inte menar så mycket med – hyllvärmare. Man begraver problem i utredningar för att slippa ta tag i dem. Så jobbar inte den här regeringen.

Sedan tycker vi bestämt olika. Den här regeringen har en helt annan uppfattning än Vänsterpartiet om vilka som bör få bli svenska medborgare och hur det ska gå till. Det kan vi tycka olika om. Det kan också visa sig i olika utredningar, reservationer, remissvar och alla möjliga saker. Det har jag all respekt för.

Men att regeringen ville beskriva en kontext där vi såg att säkerhetsfrågorna var viktiga på både kort och lång sikt tycker jag inte alls är konstigt.

De närmare, exakta formuleringarna får man nog prata med Justitiedepartementet om. Det är Justitiedepartementet och ministern som har svarat för de exakta formuleringarna. Det har inte jag gjort.

Malin Björk (C): Tack, statsministern, för alla svar hittills!

Många av frågorna och svaren tycker jag kretsar kring själva innehållet i sak och inte formalia. Det är formalia som vi i konstitutionsutskottet granskar. Jag önskar därför att lägga diskussionen om medborgarskap helt åt sidan och bara prata om hur det här uttalandet skulle kunna uppfattas och hur det förhåller sig.

Statsministern har pratat om uppdraget till Migrationsverket, hur man såg på myndigheten som sådan och att det fanns eventuella luckor där som behövde tätas till. Uttalandet görs i en debattartikel, det vill säga en artikel som läses av alla. Vi bortser som sagt från själva innehållet, sakfrågan, och tittar bara på själva uttalandet som sådant.

Vi pratar om myndigheter, och en myndighet är inte en egen entitet; den består av en massa personer som jobbar där. De är tjänstepersoner. En tjänsteperson har ju ett förhållningssätt som utgår från saklighet, objektivitet och att man ska följa de lagar vi har. Den integritet som en tjänsteperson inom offentlig förvaltning har är också viktig.

Häromdagen kom en rapport som en forskare har tagit fram som borde oroa dem som engagerar sig för tjänstepersoners integritet. Den heter Tyst förvaltning. Där lyfts fram att tjänstepersoner blir alltmer rädda för att ta beslut. Det finns olika styrsignaler som egentligen fjärrar sig lite grann från det här med saklighet och objektivitet. Ett uttryck är att när rädslan för att göra fel blir större än viljan att göra rätt är vi illa ute i förvaltningen. Vi kommer inte heller att få effektivitet och framför allt inte kvalitet. Där är tjänstepersonens integritet väldigt viktig.

En tjänsteperson vid en myndighet får då i en debattartikel läsa att när det är möjligt ska åtgärder vidtas för att, i det här fallet då, hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas. Det är i slutänden en tjänsteperson som tar det beslutet.

Kan statsministern förstå att en tjänsteperson som läser en sådan debattartikel kan uppfatta en signal – innan myndigheten som sådan och myndighetsledningen har vidtagit någon åtgärd för att göra om de styrdokument som finns inom en myndighet? En person som läser det kan alltså uppfatta det som: Oj, jag ska låta bli att utfärda fler medborgarskap innan jag får veta vad som gäller för detta.

Kan statsministern förstå att det kan uppfattas så?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag tycker att det här är en bred och intressant fråga.

Min erfarenhet är att vi har väldigt skickliga, oväldiga och professionella myndigheter. Och människor som söker sig till myndigheter är besjälade av att utföra tjänstepersonsarbete på det sättet, under lagarna. De respekterar gällande lag och förändrad lag – vad man än själv tycker om den saken. Det är en tradition som är otroligt bra i Sverige. Och den tycker jag att vi ska värdesätta. Det är utgångspunkten.

Därför har jag otroligt svårt att se att vanliga politiska uttalanden om vad man tycker borde ske i en framtid eller ett problem som man vill peka på skulle leda enskilda tjänstemän till att tänka: Oj, nu ska jag ändra mitt beslutsfattande, trots att det bryter mot lagen. Det har jag inte stött på över huvud taget.

Då skulle mycket av vår politiska debatt i Sverige inte fungera över huvud taget. Det var också därför det var viktigt med ett uppföljande formellt uppdrag till myndigheten som går till myndighetschefen, som i sin tur på ett

professionellt sätt hanterar uppgiften i myndigheten. Det här gör varje regering många gånger varje år. Där ser jag inga konstigheter.

Några saker tycker jag är riktigt viktiga. Rädslan för att göra fel kontra viljan att göra rätt är en intressant frågeställning. Inte minst Carl-Oskar Bohlin, ministern för civilt försvar, har nämnt det flera gånger. Våra stuprör i Sverige tjänar oss ofta väl. De gör att varje myndighet vet exakt vad den myndigheten ansvarar för och förväntar sig att ta fullt ansvar där och inte ge sig in på andra områden. Ibland kan det leda till helt bisarra situationer där ganska enkla frågor inte löses; man vet inte riktigt vems ansvaret var att kapa vajern på vägen.

Där ska vi i Sverige vara lite självkritiska. Vi vill ha myndighetspersoner och chefer som vågar fatta vettiga beslut i lägen där det krävs handlingskraft. Det är svårt att lagstifta om gott omdöme. Det är ingen uppmaning till att strunta i exakt vilket ansvar man själv har. Men olika myndigheter måste kunna samarbeta och lösa problem för medborgarna. Där tycker jag att våra stuprör brister i dag.

Det leder mig i sin tur till frågan om jag kan uppfatta det. Artikelns kontext var glasklar. Uttrycket när det är möjligt var en glasklar referens till att vi har den lag vi har. Vi kommer att ändra den lagen. Det framgick också med all önskvärd tydlighet. Men det har vi inte gjort än. Jag har inte fått något påpekande om att någon kände sig osäker på om svensk lag gällde tills svensk lag ändras.

Det sista gäller en närliggande fråga, som jag tycker att frågeställaren ändå är på. Jag är allvarligt oroad över det som nu sker inom socialtjänst och på andra ställen: att man genom hot, våld och illegitim påverkan från släktingar och vänner försöker styra hur svenska beslut fattas i myndigheter. Det är riktigt allvarliga saker.

I Sverige har vi ingen tradition av att man gör på det sättet. Nu finns det flera rapporter – och jag har själv träffat några i Göteborg – som beskriver detta. Jag är allvarligt oroad över korruptionstendenser där släktingar och vänner försöker påverka hur oväldiga tjänstepersoner fattar sina beslut i otroligt viktiga enskilda ärenden.

Malin Björk (C): Statsministern! Nu flyter det här kanske i väg en del. Jag är också engagerad i fråga om korruption och sådant. Men, återigen, det är inte det som granskas här, utan vi tittar på vad regeringen, statsråden och statsministern har för ansvar. Jag vill ändå återknyta till det.

Jag har all respekt för att statsministern träffar många personer. Men när det gäller att statsministern inte har träffat på någon som har sagt att man uppfattade artikeln på det sättet tror jag kanske att det finns många som sitter och fattar beslut som statsministern inte har träffat, och om statsministern hade träffat någon som har tyckt något annat hade den kanske inte heller framfört det till statsministern. Återigen: Det är kanske inte ett kvitto på hur det här uppfattats.

Det här blir hypotetiskt. Men återigen: Det är formalian vi granskar. Man skulle kunna byta ut vissa ord i den meningen så att den rör ett helt annat

område, för att se om statsministern uppfattar det på ett liknande sätt eller upplever att det inte är någon fara att säga så.

Man kan rikta sig till exempelvis Polismyndigheten, som har fått nya verktyg: I den mån det är möjligt ska därför åtgärder vidtas för att se till att upprätta fler visitationszoner. Är det en typ av uttalande som också skulle kunna vara okej – i den mån det är möjligt? Polisen har ju rätt att upprätta visitationszoner, men säg att det kanske inte har upprättats så många visitationszoner sedan verktyget trädde i kraft.

Skulle statsministern se också ett sådant uttalande som helt oproblematiskt som en styrsignal till en myndighet? Det är bara ett hypotetiskt exempel.

Ulf Kristersson: Frågan är om vi kan vara hypotetiska här. Jag tycker att det är ganska uppenbart att ”i den mån det är möjligt” syftar till att klargöra att det här gäller inom nu gällande lagstiftning. Det var också extra relevant, eftersom vi i artikeln beskrev att vi avsåg att ändra lagstiftningen. Därför var det extra tydligt att vi såg säkerhetsproblem och säkerhetsrisker och att de måste hanteras inom nu gällande lagstiftning, i den mån det är möjligt, och att vi sedan kommer att ändra den. Jag kan inte förstå att man skulle missuppfatta vad vi syftade på med detta.

Den andra frågan är hypotetisk. Jag kan inte exakt var gränserna går för detta. Men regeringen styr aldrig myndigheterna i enskilda fall men har betydande makt över att styra myndigheter genom regeringsbeslut. Det är alldeles uppenbart. Om just det exemplet skulle vara möjligt vet jag inte. Men existensen av lagstiftningen med säkerhetszonerna har gjort att polisen använder det.

Gudrun Brunegård (KD): Jag tackar för svaren så här långt. Jag har fått svar på de frågor som handlade om huruvida de fyra partiledarna hade för avsikt att utöva myndighetsstyrning via tidningsartiklar och så vidare, likaså om man förväntade sig att myndigheten skulle bryta mot lagen. Statsministern har redogjort väldigt tydligt för att det inte var avsikten.

Men detta var som sagt en tidningsartikel. Det vi diskuterar nu, på längden och tvären, är en punkt i en större artikel som kom drygt en månad efter att halvtid i regeringsställning hade passerat. Skulle statsministern kunna redogöra lite mer för sammanhanget och övriga delar, artikeln som helhet? Jag tror att det också kan få betydelse för helhetsbedömningen.

Ordföranden: Var så god, statsministern, med den lilla brasklappen att vi håller oss till det vi granskar!

Ulf Kristersson: Ja, precis! Jag vet inte om det går att förena. Kontext är viktigt, men jag ska inte flyta ut i regeringens bevekelsegrunder och varför vi är övertygade om att en ny medborgarskapslagstiftning behövs. Men det är kontexten. Och bakom det ligger bland annat viktiga säkerhetsfrågor. Det har jag också beskrivit.

Jag tycker ändå att kontexten är viktig. Och inom den ramen ville vi beskriva att säkerhetsaspekterna i den mån det är möjligt nu bör tas på stort allvar, redan inom nu gällande lagstiftning. Det var själva sammanhanget.

Sedan har jag all respekt för att språkbruket i en artikel i en tidning – var det Aftonbladet? Jag minns inte vilken tidning det var – inte är exakt samma språkbruk som man använder i en promemoria som blir ett regeringsbeslut som går till en myndighetschef. Det tror jag inte heller är något nytt i svensk statsförvaltning. Jag kan alltså inte se att man kan ha missuppfattat detta.

Mauricio Rojas (L): Fru ordförande! Tack, statsministern, för inledningen och för svaren!

Jag vill gå vidare med den fråga som Louise Meijer ställde om Riksrevisionens granskningsrapport Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden och särskilt Riksrevisionens påstående att ”i nästan en tredjedel av beviljade medborgarskapsansökningar har den sökande inte kunnat styrka sin identitet”.

Enligt Migrationsverkets statistik har cirka 410 000 nya medborgarskap beviljats sedan 2020 fram till mars 2025 – 410 000. Det betyder att i drygt 120 000 fall kunde den sökande inte styrka sin identitet – 120 000 fall på drygt fem år.

Denna omständighet är givetvis ytterst bekymmersam ur en säkerhets-synvinkel. Jag vill gärna att statsministern kommenterar dessa siffror, som i min mening utgör den givna bakgrunden till den debattartikel som vi diskuterar i dag.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! För att inte ordföranden ska behöva påpeka detta ska jag begränsa mig till det som är under granskning. Det är alldeles uppenbart att själva bakgrunden till att det är ett stort problem beskrivs mycket väl av Riksrevisionen.

Det är klart att det är ett stort problem om många människor söker medborgarskap i Sverige, och får det, utan att kunna styrka sin identitet. Jag är den första att inse att det finns situationer där detta helt enkelt är tekniskt omöjligt. Men desto viktigare med alla andra kontroller, eftersom det är så uppenbart att det bakom denna ostyrkta identitet också kan ligga bevekelsegrunder som är rent farliga för Sverige. Att det ens ska behöva sägas är lite märkligt, ärligt talat, men så är det. Det var också det bakomliggande skälet till att skärpa lagstiftningen, vilket i sin tur ledde fram till förväntan på skärpta kontroller här och nu med nu gällande lagstiftning. Många länder, inklusive Sverige, har haft många exempel på människor som om vi hade haft rätt kunskap inte hade fått svenskt medborgarskap ens med nu gällande lagstiftning. Riksrevisionen understryker detta.

Mauricio Rojas (L): Jag skulle vilja att statsministern utvecklar sin syn på medborgarskapet. Detta efterfrågar jag eftersom det finns vissa partier som ser medborgarskapet som ett integrationsverktyg, och därför ska det vara så lätt som möjligt att få medborgarskap.

Jag förstår att statsministern inte delar denna syn på medborgarskapet som ett integrationsredskap, utan förordar en syn där medborgarskapet ses som ett integrationsbevis. Har jag uppfattat statsministern rätt i denna fråga?

Ulf KristerSSon: Ja, fru ordförande, det var ett fyndigt sätt att beskriva det, nämligen att det är ett integrationsbevis, inte ett integrationsverktyg. Jag tyckte att jag i början beskrev att medborgarskapet ytterst är en symbol för att man vill ta del av alla rättigheter och fullgöra alla skyldigheter. Jag tror att det för de flesta är intuitivt att förstå detta utan att vara medborgarskapsjurist. Att Sverige har brustit i den frågan under lång tid är alldeles uppenbart.

Camilla Hansén (MP): Det är intressant att fördjupa sig i medborgarskapslagstiftning. Jag ska ställa frågor om ärendet och uttalandena.

Det som framgick av debattartikeln i DN och även i skriftliga frågesvar till riksdagen var att åtgärder ska vidtas för att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas fram till dess att den nya lagstiftningen träder i kraft.

Vi har diskuterat kvaliteten på texten i uttalandet och i de skriftliga svaren, olika texttyper och annat. De kom de facto före någon form av beslut om lagändring. Om man ser detta i kombination med Ebba Buschs uttalande att Migrationsverket behöver se över takten på en del av de beslut som man nu fattar, givet att det finns nya beslut och ett nytt medborgarskapsprov på gång, undrar jag hur statsministern ställer sig till tågorningen.

Kan statsministern säga något om frågesvaret och DN-artikeln: ”i den mån det är möjligt”? Personligen tycker jag att det är olämpligt att styra på det sättet via en debattartikel i stället för med de verktyg som regeringen har. Det står ”i den mån det är möjligt”. Här säger hon uttryckligen att Migrationsverket behöver se över takten på en del av de beslut de fattar. Hur ska man förstå det?

Jag har svårt att uppfatta det på något annat sätt än att Migrationsverket innan beslut ska dra ned lite på takten i vissa medborgarskapsärenden. Regeringsformen säger att varken riksdag, regering eller någon annan får besluta i eller uttala sig om ett fall som rör tillämpning av lag. Frågan är om Ebba Busch har gjort ett uttalande som handlar om hur Migrationsverket ska följa lagen. Jag tänker mer på förvaltningslagen, nämligen att handläggningen ska vara skyndsam. Såvitt jag vet finns inget utrymme i förvaltningslagen för att dra ned på takten därför att det snart kommer en ny lagstiftning som kan påverka besluten.

Där är kärnan i problematiken för mig. Jag skulle vilja höra statsministern redogöra för särskilt synen på Ebba Buschs uttalande om takten.

Ulf KristerSSon: Fru ordförande! Exakta frågor om exakta formuleringar hos Ebba Busch får ni ställa till henne. Då får ni kalla henne och fråga henne om detta.

Jag svarar för den artikel som jag har varit med och undertecknat och vad regeringen har gjort. Syftet var inte att sänka någon takt i myndigheternas handläggning av olika ärenden. Syftet var exakt det som sedan formulerades i själva uppdraget till myndigheten, nämligen att försäkra sig om, i den mån det är möjligt givet dagens lagstiftning, att säkerhetsaspekterna beaktas. Det var syftet. Varken mer eller mindre.

Camilla Hansén (MP): Statsministern är här som regeringens främsta företrädare, och det är en minister i regeringen som har uttalat sig när det gäller att

en myndighet ska sakta ned på takten i väntan på regeringens beslut. Är det en rimlig ordning att uttala sig om kommande lagstiftningsförändringar eller inte?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Som jag sa: Jag svarar för vad jag har sagt och skrivit, det som anmälan gäller och vad regeringen har gjort. Om ni vill diskutera Ebba Buschs exakta uttalanden i annat sammanhang får ni kalla Ebba Busch.

Ordföranden: Till protokollet ska föras att vi har kallat Ebba Busch i det här ärendet.

Camilla Hansén (MP): Jag skulle precis säga att Ebba Busch har ju varit här, men nu frågar jag statsministern i egenskap av statsminister och ansvarig för hela regeringens arbete: Är det här en rimlig tågorordning?

Ulf Kristersson: Jag kommer inte att ge något annat svar. Jag har svarat på vad jag har gjort. Jag svarar för regeringens beslut och syftet. Jag tänker inte svara för enskilda uttalanden av en enskild minister.

Peter Hedberg (S): Ordförande! Jag ska försöka hålla mig kort med tanke på tiden.

Om en regering uppfattar att svensk lagstiftning inte efterlevs eller att en myndighet har brister har man som regering inte bara rätt utan faktiskt också en skyldighet att agera. Det är sådant som konstitutionsutskottet har anmärkt på i tidigare fall, det vill säga att regeringen faktiskt inte har agerat.

Jag uppfattar att det har varit en del sakinlägg gällande frågan om medborgarskap, precis som att det uppfattades att det var en del om den klimatpolitiska debatten i det tidigare ärendet. Men frågan rör faktiskt hur regeringen ser på tillämpningen av lagstiftning.

Jag uppfattar att det finns olika uppfattningar om hur vi ska se på tempus i artikeln, det vill säga vad som gäller i nutid och vad som tar sikte på framtid.

Statsministern har uppehållit sig mycket vid formuleringen i slutet, nämligen att i den mån det är möjligt ska åtgärder därför vidtas för att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas fram till dess att den nya lagstiftningen träder i kraft.

Jag uppfattar det som att regeringen hade för avsikt att vidta åtgärder för att förhindra att medborgarskap utfärdas enligt nuvarande lagstiftning. Har regeringen vidtagit åtgärder som innebär att det finns hinder för att utfärda medborgarskap enligt nuvarande lagstiftning?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag är inte hundra på att jag förstår innebörden.

Jag tycker att det i artikeln är solklart att vi beskriver ett långsiktigt problem där vi tänker ändra på lagstiftningen. Så ser vi ett kortsiktigt problem inom nu gällande lagstiftning som har med säkerhet att göra. Den följs sedan upp med myndighetsuppdrag som uttryckligen kopplar säkerhetsfrågor till nu gällande lagstiftning.

Jag vet inte om man kan missuppfatta det på något sätt. Jag har svårt att se att man skulle kunna missuppfatta frågan. Kontexten är säkerhet på kort sikt.

På längre sikt är det många saker som vi avser att ändra när det gäller lagstiftningen där säkerheten är en av dem.

Jag vill lägga till att myndigheter tillämpar lag. Det gör de korrekt, naturligtvis. Sedan kan det mycket väl hända att regeringen vill understryka någon speciell dimension av en lagstiftning. Då gör man normalt sett det i ett formellt beslut; man ger ett uppdrag till en myndighet att särskilt beakta någonting inom nu gällande lagstiftning. Nu beskrivs det som något märkligt eller ovanligt. Det är extremt vanligt. Jag vet inte hur många uppdrag den här regeringen och tidigare regeringar varje år har givit till myndigheterna att beakta en speciell fråga som regeringen tycker är viktig och som man tycker att en myndighet inte har fäst tillräckligt stor vikt vid. Det är inget underkännande av myndigheterna, utan det är bara ett sätt för regeringen att lite formellt säga att det här tycker regeringen är viktigt. Ibland får den en summa pengar för att verkligen ha extra resurser för detta. Det är vardagsmat i relationer mellan myndigheter och regeringar.

Peter Hedberg (S): Ordförande! Jag ska säga något som kanske förvånar statsministern. Jag tycker att det uppdrag som gavs till Migrationsverket var fullt rimligt, om jag ska uttrycka något i sak. Att se till att svensk lagstiftning efterlevs och att medborgarskap inte delas ut lättvindigt, enligt nuvarande lagstiftning, är helt rimligt. Men det är inte samma sak som att vidta åtgärder för att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas.

Det är där uppfattningarna skiljer sig åt. Min fråga var om det har vidtagits åtgärder som medföljer att svenska medborgarskap inte längre utfärdas. Det är vad som sägs i artikeln. Att vidta åtgärder som ser till att svensk lagstiftning om medborgarskap efterlevs i dag är fullt rimligt, men i artikeln uttrycks att man ska vidta åtgärder för att förhindra att medborgarskap utfärdas.

Ser inte statsministern att det finns en uppenbar risk för brist i kommunikationen om vad man har för avsikt?

Ulf KristerSSon: Fru ordförande! Nej, det ser jag inte alls, framför allt inte om man tittar på kontexten. Kontexten handlar om vilka säkerhetsrisker som finns. Det myndighetsuppdrag som gavs är exakt det som finns bilagt och inget annat.

Jag vill också påpeka att det inte var så att myndigheten bröt mot någon lag innan regeringen påpekade att man kan göra mer för att skärpa säkerhetsaspekterna. Det var bara det att vi ville att myndigheten skulle försäkra sig om att man använde alla tillgängliga medel inom nu gällande lagstiftning i den mån det är möjligt för att skärpa sin tillämpning.

Man kan väl även kalla en myndighetschef och fråga om de har missuppfattat detta. Jag har svårt att tro att de har missuppfattat detta.

Michael Rubbestad (SD): Fru ordförande! Jag tackar statsministern för alla svar hittills.

Jag bedömer nog att statsministern har redogjort för innebörd, kontext och syfte för såväl debattartikel som, i den mån det är möjligt, inom nu gällande

lagstiftning och kommande reformer. Jag har inte behov av att ställa fler följdfrågor.

Ordföranden: Jag har en kort följdfråga.

Det var inte vilka som helst som hade reagerat på skrivningarna i artikeln, utan det var före detta justitieråd och statsvetare som tog fasta på meningen, att legalitetsprincipen verkade ha satts ur spel i DN-debattartikeln. Det gäller både formuleringen ”i den mån det är möjligt”, som tidigare lästes upp, och den första meningen om att det ”innan de nya kraven är på plats finns anledning att agera mot att medborgarskap utfärdas i enlighet med den nuvarande lagstiftningen”. Det var inte fråga om vilka som hade missuppfattat intentionen från regeringen.

Kan statsministern ändå se att det fanns anledning att fundera över den formuleringen, givet också att vice statsministern i vår tidigare utfrågning nämnde att den hade varit under diskussion? Var den här formuleringen något som ni diskuterade ingående, just med tanke på att den kunde uppfattas som att man bröt mot legalitetsprincipen?

Ulf Kristersson: Nej, fru ordförande, jag var inte med i någon diskussion, såvitt jag kan minnas, om att någon skulle missuppfatta det vi skrev i artikeln. Det var verkligen inte syftet, utan syftet var precis det jag redogjorde för.

Sedan har jag väldigt stor respekt för att högt kvalificerade jurister ständigt granskar och ifrågasätter hur regeringen formulerar sig. Det är bra i en levande demokrati, så att man hela tiden har en nagel i ögat på sådana saker. Men jag har redogjort för regeringens syften, och det fanns inga andra syften.

Louise Meijer (M): Vi får väl bara notera, utifrån ordförandens fråga, att en av undertecknarna av den här debattartikeln gentemot regeringens formulering var ett tidigare före detta socialdemokratiskt statsråd.

Med det sagt vill jag bara få ett tydligt svar på frågan om syftet med skrivningen var att påverka tillämpningen av lag från Migrationsverkets sida eller för Migrationsverkets räkning, så att säga. Ville regeringen påverka hur Migrationsverket tillämpar lagen?

Ulf Kristersson: Nej, verkligen inte. Däremot ville uppdraget understryka vikten av säkerhetsaspekter i tillämpning av nu gällande lag.

Ordföranden: Finns det någon ytterligare följdfråga? Nej. Kan vi därmed lämna detta ärende? Svaret är ja.

Då går vi in på ärendet som heter Fråga om statsministerns skyldighet att överlägga med Utrikesnämnden inför fångutväxling. Den här utfrågningen kommer att vara lite speciell. Det kommer att vara en öppen del. Sedan kommer vi att övergå i en del som är sekretessbelagd och därmed sker i slutna rum. Statsministern kommer att få möjlighet till en inledning i samtliga två delar. Vi börjar med den öppna delen.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Ledamöter! Det här ärendet handlar om regeringens ansvar att överlägga med Utrikesnämnden inför den fångutväxling som ägde rum den 15 juni 2024 och som ledde fram till att de två oskyldigt fängslade svenskarna Johan Floderus och Saeed Azizi släpptes fria från iranskt

fängelse. Den dagen förra året landade alltså till slut Johan Floderus och Saeed Azizi på svensk mark. Det var resultatet av ett långt, intensivt och mycket komplicerat arbete gentemot en regim som agerar helt utan skrupler.

För regeringen har det sedan vårt tillträde varit en högt prioriterad fråga att få de båda svenskarna frigivna. Det beror i grunden på en enda sak: Ingen uppgift är viktigare för regeringen än Sveriges och alla svenskers säkerhet. Den uppgiften blir desto viktigare när svenskar är helt oskyldigt anklagade utomlands och används som gisslan för helt andra syften. Uppgiften blir ännu viktigare om det som i Johan Floderus fall dessutom beror på att man under den förra regeringen inte utfärdade den reseavrådan till Iran som borde ha utfärdats givet den unika information som regeringen redan då hade om att det var extra farligt för svenskar att åka till Iran. Den missbedömningen visade sig bli ödesdiger.

Den svenska EU-tjänstemannen Johan Floderus greps under en helt privat resa i Iran den 17 april 2022. När han flögs hem till Sverige hade han suttit fängslad i 790 dagar. När han greps på flygplatsen i Teheran rådde det alltså inte någon reseavrådan alls från Sverige till Iran, vilket i sig är både allvarligt och märkligt, eftersom den tidigare regeringen redan i mars 2022 hade fått tydliga varningar om att det fanns en ökad hotbild mot svenskar i Iran. Den ökade hotbilden berodde på att den iranske medborgaren Hamid Noury greps i Sverige i november 2019 och att den svenska regeringen den 22 december 2020 beslutade att han fick åtalas i Sverige trots att hans brott var begångna i ett annat land. Han greps i Sverige i syfte att han skulle ställas inför rätta för brott begångna i Iran på 80-talet.

Frihetsberövandet av Johan Floderus var helt utan saklig grund, men det är uppenbart att han greps som en konsekvens av att Sverige hade gripit Hamid Noury. Johan anklagades godtyckligt för spioneri, och rättegången mot honom avslutades efter ett år och tio månader i januari 2024. Åklagaren i Iran yrkade på dödsstraff. I Iran utsattes Johan Floderus för långvarig isolering i det ökända Evinfängelset i Teheran. Han fick utstå extrem psykisk påfrestning, inte minst med den överhängande risken att han skulle avrättas. Att det hotet var högst reellt bevisas inte minst av att den svenske medborgaren Habib Chaab avrättades i Iran i maj 2023.

Saeed Azizi greps i Iran i november 2023, också han helt utan saklig grund. Han dömdes i februari 2024 av iransk domstol till fem års fängelse, sannolikt även han för att öka pressen på Sverige att frisläppa iraniern Hamid Noury. Saeed Azizi var under sin tid som frihetsberövad sjuk i cancer.

Regeringen gjorde under lång tid stora ansträngningar för att förhandla hem de svenska medborgare som var fängslade i Iran på oriktiga grunder. Regeringen tog kontakter runt om i Europa, bland annat i Bryssel, Paris och Warszawa, för att få stöd men också för att om möjligt samarbeta kring snarlika fall. Den svenska ambassaden i Teheran hade många möten med det iranska utrikesministeriet.

Regeringen har i det konsulära arbetet framfört oro över de frihetsberövade svenskarnas hälsa. Regeringen begärde att få besöka dem och hade också tätt

kontakt med deras anhöriga i Sverige. Sverige upprepade gång på gång att de svenskar som hade gripits av Iran för att vara regimen gisslan måste frigges. De kraven framfördes av den svenske utrikesministern i kontakten med sin iranska motpart. Motsvarande krav ställdes också av EU:s utrikeschef i samtal med Irans utrikesminister.

Många hade alltså arbetat intensivt med att uppnå ett frigivande av Johan Floderus och Saeed Azizi. I det arbetet har det inte vid något tillfälle varit uteslutet för regeringen att göra något slags uppgörelse med Iran om det ytterst skulle krävas för att rädda svenskarnas liv.

Fru ordförande! Saeed Azizi led av allvarliga hälsotillstånd, och Johan Floderus riskerade att avrättas. Regeringen bedömde att läget blev alltmer kritiskt. Efter resultatlöst traditionellt diplomatiskt arbete fick vi klart för oss att en fångutväxling kunde ske. Den skedde klockan 11.45 lördagen den 15 juni. Då fanns det inte någon tid att sammankalla och sammanträda med Utrikesnämnden. Allt gick mycket snabbt.

Regeringen satt extrainkallad på lördagsförmiddagen, beredd i regeringsrummet, för att omedelbart kunna fatta de beslut som skulle behövas om det visade sig att de båda svenskarna verkligen kom och kunde utväxlas mot den dömda iranske medborgaren. När den svenska säkerhetstjänsten bekräftade identiteten på de båda svenskarna och att de skulle kunna föras ut ur landet i säkerhet, då fattade regeringen det beslut som krävdes för att rädda två svenskars liv. Det beslutet står regeringen tveklöst upp för. Beslutet var inte enkelt. Det var inte utan risker. Men det var rätt.

När det sedan gäller den mer formella frågan om regeringens ansvar att överlägga med Utrikesnämnden och exakt vilka kontakter regeringen har haft med nämnden i den här frågan är det som alla här inne vet sekretessbelagda uppgifter. Den delen av min redogörelse kommer strax att tas bakom stängda dörrar. Men det är min mycket bestämda uppfattning att regeringen har skött även den delen helt korrekt. Jag vill erinra om bestämmelsen i 10 kap. 11 § regeringsformen att regeringen ska överlägga med Utrikesnämnden ”om det kan ske”. Och det kunde inte ske i detta fall förrän omedelbart efteråt, vilket också skedde.

Att fatta beslutet att utväxla de båda oskyldiga svenskarna Johan Floderus och Saeed Azizi mot den dömda iraniern Hamid Noury var inget som regeringen gjorde lättvindigt. Men när alla andra alternativ var uttömda och fönstret öppnade sig för att verkligen få hem dem var det inte heller någonting som regeringen tvekade om. Kritik mot detta har framförts, ibland helt öppet, ibland dold bakom formaliteter.

En invändning som har anförts mot att Sverige borde ha agerat för att utväxla har varit att sådana beslut ökar risken för att Sverige åter ska utsättas för utpressning av Iran. Min uppfattning är att detta snarare lär oss faran av att fatta beslut om andra länder som ökar hoten mot svenska medborgare utan att samtidigt varna svenska medborgare för de hoten. För mig och för regeringen kommer oskyldiga svenska medborgares liv och säkerhet alltid i första hand.

Därmed är jag beredd att svara på utskottets frågor i denna del innan jag övergår till den del som ska hanteras bakom stängda dörrar.

Ordföranden: Tack för det! Anmälände parti i detta ärende är Socialdemokraterna. Ordet går till Hans Ekström. Var så god!

Hans Ekström (S): Tack, fru ordförande! Tack så mycket, statsministern, så här långt! Som statsministern sa är möjligheten att ställa frågor begränsad i den här delen. Jag vill bara påminna om att vi naturligtvis är väldigt glada över att Johan Floderus och Saeed Azizi har kommit hem till Sverige. Det vi ska granska är inte ärendet i sig. Det ligger inte på det här utskottet. Det kan ju finnas anledning att påminna om det med tanke på de tidigare utfrågningarna. Det vi ska granska är själva principerna för överläggningar med Utrikesnämnden. Det återkommer jag till under det slutna sammanträdet.

Ordföranden: Vill statsministern ge någon kommentarer med anledning av det?

Ulf Kristersson: Nej, allt som har med Utrikesnämnden att göra tar vi separat av väl kända skäl. Jag har ingen kommentar till det.

Fredrik Lindahl (SD): Tack, statsministern, för redogörelsen! Du var inne på det som står i regeringsformen, ”om det kan ske”. Jag vill bara ställa frågan om man hade överlagt med Utrikesnämnden om det hade varit möjligt.

Ulf Kristersson: Ja, det är ju hypotetiskt eftersom det här var en mycket, mycket speciell situation, på en gemensam ... på en flygplats i Oman under väldigt speciella förhållanden. Hade det varit möjligt så självklart ja. Men det var inte möjligt. Det handlade om mycket kort tid – några få minuter – när identifiering hade skett och det var klart att vi skulle kunna flyga ut dem. Exakt då fattade regeringen det beslut som krävdes för att de skulle kunna lämna landet. Det hade över huvud taget inte varit möjligt att under de sekunderna extrainkalla en utrikesnämnd, naturligtvis.

Ordföranden: Har Fredrik Lindahl från Sverigedemokraterna någon följdfråga?

Fredrik Lindahl (SD): Nej, jag har ingen följdfråga. Jag tackar så mycket för svaret.

Louise Meijer (M): Jag lyssnade nu till statsministerns inledande anförande. Bara så att jag har uppfattat det rätt – var det så att den tidigare, socialdemokratiska regeringen inte hade meddelat någon reseavrådan trots att det innebar en risk för svenskar att resa till Iran vid den tidpunkt då Floderus reste dit?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Formellt är det inte regeringen i sig som beslutar om reseavrådan. Däremot är det under en regering som Utrikesdepartementet – som ju är en del av Regeringskansliet – gör detta. Min bestämda uppfattning är att det fanns underlag för att fatta beslut om en sådan reseavrådan, och det gjordes inte. Jag kommer att gå in lite närmare exakt på icke-offentlig information om det senare.

Ordföranden: Har Louise Meijer någon följdfråga? Nej. Då går ordet till Jessica Wetterling, Vänsterpartiet – var så god!

Jessica Wetterling (V): Tack, ordförande, och tack, statsministern, för den här dragningen! Den är ju lite speciell eftersom en hel del av frågorna som vi har att granska är sådana som berörs av sekretess. Men jag tänkte att statsministern kanske kunde beskriva lite vad själva Utrikesnämnden är. Jag tror att den kan vara lätt att förväxla med till exempel utrikesutskottet. Det här är ju en egen nämnd, där medlemmarna har tystnadsplikt. Går det kanske att på ett generellt plan beskriva vilka frågor som avhandlas och på vilket sätt? Det är väl också så att det är kungen som sitter ordförande i Utrikesnämnden, om jag inte minns fel?

Sedan skulle jag också vilja fråga lite grann kring det här med nådeinstitutet. Det är ett ganska ovanligt verktyg, som regeringen använder sällan, mig veterligen. Kan statsministern kanske beskriva övergripande vilka skäl som kan vara skäl för att just bevilja nåd? När man gör det befriar man ju också den person som är dömd för ett brott från själva ... ja, att sitta i fängelse, helt enkelt.

Ulf Kristersson: Absolut, det gör jag gärna. Utrikesnämnden är ett organ som kungen leder. Riksdagen väljer ledamöter från alla riksdagens partier. Det är ett organ där regeringen informerar och diskuterar utrikespolitiska frågor regelbundet – ibland utan akuta skäl och bara för att diskutera världsläget och känsliga frågor, och ibland, kanske oftare, för att det har hänt någonting eller kommer att hända någonting.

Innehållet är sekretessbelagt, och det är den sortens frågor som diskuteras där. Jag kan säga att våra konsulära frågor är en typisk sådan sak som kan diskuteras i Utrikesnämnden. Det fungerar väl, och formaliteterna är som sagt att man före avgöranden ska överlägga med nämnden – om det kan ske.

Jessica Wetterling (V): Och det här med nådeinstitutet?

Ulf Kristersson: Ja, förlåt! Tack! Det var slarvigt av mig.

Nåd är ett institut som helt enkelt innebär att regeringen kan fatta beslut om att en person som är dömd befrias från konsekvenserna. Det river inte upp domen i sig, men det befriar personen från i det här fallet en fängelsedom – eller fängelsevistelse, rättare sagt.

Det är inte närmare beskrivet. Jag misstänker att rättschefen skulle kunna hålla ett helt seminarium här om nådeinstitutets historia. Det används sällan. Det ansöks ofta. Det avslås ofta också. Det typiska är naturligtvis att man har en väldigt allvarlig sjukdom och kort tid kvar att leva. Det skulle vara ett typiskt fall. Det finns inga närmare bestämmelser om när regeringen kan använda sig av nåd. Det här var det sätt som fanns för regeringen att kunna genomföra en väldigt ovanlig fångutväxling.

Malin Björk (C): Tack, statsministern, för redogörelsen! Flera har varit inne på att det vi granskar i KU ju rör den formella hanteringen. Det är sådant som är sekretessbelagt, så jag har inga frågor här.

Gudrun Brunegård (KD): Jag väntar också med mina frågor till den slutna delen.

Camilla Hansén (MP): Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen så långt!

Jag har en fråga som gäller själva tidslinjen. Statsministern beskrev att det här var en process som ... att det var ett långt och intensivt arbete och redogjorde sedan för dagen då fångutväxlingen skedde och hur tajt beslut fattades då. Det som står i regeringsformen är att man fortlöpande ska hålla Utrikesnämnden underrättad om utrikespolitiska förhållanden som kan få större vikt. Om det här har varit ett långt och intensivt arbete – ska man då förstå detta som att man ändå inte under någon tid hade någon information eller kommunikation i Utrikesnämnden?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Svaret är bestämt nej, och det kommer jag att beskriva i detalj i nästa del av sammanträdet.

Ordföranden: Har Camilla Hansén någon följdfråga?

Camilla Hansén (MP): Nej, tack.

Ordföranden: Då går ordet till Mauricio Rojas, Liberalerna.

Mauricio Rojas (L): Tack, fru ordförande! Jag har inga frågor i den här delen av sammanträdet.

Jessica Wetterling (V): Jag vill bara ställa två frågor till som jag i alla fall tror går att svara på offentligt.

Det handlar om det här med nåd och att det tillämpas väldigt restriktivt, även ifall det är många som ansöker. Men det var inte sjukdom som föranledde i det här fallet, som jag har förstått det. Det här var ju en person som var dömd för bland annat mord och grovt folkrättsbrott. Det var utifrån den här fångutväxlingen och inte någon sjukdom hos den här personen som gjorde att man beviljade nåd.

Jag tänkte bara om statsministern kan säga någonting om ... Jag har noterat i medierna, just när det var den här fångutväxlingen, att det fanns en viss diskussion också kring den tredje personen från Sverige som sitter i samma fängelse – under outhärdliga förhållanden, förstår jag på statsministern. Just i dag är det nio år sedan han greps: Ahmadreza Djalali. Jag har förstått utifrån mediernas uppgifter att det också fanns ett arbete för att få honom utväxlad i den här fångutväxlingen.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag svarar gärna på frågorna. Vi rör oss utanför själva granskningen, men jag svarar gärna på frågorna ändå så långt det går att besvara dem i det här formatet. Eftersom vi ändå är utanför själva ärendet vill jag säga att jag hör – och hela tiden i den här frågan har hört – en underton bland människor som inte gillar det beslut vi fattade, inte gillar att vi fattade ett nådbeslut som möjliggjorde en utväxling och som inte tycker att man borde ha agerat på det här sättet. Det är en helt legitim ståndpunkt, men regeringen delar inte den ståndpunkten.

Jag tycker att man ska ... När vi ändå rör oss i gränserna utanför ärendet vill jag understryka detta: Det här är ett extremt ovanligt beslut i en extremt speciell situation som krävde väldigt speciella förutsättningar. Regeringen står fullt ut upp för detta, men jag hör undertoner av att människor inte tycker att vi borde ha gjort det. Konsekvensen hade varit att de två svenskarna satt kvar i fängelse.

När det gäller Djalali: Det jag kan säga i det här formatet är att Iran hela tiden var kristallklara på att det inte var på kartan över huvud taget. Det var helt omöjligt. Man vägrar diskutera hans namn över huvud taget och erkänner inte ens hans svenska medborgarskap. Det val som regeringen till slut hade var att antingen utväxla mot de två svenskar som gick att utväxla eller att låta bli och låta de två förbli i Irans fängelse också.

Ordföranden: Finns det ytterligare en följdfråga, Jessica Wetterling?

Jessica Wetterling (V): Nej, egentligen inte. Jag tycker bara att det är lite synd att statsministern faktiskt verkar missförstå min fråga. Jag tycker att det är bra att statsministern klargör vilket förhållande som låg. Jag beklagar ifall min underton låter spekulativ när det faktiskt inte är avsikten. Men tack för svaret!

Fredrik Lindahl (SD): Fru ordförande! Tack, statsministern! Statsministern var inne på det här med hur regeringen satt redo att fatta beslutet om benådningen eller att befria Hamid Noury från återstoden av hans straff.

Vi har den öppna promemorian från Justitiedepartementet, där man beskriver just det här beslutet. Men man har även fattat ett beslut om att upphäva själva beslutet om utvisning. Jag tänker bara rent praktiskt varför man fattar det. Jag förstår att man befriar från straffet, men varför upphävde man själva utvisningen av den här individen?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Det har jag faktiskt inga uppgifter om. Det väsentliga här var naturligtvis att han skulle ... Förutsättningen för att kunna utväxla var ju att han kunde lämna svenskt fängelse, och förutsättningen för det var nådbeslutet. Det andra har jag faktiskt ingen uppgift om.

Fredrik Lindahl (SD): Fru ordförande! Då tänker jag: Finns det möjlighet att få den informationen på något sätt – bara rent praktiskt varför man fattar det beslutet?

Ulf Kristersson: Den frågan kan man säkert ställa till Justitiedepartementet, som förberedde alla de här ärendena.

Ordföranden: Finns det någon ytterligare som vill ställa en följdfråga i det här läget? Jag har bara några kontrollfrågor.

Statsministern sa ju att det inte fanns någon avrådan vid det här tillfället. Men Utrikesdepartementet har ju avrått från icke nödvändiga resor till Iran under flera perioder. Bland annat 2020 gick Utrikesdepartementet ut med en avrådan från icke nödvändiga resor. Det har också varit en uppmaning under 2022, i april, att man inte ska göra sådana besöksresor till Iran.

Vad menade statsministern när statsministern sa att det inte hade utfärdats den typen av avrådan under den föregående regeringen?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Jag menade exakt det jag sa: Under precis den perioden rådde det inte någon reseavrådan från svensk del till Iran.

Ordföranden: Givet läget att många människor ändå har uppfattat att Iran inte är ett tryggt land att resa till, möjligtvis – givet också att det har funnits avrådan att åka till Iran under flera perioder under flera års lopp – vad har människor för eget ansvar att ta hänsyn till säkerhetsläge och liknande?

Och den andra frågan är: Sitter det svenskar fängslade utomlands i länder där regeringen inte har någon nuvarande reseavrådan?

Ulf Kristersson: Det sitter antagligen svenskar fängslade i länder utan reseavrådan, men såvitt jag vet finns det inte någonstans där det med reseavrådan sitter godtyckligt fängslade svenskar.

Jag säger detta, för det är viktigt: Inte minst på en plats där det ibland har rätt reseavrådan och ibland inte har rätt reseavrådan kan man ändå misstänka att den som överväger att åka dit fattar ett annat beslut om sin resa om det finns en reseavrådan. Just då fanns det inte någon reseavrådan, när just Johan Floderus åkte dit. Min bild är att det borde ha funnits det.

Ordföranden: En annan fråga handlar om principen med fångutväxling, som de facto är en ny princip i svensk utrikespolitik och som kan leda till följd-effekter som i sin tur kan försätta andra svenskar i fara i andra delar av andra länder, där främmande makt förstår att man kan använda det här som ett förhandlingsmedel och att man kanske genom att fängsla fler svenskar eller tillfångata fler svenskar kan utpressa Sverige. Fanns det några resonemang om att diskutera den här typen av principer i Utrikesnämnden vid tidigare tillfällen, innan den här fångutväxlingen skedde?

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Först vill jag säga att jag återigen hör en underton som jag har respekt för – för man kan tycka olika om detta – men som är en underton om att regeringen inte borde ha gjort en fångutväxling. Ibland tycker jag att det hade varit hedersammare att säga i klartext att Johan Floderus och Saeed Azizi skulle vara kvar i fängelse och att vi inte borde ha gjort en fångutväxling. Det är också en ståndpunkt man kan ha. Regeringen delar inte den ståndpunkten.

Regeringen har aldrig sagt att vi har sjösatt en ny princip. Det finns goda skäl att hoppas att vi inte ska behöva ägna oss åt fångutväxling med andra länder. Regeringen har i stället sagt att det här till slut var den metod som vi fann möjlig att använda för att rädda två svenskars liv.

Exakt hur diskussionerna kring de här frågorna har gått i Utrikesnämnden tänkte jag återkomma till i nästa steg. Men att vi har en allmän diskussion i samhället om ifall man över huvud taget ska göra fångutväxlingar är ju väl känt. Den pågick ju i medierna under en lång tid, så det är ju ingen okänd fråga. Men det är inte principfrågan om Sverige över huvud taget ska göra detta eller inte. Det finns inget förbud mot att göra det. Det finns heller ingen tradition av att göra det. Jag hoppas verkligen att vi inte ska behöva se en tradition där vi utväxlar svenskar mot dömda brottslingar i Sverige.

Ordföranden: Statsministern ska inte tolka inlägget som att när man vill ifrågasätta eller diskutera principen om fångutväxling – för den är verkligen speciell, och den är verkligen ett verktyg som också ger följd effekter och kan ge följd effekter ... Det är inte samma sak som att kritisera beslutet om att fångutväxling skulle ske. Som sagt: Många har understrukt under den här debatten att vi är väldigt glada att dessa två svenskar har kommit hem, och ingenting annat.

Jag förstår att det finns politiska skäl till att man kanske vill ifrågasätta oppositionens själva fundering kring principen om fångutväxling, men det ska inte misstolkas.

Ulf Kristersson: Fru ordförande! Nej, det kan man säga, men man kan också säga: Ju mer man vill problematisera och säga att fångutväxling i sig är en problematisk sak är slutsatsen att regeringen inte borde ha gjort det, och då är slutsatsen att Johan Floderus och Saeed Azizi skulle vara kvar i iranskt fängelse.

Ordföranden: Det tror jag är en felaktig tolkning från statsministerns sida, för den delar inte undertecknad.

Ulf Kristersson: Då tycker vi olika.

Ordföranden: Då tycker vi olika, ja.

Då kollar jag om det finns utrymme för fler frågor i det öppna sammanhanget. Nej. Då är utskottet redo att gå till den slutna delen, och vi förflyttar oss till konstitutionsutskottets sessionssal. Jag ber att få ajournera sammanträdet och återuppta det om fem minuter.